

รายงานการวิจัย

เรื่อง

แนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา
องค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

**Approaches to Strengthen Good Governance in Local Administration
Organization: A Case Study of Sub District Administrative Organization
and Municipality in Bang Kruai District, Nontaburi Province**

โดย

วิจิต บุญสนอง

การวิจัยครั้งนี้ได้รับเงินทุนการวิจัยจากวิทยาลัยราชพฤกษ์

ปีการศึกษา 2554

รายงานการวิจัย

เรื่อง

แนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา
องค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

**Approaches to Strengthen Good Governance in Local Administration
Organization: A Case Study of Sub District Administrative Organization
and Municipality in Bang Kruai District, Nontaburi Province**

โดย

วิจิต บุญสนอง

การวิจัยครั้งนี้ได้รับเงินทุนการวิจัยจากวิทยาลัยราชพฤกษ์

ปีการศึกษา 2554

ปีที่ทำการวิจัยแล้วเสร็จ 2556

ชื่อโครงการวิจัย: แนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา
องค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

ชื่อผู้วิจัย: ดร.วิจิต บุญสนอง

ปีที่ทำการวิจัย: 2554

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัย เรื่อง แนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี 2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคต่อการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยนี้ คือ 1. พนักงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และคณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัดนนทบุรี รวมเป็นจำนวน 314 คน ได้รับกลับคืนมาและใช้ได้จริง จำนวน 298 คน และ 2. ประชาชน จำนวน 140 คน

ผลการศึกษาวิจัย พบว่า แนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 1. **ด้านหลักนิติธรรม** คือ 1. การเสริมสร้างประสิทธิภาพของหน่วยงานท้องถิ่นโดยเน้นการอำนวยความสะดวก รวดเร็ว ถูกต้องและเป็นธรรม 2. **ด้านหลักคุณธรรม** คือ 1. การเสริมสร้างความสามัคคีและลดความขัดแย้งระหว่างเจ้าหน้าที่กับเจ้าหน้าที่และผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชา 3. **ด้านหลักความโปร่งใส** คือ 1. การเสริมสร้างความโปร่งใสด้านการเปิดเผยข้อมูลเพื่อให้ประชาชนสามารถรับรู้การทำงานของหน่วยงานได้ 4. **ด้านการมีส่วนร่วม** คือ 1. แนวทางการเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจโดยใช้เสียงส่วนใหญ่ ในการหาฉันทามติร่วมกันระหว่างประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 5. **ด้านความรับผิดชอบ** คือ 1. แนวทางการเสริมสร้างให้บุคลากรในองค์กรได้เคารพในความความคิดเห็นที่แตกต่างและกล้ายอมรับผลของการกระทำ พร้อมรับการตรวจสอบ 6. **ด้านหลักความคุ้มค่า** คือ 1. แนวทางการเสริมสร้างให้หน่วยงานมีวิธีการและขั้นตอนในการจัดสรรงบประมาณอย่างเป็นระบบและเหมาะสมกับการดำเนินงาน 7. **ด้านหลักความเสมอภาค** คือ 1. แนวทางการส่งเสริมการใช้กฎ ระเบียบ ข้อบังคับโดยไม่เลือกปฏิบัติ มีความเสมอภาคเท่าเทียมและเป็นธรรมกับทุกฝ่าย 8. **ด้านหลักความสอดคล้อง** คือ 1. การส่งเสริมการเรียนรู้ของบุคลากรด้วยวิธีการเรียนรู้วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมของสังคม เพื่อให้ทราบถึงความต้องการของชุมชนและสังคมที่แท้จริง 9. **ด้านหลักการมีวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์** คือ 1. การส่งเสริมให้มีการนำ

วิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์เผยแพร่ให้บุคลากรและประชาชนในท้องถิ่นได้ทราบ เพื่อให้รับรู้ถึงแนวคิดวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์ที่จะปฏิบัติในอนาคตสำหรับองค์กรและท้องถิ่น ว่าตรงกับความต้องการที่แท้จริงของบุคลากรและชุมชนเพียงใด 10. ด้านหลักการควบคุมการคอร์รัปชัน 1. การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและศีลธรรมให้กับท้องถิ่นในการตระหนักภัยของการคอร์รัปชัน

คำสำคัญ: องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น / การเสริมสร้างธรรมาภิบาล

Research Title : **Approaches to Strengthen Good Governance in Local Administration Organization. A Case Study of Sub District Administration and Municipality in Bang Kruai District, Nonthaburi Province**

Researcher : **Vichit Boonsanong**

Year: **2554**

Abstract

The objective of research “ The Way to Reinforce Good Governance in Sub - District Administrative Organization, Bangkruai District, Nonthaburi Province” was to study the way to reinforce good governance in sub-district administrative organization, Bangkruai District, Nonthaburi Province. The sample size of this research was 298 officers working for district administrative organizations and the province’s good governance committee, and 140 people.

The research results showed that the way to reinforce good governance in subdistrict administrative organization consisted of 10 principles as follows; Rule of Law Principle was the effectiveness reinforcement of sub-district administrative organization focusing on convenience providence, rapidity, correctness and fairness. Moral Principle was the reinforcement of harmony and decreasing controversy between officers and officers, commanders and subordinates. Transparency Principle was the transparency reinforcement on disclosing data to the public. Cooperation Principle was the way to reinforce decision making process by using majority vote to find out the agreement between people and subdistrict administrative organizations. Responsibility Principle was the way to reinforce officers in organizations to respect different opinions and accept the result of performance and ready to be examined. Worthiness Principle was the way to reinforce organizations to find out the suitable method and step for budget management. Equality Principle was the way to promote the officers to use rules, regulations, and principle without bias. Consistency Principle was the way to promote officers to learn from culture and social environment for acknowledgement of the real needs of the public. Strategic Vision Principle was the promotion of enclosure the strategic vision to the officers and the public to realize the future strategic vision of sub-district organizations which might or might not match their real needs. Corruption

Control Principle was to promote morality and arts for local people to realize the danger of corruption.

Key words: Sub-district Administrative Organization/ Good Governance Reinforcement

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัย เรื่อง “แนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี (Approaches to Strengthen Good Governance in Local Administration Organization : A Case Study of Sub District Administrative Organization and Municipality in Bang Kruai District, Nontaburi Province)” ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้เป็นอย่างดีด้วยความอนุเคราะห์จาก รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริรัตน์ ชุณหคล้าย อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัยฉบับนี้ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ พร้อมทั้งข้อคิดเห็นต่างๆ ของการศึกษาวิจัยมาโดยตลอด ผู้วิจัยขอขอบพระคุณมา ณ ที่นี้เป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ คณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัดนนทบุรี ผู้บริหาร/สมาชิก/พนักงานของ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ตลอดจนประชาชนผู้มารับบริการ ที่กรุณาสละเวลารอแบบสอบถามให้กับผู้วิจัย ตลอดจนให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานตามหลักของธรรมาภิบาล ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อทางวิชาการ และสร้าง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีความยั่งยืนต่อไป

ท้ายที่สุดนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดามารดา คุณครู อาจารย์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันที่ได้ประสิทธิ์ ประสาทวิทยาการความรู้ต่างๆ แก่ผู้วิจัย จนทำให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จสมบูรณ์เป็นอย่างดียิ่ง

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ซ
สารบัญแผนภาพ	ณ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ในการวิจัย	3
1.3 ปัญหาในการวิจัย	3
1.4 ขอบเขตการวิจัย	3
1.5 นิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ	5
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
1.7 กรอบแนวคิดการวิจัย	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
2.1 วิวัฒนาการของแนวคิดธรรมาภิบาล	10
2.2 ค่านิยมของธรรมาภิบาล	12
2.3 คำเรียกใช้ธรรมาภิบาล	24
2.4 องค์ประกอบของธรรมาภิบาล	26
2.5 ธรรมาภิบาลในประเทศไทย	37
2.6 แนวคิดเกี่ยวกับเทศบาล	43

สารบัญ (ต่อ)

		หน้า
	2.7 แนวคิดเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล	48
	2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	63
	2.9 กรอบแนวคิดการวิจัย	68
บทที่ 3	วิธีดำเนินการวิจัย	69
	3.1 วิธีการวิจัย	69
	3.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา	71
	3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	76
	3.4 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย	78
	3.5 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	80
	3.6 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	80
\	3.7 สรุป การรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัย	81
บทที่ 4	ผลการวิจัย	82
	4.1 ผลการวิเคราะห์แนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	82
	4.2 ผลการศึกษาปัญหา อุปสรรคในการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	120
บทที่ 5	สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	125
	5.1 สรุปผลการวิจัย	126
	5.2 ผลการวิจัย	129
	5.3 อภิปรายผล	136
	5.4 ข้อเสนอแนะ	145
บรรณานุกรม		146
ภาคผนวก		151
	ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	152
ประวัติผู้วิจัย		

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
2.1 ความแตกต่างของคำเรียกใช้ธรรมาภิบาล (Good Governance)	24
2.2 องค์ประกอบของธรรมาภิบาล	33
3.1 จำนวนผู้บริหาร/สมาชิก/พนักงาน/เจ้าหน้าที่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอ บางกรวย	71
3.2 จำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอบางกรวย	73
3.3 จำนวนตัวอย่างของประชาชนที่อยู่ในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอบางกรวย	74
3.4 สรุปผล จำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	74
4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม (ผู้บริหาร/สมาชิก/พนักงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น)	83
4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น (ผู้บริหาร/สมาชิก/พนักงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น)	87
4.3 สรุป ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น (ผู้บริหาร/สมาชิก/พนักงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น)	97
4.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม (ประชาชน)	100
4.5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น (ประชาชน)	103
4.6 สรุป ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น (ประชาชน)	113
4.7 สรุป ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบประเมินความคิดเห็นแนวทางการเสริมสร้าง ธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระหว่าง ผู้บริหาร/สมาชิก/พนักงาน ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับประชาชน	116
4.8 สรุป ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย (Mean) ประเมินความคิดเห็นแนว ทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระหว่าง ผู้บริหาร/ สมาชิก/พนักงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับประชาชน	119

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพ	หน้า
1.1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย	7
2.1 แสดงการเชื่อมโยงและสร้างความสมดุลระหว่าง รัฐ, ภาคเอกชน และ ภาคประชาชน	19
2.2 แสดงการเชื่อมโยงของระบบธรรมาภิบาล เพื่อการพัฒนามนุษย์ และสร้างความยั่งยืน	20
2.3 แสดงโครงสร้างของเทศบาล	47
2.4 แสดงโครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล	62
4.1 แสดงสรุป ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ผู้บริหาร/สมาชิก/พนักงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น)	99
4.2 แสดงสรุป ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ประชาชน)	115
4.3 แสดงสรุป ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย (Mean) ประเมินความคิดเห็นระหว่าง ผู้บริหาร/สมาชิก/พนักงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับประชาชน	119

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากการที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จประพาสยุโรปและประเทศเพื่อนบ้านของไทย ทำให้ได้ทรงทอดพระเนตรการบริหารงานส่วนท้องถิ่น ซึ่งทรงเป็นที่พอพระราชหฤทัยเป็นอย่างมาก จึงได้มีพระราชดำริจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้นแห่งแรก คือ สุขาภิบาลท่าฉลอม จังหวัดสมุทรสาคร เมื่อ พ.ศ. 2448 (เทศบาลนครสมุทรสาคร, 2548: 1-5) นั้น ทำให้เกิดมิติใหม่ของการปกครองที่เข้าถึงชุมชน หมู่บ้านในท้องถิ่น อันเป็นการพัฒนาท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมของประชาชน (participatory democracy)

นับเป็นก้าวแรกที่สำคัญและเป็นก้าวแรกสำหรับอนาคตของการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Local Organization Development) และเป็นการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการ (quality management) ภาครัฐขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปสู่ความยั่งยืน พร้อมกับความเจริญก้าวหน้าของโลก มุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพมาตรฐานการทำงานไปสู่ระดับสากล (high performance) (ธฤช รัตติรักษา, 2553: 1)

การเปลี่ยนแปลงด้านการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและการบริหารจัดการท้องถิ่นจำเป็นต้องมีการพัฒนาและปรับปรุงการบริหารจัดการอยู่ตลอดเวลา เพื่อสอดคล้องกับความต้องการของคนในชุมชน ตลอดจนการตรวจสอบและการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการท้องถิ่นตามหลักของธรรมาภิบาล (Good Governances)

นับตั้งแต่ 11 ตุลาคม 2540 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 (ฉบับที่ 16) ส่วนกลางได้มีการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นเป็นอย่างมาก ทั้งการบริหารจัดการตนเองและรายได้ (หมวด 9 : การปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรา 282-290) และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ที่กำหนดให้ต้องมีแผนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ชัดเจน ทั้งการถ่ายโอนภารกิจจากราชการส่วนกลางและส่วนภูมิภาคสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยยึดหลักธรรมาภิบาล เป็นสำคัญ

จากนั้น จนกระทั่ง 24 สิงหาคม 2550 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 (ฉบับที่ 18) ได้ให้ความสำคัญกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (หมวด 14 มาตรา 281-290) โดยให้ความสำคัญกับสิทธิชุมชนในการบริหารจัดการตนเอง เพื่อสร้างความเข้มแข็งในการกำหนดทิศ

ทางการพัฒนาชุมชนให้เกิดประสิทธิภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม การบริหารจัดการโดยยึดหลักการบริหารตามพระราชกฤษฎีกาการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 (มาตรา 6) โดยเฉพาะ มาตรา 52 ซึ่งกำหนดให้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำหลักเกณฑ์การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ตามแนวทางของพระราชกฤษฎีกานี้ โดยอย่างน้อยต้องมีหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน และการอำนวยความสะดวกและการตอบสนองความต้องการของประชาชนที่สอดคล้องกับบทบัญญัติในหมวด 5 และหมวด 7 (พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 : 2-15) ซึ่งได้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย (พ.ศ. 2551 - 2555) ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 ว่าด้วยองค์กรที่มีขีดสมรรถนะสูง (high competency) ซึ่งมุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพมาตรฐานการทำงานไปสู่ระดับสากล (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการไทย, 2550: 28)

จากหลักการต่าง ๆ ที่กล่าวมา ข้างต้น การจัดซื้อบกร่องและการหย่อนประสิทธิภาพของกลไกด้านการบริหารจัดการในระดับท้องถิ่น ทำให้ต้องมีมาตรการในการควบคุม ตรวจสอบ การดำเนินงาน เพื่อให้เกิดความยั่งยืน สิ่งนั้นก็คือ การสร้างธรรมาภิบาลเพื่อการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ซึ่งได้แก่หลักการ 6 ประการ คือ 1.หลักนิติธรรม (the rule of law) 2.หลักคุณธรรม (morality) 3.หลักความโปร่งใส (accountability) 4. หลักการมีส่วนร่วม (participation) 5. หลักความรับผิดชอบ (responsibility) 6. หลักความคุ้มค่า (cost - effectiveness or economy) ซึ่งทั้ง 6 ประการนี้จะเป็นเป้าหมายสำคัญยิ่ง ที่จะส่งเสริมให้ประชาชนและภาคประชาสังคม (civil society) ได้มีบทบาทในการเข้ามามีส่วนร่วมเฝ้าระวังตรวจสอบการทุจริตคอร์รัปชันในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผู้วิจัยได้ตระหนักและเล็งเห็นถึงความสำคัญของ แนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) {Subdistrict Administrative Organization (SAO)} และเทศบาล (Municipality) ในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ซึ่งเป็นพื้นที่ปริมณฑล อยู่ใกล้กรุงเทพฯ มีสภาพกึ่งเมืองกึ่งชนบท และบางพื้นที่ยังคงวิถีชีวิตแบบเกษตรกรรม เช่น ตำบลบางขุน บางสีทอง มหาสวัสดิ์ เป็นต้น ซึ่งตั้งแต่ รัฐบาลตัดถนนกาญจนาภิเษกและถนนนครอินทร์ผ่านพื้นที่ของอำเภอบางกรวย บางหมู่บ้านที่เคยเป็นสวนต่างๆ ก็ค่อยๆเปลี่ยนแปลงเป็นที่รองรับการขยายตัวของเมือง มีการจัดสรรที่ดินก่อสร้างโรงงานอุตสาหกรรม และบ้านจัดสรรขึ้นอย่างหนาแน่น ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องเพิ่มบทบาทในการเข้าบริหารจัดการและดูแลพื้นที่มากขึ้น ตลอดจนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีการปรับภารกิจให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ด้วยเหตุนี้จึงต้องมีการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงาน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผลต่อการบริหารงาน ผู้วิจัยจึงมีความคิดที่

อยากเห็นท้องถิ่นนี้เกิดความเจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืน ทุกคนในท้องถิ่นได้ร่วมคิดร่วมทำ และมีส่วนร่วมในการสร้างความเจริญให้กับชุมชนของตนเอง ตลอดจนการขับเคลื่อนท้องถิ่นอย่างมีวิสัยทัศน์ (strategy focused organization) เน้นการพัฒนาและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง (continuous improvement) ดังนั้น ผลที่ได้จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ จะช่วยให้เกิดผลดีต่อการเสริมสร้างธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับต่าง ๆ ประชาชนมีส่วนร่วมในการคิด การทำการวางแผนชุมชน ตลอดจนการตรวจสอบการทำงานให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างชุมชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างยั่งยืนในอนาคต

1.2 วัตถุประสงค์ในการการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

1.2.2 เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคต่อการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

1.3 ปัญหาในการวิจัย

1.3.1 แนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี จะมีแนวทางอย่างไรบ้าง

1.3.2 ปัญหาและอุปสรรคต่อการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี มีอย่างไรบ้าง

1.4 ขอบเขตการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการศึกษาวิเคราะห์เชิงลึกถึงแนวความคิด หลักการ และแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรบริหารส่วนตำบล (อบต.) และเทศบาลในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี (Approaches to Strengthen Good Governance in Sub District Administrative Organization and Municipality in Bang Kruai District Nontaburi Province) เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น รวมทั้งการตรวจสอบการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งจะ

ทำให้เกิดคุณภาพและศักยภาพสูงสุด โดยในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งขอบเขตการวิจัย ออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

1.4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของเนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาดังนี้

1.4.1.1 ศึกษาทฤษฎีและหลักการของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ตลอดจนหลักการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับธรรมาภิบาล

1.4.1.2 ศึกษาแนวคิด หลักการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และหลักธรรมาภิบาล

1.4.2 ขอบเขตด้านประชากร ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของประชากรที่ใช้ในการศึกษาดังนี้ คือ

1.4.2.1 ผู้บริหาร/สมาชิก/พนักงาน/เจ้าหน้าที่ ผู้ปฏิบัติงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหาร/สมาชิก/พนักงาน/เจ้าหน้าที่ ผู้ปฏิบัติงานที่อยู่ในองค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาล ในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

1.4.2.2 คณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัดนนทบุรี

1.4.2.3 ประชาชนที่อยู่ในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (องค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาล)

1.4.3 ขอบเขตด้านพื้นที่ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของพื้นที่ที่ใช้ในการศึกษาดังนี้

1.4.3.1 ผู้ศึกษาได้กำหนดพื้นที่ใช้เฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาล ในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรีในการศึกษา ได้แก่

1. องค์การบริหารส่วนตำบลบางขุน
2. องค์การบริหารส่วนตำบลบางขุนทอง
3. องค์การบริหารส่วนตำบลบางสีทอง
4. องค์การบริหารส่วนตำบลมหาสวัสดิ์
5. เทศบาลตำบลปลายบาง
6. เทศบาลตำบลศาลากลาง
7. เทศบาลเมืองบางกรวย

1.4.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา ผู้ศึกษาได้กำหนดระยะเวลาในการศึกษา คือ

1.4.4.1 ช่วงระยะเวลาในการศึกษานี้ ตั้งแต่เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2555 - กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2556 โดยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลประมาณในช่วงเดือน เมษายน-พฤษภาคม พ.ศ. 2555 เป็นเวลาทั้งสิ้น 2 เดือน

1.5 นิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ

1.5.1 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (Local Administration Organization) คือ หน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่น ซึ่งได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาล ในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการบริหารและจัดบริการสาธารณะตามกฎหมาย เพื่อประโยชน์สุขของประชาชนในชุมชนท้องถิ่นนั้น

1.5.2 การเสริมสร้างธรรมาภิบาล (Approaches to Strengthen Good Governance) คือ แนวทางการเพิ่มพูนการบริหารจัดการท้องถิ่นให้ดีขึ้นและมั่นคงยิ่งขึ้น ตามหลักธรรมาภิบาล 10 ประการ

1.5.2.1 หลักนิติธรรม (The rule of law) คือ การบังคับใช้กฎหมายอย่างเป็นธรรม โดยการคำนึงถึงสิทธิ เสรีภาพและความยุติธรรมของประชาชน

1.5.2.2 หลักคุณธรรม (Morality) คือ การคำนึงถึงความถูกต้องดีงาม ตลอดจนการส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้บุคลากรมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริต

1.5.2.3 หลักความโปร่งใส (Accountability) คือ การดำเนินงานที่ใสสะอาด โดยปราศจากการทุจริตคอร์รัปชัน สามารถตรวจสอบการทำงานได้ในทุกมุมมอง

1.5.2.4 หลักการมีส่วนร่วม (Participation) คือ การให้โอกาสประชาชนในท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจและบริหารจัดการชุมชน การแสดงความคิดเห็นในการวางแผนและร่วมปฏิบัติงาน ตลอดจนการควบคุมโดยตรงจากประชาชน

1.5.2.5 หลักความรับผิดชอบ (Responsibility) คือ การสำนึกในความรับผิดชอบ ต่อสังคม ชุมชน ท้องถิ่น การใส่ใจปัญหาและการกระตือรือร้นในการแก้ไขปัญหาสาธารณะ การเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างและกล้าที่จะยอมรับผลดีและผลเสียจากการกระทำของตนเอง

1.5.2.6 หลักความคุ้มค่า (Cost - effectiveness or economy) คือ การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม ชุมชน ท้องถิ่น ตลอดจนการรักษาและพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้มีความสมบูรณ์ยั่งยืน

1.5.2.7 หลักความเสมอภาค (Equity) คือ ทุกคนสามารถเข้าถึงโอกาสต่าง ๆ ทางสังคมได้อย่างเท่าเทียมกัน

1.5.2.8 หลักความสอดคล้อง (Consensus orientation) คือ ความสอดคล้องกับความต้องการทางสังคมหรือประชาชนในท้องถิ่นและวัฒนธรรมที่แตกต่างเพื่อลดความขัดแย้ง

1.5.2.9 การมีวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์ (Strategic vision) คือ การวางแผนหรือการกำหนดนโยบายโดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลักสำคัญ

1.5.2.10 10.การควบคุมการคอร์รัปชัน (Control of corruption) คือ การส่งเสริมภาคประชาชนให้มีบทบาทมากขึ้นในการตรวจสอบการทำงานของภาครัฐ

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 ได้ทราบถึงแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาล ในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

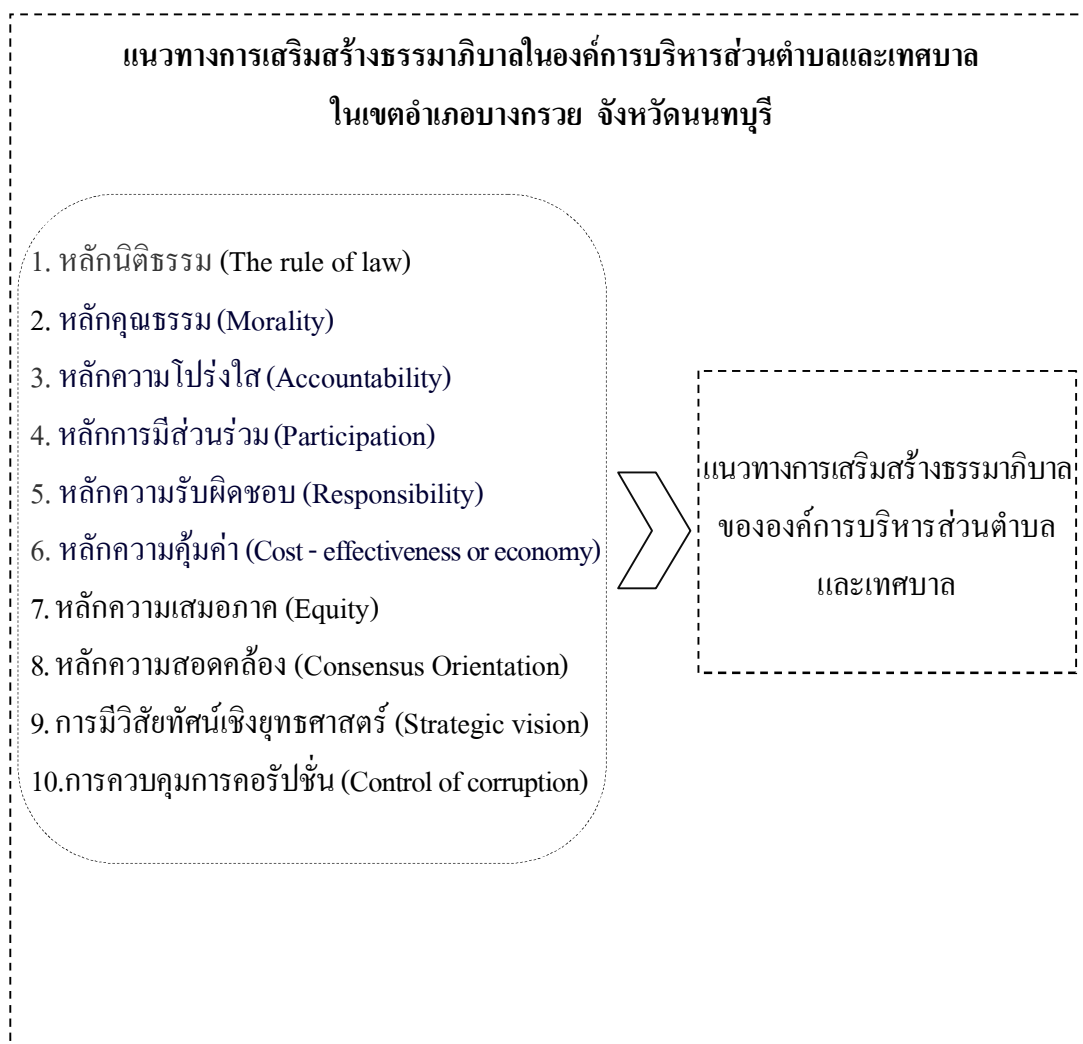
1.6.2. ได้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรค ตลอดจนแนวทางการแก้ไขปัญหาการเสริมสร้างธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาล ในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

1.6.3 ผลจากการศึกษาจะเป็นประโยชน์ในทางวิชาการและแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาล ในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ตลอดจนการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการปรับปรุงและพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ ตามหลักธรรมาภิบาล อย่างยั่งยืนมีประสิทธิภาพที่เจริญและก้าวหน้าขึ้นต่อไป

1.7 กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง แนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ครั้งนี้ ได้สร้างกรอบแนวคิดการวิจัยตามกรอบของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 โดยมีหลักการพื้นฐาน 6 ประการ ได้แก่ 1. หลักนิติธรรม (the rule of law) 2. หลักคุณธรรม (morality) 3. หลักความโปร่งใส (accountability) 4. หลักการมีส่วนร่วม (participation) 5. หลักความรับผิดชอบ (responsibility) 6. หลักความคุ้มค่า (cost - effectiveness or economy) นอกจากนั้นแล้วยังได้นำหลักแนวคิดธรรมาภิบาลของ สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP – United Nations Development Programme - Thailand) ประจำประเทศไทย อีก 3 หลักการมาใช้เป็นกรอบแนวคิดการวิจัยด้วย คือ 1. หลักความเสมอภาค (equity) 2. หลักความสอดคล้อง (consensus orientation) 3. หลักการมีวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์ (strategic vision) นอกจากนั้นยังได้นำแนวคิดธรรมาภิบาลของ World Bank ในข้อที่เกี่ยวกับการควบคุมการคอร์รัปชัน (control of corruption) มาใช้ในการศึกษาอีกด้วย สำหรับการสังเคราะห์ข้อมูล

นั้นยังได้จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องด้วย ทั้งนี้เพื่อให้ได้กรอบแนวคิดและเป็นแนวทางสำหรับการดำเนินงานวิจัย ในครั้งนี้

แผนภาพที่ 1.1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัย เรื่อง แนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี (Approaches to Strengthen Good Governance in Local Administration Organization : A Case Study of Sub District Administrative Organization and Municipality in Bang Kruai District, Nontaburi Province) เป็นการศึกษาที่ตระหนักถึงความสำคัญของการเสริมสร้างธรรมาภิบาลหรือการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ในการสนับสนุนการพัฒนาอย่างยั่งยืนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และจะนำไปสู่สัมฤทธิ์ผลของการพัฒนาประเทศ ในอีกทางหนึ่ง

ดังนั้นแล้ว การปฏิบัติงานใด ๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมีความจำเป็นต้องคำนึงถึงหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี หรือ Good Governance โดยมีระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 และ พระราชกฤษฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี 2546 (มาตรา 6) เป็นกรอบในการปฏิบัติตาม และเพื่อให้การปฏิบัติเป็นไปด้วยความสุจริตธรรมและตรวจสอบการทำงานของเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ อีกทั้งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 282 และมาตรา 287 (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2550: 112-115) ซึ่งกำหนดให้มีการกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการบริหารจัดการและจัดทำบริการสาธารณะ ที่สอดคล้องกับความต้องการและเจตนารมณ์ของประชาชนในแต่ละท้องถิ่น และกำหนดให้มีการส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น โดยการจัดให้มีกลไกการตรวจสอบการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยประชาชนเป็นหลัก ตลอดจนได้กำหนดให้คนในท้องถิ่นมีสิทธิในการมีส่วนร่วมในการบริหารกิจการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดให้มีวิธีการสำหรับให้ประชาชนคนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมหรือการประชาคม ดังกล่าวด้วย และนอกจากนั้นในหมวด 5 ซึ่งเป็นแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 (มาตรา 75 - มาตรา 87) (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2550: 21-28) กำหนดให้หน่วยงานภาครัฐรวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องปฏิบัติตาม เช่น มาตรา 78(1) โดยต้องส่งเสริมการดำเนินการตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและคำนึงผลประโยชน์ของประชาชาติในภาพรวมเป็นสำคัญ

มาตรา 78(3)ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการดำเนินการตามแผนนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ พัฒนาเศรษฐกิจของท้องถิ่นและระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ตลอดจนโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศในท้องถิ่น ให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั่วประเทศ รวมทั้งพัฒนาจังหวัดที่มีความพร้อมให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในจังหวัดนั้น

มาตรา 78(4)มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพ คุณธรรม และจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ควบคู่ไปกับการปรับปรุงรูปแบบและวิธีการทำงาน เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมให้หน่วยงานของรัฐใช้หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีเป็นแนวทางในการปฏิบัติราชการ

มาตรา 78(5)เพื่อให้การจัดทำและการให้บริการสาธารณะเป็นไปอย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และตรวจสอบได้ โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน

มาตรา 78(6)เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปตามหลักนิติธรรม

หลักการธรรมาภิบาลนั้น ได้เป็นแนวทางในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นที่สนใจของสังคมไทย เนื่องจากการกระจายอำนาจการบริหารจัดการให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ย่อมต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์แก่คนในชุมชนท้องถิ่น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมพิทักษ์ซึ่งไว้ซึ่งการบรรลุเป้าหมายสูงสุดเพื่อประชาชนคนในท้องถิ่นได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการอย่างแท้จริง

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้น ในบทนี้ ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแบ่งออกเป็น 7 หัวข้อใหญ่ ๆ ดังต่อไปนี้

- 2.1 วิวัฒนาการของแนวคิดธรรมาภิบาล
- 2.2 คำนิยามของธรรมาภิบาล
- 2.3 คำเรียกใช้ธรรมาภิบาล
- 2.4 องค์ประกอบของธรรมาภิบาล
- 2.5 ธรรมาภิบาลในประเทศไทย
- 2.6 แนวคิดเกี่ยวกับเทศบาล
- 2.7 แนวคิดเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล
- 2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.9. กรอบแนวคิดการวิจัย

2.1 วิวัฒนาการของแนวคิดธรรมาภิบาล (Good Government)

ธรรมาภิบาลเป็นสัจพจน์ทางการเมือง (political concept) ซึ่งเป็นการแสดงความคิดหรือทัศนคติ มีความหมายไปหลายทางตามความเข้าใจของแต่ละคน (สุชุมและโกศล, 2539: 2) ธรรมาภิบาลเป็นศัพท์เชิงนามธรรมที่พยายามเกี่ยวโยงความคิดหรือทัศนะต่าง ๆ เข้าด้วยกันอย่างมีเหตุผลและเหมาะสม การเกี่ยวโยงความคิดอย่างมีเหตุผลนี้ส่วนใหญ่มักมีแนวความคิดไปในด้านการปกครองหรือการบริหารจัดการรัฐที่ดี หากมองย้อนไปในอดีตนั้น ปรัชญาเมธีการเมืองผู้มีความรู้นาม เพโลโด (Plato) และ อริสโตเติล (Aristotle) เป็นนักปราชญ์สมัยกรีก ซึ่งเป็นศิษย์อาจารย์กัน ได้พยายามจินตนาการหรือมโนภาพถึงรัฐในอุดมคติ (เลิศจน) ค้นหารูปแบบการปกครองที่ดีที่สุด แต่ก็ยังไม่ได้ความหมายและขอบเขตที่ชัดเจนนัก แต่เขาเชื่อว่า รัฐที่ดี คือ รัฐที่มีความยุติธรรมเป็นหลักในการปกครอง (สุชุมและโกศล, 37) และคนในรัฐต้องมีคุณธรรม จริยธรรม ความดีงามในตนเองอยู่ด้วย

เมื่อสังคมได้ผ่านขั้นตอนทางประวัติศาสตร์ การล่าอาณานิคมและสงครามสิ้นสุดลง มีความเจริญมากขึ้น เข้าสู่ยุคของการปกครองแบบประชาธิปไตย หลังการฟื้นฟูจากสงคราม ได้มีการนำระบบราชการแบบ Weberian (Mahmoud et al., 2010: 62-63) มาใช้ในการบริหารราชการ และได้แพร่ไปยังประเทศต่าง ๆ แต่การเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วของความเจริญ ทำให้ระบบราชการแบบ Weberian¹ (บุษบงและบุญมี, 2544: 4) นั้นยากที่จะนำไปประยุกต์ใช้ เพราะเหตุว่า ระบบราชการได้ขยายตัวขึ้น มีการใช้อำนาจที่บิดเบือนไป แสวงหาผลประโยชน์ และเกิดการคอร์รัปชันในที่สุด ผลร้ายที่สุดที่เกิดขึ้นคือ โครงสร้างระบบราชการในการปกครองบ้านเมืองและการบริหารจัดการขาดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ขาดการยึดหยุ่น ต่อมาจึงทำให้เกิดแนวคิดที่ต้องหันย้อนมามองในเรื่องของการธรรมาภิบาล สร้างคุณธรรม จริยธรรม ในการบริหารจัดการประเทศ ยุทธศาสตร์การพัฒนาทางการเมือง ทางเศรษฐกิจ และทางสังคมให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและอย่างยั่งยืน

จนกระทั่ง ในปี 1989 เมื่อธนาคารโลก (World Bank) ได้พยายามวิเคราะห์ถึงปัญหาและความล้มเหลวของการพัฒนาประเทศในประเทศต่าง ๆ แถบ Africa ตอนใต้ของทะเลทรายสะฮารา (Saharan)² (World Bank, 1989: 60) หลังจากนั้น Good Governance ก็เริ่มมีการนำไปใช้อย่างแพร่หลายมากขึ้นเรื่อย ๆ

¹ Weberian เป็นทฤษฎีการบริหารงานระบบราชการแบบมีลำดับชั้น (Hierarchy) มีการสั่งการอย่างเป็นทางการ เคารพและปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด เน้นเป้าหมายของการปฏิบัติงาน

² ในเอกสารได้ระบุว่า วิกฤติการณ์ของ Africa นั้นเป็นปัญหาสำหรับการพัฒนา คือ วิกฤติการณ์ของอภิบาล (Underlying the litany of Africa's development problems is a crisis of governance)

หลังจากการวิเคราะห์ถึงความล้มเหลวของการพัฒนาประเทศในแถบ Africa แล้ว World Bank ได้ให้ความหมายเป็นการทั่วไปของ good governance นั้น หมายถึง

Good Governance is “the manner in which power is exercised in the management of a country’s economics and social resources for development” (World bank, 1992: 1)

ต่อมา ธนาคารโลก ซึ่งนำโดย นาย Daniel Kaufmann ผู้อำนวยการธนาคารโลกของธนาคารโลก และ นาย Aart Kraay หัวหน้ากลุ่มนักวิจัย ด้านเศรษฐกิจ เปิดเผย และขยาย ตัวชี้วัดธนาคารโลก เพื่อให้ทันสมัยขึ้น ดังนี้

(1) สิทธิในการแสดงความคิดเห็น และพันธหน้าที่ (voice and accountability) วัดด้านการเมือง พลเรือนและสิทธิมนุษยชน

(2) ความไม่มั่นคงทางการเมืองและความรุนแรง (political instability and violence) วัดความเป็นไปได้ที่จะเกิดความรุนแรง หรือ การเปลี่ยนแปลงในรัฐบาล รวมถึงการ ก่อการร้าย

(3) ประสิทธิภาพของรัฐบาล (governance effectiveness) วัดความสามารถในการแข่งขันของรัฐบาล และคุณภาพการบริการ

(4) คุณภาพของข้อบังคับ (regulatory burden) วัดนโยบายที่ไม่เป็นมิตรต่อประชาชน

(5) หลักนิติธรรม (rule of law) วัดคุณภาพของสภาพบังคับตามกฎหมาย ตำรวจ ศาล และความเป็นอิสระในการตัดสินคดี และอาชญากรรม

(6) การควบคุมการคอร์รัปชัน (control of corruption) วัดการใช้อำนาจสาธารณะหรือของรัฐบาล ไปเพื่อได้มาซึ่งประโยชน์ตนเอง รวมถึงการคอร์รัปชัน ตลอดจน การมีอิทธิพลต่อรัฐบาลของอิทธิพลชน (सारोजน์, 2554: 16-19)

ในการให้ความหมายนี้ได้สะท้อนให้เห็นถึง นิยามตามศัพท์นั้น มีความหมายที่กว้างขวางมาก หมายถึง **วิธีการปฏิบัติในการใช้อำนาจ คือ การดำเนินการในการบริหารจัดการของรัฐบาลของประเทศนั้น ๆ ในด้านทรัพยากรทางเศรษฐกิจและสังคมเพื่อการพัฒนา**

แนวความคิดธรรมาภิบาลยังเป็นส่วนสำคัญหนึ่งในนโยบายขององค์กรภาครัฐและเอกชน (บริษัทมหาชน) นอกจากนั้น นักวิชาการและนักปฏิบัติได้นำแนวคิดธรรมาภิบาลไปเชื่อมโยงกับแนวคิดอื่นเพื่อขยายผลใช้ในการปรับโครงสร้างและกระบวนการทั้งในภาครัฐและเอกชนอีกด้วย ดังนั้นธรรมาภิบาลจึงได้รับการยอมรับว่ามีส่วนสำคัญในการพัฒนาประเทศเป็นอย่างมาก ไม่ว่าประเทศนั้นจะมีรูปแบบการปกครองอย่างไรก็ตาม หรือการมีรัฐบาลที่มาจากระบอบประชาธิปไตยหรือไม่ บางประเทศที่มีระบอบประชาธิปไตยก็ไม่ได้หมายความว่าค่าไปสู่การมีธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการประเทศเสมอไป หากแต่ว่าประชาธิปไตยเป็นพื้นฐานที่ดีที่ช่วยสนับสนุนให้นำไปสู่การมี

ธรรมาภิบาลได้ง่ายขึ้น ทั้งการพัฒนาการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นให้เกิดความยั่งยืนเป็นรากฐานของการพัฒนาประเทศ

อย่างไรก็ตาม การสะท้อนถึงปัญหาของการพัฒนาประเทศในด้านนี้ ได้ทำให้ประเทศต่าง ๆ ตื่นตัว แม้กระทั่งประเทศไทยยังต้องมีการปฏิรูปด้านการจัดการภาครัฐที่ดี เพื่อให้ทุกคน ทุกหมู่เหล่า เกิดความเป็นธรรม และรู้ถึงสิทธิหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติในการผลักดันประเทศให้ก้าวหน้าไปด้วยกัน

2.2 คำนิยามของธรรมาภิบาล

ธรรมาภิบาลเป็นแนวคิดใหม่ที่เข้าใจได้ไม่มากนัก เพราะต้องทำความเข้าใจอย่างลึกซึ้งถึงตัวโครงสร้างของสถาบันการเมือง เศรษฐกิจและสังคม ที่ซับซ้อนในยุคของการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว การสื่อสารที่ทำได้ด้วยปลายนิ้วสัมผัส ก็รู้ข่าวไปทั่วโลก ดังนั้น ธรรมาภิบาลเป็นเรื่องของการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารจัดการภาครัฐที่เกิดคุณธรรม จริยธรรมที่ฝังามในสังคมสำหรับการพัฒนาประเทศ ธรรมาภิบาลจึงเป็นมากกว่านโยบายชุดหนึ่งที่ไม่สามารถนำประยุกต์ได้ทันทีเหมือนนโยบายทั่ว ๆ ไป

จริง ๆ แล้ว โครงสร้างธรรมาภิบาลไม่เคยสมบูรณ์และหยุดนิ่ง แต่มีพลังของพลวัต (dynamics) สามารถปรับตัวไปตามกระแสโลกาภิวัตน์ได้ โดยเฉพาะธรรมาภิบาลแบบตะวันตกนั้นมีเสาหลักที่ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยเป็นสำคัญ (สมบุญ, 2552: 1)

ธรรมาภิบาล หรือ Good Government เป็นแนวคิดที่ใช้ในสาขารัฐศาสตร์ (Political Science) รัฐประศาสนศาสตร์ (Public Administration) หรือบริหารรัฐกิจ ซึ่งเป็นแนวความคิดในเชิงนามธรรมหรือสัณฐานทางการเมือง (political concept) เช่นเดียวกับคำว่า ความยุติธรรม (Justice) สิทธิ (right) เสรีภาพ (liberty) ประชาธิปไตย (democracy) เป็นต้น ในศตวรรษที่ผ่านมา นักวิชาด้านรัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ ได้มองว่า ธรรมาภิบาลเป็นมิติใหม่ที่เน้นบทบาทของผู้บริหาร (ผู้บริหารยุคใหม่) ที่จะปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล มีการตรวจสอบ สามารถประเมินผลงานได้อย่างชัดเจนและมีการแข่งขันเพื่อการจัดการหรือการบริหารที่ดีขึ้น (บุษบงและบุญมี, 5) ตลอดจนแนวคิดนี้ได้ขยายไปถึงการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการบริหารจัดการภาครัฐอีกด้วย

เมื่อกล่าวถึงแนวคิดธรรมาภิบาล (good governance concept) องค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเป็นราชาปราชญ์ (philosophy king) ตั้งอยู่ในทศพิธราชธรรม และคุณงามความดี การกระทำนี้ก็คือ Good Governance นั่นเอง นอกจากนั้นยังได้มีแนวคิดที่ได้มีการกล่าวถึงกันอย่างกว้างขวางทั้งไทยและต่างประเทศ และได้มีผู้ให้คำนิยามและความหมายธรรมาภิบาลไว้มาก ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้กล่าวถึงพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่เกี่ยวกับธรรมาภิบาล และได้

รวบรวมคำนิยามเบื้องต้นหลัก และบุคคลสำคัญที่มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมธรรมาภิบาล ได้ให้คำนิยามไว้ ดังนี้

1. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช เมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราชทรงขึ้นครองราชย์ เมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2489 ทรงมีพระปฐมบรมราชโองการว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” ซึ่งหากพิจารณาแล้ว ธรรม ที่กล่าวถึง ก็คือ หลักทศพิธราชธรรม พระองค์ใช้เป็นหลักในการปกครอง หรือหลักของการทำ “ความดี” หรือ หลักของการปกครองที่ดี หากจะเปรียบเทียบแล้วนี่ก็คือ Good Governance ที่พระองค์ทรงใช้ในการปกครองประเทศไทย

หลักทศพิธราชธรรม ที่ปรากฏในพระไตรปิฎกในส่วนของพระสุตตันตปิฎกในกัมภีร์ ขุททกนิกายชาดก ได้แก่

1. ทาน (การให้)
2. สีล (ความประพฤติดี ประพฤติงาม)
3. ปริจาคะ (การบริจาค)
4. อาหะ (ความซื่อตรง)
5. มัทวะ (ความอ่อนโยน)
6. ตปะ (ความทรงเดช, การบำเพ็ญเพียร)
7. อักโกธะ (ความไม่โกรธ)
8. อวิหิงสา (ความไม่เบียดเบียน)
9. ขันติ (ความอดทน)
10. อวิโรธนะ (ความไม่คลาดธรรมดา, วางองค์เป็นหลักหนักแน่นในธรรม)

หลักทศพิธราชธรรมนี้ เป็นธรรมะของพระมหากษัตริย์หรือพระราชาที่จะช่วยให้พระมหากษัตริย์หรือพระราชาที่ทรงยึดปฏิบัติพบแต่ความเจริญรุ่งเรือง และไม่ประสบความพ่ายแพ้แก่ผู้ใด

เมื่อคำว่า Good Governance เกิดขึ้น ก็มีคนพูดถึงมากขึ้น เอา Good Governance ไปแปลเป็นต่าง ๆ นานา สุดท้ายก็มาแปลเป็น ธรรมาภิบาล หรือธรรมรัฐ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงรับสั่งว่า Good Governance คือ ธรรมะ ไม่ต้องแปลธรรมาภิบาลอะไรให้เวียนหัว บรรณาการชี้อี้อะไร ไม่ต้องแปล ธรรมะ คือ ความดี³ (สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์, 2545: 11-12)

³ “ปาฐกถาพิเศษ” โดย ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา ได้บรรยายไว้ ณ โรงเรียนนายทหารอากาศ อาวุโส สถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง เมื่อวันที่ 6 พฤศจิกายน 2545

จากพระบรมราชโองการและพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ จะเห็นได้ว่า หลักในการปกครองที่ดี นั้น แท้จริงแล้ว ก็คือ ชธรรมา หรือการทำความดี อันเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวในการทำงาน ให้มีเกิดความสุขจิต ยุติธรรม และประโยชน์สุขของประชาชน

2. ธนาคารโลก (World Bank) จากวิกฤตปัญหาและความล้มเหลวของการพัฒนาประเทศในประเทศแถบ Africa ทำให้ World Bank ได้พยายามวิเคราะห์ปัญหาถึงความล้มเหลวนั้น จากการรายงานอย่างเป็นทางการของ World Bank ในปี 1989 เรื่อง Sub-Saharan Africa: From Crisis to Sustainable Growth : a long-term perspective study. ได้ให้ความหมาย Good Governance ว่า เป็นวิธีการปฏิบัติในการใช้อำนาจ คือ การดำเนินการในการบริหารจัดการของประเทศในด้านทรัพยากรทางเศรษฐกิจและสังคมเพื่อการพัฒนา (World Bank, 60) นัยสำคัญของการให้ความหมายของธนาคารโลกนี้ เป็นการชี้ให้เห็นความสำคัญของการมีธรรมาภิบาล เพื่อช่วยในการฟื้นฟูและพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ โดยภาครัฐมีการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด พร้อมกับมีระบบการตรวจสอบที่เป็นธรรม ตลอดจนการดำเนินการต่างๆ ของภาครัฐต้องมีความโปร่งใส มีความรับผิดชอบต่อการกระทำที่เกิดขึ้น

นอกจากนั้นแล้ว ธนาคารโลก (World Bank) ได้เน้นถึงความหมายกว้างๆ 3 ลักษณะคือ

- (1) ลักษณะโครงสร้างและรูปแบบของระบบทางการเมือง (political regime)
- (2) ลักษณะกระบวนการและขั้นตอนที่ผู้มีอำนาจในทางการเมืองใช้เพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรทางเศรษฐกิจและสังคมเพื่อพัฒนาประเทศ
- (3) ความสามารถของผู้มีอำนาจในการบริหารประเทศในการวางแผนเพื่อกำหนดนโยบายและการแปลงนโยบายและแผนไปสู่การปฏิบัติ ตลอดจนปรับเปลี่ยนแนวทางการบริหารประเทศ (สมบุญ, 5)

3. องค์การสหประชาชาติ (United Nations = UN) ได้ให้ความหมายของธรรมาภิบาล ไว้ว่า เป็นการดำเนินการที่เกิดจากความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อกระจายอำนาจให้เกิดความเป็นธรรม โปร่งใส ที่สำคัญนั้น UN ได้ให้ความสำคัญกับพื้นฐานในการสร้างความเป็นอยู่ของคนในสังคมให้มีการพัฒนาอย่างเท่าเทียมกันและมีคุณภาพชีวิตที่ดี ดังนั้นแล้ว สรุปได้ว่า ธรรมาภิบาล คือ การมีส่วนร่วมของภาคประชาชน และพัฒนาสังคมอย่างเท่าเทียมกัน มีความโปร่งใสและมีเหตุผลที่สามารถชี้แจงได้

4. คณะกรรมาธิการเศรษฐกิจและสังคมสำหรับเอเชียและแปซิฟิกแห่งสหประชาชาติ (United Nation Economic and Social Commission for Asia and the Pacific : UN ESCAP) ได้กล่าวว่า นิยามของธรรมาภิบาล ไม่ใช่เรื่องใหม่ มันมีมานานแล้วตามความเจริญของมนุษย์เรามา ดังนั้น ใน

บทความของ United Nation Economic and Social Commission for Asia and the Pacific เรื่อง What is Good Governance ? ได้กล่าวถึงความหมายของธรรมาภิบาล ไว้ว่า "Governance" means: the process of decision-making and the process by which decisions are implemented (or not implemented). **ธรรมาภิบาล หมายถึง กระบวนการของการตัดสินใจที่จะนำไปปฏิบัติ (หรือไม่ปฏิบัติ)** นอกจากนั้น คณะกรรมาธิการเศรษฐกิจและสังคมสำหรับเอเชียและแปซิฟิกแห่งสหประชาชาติ (United Nations Economic and Social Development Commission in Asia and the Pacific : UN ESCAP) ยังได้กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาล ซึ่งได้กำหนดไว้ 8 ประการ คือ (ยงยุทธ, 2548: 15-19)

1. การมีส่วนร่วม (participation) คือ การมีส่วนร่วมของคนในท้องถิ่นเป็นกระบวนการที่ประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีโอกาสแสดงทรรศนะ และเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่มีผลต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่น รวมทั้งมีการนำความคิดเห็นไปประกอบการพิจารณา กำหนดนโยบาย และการตัดสินใจของรัฐ

การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการสื่อสารในระบบเปิด กล่าวคือ เป็นการสื่อสารแบบสองทาง ทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งประกอบไปด้วยการแบ่งสรรข้อมูลร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และเป็นการเสริมสร้างความสามัคคีในสังคม

หลักการมีส่วนร่วมนี้ ประกอบไปด้วยหลักการที่สำคัญ 4 หลัก ได้แก่

- 1.ระดับการให้ข้อมูล
- 2.ระดับการเปิดรับความคิดเห็นจากประชาชนหรือคนในท้องถิ่น
- 3.ระดับการวางแผนร่วมกัน และการตัดสินใจร่วมกัน เป็นระดับขั้นที่สูงกว่าการปรึกษาหารือ
- 4.ระดับการพัฒนาศักยภาพในการมีส่วนร่วม สร้างความเข้าใจให้กับสาธารณชน เป็นระดับขั้นที่สูงที่สุดของการมีส่วนร่วม คือ เป็นระดับที่ผู้รับผิดชอบโครงการได้ตระหนักถึงความสำคัญ และประโยชน์ที่จะได้รับจากการมีส่วนร่วมของประชาชน และได้มีการพัฒนาสมรรถนะหรือขีดความสามารถในการมีส่วนร่วมของประชาชนให้มากขึ้น จนอยู่ในระดับที่สามารถมีส่วนร่วมได้อย่างเต็มที่ และเกิดประโยชน์สูงสุด

2. กฎระเบียบของกฎหมาย (rule of Law) หรือ หลักนิติธรรม เป็นหลักการสำคัญที่จะทำให้เกิดความยุติธรรมในทุกภาคส่วน ความยุติธรรมนี้อาจจะหมายถึง ความยุติธรรมในการเข้าถึงบริการต่าง ๆ ที่ภาครัฐจัดขึ้น โดยหลักการสำคัญของ “หลักนิติธรรม” นี้ ประกอบด้วย 7 หลักการ คือ

1. หลักการแบ่งแยกอำนาจ
2. หลักการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
3. หลักความชอบด้วยกฎหมายของฝ่ายตุลาการและฝ่ายปกครอง

4. ความชอบด้วยกฎหมายในทางเนื้อหา
5. หลักความเป็นอิสระของผู้พิพากษา
6. หลัก “ไม่มีความผิดและไม่มีโทษโดยกฎหมาย” และ
7. หลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ

3. ความโปร่งใส (transparency) เป็นการแสดงถึงความซื่อสัตย์ สุจริต ในการบริหารจัดการ สามารถชี้แจงได้ด้วยเหตุผล ตรวจสอบการดำเนินงานได้ ความโปร่งใส (transparency) นี้ประกอบไปด้วยหลักการย่อย 4 หลักการ คือ

1. มีความโปร่งใสด้านโครงสร้าง
2. มีความโปร่งใสด้านการให้ทุน
3. มีความโปร่งใสด้านการให้โทษ
4. มีความโปร่งใสด้านการเปิดเผยข้อมูล

4. ความสอดคล้องกัน (consensus oriented) หลักสำคัญอย่างหนึ่งของการบริหารจัดการที่ดีก็คือ หลักความสอดคล้องต้องกันของคนในชุมชนท้องถิ่น ซึ่งมีความแตกต่างกันอย่างมาก โดยพยายามหาจุดสนใจร่วมกันหรือนั้นตามติและความต้องการที่สอดคล้องต้องกันของสังคมมาเป็นข้อปฏิบัติเพื่อลดปัญหาความขัดแย้งในสังคม การจะพัฒนาสังคมได้ ต้องทราบความต้องการที่สอดคล้องต้องกันของสังคมนั้น ๆ ด้วยวิธีการเรียนรู้วัฒนธรรมของสังคมนั้น ๆ

นอกจากนั้นต้องมีความสอดคล้องกับวัฒนธรรม ประเพณี และศาสนา ตลอดจนสอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมที่อยู่ในชุมชนท้องถิ่นนั้น ๆ

ความสอดคล้องต้องกันเป็นการกำหนดและสรุปความต้องการของคนในสังคม

5. ความตอบสนอง (responsiveness) เป้าหมายของการบริหารจัดการที่ดีต้องตอบสนองต่อเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ การตอบสนองในสิ่งที่คนหรือประชาชนในประเทศ หรือท้องถิ่นต้องการ ถือว่าเป็นการตอบสนองที่ตรงต่อความรู้สึกของประชาชนมากที่สุด แต่ถ้าหากว่าไม่ตรงต่อความต้องการ ถือได้ว่าเป้าหมายหรือการตอบสนองนั้นไม่บรรลุผล หรือโครงการไม่มีประสิทธิภาพ

6. ความเท่าเทียมและความครอบคลุม (equity and inclusiveness) ความเสมอภาคเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ประชาชนทุกคนพึงได้รับจากรัฐบาล ทั้งการบริการด้านสวัสดิการ ตลอดจนสาธารณูปโภคด้านอื่น ๆ

7. ความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (effectiveness & efficiency) หลักการนี้คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดแก่ประโยชน์ส่วนรวมในการบริหารการจัดการ และการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดสิ่งเหล่านี้เป็นผลในการปฏิบัติอันเกิดจากการใช้หลักธรรมาภิบาล ประกอบด้วย 3 หลัก คือ

- 1.การประหยัด
- 2.การใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด
- 3.ความสามารถในการแข่งขัน

8. ความรับผิดชอบ (accountability) มีความหมายมากกว่าความสามารถในการตอบคำถาม หรืออธิบายเกี่ยวกับพฤติกรรมได้เท่านั้น ยังรวมถึงความรับผิดชอบในผลงาน หรือปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ รวมทั้งการตอบสนองต่อความคาดหวังของสาธารณะ เป็นเรื่องของความพร้อมที่จะรับผิดชอบ ความพร้อมที่จะถูกตรวจสอบได้ โดยในแง่ของการปฏิบัติถือว่าสำนึกรับผิดชอบเป็นคุณสมบัติหรือทักษะ ที่บุคคลพึงแสดงออกเพื่อเป็นเครื่องชี้ว่าได้ยอมรับในภารกิจที่ได้รับมอบหมาย และนำไปปฏิบัติด้วยความรับผิดชอบ ประกอบด้วย 6 หลัก คือ

1. การมีเป้าหมายที่ชัดเจน
2. ทุกคนเป็นเจ้าของร่วมกัน
3. การปฏิบัติการณ์อย่างมีประสิทธิภาพ
4. การจัดการพฤติกรรมที่ไม่เอื้อการทำงานอย่างไม่หยุดยั้ง
5. การมีแผนการสำรอง
6. การติดตามและประเมินผลการทำงาน

5. โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Development Programme : UNDP) ได้ให้ความหมาย (concept) ของธรรมาภิบาล (นุชบงและบุญมี, 6)ว่า หมายถึง เป็นการดำเนินงานของภาคการเมือง การบริหารและภาคเศรษฐกิจที่จะจัดการบริหารของประเทศในทุกระดับ ประกอบด้วยกลไก กระบวนการและสถาบันต่างๆ ที่ประชาชนและกลุ่มสามารถแสดงออกซึ่งผลประโยชน์ปกป้องสิทธิของตนเองตามกฎหมายและแสดงความเห็นที่แตกต่างกัน (Governance is viewed as the exercise of economic, political and administrative authority to manage a country's affairs at all levels. It comprises mechanisms, processes and institutions, through which citizens and groups articulate their interests, exercise their legal rights, meet their obligations and mediate their differences.) บนหลักการที่ประกอบไปด้วย 9 หลักการ ของ UNDP ดังนี้ (United Nations Development Programme United Nations Development Programme [UNDP], 1994: 4-10)

1. Participation - All men and women should have a voice in decision-making, either directly or through legitimate intermediate institutions that represent their interests. Such broad participation is built on freedom of association and speech, as well as capacities to participate constructively. (การมีส่วนร่วมของประชาชน)

2. Rule of law - Legal frameworks should be fair and enforced impartially, particularly the laws on human rights. (การส่งเสริมหลักนิติธรรม)

3. Transparency - Transparency is built on the free flow of information. Processes, institutions and information are directly accessible to those concerned with them, and enough information is provided to understand and monitor them. (หลักความโปร่งใส)

4. Responsiveness - Institutions and processes try to serve all stakeholders. (หลักการตอบสนอง)

5. Consensus orientation - Good governance mediates differing interests to reach a broad consensus on what is in the best interests of the group and, where possible, on policies and procedures. (หลักของความสอดคล้องต้องกัน การแสดงนันทามติร่วมกัน)

6. Equity - All men and women have opportunities to improve or maintain their well-being. (หลักของความเสมอภาค)

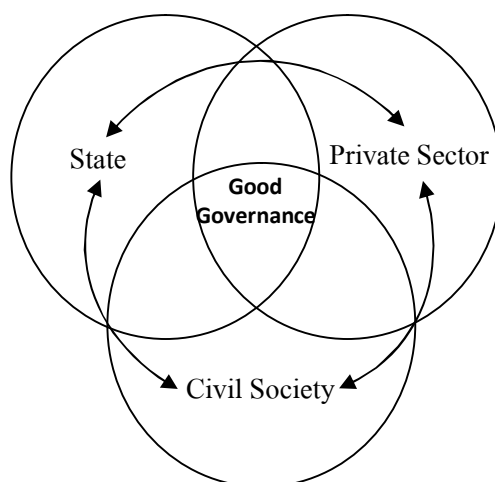
7. Effectiveness and efficiency - Processes and institutions produce results that meet needs while making the best use of resources. (หลักประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารจัดการ)

8. Accountability - Decision-makers in government, the private sector and civil society organisations are accountable to the public, as well as to institutional stakeholders. This accountability differs depending on the organisation and whether the decision is internal or external to an organisation. (หลักความรับผิดชอบ)

9. Strategic vision - Leaders and the public have a broad and long-term perspective on good governance and human development, along with a sense of what is needed for such development. There is also an understanding of the historical, cultural and social complexities in which that perspective is grounded. (การมีวิสัยทัศน์ด้านแผนยุทธศาสตร์)

จากการให้นิยามดังกล่าว จึงสรุปได้เป็นอย่างดีว่าการสร้างกระบวนการและกลไกของภาครัฐที่ดี ทำให้สามารถส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาคนในสังคมให้มีความยั่งยืน ซึ่ง UNDP องค์การพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nation Development Programme) ได้ผลักดันความคิดนี้ในระดับสากล ซึ่งศึกษาได้จากเอกสารของ UNDP ในเรื่อง Governance for sustainable human development (1997) โดยมีแนวคิดเกี่ยวกับ Governance ซึ่งประกอบไปด้วยกลไกภาครัฐ 3 ด้าน คือ ด้านภาครัฐ (state) ด้านภาคเอกชน (private sector) และด้านประชาสังคม (civil society) โดยกลไกทั้ง 3

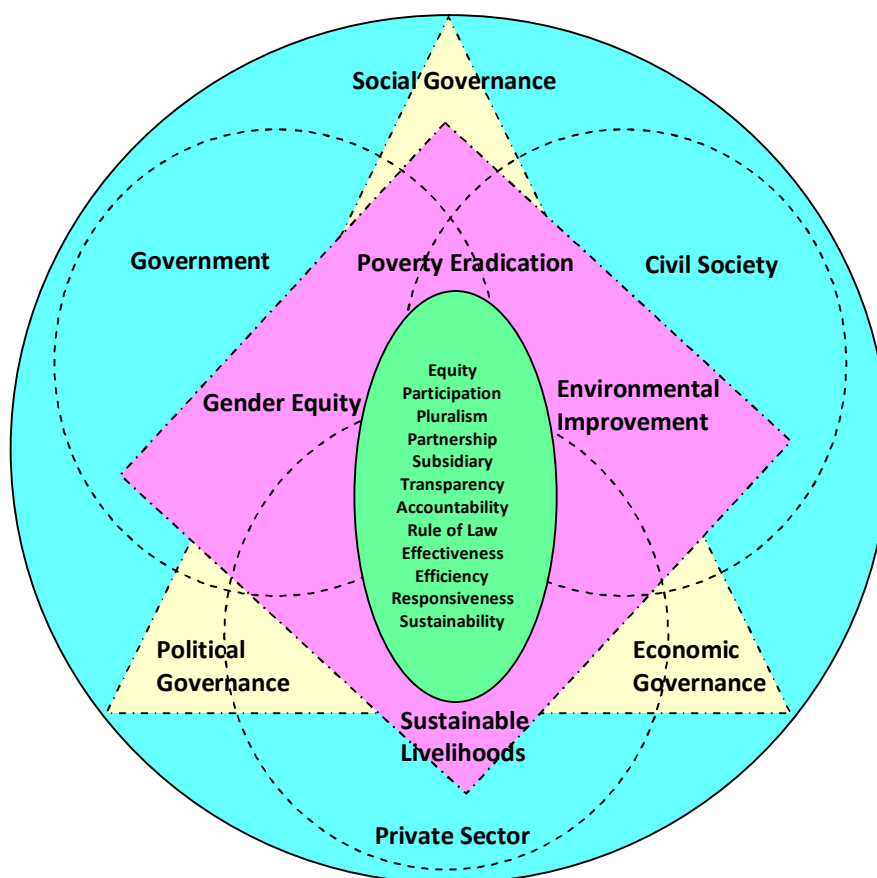
ด้าน มีการเชื่อมโยงและสร้างความสมดุลระหว่างกัน ก่อให้เกิดเสถียรภาพและความยั่งยืนในสังคม ดังภาพที่ 2.1

แผนภาพที่ 2.1 แสดงการเชื่อมโยงและสร้างความสมดุลระหว่าง รัฐ, ภาคเอกชน และ ภาคประชาชน

ที่มา : ปรับปรุงจาก Governance for sustainable human development A UNDP policy document
United Nations Development Programme January 1997.

นอกจากนั้น UNDP ยังได้กล่าวถึงธรรมาภิบาล (Good Governance) ในลักษณะของการเพิ่มเติมในส่วนที่สำคัญสำหรับการพัฒนามนุษย์ จากเอกสาร Governance ในรายงานเรื่อง Kofi Annan, Preventing War and Disaster: 1999 Annual Report on the Work of the Organization. ว่า นิยามของธรรมาภิบาลสำหรับการพัฒนามนุษย์ จำเป็นที่ต้องมี 1. การจัดการสังคมที่ดี (social governance) 2. การจัดการเศรษฐกิจที่ดี (economic governance) และ 3. การจัดการการเมืองที่ดี (politic governance) ทั้ง 3 ส่วนนี้ต้องเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ อันจะทำให้การพัฒนามนุษย์ เกิดการดำรงชีวิตที่ยั่งยืน (sustainable livelihoods) และขจัดความยากจน ลงไปได้ ดังภาพ ที่ 2.2

แผนภาพที่ 2.2 แสดงการเชื่อมโยงของระบบธรรมาภิบาล เพื่อการพัฒนามนุษย์ และสร้างที่ยั่งยืน

ที่มา : United Nations Development Programme [UNDP]. Governance, Kofi Annan, Preventing War and Disaster: 1999 Annual Report on the Work of the Organization. (Annex : UNDP and Governance for Human Development), 1999: 8

6. ธนาคารพัฒนาแห่งเอเชีย หรือ The Asian Development Bank (ADB) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ธรรมาภิบาล คือ การมุ่งความสนใจไปที่องค์ประกอบที่ทำให้เกิดการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้แน่ใจว่านโยบายที่กำหนดไว้ ได้ผล หมายถึง การมีบรรทัดฐานเพื่อให้มีความแน่ใจว่ารัฐบาลสามารถสร้างผลงานตามที่สัญญาไว้กับประชาชนได้ (บุษบงและบุญมี, 6)

7. องค์การความร่วมมือระหว่างประเทศของญี่ปุ่น (Japan International Cooperation Agency: [JICA]) ได้ให้ Concept ถึง ธรรมาภิบาลใน “Participatory Development and Good Governance Report of the Aid Study Committee (1995)” ว่าเป็นรากฐานของการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วม โดย

กำหนดให้รัฐมีหน้าที่ที่จะส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสร้างบรรยากาศให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วม จะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน พึ่งพาตนเองได้และมีความยุติธรรมทางสังคม (อมรา, 2543: 68 - 81)

8. Kofi Annan (Former UN Secretary General) defined good governance as ensuring respect for human rights and the rule of law, strengthening democracy, promoting transparency and capacity in public administration. (Barrister, (n.d.): 1) Kofi Annan อดีตเลขาธิการองค์การสหประชาชาติ ได้ให้คำจำกัดความของธรรมาภิบาลว่า เป็นแนวทางที่ก่อให้เกิดการเคารพสิทธิมนุษยชน และหลักนิติธรรม, หลักการเสริมสร้างประชาธิปไตย, หลักความโปร่งใส และการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานของรัฐ

สำหรับความหมายของธรรมาภิบาล หรือ Good Governance ในประเทศไทย นั้น ได้รับการเรียนรู้จากภาวะเศรษฐกิจที่ตกต่ำ อันเป็นผลมาจากการบริหารจัดการทางเศรษฐกิจที่ผิดพลาดทำให้ต้องกู้เงินสถาบันการเงินระหว่างประเทศ (IMF) ทำให้ต้องมีข้อตกลงกันที่จะมีการบริหารจัดการที่ดีให้เกิดขึ้นในภาคการเมือง เศรษฐกิจและสังคม ซึ่งในประเทศไทยนั้นได้มีองค์กรและบุคคลที่ให้ความหมายไว้ ดังนี้ (บุษบงและบุญมี, 7-8)

9. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ได้ระบุหลักการของนิยาม การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ไว้คือ การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีเป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบให้สังคมทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน ซึ่งครอบคลุมถึงฝ่ายวิชาการ ฝ่ายปฏิบัติการ ฝ่ายราชการและฝ่ายธุรกิจสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีความรู้รักสามัคคีและร่วมกันเป็นพลังก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน และเป็น การเสริมความเข้มแข็งหรือสร้างภูมิคุ้มกันแก่ประเทศเพื่อบรรเทา ป้องกันหรือแก้ไขเยียวยาภาวะวิกฤตภัยอันตรายที่หากจะมีมาในอนาคต

10. สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) ได้ให้ความสำคัญกับภาคประชาสังคม ในการมีส่วนร่วมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน โดยองค์กรภาครัฐจะอาศัยการบริหารจัดการที่ดีเป็นกลไกเกื้อหนุน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการฟื้นฟูสังคมและเศรษฐกิจของชุมชนให้ยั่งยืน

11. อานันท์ ปันยารชุน ได้กล่าวถึง ธรรมาภิบาลว่า เป็นผลลัพธ์ของการจัดการกิจกรรม ซึ่งบุคคลและสถาบันทั่วไป ภาครัฐและเอกชนมีผลประโยชน์ร่วมกันได้กระทำได้ในหลายทางมีลักษณะเป็นขบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งอาจนำไปสู่การผสมผสานผลประโยชน์ที่หลากหลาย และขัดแย้งกันได้

12. ชีรยุทธ บุญมี กล่าวว่า ธรรมนูญเป็นการมอบอำนาจการเมือง การปกครองแบบใหม่ที่แข็งแกร่งตายตัว แต่ให้มีปฏิสัมพันธ์กับภาคประชาชนและให้มีลักษณะแยกย่อยมากขึ้น แนวคิดธรรมนูญนี้ถือว่ารัฐ ประชาชนและเอกชนเป็นหุ้นส่วนกันในการบริหารและปกครองประเทศ ซึ่งจะก่อให้เกิดความโปร่งใส ความยุติธรรม ต้องมีการปรับโครงสร้างราชการให้ดีขึ้น และประชาชนต้องการให้มีการตรวจสอบโดยสื่อมวลชนและนักวิชาการ

ชีรยุทธ บุญมี ได้เสนอให้มีการปฏิรูประบบ 4 ส่วน คือ ปฏิรูปภาคราชการ ภาคธุรกิจ ภาคเศรษฐกิจสังคม และปฏิรูปกฎหมาย

13. ประเวศ วะสี ได้กล่าวถึง ธรรมนูญว่า เป็นการเชื่อมโยงกันของ 3 ส่วน คือ ภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน ภาคประชาชน โดยต้องมีความโปร่งใสเป็นหลัก ธรรมนูญในทัศนะของท่านจึงเป็นเสมือนพลังผลักดันที่จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาของประเทศชาติ

14. ชัยอนันต์ สมุทวณิช ได้ให้ความหมายไว้ว่า ธรรมนูญเป็นกลไกของรัฐทั้งการเมืองและการบริหาร มีความแข็งแกร่ง มีประสิทธิภาพ สะอาด โปร่งใส และรับผิดชอบ เป็นการให้ความสำคัญกับภาครัฐและรัฐบาลเป็นหลัก

อย่างไรก็ตาม คำนิยามหรือความหมายของ Governance ที่ถูกใช้กัน ก็ยังได้บัญญัติไว้โดยพจนานุกรมต่าง ๆ อีกด้วย ซึ่งมีพจนานุกรมที่บัญญัติศัพท์ Governance ที่น่าสนใจ ได้แก่

15. พจนานุกรม American Heritage Dictionary (1982) ได้ให้อธิบาย Governance ว่า หมายถึง (สมบูรณ์, 4)

1. the act, process, or power of governing; government (ระเบียบกฎหมาย, กระบวนการ หรือ อำนาจในการบริหารจัดการของภาครัฐ)
2. the state of being governed (เกี่ยวกับการปกครองของภาครัฐ)

16. พจนานุกรม Shorter Oxford English Dictionary (2002)⁴ ได้ให้ความหมายคล้ายคลึงกับของ American Heritage แต่ระบุว่า หมายถึง (สมบูรณ์, 5)

1. the action, manner or fact of governing; government (การดำเนินการ, วิธีดำเนินการหรือปัจจัยด้านการบริหารจัดการ)
2. controlling or regulating influence, control, mastery (การบังคับบัญชาหรือการวางกฎเกณฑ์ข้อระเบียบ, ควบคุม, อำนาจบังคับบัญชา)

⁴ แท้ที่จริงแล้ว คำว่า Governance มีรากศัพท์มาจากภาษาฝรั่งเศสว่า “Gouvernance”

3. the state of being governed : good order (การสั่งการที่ดี)
4. the function or power of governing : authority to governance (การปกครองด้วยความชอบธรรม)
5. A governing person or body (การปกครองตนเอง)
6. conduct of life or business : behavior (ผู้ชี้นำชีวิตหรือชี้นำทางธุรกิจ)

จากการศึกษาถึงคำนิยามและความหมายที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ตลอดจนองค์กรต่าง ๆ และบุคคลสำคัญ อีกทั้งในพจนานุกรมที่ได้ให้ความหมายไว้ ทำให้ได้ความหมาย พบว่า **ธรรมาภิบาล** เป็นธรรมะ เป็นคุณงามความดี เป็นจริยธรรมและเป็นกลไกหรือเครื่องมือในการบริหารจัดการภาครัฐที่ดี ที่จะทำให้การเมือง เศรษฐกิจ และสังคม เกิดความโปร่งใส ยั่งยืน และเป็นธรรม ทั้งนี้ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ อันจะนำไปสู่ประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

2.3 คำเรียกใช้ธรรมาภิบาล

ตารางที่ 2.1 ความแตกต่างของคำเรียกใช้ธรรมาภิบาล (Good Governance)

คำเรียกใช้	ความหมายหลัก	ผู้ใช้/ปี (อ้างอิง)
ธรรมะ	คุณงามความดี (ทศพิธราชธรรม)	พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ
ธรรมาภิบาล	การบริหารงานที่เป็นธรรม	1.TDRI (2541) 2.นฤมล ทับจุมพล (2541) 3.บวรศักดิ์ อุวรรณโณ (2542) 4.ประสิทธิ์ คำธงชัย (2542) 5.สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน(ก.พ.)(2542) 6.สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ(ก.พ.ร)(2542) 7.สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ (สศช.) 8.สำนักงานกฤษฎีกา (2542)
สุประศาสนการ	การบริหารจัดการที่ดี	ดิน ปรัชญพฤทธิ; นฤมล ทับจุมพล (2541)
ธรรมราษฎร์	การกำกับดูแลที่ดี	อมรา พงศาพิชญ์ (2541)
การกำกับดูแล ที่ดี	การดูแลผลประโยชน์ส่วนรวมโดย ประชาชนมีส่วนร่วมและตรวจสอบ	1.วรภัทร โตธนะเกษม (2541) 2.พูนิจ ปิยะอนันต์ (2541)
ประชารัฐ		1.แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 2.ประเวศ วะสี (2541) 3.ชัยอนันต์ สมุทวณิช (2542)
ธรรมาภิบาล		(ชัยอนันต์ สมุทวณิช (2541)
การปกครอง ที่ดี		1.ราชบัณฑิตยสถาน 2.ชนะศักดิ์ ยูวบูรณ์ (2543) 3.อภิสิทธิ์ญา วะยานุทัศน์ (2543)
การบริหาร กิจการบ้านเมือง และสังคมที่ดี		สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2542)

ตารางที่ 2.1 ความแตกต่างของคำเรียกใช้ธรรมาภิบาล (Good Governance) (ต่อ)

คำเรียกใช้	ความหมายหลัก	ผู้ใช้/ปี (อ้างอิง)
ธรรมรัฐ	รัฐที่มีการบริหารบ้านเมืองด้วย ความเป็นธรรม	1. อานันท์ ปันยารชุน (2541) 2. ชัยวัฒน์ สถาอานันท์ (2540) 3. ประเวศ วะสี (2541) 4. ลิขิต ชีระเวคิน (2541) 5. พิทยา ว่องกุล (2541) 6. อมรา พงศาพิชญ์ (2540, 2541, 2546) 7. นฤมล ทับจุมพล 8. เหวง โตจิราการ 9. ใจ อึ้งภากรณ์ 10. สุรชาติ บำรุงสุข 11. สมชาย ปรีชาศิลป์ 12. อนเนก เหล่าธรรมทัศน์
	ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐ สังคม เอกชนและประชาชนที่จะทำให้การ บริหารราชการแผ่นดินเป็นไปอย่าง มีประสิทธิภาพและยุติธรรม	ธีรยุทธ บุญมี (2541)
	การนำแนวคิดธรรมราชา และ แนวคิดเรื่องธรรมทั้งในศาสนา และการปกครองมาใช้ใน การเมืองการปกครองไทย	ปรีชา ช้างขวัญยืน (2542)
Good Governance	ลักษณะและวิถีทางของการที่ อำนาจได้ถูกใช้ไปในการ จัดการทางเศรษฐกิจและสังคม ของประเทศเพื่อการพัฒนา	World Bank (Agere 2000); JICA, UN และ ADB สุขุมพร ปุณณาคม (2541)

ตารางที่ 2.1 ความแตกต่างของคำเรียกใช้ธรรมาภิบาล (Good Governance) (ต่อ)

คำเรียกใช้	ความหมายหลัก	ผู้ใช้/ปี (อ้างอิง)
กลไกประชาธิปไตยที่ดี	ระบบ โครงสร้างและกระบวนการต่างๆ ที่วางกฎเกณฑ์ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ การเมืองและสังคมของประเทศ เพื่อให้ทุกส่วนของสังคมอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข	อรพินท์ สพฤกษ์ชัย (2540) (อรพินท์, 2540:18-19)

- ที่มา : คัดแปลงจาก 1. บุญบง ชัยเจริญวัฒนะ และบุญมี ลี. (2544). ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล. สถาบันพระปกเกล้า. หน้า 10
2. สมบูรณ์ ศิริประชัย. (2552). ธรรมาภิบาลภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ : นัยต่อประเทศไทย. หน้า 55-57

2.4 องค์ประกอบของธรรมาภิบาล

ธรรมาภิบาลเป็นศัพท์ในเชิงนามธรรม ซึ่งต้องมีการตีความหมายและแยกองค์ประกอบเพื่อให้เห็นถึงสิ่งที่จะต้องนำไปปฏิบัติได้จริง ดังนั้น ธรรมาภิบาลจึงเป็นการวางกรอบ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ วิธีการหรือแนวทางเพื่อนำไปปฏิบัติ ในการพิจารณาถึงองค์ประกอบของธรรมาภิบาลนั้น ก็ได้พิจารณาจากแนวคิด หรือหลักเกณฑ์ขององค์กร หน่วยงานราชการและบุคคลต่าง ๆ ได้แก่ คณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมสำหรับเอเชียและแปซิฟิกแห่งสหประชาชาติ (United Nation Economic and Social Commission for Asia and the Pacific : UN ESCAP), โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Development Programme : UNDP), ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542, กระทรวงมหาดไทย, สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) เป็นต้น

การให้คำนิยาม (concept) ของนักวิชาการหรือองค์กรที่ต่างกันนี้ ทำให้เกิดปัญหาถึงแนวคิดและองค์ประกอบที่มีอยู่อย่างมากมาย และไม่สามารถจะหาข้อสรุปหรือฉันทามติได้ และก็จะให้เกิดความสับสนขึ้นในแวดวงวิชาการและผู้ที่จะนำไปใช้ได้ หากเราจะกล่าวถึง Good Governance แท้จริงแล้วเป็นคำสมาสของคำว่า Good แปลว่า ธรรมดา และ Governance แปลว่า อภิบาล รวมกันเป็นธรรมาภิบาล แต่ก็ยังสื่อความหมายไม่ได้ว่ามันคืออะไร เพราะไม่ถูกต้องในวงวิชาการ และในประเทศตะวันตกก็ใช้คำนี้กันอย่างกว้างขวาง

ปัญหาอีกอย่างหนึ่งก็คือ ในแวดวงวิชาการประเทศไทยได้มีการตีความของธรรมาภิบาลในความหมายที่แคบ และแยกย่อยออกไปมาก ทำให้ต้องมีการสังเคราะห์องค์ประกอบที่แต่ละคนแต่ละแห่งได้ให้องค์ประกอบไว้ เพื่อให้เห็นถึงความเด่นชัดขึ้นมา

1. คณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมสำหรับเอเชียและแปซิฟิกแห่งสหประชาชาติ (United Nation Economic and Social Commission for Asia and the Pacific : UN ESCAP) ได้กล่าวถึง ธรรมาภิบาล คือ กระบวนการของการตัดสินใจที่จะนำไปปฏิบัติ (หรือไม่ปฏิบัติ) โดยมีกรอบขององค์ประกอบธรรมาภิบาล ดังนี้

1. การมีส่วนร่วม (participation) คือ การมีส่วนร่วมของคนในท้องถิ่นเป็นกระบวนการที่ประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีโอกาสแสดงทรรศนะ และเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่มีผลต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่น รวมทั้งมีการนำความคิดเห็นไปประกอบการพิจารณา กำหนดนโยบาย และการตัดสินใจของรัฐ

2. กฎระเบียบของกฎหมาย (rule of law) หรือ หลักนิติธรรม เป็นหลักการสำคัญที่จะทำให้เกิดความยุติธรรมในทุกภาคส่วน ความยุติธรรมนี้อาจจะหมายถึง ความยุติธรรมในการเข้าถึงบริการต่างๆ ที่ภาครัฐจัดขึ้น โดยหลักการสำคัญของ “หลักนิติธรรม” นี้ ประกอบด้วย 7 หลักการ คือ 1. หลักการแบ่งแยกอำนาจ 2. หลักการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ 3. หลักความชอบด้วยกฎหมายของฝ่ายตุลาการและฝ่ายปกครอง 4. ความชอบด้วยกฎหมายในทางเนื้อหา 5. หลักความเป็นอิสระของผู้พิพากษา 6. หลัก “ไม่มีความผิดและไม่มีโทษโดยกฎหมาย” และ 7. หลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ

3. ความโปร่งใส (transparency) เป็นการแสดงถึงความซื่อสัตย์ สุจริต ในการบริหารจัดการ สามารถชี้แจงได้ด้วยเหตุผล ตรวจสอบการดำเนินงานได้ ความโปร่งใส (transparency) นี้ประกอบไปด้วยหลักการย่อย 4 หลักการ คือ 1. มีความโปร่งใสด้านโครงสร้าง 2. มีความโปร่งใสด้านการให้ทุน 3. มีความโปร่งใสด้านการให้โทษ 4. มีความโปร่งใสด้านการเปิดเผยข้อมูล

4. ความสอดคล้องกัน (consensus oriented) หลักสำคัญอย่างหนึ่งของการบริหารจัดการที่ดีก็คือ หลักความสอดคล้องต้องกันของคนในชุมชนท้องถิ่น ซึ่งมีความแตกต่างกันอย่างมาก

โดยพยายามหาจุดสนใจร่วมกันหรือฉันทามติและความต้องการที่สอดคล้องต้องกันของสังคมมาเป็นข้อปฏิบัติเพื่อลดปัญหาความขัดแย้งในสังคม การจะพัฒนาสังคมได้ ต้องทราบความต้องการที่สอดคล้องต้องกันของสังคมนั้น ๆ ด้วยวิธีการเรียนรู้วัฒนธรรมของสังคมนั้น ๆ

นอกจากนั้นต้องมีความสอดคล้องกับวัฒนธรรม ประเพณี และศาสนา ตลอดจนสอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมที่อยู่ในชุมชนท้องถิ่นนั้น ๆ

ความสอดคล้องต้องกันเป็นการกำหนดและสรุปความต้องการของคนในสังคม

5. ความตอบสนอง (responsiveness) เป้าหมายของการบริหารจัดการที่ดีต้องตอบสนองต่อเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ การตอบสนองในสิ่งที่คนหรือประชาชนในประเทศ หรือท้องถิ่นต้องการ ถือว่าเป็นการตอบสนองที่ตรงต่อความรู้สึกของประชาชนมากที่สุด แต่ถ้าหากว่าไม่ตรงต่อความต้องการ ถือได้ว่าเป้าหมายหรือการตอบสนองนั้นไม่บรรลุผล หรือโครงการไม่มีประสิทธิภาพ

6. ความเท่าเทียมและความครอบคลุม (equity and inclusiveness) ความเสมอภาคเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ประชาชนทุกคนพึงได้รับจากรัฐบาล ทั้งการบริการด้านสวัสดิการ ตลอดจนสาธารณูปโภคด้านอื่น ๆ

7. ความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (effectiveness & efficiency) หลักการนี้คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดแก่ประโยชน์ส่วนรวมในการบริหารการจัดการ และการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดสิ่งเหล่านี้เป็นผลในการปฏิบัติอันเกิดจากการใช้หลักธรรมาภิบาล ประกอบด้วย 3 หลัก คือ 1. การประหยัด / 2. การใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด / 3. ความสามารถในการแข่งขัน

8. ความรับผิดชอบ (accountability) มีความหมายมากกว่าความสามารถในการตอบคำถาม หรืออธิบายเกี่ยวกับพฤติกรรมได้เท่านั้น ยังรวมถึงความรับผิดชอบในผลงาน หรือปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ รวมทั้งการตอบสนองต่อความคาดหวังของสาธารณะ เป็นเรื่องของความพร้อมที่จะรับผิดชอบ ความพร้อมที่จะถูกตรวจสอบได้ โดยในแง่ของการปฏิบัติถือว่าสำนึกรับผิดชอบเป็นคุณสมบัติหรือทักษะ ที่บุคคลพึงแสดงออกเพื่อเป็นเครื่องชี้ว่าได้ยอมรับในภารกิจที่ได้รับมอบหมาย และนำไปปฏิบัติด้วยความรับผิดชอบ

2. โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Development Programme : UNDP) ได้เสนอองค์ประกอบของ Good Governance ไว้ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของประชาชน (participation) All men and women should have a voice in decision-making, either directly or through legitimate intermediate institutions that represent their interests. Such broad participation is built on freedom of association and speech, as well as capacities to participate constructively. (ประชาชนทั้งชายและหญิงควรมีส่วนร่วมในกระบวนการ

ตัดสินใจอย่างเท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม โดยผ่านสถาบันต่าง ๆ ที่มีอำนาจอันชอบธรรม)

2. การส่งเสริมหลักนิติธรรม (rule of law) Legal frameworks should be fair and enforced impartially, particularly the laws on human rights. (การใช้กฎหมายเป็นบรรทัดฐานในการปกครองประเทศ ทุกคนต้องเคารพกฎหมาย กรอบของกฎหมายที่ใช้ในการปกครองประเทศต้องมีความยุติธรรมและบังคับใช้กับคนกลุ่มต่าง ๆ อย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน)

3. หลักความโปร่งใส (transparency) Transparency is built on the free flow of information. Processes, institutions and information are directly accessible to those concerned with them, and enough information is provided to understand and monitor them. (การเปิดเผยข้อมูลต่าง ๆ ต้องเป็นไปอย่างอิสระ ตรงไปตรงมา กระบวนการในการเปิดเผยข้อมูล สถาบันต้องให้ประชาชนสามารถเข้าถึงและรับทราบข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะของทางราชการได้ตามที่บัญญัติกฎหมายไว้)

4. หลักการตอบสนอง (responsiveness) Institutions and processes try to serve all stakeholders. (การตอบสนองความคาดหวังหรือความต้องการของประชาชนซึ่งมีความหลากหลายและแตกต่างกัน)

5. หลักของความสอดคล้องต้องกัน การแสดงฉันทามติร่วมกัน (consensus orientation) Good governance mediates differing interests to reach a broad consensus on what is in the best interests of the group and, where possible, on policies and procedures. (การหาความเห็นร่วมหรือฉันทามติในความต้องการหรือผลประโยชน์ที่แตกต่างกันของประชาชนเพื่อลดความขัดแย้ง และได้ประโยชน์สูงสุด)

6. หลักของความเสมอภาค (equity) All men and women have opportunities to improve or maintain their well-being. (ประชาชนทุกคนมีความเสมอภาคอย่างเท่าเทียมกันในการเข้าถึงโอกาสต่างๆ ทางสังคม)

7. หลักประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารจัดการ (effectiveness and efficiency) Processes and institutions produce results that meet needs while making the best use of resources. (การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและเกิดประสิทธิผลสูงสุด)

8. หลักความรับผิดชอบ (accountability) Decision-makers in government, the private sector and civil society organisations are accountable to the public, as well as to institutional stakeholders. This accountability differs depending on the organisation and whether the decision is

internal or external to an organization. {การตัดสินใจในการดำเนินการของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ต้องมีพันธะความรับผิดชอบในการกระทำนั้น ต้องมีผู้รับผิดชอบ (stakeholders)}

9. การมีวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์ (strategic vision) Leaders and the public have a broad and long-term perspective on good governance and human development, along with a sense of what is needed for such development. There is also an understanding of the historical, cultural and social complexities in which that perspective is grounded. (ผู้นำและประชาชนในประเทศมีวิสัยทัศน์ในการสร้างธรรมาภิบาลและการพัฒนามนุษย์อย่างยั่งยืน)

3. สำนักนายกรัฐมนตรี คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบเป็นวาระแห่งชาติในการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี โดยได้กำหนดระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. 2542 ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ขึ้น มีผลบังคับใช้ 11 สิงหาคม 2542 โดยระบุหลักการสำคัญของธรรมาภิบาล ไว้ 6 หลัก ทั้งนี้มีผลให้ทุกส่วนราชการต้องปฏิบัติตามซึ่งมีองค์ประกอบ ดังนี้ 1. หลักนิติธรรม เป็นการบังคับใช้กฎหมายอย่างเท่าเทียมกันโดยไม่เลือกปฏิบัติเฉพาะผู้หนึ่งผู้ใด

2. หลักคุณธรรม เป็นการยึดมั่นในความถูกต้อง ความดีงามและมีจริยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่

3. หลักความโปร่งใส เป็นกลไกในการตรวจสอบการทำงาน ซึ่งต้องมีกระบวนการในการให้ประชาชนสามารถเข้ามาตรวจสอบการดำเนินการได้ ตลอดจนการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชนอย่างตรงไปตรงมา

4. หลักการมีส่วนร่วม เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกคนได้แสดงความคิดเห็นต่อการพัฒนาบ้านเมืองและชุมชน ตลอดจนการตรวจสอบและการแสดงประจักษ์ที่มีผลต่อความเป็นอยู่ด้วย

5. หลักความรับผิดชอบต่อ เป็นการสำนึกในหน้าที่ที่มีต่อสังคม โดยมีหน่วยงานหรือบุคคลผู้รับผิดชอบในการดำเนินการนั้น ๆ

6. หลักความคุ้มค่า เป็นการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้ใช้ประโยชน์สูงสุดและเกิดประสิทธิผลมากที่สุด

4. กระทรวงมหาดไทย เป็นหน่วยงานที่ได้ให้ความสำคัญกับธรรมาภิบาล โดยมีการเสริมสร้างการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีของกระทรวงมหาดไทย โดยกระทรวงได้กำหนดองค์ประกอบ ไว้ 11 องค์ประกอบ ได้แก่

1. การมีส่วนร่วม (participation) เป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐในการบริหารจัดการ เพื่อให้เกิดความคิดริเริ่มและพลังการทำงานที่สอดคล้องกัน เพื่อบรรลุเป้าหมายในการให้บริการประชาชน

2. ความยั่งยืน (sustainability) เป็นการบริหารจัดการที่มีความสมดุลกันในวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่สอดคล้องกับธรรมชาติ

3. ประชาชนมีความรู้สึกว่าเป็นสิ่งที่ชอบธรรม (legitimacy) การยอมรับที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการของภาครัฐ ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน และประชาชนพร้อมที่จะยอมสูญเสียประโยชน์ส่วนตัวไปเพื่อประโยชน์ส่วนรวมที่ต้องรับผิดชอบร่วมกัน

4. มีความโปร่งใส (transparency) การบริหารจัดการในด้านต่าง ๆ มีการเปิดเผยตรงไปตรงมาและเป็นไปตามที่กำหนดไว้ ตลอดจนการตรวจสอบการทำงานเพื่อให้เกิดความโปร่งใส

5. ความเป็นธรรม (equity) และความเสมอภาค (equality) มีการกระจายการพัฒนาอย่างทั่วถึงเท่าเทียมกัน ไม่มีการเลือกปฏิบัติ และมีระบบการรับเรื่องราวร้องทุกข์ที่ชัดเจน

6. ความสามารถที่จะพัฒนาทรัพยากรและวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี คือ การพัฒนาบุคลากรให้เกิดความรู้และทักษะการทำงาน ตลอดจนการนำไปใช้เพื่อให้เกิดการปฏิบัติที่ถูกต้องเป็นธรรม

7. การส่งเสริมความเสมอภาคทางเพศ (promoting gender balance) เปิดโอกาสให้สตรีทุกกลุ่มได้มีบทบาทในการพัฒนาสังคมในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะการปกครองส่วนท้องถิ่นให้มากขึ้น

8. การอดทนอดกลั้น (tolerance) และการยอมรับ (acceptance) ต่อทัศนะที่หลากหลาย (Diverse Perspectives) เพื่อหาฉันทามติ และลดความขัดแย้งด้วยเหตุผล และเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย

9. การดำเนินการตามหลักนิติธรรม (operating by rule of law) พัฒนา ปรับปรุง แก้ไข และเพิ่มเติมกฎหมายให้มีความทันสมัยและเป็นธรรม

10. ความรับผิดชอบ (accountability) เจ้าหน้าที่ต้องมีความรับผิดชอบต่อประชาชน ความพึงพอใจของประชาชนต่อการปฏิบัติงานเป็นตัวชี้วัดในความสำเร็จของหน่วยงาน

11. การเป็นผู้กำกับดูแล (regulator) ในที่นี้เป็นการโอนภารกิจเกี่ยวกับการบริหารจัดการท้องถิ่นไปให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบริหารจัดการ ซึ่งจะมีความใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด (การกำกับดูแลเป็นการบริหารจัดการแทนการควบคุม)

5. สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) หลักธรรมาภิบาลของ ก.พ. เป็นผลมาจากการประชุมประจำปีระหว่าง ก.พ. กับ ส่วนราชการ เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2542 ซึ่งเน้นเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลและการให้บริการของรัฐ ประกอบไปด้วย 6 หลัก คือ 1. หลักนิติธรรม

2. หลักความโปร่งใส 3. หลักความรับผิดชอบ 4. หลักความคุ้มค่า 5. หลักการมีส่วนร่วม 6. หลักคุณธรรม⁵

ทั้งนี้ สำนักงาน ก.พ. ได้มีหลักธรรมาภิบาลที่เหมือนกับหลักธรรมาภิบาลของสำนักนายกรัฐมนตรี โดยสำนักงาน ก.พ. เน้นเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลและการให้บริการของรัฐ แต่ธรรมาภิบาลเน้นเกี่ยวกับการกำหนดเป็นกรอบแนวทางให้แก่หน่วยงานราชการได้ถือปฏิบัติ

ธรรมาภิบาล (Good Governance) ได้ถูกนิยามและมีองค์ประกอบหลายอย่างซึ่งเหมือนกันบ้างและแตกต่างกันบ้าง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับแนวความคิดของแต่ละหน่วยงาน แต่ละบุคคลที่จะให้องค์ประกอบนั้น ๆ

การให้องค์ประกอบที่แยกย่อยและลึกลงไปนั้นอาจจะสร้างปัญหาให้กับทางวิชาการได้ เพราะจะสร้างความสับสนในการนำไปใช้หรือการปฏิบัติ บางครั้งทำให้เกิดการสับสนและไม่รู้ว่าจะใช้ของหน่วยงานใดหรือของนักวิชาการท่านใด ดังนั้น เพื่อให้ง่ายต่อการศึกษา ผู้วิจัยจึงได้เรียบเรียงเป็นตารางเพื่อเปรียบเทียบหน่วยงานที่ให้องค์ประกอบของธรรมาภิบาล เพื่อให้เกิดความเข้าใจ ดังนี้ต่อไป

⁵ หลักคุณธรรม และความคุ้มค่าจะเป็นเรื่องที่ยากในการอธิบาย บ่อยครั้งอาจเป็นเรื่อง ทางอัตวิสัย (Subjectivity) ของแต่ละบุคคล หน่วยงานที่ให้อนุมัติประเด็นนี้ อธิบายว่า คุณธรรมในที่นี้ครอบคลุมอย่างน้อย 2 ประการ 1. การยึดหลักวิชาชีพนิยม (Professionalism) โดยตระหนักว่าอาชีพตนเป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม และปฏิเสธที่ “รู้แจ้ง” เกี่ยวกับอาชีพตน 2. การยึดจรรยาบรรณ ได้แก่ มาตรฐานความประพฤติและการใช้ดุลยพินิจทางศีลธรรมว่า ถูกหรือผิด สมควรหรือไม่สมควร ขณะที่ความคุ้มค่าอาจกล่าวสรุปความได้ว่าเป็นการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลตลอดจนใช้ทรัพยากรทางสังคมให้ถูกต้อง เหมาะสมสูงสุด

ตารางที่ 2.2 องค์ประกอบของธรรมาภิบาล

บุคคล / องค์กรที่ใช้	องค์ประกอบ	ลักษณะเด่น
UN ESCAP	1. การมีส่วนร่วม 2. หลักนิติธรรม 3. ความโปร่งใส 4. ความสอดคล้องกัน 5. ความตอบสนอง 6. ความเท่าเทียมและความครอบคลุม 7. ความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล 8. ความรับผิดชอบ	เป็นแนวคิด "กระแสหลัก" เกี่ยวกับ กระบวนการ ตัดสินใจ
World Bank	1. สิทธิในการแสดงความคิดเห็น และ พันธหน้าที่ (voice and accountability) 2. ความไม่มั่นคงทางการเมืองและความ รุนแรง (political instability and violence) 3. ประสิทธิภาพของรัฐบาล (governance effectiveness) 4. คุณภาพของข้อบังคับ (regulatory burden) 5. หลักนิติธรรม (rule of law) 6. การควบคุมการคอร์รัปชัน (control of corruption)	เป็นแนวคิด "กระแสหลัก" เกี่ยวกับวิธีการ ปฏิบัติในการใช้ อำนาจ
เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2541), UNDP	1. การมีส่วนร่วมของประชาชน 2. กฎหมายที่ยุติธรรม 3. เปิดเผยโปร่งใส 4. การมีฉันทานุมัติในสังคม 5. กลไกการเมืองที่ชอบธรรม 6. ความเสมอภาค 7. ประสิทธิภาพและประสิทธิผล 8. พันธะความรับผิดชอบต่อสังคม 9. การมีวิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์	-

ตารางที่ 2.2 องค์ประกอบของธรรมาภิบาล (ต่อ)

บุคคล องค์กรที่ใช้	องค์ประกอบ	ลักษณะเด่น
1. สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) (2542) 2. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) (2542) 3. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) (2542) 4. สำนักงานกฤษฎีกา (2542)	1. หลักนิติธรรม 2. หลักคุณธรรม 3. ความโปร่งใส 4. การมีส่วนร่วม 5. ความสำนึกรับผิดชอบ 6. ความคุ้มค่า ⁶	เป็นแนวคิด “กระแสหลัก” ในวงการ ไทย
อมรา พงศาพิชญ์ และ นิตยา กัทธิตระพันธ์ (2541) (สถาบันพระปกเกล้า, 2549)	1. การมีส่วนร่วม (participation) 2. มีความโปร่งใส (transparency) 3. การทำงานอย่างมีหลักการและเหตุผล และสามารถตรวจสอบได้ (accountability) 4. สามารถคาดการณ์ได้ (predictability)	เป็นงานที่กล่าวถึง องค์กรให้ทุนแก่ ภาคประชาสังคม ซึ่งแต่ละ หน่วยงาน เหล่านี้ มีผลต่อ ปัญหาทางเศรษฐกิจ และการมีส่วนร่วม ของภาคประชาสังคม
อานันท์ ปันยารชุน (2541)	1. กฎหมายที่เป็นธรรม 2. (กระบวนการในการออกกฎหมาย) ต้องเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมและโปร่งใส 3. ต้องมีระบบตรวจสอบที่เหมาะสม 4. มีภาคประชาสังคมที่เข้มแข็ง ต้องมีสื่อที่อิสระเพื่อรับประกันประสิทธิภาพในการตรวจสอบ 5. สามารถคาดการณ์ได้ (predictability) และรับผิดชอบ (accountability)	เป็นการนำเสนอ แนวคิดเรื่อง จา ก ม ม ม อ ง ขั น ต อ น ท า ง กฎหมาย รวมทั้ง ชี ใ ห้ เ หื น ข้อบกพร่องของ กระบวนการนิติ บัญญัติของไทย

⁶ ในปี พ.ศ. 2546 มีการออกพระราชกฤษฎีกาที่ครอบคลุมถึงการบริหารภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) ซึ่งประกอบด้วย การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) และการจัดการความรู้ (Knowledge Management) ประกอบเข้ากับหลักการทั้ง 6 นี้

ตารางที่ 2.2 องค์ประกอบของธรรมาภิบาล (ต่อ)

บุคคล องค์กรที่ใช้	องค์ประกอบ	ลักษณะเด่น
ธีรยุทธ บุญมี	1.ปฏิรูปองค์กร สถาบัน และพฤติกรรม ของบุคคลเพื่อให้ประเทศเข้มแข็ง 2. ทำให้ประชาชนเข้มแข็ง 3. การพึ่งตนเองของสังคมไทย 4. ยึดถือปรัชญาทางเศรษฐกิจแบบกิน อยู่พอเพียง 5. วางยุทธศาสตร์ หรือแผนฟื้นฟูทาง เศรษฐกิจที่ถูกต้อง 6. ส่งเสริมความเกื้อกูลในสังคมไทย	ถี ง แ ม้ แนวความคิด เหล่านี้จะเป็น การกล่าวถึง หลักการกว้างๆ โดยใช้ภาษาที่ ต่างออกไป แต่ ธีรยุทธ มักถูก กล่าวถึง และ อ้างอิงเสมอ เมื่อกล่าวถึง “ธรรมาภิบาล”
เมทินี พงษ์เวช และ สุธีรา ทอมสัน (สถาบันพระปกเกล้า, 2549)	ทั้ง 2 ท่านนี้มีความเห็นโดยรวมแล้ว สอดคล้องกับแนวคิดของนักคิดอื่นๆ เช่น หลักนิติธรรม, ความโปร่งใส, การมีส่วนร่วม, ดำเนินการรับผิดชอบ	อย่างไรก็ตาม จุดเด่นของงาน ชิ้นนี้อยู่ที่การ เน้นความสำคัญ ของการผสม ผสาน บทบาท ความเสมอภาค ของเพศหญิง ชายมากขึ้น

ตารางที่ 2.2 องค์ประกอบของธรรมาภิบาล (ต่อ)

บุคคล องค์กรที่ใช้	องค์ประกอบ	ลักษณะเด่น
มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย	1.หลักนิติศาสตร์ 2. หลักคุณธรรม 3.หลักความโปร่งใส 4.หลักการมีส่วนร่วม 5.หลักความรับผิดชอบ 6.หลักความคุ้มค่า ⁷	
กระทรวงมหาดไทย	1.การมีส่วนร่วม 2.ความยั่งยืน (sustainability) 3.ประชาชนมีความรู้สึกรว่าเป็นสิ่งที่ชอบธรรม (legitimacy) 4.มีความโปร่งใส 5.มีความเป็นธรรม (equity) 6.มีความสามารถที่จะพัฒนาทรัพยากรและวิธีการบริหารจัดการบ้านเมืองและสังคมที่ดี 7.ส่งเสริมความเสมอภาคทางเพศ 8.การอดทนอดกลั้น (tolerance) 9.การดำเนินการตามหลักนิติธรรม 10. ความรับผิดชอบ 11. การเป็นผู้กำกับดูแล (regulator)	
บรรษัทคิ อูรธรรมโน (2542)	1.การมีส่วนร่วม (participation) 2.ความโปร่งใส (transparency) 3.ความรับผิดชอบที่ต้องตอบคำถามและถูกวิจารณ์ได้ (accountability)	

ที่มา : ดัดแปลงจาก สมบูรณ์ สิริประชัย. (2552). ธรรมาภิบาลภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ : นัยต่อประเทศไทย. หน้า 58-61

⁷ หลักการนี้ครอบคลุม เชื่อมโยงไปถึงวิธีคิดของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) เนื่องจากจัดทำจากข้อมูลชุดเดียวกัน

2.5 ธรรมชาติในประเศไทย

การพัฒนาธรรมชาติในประเทศไทยนั้น ได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ควบคู่กับการพัฒนาการทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม ที่เห็นได้ชัดก็คือช่วงของการปฏิวัติของภาคประชาชน 14 ตุลา 2516 ได้ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองขึ้น นั่นก็คือการพัฒนาความรู้ที่ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดอนาคตของประเทศไทยได้ แต่หลายต่อหลายครั้งการพัฒนาด้านธรรมชาติก็ยังไม่เกิดผลเห็นเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน เหตุผลที่เป็นเช่นนั้น คือ การขาดแรงสนับสนุนอย่างจริงจังจากภาครัฐและการเข้ามามีส่วนร่วมของภาคประชาชน และในอดีตรัฐบาลเองเป็นผู้กระทำผิดธรรมชาติ เห็นได้จากการขาดจริยธรรม คุณธรรม ด้านการบริหารจัดการภาครัฐ เช่น การคอร์รัปชั่นของนักการเมือง และข้าราชการ การประพฤติด้านวินัย เป็นต้น ด้วยเหตุนี้เองทำให้ปัญหาต่าง ๆ สะสมและแก้ไขได้ยาก

การปฏิรูประบบราชการในสมัยพลเอก เปรม ติณสูลานนท์ พ.ศ. 2523 ได้มีนโยบายเกี่ยวกับการปฏิรูประบบราชการและระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน โดยจำกัดการขยายตัวของข้าราชการและลูกจ้างไม่เกินร้อยละ 2 ของจำนวนข้าราชการ มีการจัดทำแผนอัตรากำลังคน 3 ปีมาใช้ อีกอย่างหนึ่งก็คือ การปฏิรูปด้านการบริหารจัดการเพื่อลดความซ้ำซ้อนของงานลง เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารจัดการ แต่ในขณะนั้นนโยบายก็ไม่ได้ได้รับความสนใจอย่างจริงจังจากข้าราชการ เช่นเดียวกับในสมัยของ พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ในปี 2532 ได้มีการออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการปฏิบัติราชการเพื่อประชาชนของหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2532 เพื่อใช้ในการปรับปรุงประสิทธิภาพของการบริหารราชการ แต่ก็ไม่ได้ได้รับความสนใจจากหน่วยงานของรัฐ

จนกระทั่งเกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจขึ้น ในราวปี 2539 ต่อเนื่องถึงปี 2540 ทำให้เศรษฐกิจไทยตกต่ำถึงขีดสุด เกิดภาวะล้มทางเศรษฐกิจ บริษัทมากมายต้องปิดตัวลง และต้องปลดคนงานออกเป็นจำนวนมาก การเงินการธนาคารล่มสลาย เกิดการประท้วงรัฐบาลให้ลาออกอย่างรุนแรง มีหน้าข่าวภาวะการฉ้อฉลหลายทำให้คนคิดพยายามฆ่าตัวตายมากที่สุด ผลจากพิษเศรษฐกิจเหล่านี้ ทำให้ประเทศไทยต้องกู้เงินจาก IMF (International Monetary Fund) เพื่อใช้ในการฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศ แต่การกู้เงินจาก กองทุนการเงินระหว่างประเทศ หรือ IMF นั้น ได้มีเงื่อนไขที่ให้ประเทศไทยต้องจัดทำหรือสร้างธรรมชาติขึ้นในสังคมไทย เนื่องจาก IMF⁸ รู้ดีถึงสาเหตุที่เกิดวิกฤติเศรษฐกิจขึ้นในประเทศไทยเนื่องมาจากการขาดการบริหารจัดการที่ดีนั่นเอง

⁸ การปล่อยเงินกู้ภายใต้โครงการปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจ ของ IMF นี้ IMF มีประสบการณ์ที่ดีในการปล่อยเงินกู้ให้กับลูกหนี้ที่เป็นประเทศกำลังพัฒนา ดังนั้น IMF จึงตระหนักว่า การปฏิรูปโดยการปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจนั้น ไม่อาจทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถ้าปราศจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของสถาบันธรรมชาติ

สิ่งที่ทราบกันทั่วไปแล้วว่า สาเหตุสำคัญประการหนึ่งเกิดจากความบกพร่อง ความอ่อนแอ และหย่อนประสิทธิภาพของกลไกด้านการบริหารจัดการในระดับชาติและระดับองค์กรทั้งในภาครัฐและเอกชน รวมไปถึงการทุจริตและการกระทำผิดจริยธรรมในวิชาชีพ ซึ่งพิจารณาได้ ดังนี้

1 สาเหตุของการขาดการบริหารจัดการที่ดีภายในประเทศ

1.1 การขาดกลไกและกฎเกณฑ์ที่ดีพอในการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคม พบว่า กลไกที่มีอยู่บกพร่อง ไม่สามารถเตือนภัยที่เคลื่อนตัวเข้ามากระทบระบบเศรษฐกิจและการเงินอย่างรวดเร็วได้ รวมทั้ง เมื่อถูกกระทบแล้วยังไม่สามารถปรับเปลี่ยนกลไกและฟันเฟืองการบริหารจัดการต่าง ๆ ของภาครัฐและภาคเอกชนทันต่อสถานการณ์ได้

1.2 ความอ่อนด้อยและถดถอยของกลุ่มข้าราชการ นักวิชาการหรือเทคโนโลยี (Technocrats) ซึ่งคนกลุ่มนี้ ควรจะต้องมีบทบาทสำคัญในการศึกษา ค้นคว้า เสนอแนะนโยบายและแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่จำเป็นในการบริหารประเทศ

1.3 ระบบการตัดสินใจและบริหารจัดการทั้งภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชนมีลักษณะที่ขาดความโปร่งใส บริสุทธิ์ และยุติธรรม ส่งผลให้ตัวระบบเองไม่มีประสิทธิภาพ ขณะเดียวกันก็เปิดโอกาสหรือช่องทางให้เกิดการฉ้อฉล ผิดจริยธรรมในวิชาชีพขึ้นได้

1.4 ประชาชนขาดข้อมูลข่าวสาร ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์บ้านเมืองอย่างชัดเจน จึงทำให้ไม่มีโอกาสในการร่วมตัดสินใจและร่วมแก้ไขปัญหา

1.5 ปัญหาการทุจริตประพฤติมิชอบทั้งในภาครัฐและเอกชน ซึ่งเกิดขึ้นอย่างกว้างขวาง และมีการร่วมกันการทำความทุจริตอย่างเป็นกระบวนการ

จากปัญหาดังกล่าว ประเทศไทยในอดีตมิได้ตระหนักถึงการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี หรือทำให้ขาดธรรมาภิบาล ในการบริหารราชการแผ่นดิน ซึ่งในอดีตนั้นจะเป็นราชการบริหาร ซึ่งไม่เกิดประสิทธิภาพ และเกิดการทุจริตประพฤติมิชอบในวงราชการสูง ซึ่งต้องมีการปรับเปลี่ยนเป็นบริหารราชการแผ่นดิน จึงทำให้การทำงานในระบบราชการมีประสิทธิภาพ มีหลักวิชาการในการบริหารงานราชการขึ้น

ดังนั้น การแก้ไขปัญหาจากการตั้งเงื่อนไขของ IMF ก็คือ การจัดสาเหตุของปัญหาดังกล่าวข้างต้นโดยการสร้างธรรมาภิบาลเพื่อการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ให้ปรากฏเป็นจริงในภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชน โดยการแก้ไขปัญหาย่างยั่งยืน โดย

ภาครัฐ ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักจะต้องมีการปฏิรูปบทบาท หน้าที่ โครงสร้างและกระบวนการทำงานของหน่วยงาน กลไกการบริหารให้สามารถบริหารทรัพยากรของสังคมอย่างโปร่งใส ซื่อตรงเป็นธรรม มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลและมีสมรรถนะสูงในการนำบริการของรัฐที่มีคุณภาพไปสู่ประชาชน โดยจะต้องมีการเปลี่ยนทัศนคติ ค่านิยมและวิธีทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐ ให้

ทำงานโดยยึดถือประชาชนเป็นศูนย์กลางและสามารถ ร่วมทำงานกับภาคประชาชนและภาคเอกชนได้อย่างราบรื่น

ภาคธุรกิจเอกชน จะต้องมีการปฏิรูปและกำหนดกติกาในหน่วยงานของภาคธุรกิจเอกชน เช่น บริษัท บริษัท ห้างหุ้นส่วน ให้มีกติกาการทำงานที่โปร่งใส ชัดเจน เป็นธรรมต่อลูกค้า ความรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้นและต่อสังคม รวมทั้งมีระบบติดตามตรวจสอบการให้บริการที่มีมาตรฐาน เทียบเท่าระดับสากล และร่วมทำงานกับภาครัฐและภาคประชาชนได้อย่างราบรื่น เป็นมิตรและมีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน

ภาคประชาชน จะต้องสร้างความตระหนักหรือสำนึกตั้งแต่ระดับปัจเจกบุคคลถึงระดับกลุ่มประชาสังคม ในเรื่องของสิทธิ หน้าที่และความรับผิดชอบต่อตนเองและสาธารณะทั้งในทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง เพื่อเป็นพลังของประเทศที่มีคุณภาพ มีความรู้ ความเข้าใจในหลักการของการสร้างกลไกการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีหรือธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้นและทำนุบำรุงรักษาให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป

นอกจากนี้แล้ว ยังมีกระแสหลักจากภายนอกประเทศเป็นเงื่อนไขให้เกิดการบริหารจัดการโดยยึดหลักธรรมาภิบาลและมีอิทธิพลต่อความกระตือรือร้นที่จะสร้างธรรมาภิบาลขึ้นในสังคมไทย

2. สาเหตุจากภายนอกประเทศที่ทำให้เกิดธรรมาภิบาล

2.1 กระแสประชาธิปไตยในสังคมโลกมีอิทธิพลต่อแนวคิดและค่านิยมในการพัฒนาของประเทศต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะการให้ความสำคัญต่อการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน การมีส่วนร่วมของประชาชน การพิทักษ์สิทธิมนุษยชนและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากขึ้น

2.2 กระแสของการผลักดันให้มีการปฏิรูปในเรื่องโลกาภิบาล (global governance) และการจัดการระบบเศรษฐกิจโลก (global economic governance) โดยการพัฒนาองค์การระหว่างประเทศให้มีบทบาทในด้านการเมือง ความมั่นคงและเศรษฐกิจของโลกมากขึ้น รวมทั้งการปฏิรูปองค์การระหว่างประเทศให้มีความโปร่งใสและมีความเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น

2.3 กระแสสังคมทั่วโลก โดยให้ความสำคัญกับกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน การกระจายอำนาจและการพัฒนาท้องถิ่น ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นและการพลวัติซึ่งกันและกัน โดยตระหนักถึงสิทธิของเด็ก สตรีและคนชรา และให้ความสำคัญต่อการเสริมสร้างธรรมาภิบาลหรือการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี โดยเน้นความโปร่งใส การตรวจสอบได้ ความมีสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม และการเสริมสร้างประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการ

2.4 เงื่อนไขจาก IMF ที่จะต้องจัดให้มีการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีหรือธรรมาภิบาลขึ้นในประเทศไทย

จากเงื่อนไขภายนอกดังกล่าว ส่งผลให้เกิดการปรับแก้กฎหมายภายในให้สามารถรองรับกับกระแสภายนอก เพื่อให้เกิดการเสริมสร้างธรรมาภิบาลหรือการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีในการบริหารจัดการประเทศ ดังนี้

3 การปรับแก้กฎหมายภายในเพื่อให้สอดคล้องกับกระแสภายนอกเพื่อให้เกิดการเสริมสร้างธรรมาภิบาล

3.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 ได้วางรากฐานของธรรมาภิบาลไว้อย่างครบถ้วน หลักการที่สำคัญ ได้แก่ การสร้างความโปร่งใสในการบริหารจัดการประเทศ การตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐ การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในทุกด้านทั้งระดับชาติ ท้องถิ่น ชุมชนและในทุกระดับตั้งแต่ร่วมรับรู้ไปจนถึงร่วมทำและร่วมรับผล

3.2 พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ที่ส่งผลให้เกิดการปฏิรูปการบริหารจัดการภาครัฐซึ่งเป็นกลไกหลักในการบริหารจัดการประเทศไปสู่การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ที่มุ่งเน้นการสร้างระบบบริหารจัดการที่ดี การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ การบริหารจัดการมุ่งผลสัมฤทธิ์ ส่งผลให้ภาคราชการต้องปรับแนวทางการบริหารจัดการโดยมีการกำหนดเป้าหมาย แนวทาง วิธีการให้บริการแก่กลุ่มผู้รับบริการที่ชัดเจน รวมถึงมีความชัดเจนในเรื่องผลผลิต ผลลัพธ์ ที่สามารถวัดผลอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเป็นไปในทิศทางที่สนับสนุนให้เกิดธรรมาภิบาลในการบริหาร จัดการประเทศ โดยเฉพาะการเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนเข้ามามีบทบาทในการจัดบริการสาธารณะแทนภาครัฐมากขึ้น ส่วนภารกิจที่ภาครัฐต้องเป็นผู้ดำเนินการเองให้ปรับรูปแบบการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ คุณภาพและมีความคล่องตัวสูง นอกจากนั้น ยังมีการพัฒนาระบบประเมินผลการเสริมสร้างประสิทธิภาพ ประสิทธิผลและคุณภาพการให้บริการและในระดับบุคคลโดยมีตัวชี้วัดและ Best Practice เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการประเมินผลที่ชัดเจน และนำผลการประเมินไปใช้ประกอบในการพิจารณาจัดสรรรางวัลประจำปีของส่วนราชการ การพิจารณาความดีความชอบในระดับเจ้าหน้าที่ และรายงานผลการปฏิบัติราชการขององค์กรต่อสาธารณะ

จากเหตุผลดังกล่าว พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 มาตรา 3/1 บัญญัติว่า การบริหารราชการตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ ความมีประสิทธิภาพ ความคุ้มค่าในเชิงภารกิจแห่งรัฐ การลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน การลดภารกิจและยุบเลิกหน่วยงานที่ไม่จำเป็น การกระจายภารกิจและทรัพยากรให้แก่ท้องถิ่น การกระจายอำนาจ การตัดสินใจ การอำนวยความสะดวกและตอบสนองความต้องการของประชาชน ทั้งนี้โดยมีผู้รับผิดชอบต่อผลของงาน

การจัดสรรงบประมาณและการบรรจุแต่งตั้งบุคคลเข้าดำรงตำแหน่งหรือปฏิบัติหน้าที่ต้องคำนึงถึงหลักการตามวรรคหนึ่ง

ในการปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการต้องใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้คำนึงถึงความรับผิดชอบของผู้ปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วมของประชาชน การเปิดเผยข้อมูล การติดตามตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ ตามความเหมาะสมของภารกิจ

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรานี้ จะตราพระราชกฤษฎีกากำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการในการปฏิบัติราชการและการสั่งการให้ส่วนราชการและข้าราชการปฏิบัติก็ได้

ดังนั้น จากวรรคสาม ที่บัญญัติว่าในการปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการต้องใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี นั้นแสดงว่าต้องมีการติดตามตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงาน และนอกจากนั้นคณะรัฐมนตรีมีมติให้ ก.พ.ร. ปรับปรุงและจัดระบบการตรวจสอบภาคราชการเสียใหม่ให้มีความสอดคล้องกับการพัฒนาระบบราชการ และระบบการบริหารการคลังภาครัฐด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ (GFMS) ตลอดจนหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546

จากบทบัญญัติดังกล่าว จึงได้มีการตราพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.2546 ขึ้นมา โดยมี เป้าหมายสำคัญ 7 ประการ กำหนดไว้ในมาตรา 6 แห่งพระราชกฤษฎีกา

การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ได้แก่ การบริหารราชการเพื่อบรรลุเป้าหมายดังต่อไปนี้

1. เกิดประโยชน์สุขของประชาชน
2. เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ
3. มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ
4. ไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานเกินความจำเป็น
5. มีการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทันต่อสถานการณ์
6. ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการ
7. มีการประเมินผลการปฏิบัติราชการอย่างสม่ำเสมอ

บทบัญญัตินี้ดังกล่าว เป็นการกำหนดขอบเขตความหมายของคำว่า“การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี” ในภาพรวมซึ่งจะเป็นการชี้ให้เห็นวัตถุประสงค์ของการบริหารราชการที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาฯ และเป็นแนวทางในการปฏิบัติราชการของทุกส่วนราชการในการกระทำการกิจใดภารกิจหนึ่งว่า ต้องมีความมุ่งหมายให้บรรลุเป้าหมายในสิ่งเหล่านี้ คือ

1. เกิดประโยชน์สุขของประชาชน ซึ่งได้แก่ การบริหารราชการที่ตอบสนอง (Responsiveness) ต่อความต้องการของประชาชนและพยายามมุ่งให้เกิดผลกระทบในเชิงบวก (positive impact) ต่อการพัฒนาชีวิตของประชาชน

2. เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ ซึ่งได้แก่ การบริหารเพื่อให้ได้รับผลลัพธ์ (outcome) ตรงตามวัตถุประสงค์ (objective) ที่วางไว้ โดยมีการบริหารแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ (Result-Based management) และการจัดทำข้อตกลงว่าด้วยผลงาน (performance agreement) ในทุกระดับ
3. มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ ซึ่งได้แก่ การบริหารที่จะต้องพิจารณาในเชิงเปรียบเทียบระหว่างปัจจัยนำเข้า (input) กับผลลัพธ์ (outcome) ที่เกิดขึ้น โดยมีการทำ Cost-Benefit Analysis ให้สามารถวิเคราะห์ความเป็นไปได้และความคุ้มค่าของแผนงานหรือโครงการต่าง ๆ เทียบกับประโยชน์ที่ได้รับ รวมทั้งจัดระบบการวางแผนการทำงานและวัดผลงานของแต่ละบุคคล (individual scorecards) ที่เชื่อมโยงกับระดับองค์การ (organization scorecards)
4. ไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานเกินความจำเป็น ซึ่งได้แก่ การกำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติงานและการลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน (process simplification) และจัดให้มีการกระจายอำนาจการตัดสินใจ (empowerment) เพื่อให้การปฏิบัติงานเสร็จสิ้นที่จุดบริการใกล้ตัวกับประชาชน รวมทั้งการปฏิบัติงานในรูปแบบ One-Stop Service
5. มีการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทันต่อเหตุการณ์ ซึ่งได้แก่ การทบทวนและปรับปรุงกระบวนการและขั้นตอนทำงานใหม่อยู่เสมอ (process redesign) ซึ่งจำเป็นต้องทบทวนลำดับความสำคัญและความจำเป็นของแผนงานและโครงการทุกระยะ (program evaluation) การยุบเลิกส่วนราชการที่ไม่จำเป็นและการปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบต่างๆ ให้เหมาะสมกับสถานการณ์อยู่เสมอ
6. ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการ ซึ่งได้แก่ การปฏิบัติราชการที่มุ่งเน้นถึงความต้องการและความพึงพอใจของประชาชนผู้รับบริการเป็นหลัก โดยมีการสำรวจความต้องการของประชาชน (citizen survey) และความพึงพอใจของผู้รับบริการ (customer Survey) ในหลากหลายวิธีและเป็นไปอย่างสม่ำเสมอเพื่อนำมาปรับปรุงการปฏิบัติราชการต่อไป
7. มีการประเมินผลการปฏิบัติราชการอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งได้แก่ การตรวจสอบและวัดผลการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดการควบคุมตนเอง (internal control) ซึ่งจะทำให้สามารถผลักดันการปฏิบัติงานขององค์กรให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ธฤชณู, 39 - 45)

2.6 แนวคิดเกี่ยวกับเทศบาล

2.5.1 ความเป็นมาของเทศบาล

เมื่อปี พ.ศ. 2440 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงมีพระราชดำริให้ทดลองจัดตั้งหน่วยการปกครองแบบใหม่ในระดับท้องถิ่น เรียกว่าสุขาภิบาลกรุงเทพฯ การจัดตั้งครั้งนั้นเกิดจากในหลวงรัชกาลที่ 5 ได้เสด็จประพาสยุโรปและประเทศเพื่อนบ้านที่เป็นเมืองขึ้นของอังกฤษหลายครั้ง และได้ทรงทอดพระเนตรบทบาทของหน่วยงานท้องถิ่นในการดูแลท้องถิ่นของตนเองในประเทศเหล่านั้น การจัดตั้งสุขาภิบาลกรุงเทพฯ ในปี พ.ศ. 2440 เป็นไปตามกฎหมายที่เรียกว่าพระราชกำหนดสุขาภิบาลกรุงเทพฯ ร.ศ. 116 แต่แทนที่การปกครองท้องถิ่นดังกล่าวจะเป็นแบบการปกครองตนเองในระดับท้องถิ่น (Local Self Government) เช่นในตะวันตกที่สมาชิกสภาและฝ่ายบริหารมาจากการเลือกตั้งประชาชน สุขาภิบาลกรุงเทพฯ กลับมีลักษณะเป็นการปกครองท้องถิ่นโดยข้าราชการประจำ (Local Government by Government Officials) ที่ผู้บริหารสุขาภิบาลกรุงเทพฯ เมื่อแรกตั้งกลับเป็นข้าราชการประจำทั้งสิ้น คือ เสนาบดีกระทรวงนครบาล นายช่าง และนายแพทย์

ต่อมา ในปี พ.ศ. 2448 หลังจากที่เคยเสด็จตลาดท่าลอม เมืองสมุทรสาครและทรงพบว่าตลาดสกปรกมาก และสมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ เสนาบดีมหาดไทยได้ดำเนินข้าราชการเมืองสมุทรสาคร จนส่งผลให้ตลาดและเมืองท่าลอมได้รับการดูแลอย่างดีในเวลาต่อมา จึงได้ทรงจัดตั้งสุขาภิบาลท่าลอมขึ้นเมื่อวันที่ 18 มีนาคม พ.ศ. 2448 (ร.ศ. 124) และ 2 ปีหลังจากนั้นก็ได้มีการตรวจพระราชบัญญัติจัดการสุขาภิบาล ร.ศ. 127 (พ.ศ. 2451) ให้มีการจัดตั้งสุขาภิบาลในหัวเมืองต่าง ๆ ทั่วประเทศ สุขาภิบาลเหล่านั้นล้วนมีกรรมการเป็นข้าราชการประจำทั้งสิ้น ซึ่งชี้ให้เห็นว่าต้องการพัฒนาการปกครองท้องถิ่นแบบเมืองมากกว่าการปกครองตนเองในระดับท้องถิ่น

พระราชบัญญัติสุขาภิบาลฉบับดังกล่าวแบ่งสุขาภิบาลออกเป็น 2 ประเภท คือ สุขาภิบาลเมืองและสุขาภิบาลตำบล อย่างแรกมีกรรมการ 11 คน อย่างหลังมีกรรมการ 5 คน ปรากฏว่ากรรมการทั้งหมดล้วนเป็นข้าราชการส่วนภูมิภาค ได้แก่ ผู้ว่าราชการเมือง ปลัดเมือง นายอำเภอ ครู และกำนันผู้ใหญ่บ้าน สุขาภิบาลทั้งสองประเภทนี้มีองค์การทำงานชุดเดียว คือคณะกรรมการสุขาภิบาลซึ่งทำหน้าที่ทั้งด้านนิติบัญญัติและบริหาร

สุขาภิบาลทั้ง 2 ประเภทมีหน้าที่สำคัญ 4 อย่าง คือ รักษาความสะอาดในท้องที่ ป้องกันและรักษาความเจ็บไข้ บำรุงรักษาดูแล และจัดการศึกษาขั้นต้นของประชาชน ด้วยการสนับสนุนจากรัฐ การจัดตั้งสุขาภิบาลตามหัวเมืองต่าง ๆ จึงกระจายออกไปถึง 35 แห่งในรัชสมัยดังกล่าว

ในสมัยนี้ ความสนใจของผู้นำอยู่ที่การทดลองจัดตั้งสภาประชาธิปไตย ดังที่เรียกว่า “คุสิตธานี” และการสร้างขบวนการลูกเสือ ด้วยเหตุนี้แม้ว่าสุขาภิบาลจะไม่ถูกยกเลิก แต่เมื่อไม่ได้รับการ

ส่งเสริมจากระดับบนดังที่เคยปรากฏในสมัยก่อนหน้าจึงส่งผลให้สุขาภิบาลตกอยู่ในสภาพอยู่กับที่ ทำให้จำนวนสุขาภิบาล คือ 35 แห่ง ทั่วประเทศไม่เพิ่มขึ้น นอกจากนี้ก็ไม่มี การดำเนินการใด ๆ เพื่อปรับปรุงหรือจัดตั้งการปกครองท้องถิ่นรูปแบบอื่น ๆ ใดอีก

ในปี พ.ศ. 2470 ในหลวงรัชกาลที่ 7 ได้ทรงตั้งคณะกรรมการขึ้นมาชุดหนึ่งเพื่อ ทำการศึกษาเปรียบเทียบจากประเทศเพื่อนบ้าน เรียกว่า คณะกรรมการจัดการประชาภิบาล นำโดยที่ปรึกษา ชาวต่างประเทศ ชื่อ ริชาร์ด ดี เครก (Richard D. Craig) ผลการศึกษา พบว่า ควรจัดตั้งเทศบาลขึ้นมา ร่าง พระราชบัญญัติเทศบาลได้รับการพิจารณาในสภาเสนาบดี เมื่อวันที่ 19 มกราคม พ.ศ. 2473 สภา เสนาบดีเห็นชอบในหลักการและให้กรมร่างกฎหมายพิจารณาหลักการในร่างกฎหมายฉบับนั้น ตั้งแต่ เดือนกุมภาพันธ์ปีเดียวกัน แต่ก็ยังไม่มีการนำออกมาบังคับใช้เป็นกฎหมายจนเกิดเหตุการณ์ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475

สาเหตุที่พระองค์ทรงเตรียมจัดตั้งเทศบาล เพราะทรงเห็นว่าประชาชนไทยควรจะได้ ฝึกฝนควบคุมการของท้องถิ่น ก่อนที่พวกเขาจะควบคุมกิจการของรัฐในระบบรัฐสภาที่เกิดขึ้นใน อนาคต ในเดือนเมษายน พ.ศ. 2474 พระองค์ทรงพระราชทานสัมภาษณ์แก่นักหนังสือพิมพ์ต่างประเทศว่า “ข้าพเจ้าเชื่อว่า ประชาชนควรมีสติหิมีเสียงในกิจการของท้องถิ่น... ข้าพเจ้าเห็นว่าเป็นการผิดพลาด ถ้าเราจะมีการปกครองระบอบรัฐสภา ก่อนที่ประชาชนจะมีโอกาสเรียนรู้และมีประสบการณ์อย่างดี เกี่ยวกับการใช้สิทธิเลือกตั้งในกิจการปกครองท้องถิ่น

เนื่องจากสุขาภิบาลไม่ได้รับความสนใจต่อไปในสมัยนี้ สุขาภิบาลจึงยังคงอยู่ในสภาพเดิม คือ 35 แห่ง แต่การบริหารก็ลดน้อยลงเป็นลำดับ เนื่องจากกรรมการสุขาภิบาลเป็นข้าราชการประจำต้อง ทำงานตามหน้าที่หลักของตน เมื่องานของสุขาภิบาลเป็นงานฝัก และผู้นำไม่ให้ความสนใจ งานฝักก็ จึงแทบไม่มีใครให้ความสำคัญและดำเนินงาน

รัฐบาลคณะราษฎรมีนโยบายชัดเจนที่จะกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่นด้วยการสถาปนา หน่วยการปกครองตนเองระดับท้องถิ่นตามแบบตะวันตกขึ้นเป็นครั้งแรกโดยกฎหมายฉบับนี้ กำหนดให้มี เทศบาล 3 ระดับ ได้แก่ เทศบาลนคร เทศบาลเมือง และเทศบาลตำบล เริ่มต้นที่การยกฐานะ สุขาภิบาล 35 แห่ง ที่มีอยู่เดิมเป็นเทศบาลแล้วมีการการจัดตั้งเพิ่มเติม ขณะนั้นมีตำบลจำนวน 4,800 แห่ง รัฐบาลที่จะยกฐานะตำบลให้เป็นเทศบาล ทั้งนี้ เริ่มจัดตั้งเทศบาลครั้งแรกในปี พ.ศ. 2478 โดยมีได้ จัดตั้งการปกครองท้องถิ่นรูปแบบอื่นอีกเลย พื้นที่ใดจะจัดตั้งให้เป็นเทศบาล รัฐบาลจะเป็นผู้พิจารณา กำหนด เว้นแต่เทศบาลเมืองกฎหมายบังคับให้ต้องตั้งขึ้นในตำบล หรือส่วนของตำบลอันเป็นที่ตั้งศาลา กลางจังหวัด

เทศบาลในชั้นนั้นแบ่งโครงสร้างการบริหารงานออกเป็น 2 องค์กร คือ สภาเทศบาลและคณะ เทศมนตรี ทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารตามลำดับ สมาชิกสภาเทศบาล (ส.ท.) มาจากการเลือกตั้ง

ของประชาชนภายในเขตเทศบาลนั้น ๆ วาระสภาเทศบาลและคณะผู้บริหารมีกำหนด 5 ปี ในระยะแรกนี้ รัฐบาลตระหนักดีว่าปกครองตนเองรูปเทศบาลเป็นของใหม่สำหรับประชาชน อาจยังไม่มีความรู้ความเข้าใจที่ดีเพียงพอกำหนดบทเฉพาะกาลกำหนดส่วนประกอบของ ส.ท. ตามลำดับขั้น ดังนี้

1. ท้องถิ่นใดมีสภาพเป็นเทศบาลแล้ว ให้รัฐบาลแต่งตั้งบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสมและมีพื้นความรู้ตามที่กฎกระทรวงกำหนด เป็น ส.ท. เพื่อให้เป็น “ผู้เริ่มการ”
2. ในระยะเวลา 1 ปี นับแต่ประชุมสภาเทศบาลครั้งแรก ส.ท. มี 2 ประเภท คือ ประเภทที่ราษฎรเลือกตั้ง และประเทศที่รัฐบาลแต่งตั้งมีจำนวนไม่เกินประเภทแรก
3. เทศบาลที่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งจบการศึกษาระดับประถมศึกษาเกินกว่าครึ่งให้สภาเทศบาลประกอบด้วยสมาชิกประเภทที่มาจาก การเลือกตั้งอย่างเดียว

เทศบาลมีฐานะเป็นนิติบุคคลมีงบประมาณทรัพย์สินและเจ้าหน้าที่ของตนเองตลอดจนมีอำนาจอิสระที่จะปฏิบัติงานในเขตพื้นที่ตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายบัญญัติสำหรับหน้าที่ของเทศบาลมีกว้างขวางมาก เช่น รักษาความสงบเรียบร้อย จัดสร้างและบำรุงทางน้ำ ทางบก รักษาความสะอาด กำจัดขยะป้องกันและระงับโรคติดต่อ ฯลฯ

จากข้อเท็จจริงที่ปรากฏ พบว่าเทศบาลที่จัดตั้งขึ้นนี้ มุ่งไปในทางฝึกฝนประชาชนให้เข้าใจการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภาเป็นสำคัญหรือกล่าวได้ว่าหนักไปในการการเมืองมากกว่าการบริหาร เทศบาลหลายแห่งประสบปัญหาความไม่มีเสถียรภาพของฝ่ายบริหารการปกครองท้องถิ่นในรูปเทศบาลจึงค่อนข้างอลเวง และไม่สร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าแก่ท้องถิ่นเท่าที่ควร

การจัดตั้งเทศบาลดำเนินไปอย่างเชื่องช้า ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2478- พ.ศ. 2488 มีจำนวนเทศบาลเพียง 117 แห่งเท่านั้น จนกระทั่งปี พ.ศ. 2500 มีการยกฐานะสุขาภิบาลขึ้นเป็นเทศบาลตำบลอีก 3 แห่ง คิดเนื้อที่ตำบลที่ยกฐานะเป็นเทศบาลเพียง 239 ตำบล จากจำนวนตำบลทั้งสิ้นสี่พันตำบลเศษ เหตุผลหลักก็น่าจะเป็นเพราะว่าเทศบาลมีงบประมาณและอำนาจจำกัด รวมทั้งประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจ และความสนใจในการปกครองตนเอง

รัฐบาลพยายามแก้ไขปัญหาลุप्तรรคที่เผชิญอยู่ เพื่อให้เทศบาลได้รับความเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น โดยมีการแก้ไขกฎหมายเทศบาลอีก 3 ฉบับ ได้แก่

1. พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2481 : ใช้อยู่ 5 ปี
2. พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2486 : ใช้อยู่ 10 ปี
3. พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 : บังคับใช้สืบเนื่องมากระทั่งปัจจุบัน โดยมีการแก้ไขเพิ่มเติมหลายครั้ง

ถึงแม้ว่ากฎหมายจัดตั้งเทศบาลที่เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2476 รัฐบาลมีเจตนาดีต่อประเทศและท้องถิ่นก็ตาม แต่มีการจัดระบบที่ยังไม่ถูกต้องตามหลักสากลนัก กล่าวคือ เป็นการจัดตั้งขึ้นโดยผลของ

กฎหมาย มิได้มาจากการเรียกร้องของประชาชน และรูปแบบเทศบาลกำหนดไว้เพียงแบบเดียว คือ แบบ มีสภาเทศบาลและคณะเทศมนตรี รวมทั้งบัญญัติหน้าที่เทศบาลไว้อย่างจำกัด ตามลำดับชั้นของเทศบาล ทั้งที่อาจไม่ตรงกับลักษณะภูมิประเทศและความต้องการของชุมชน ตลอดจนมีการควบคุมกำกับดูแลอย่างใกล้ชิด

หลังจากใช้พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2476 ได้มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขกฎหมายเทศบาล อีก คือ พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2481 และพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2486 ใช้อยู่ 10 ปี จึงเปลี่ยนเป็นพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ซึ่งใช้ต่อเนื่องถึงปัจจุบัน โดยมีการแก้ไขเพิ่มเติมหลายครั้ง กฎหมายดังกล่าวกำหนดให้เทศบาลเป็นทบวงการเมืองมีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการท้องถิ่น สำหรับหลักเกณฑ์การจัดตั้งเทศบาลอาศัยจำนวนประชากรและความหนาแน่นความเจริญทางเศรษฐกิจของท้องถิ่นและความสำคัญทางการเมือง ซึ่งกระทรวงมหาดไทยจะเสนอเป็นพระราชกฤษฎีกา โดยแบ่งประเภทเทศบาลเป็น 3 ระดับ ทำนองเดียวกับกฎหมายเก่า คือ เทศบาลตำบล เทศบาลเมือง และเทศบาล นคร ความแตกต่างระหว่างประเภทขึ้นกับประชากร ความหนาแน่น และรายได้ สำหรับโครงสร้างของเทศบาลยังประกอบด้วยสภาเทศบาลและคณะเทศมนตรีเช่นเดิม

ในชั้นต้นสมาชิกสภาเทศบาล มี 2 ประเภท คือ ที่มาจากราษฎรเลือกตั้งและที่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยแต่งตั้ง ต่อมาปี พ.ศ. 2499 ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมเหลือเพียงสมาชิก ประเภทแรกเท่านั้น มีวาระดำรงตำแหน่ง 5 ปี เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่า เทศบาลเป็นรูปแบบการปกครองท้องถิ่นที่ก้าวหน้ารวมทั้งมีความเข้มแข็งในการบริหารงานท้องถิ่นมากที่สุด กฎหมายบัญญัติ อำนาจหน้าที่ของเทศบาลอย่างกว้างขวางสามารถทำการนอกเขตและร่วมปฏิบัติงานกับเทศบาลอื่นใน ลักษณะที่เรียกว่า สหการ ได้ด้วย

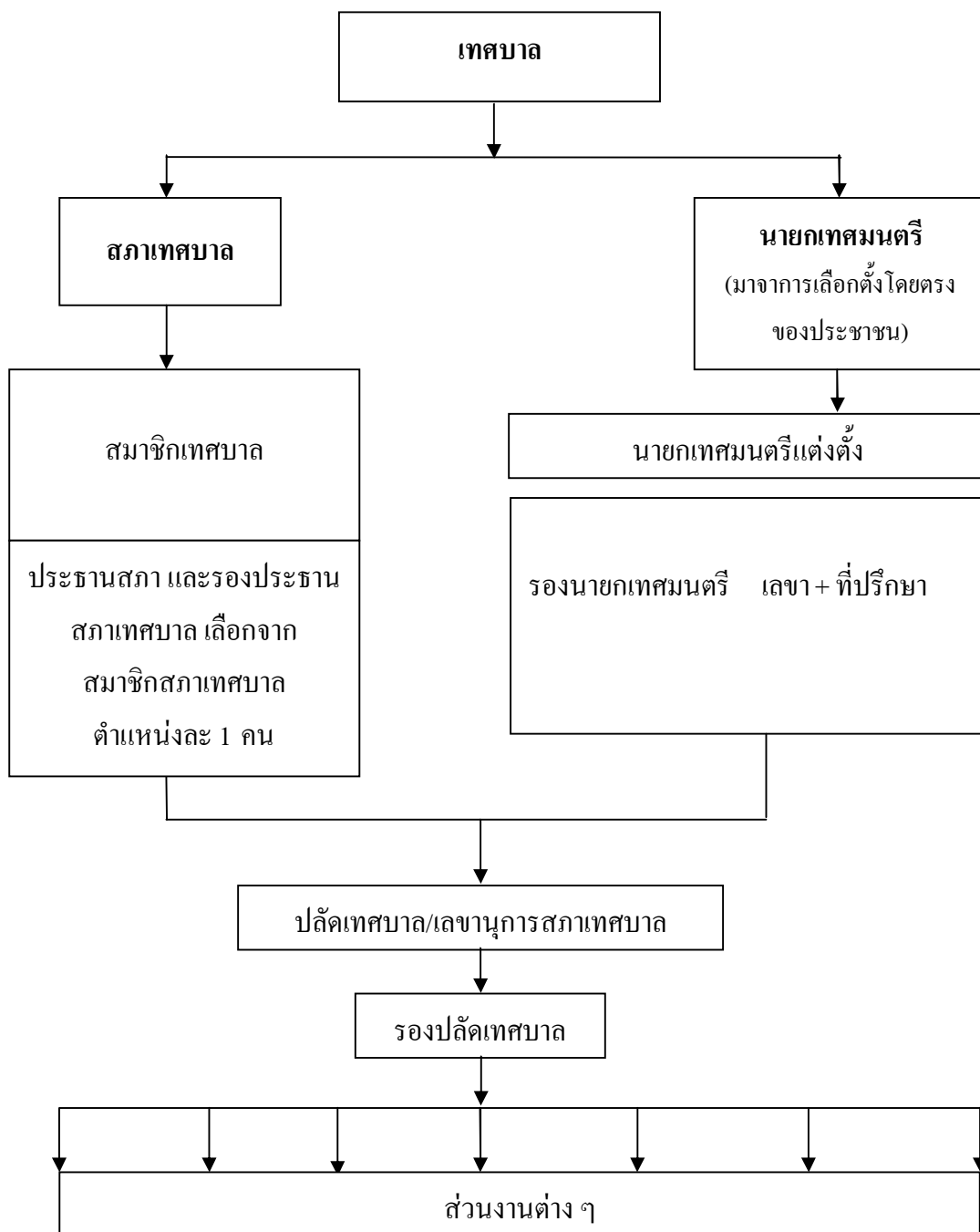
ปัจจุบันเทศบาลมีวาระการดำรงตำแหน่ง 4 ปี และเป็นได้ ไม่เกิน 2 สมัยติดต่อกัน ซึ่งทำให้การผูกติดอำนาจนั้น ทำได้ยาก และเป็นการแก้ไขปัญหาด้านการบริหารจัดการและการประพฤติดี ขอบด้วย ปัจจุบันนี้ได้มีการใช้ พ.ร.บ. เทศบาล (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546 เป็นฉบับล่าสุด (ชฤษณ, 49 - 53)

2.5.2 โครงสร้างของเทศบาลนครในประเทศไทย

เทศบาลนั้นมีโครงสร้างตาม พ.ร.บ. เทศบาล พ.ศ. 2496 และแก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546 ซึ่งได้มีการปรับปรุงเรื่อยมา ตามขนาดพื้นที่ ประชากร รายได้ การบริหารจัดการ เป็นต้น ดังแผนภาพ 2.3

โครงสร้างเทศบาล

ตาม พ.ร.บ. เทศบาล พ.ศ. 2496 และแก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 13) พ.ศ. 2552

แผนภาพที่ 2.3 แสดงโครงสร้างของเทศบาล

ที่มา : พ.ร.บ. เทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 13) พ.ศ. 2552

หมายเหตุ : จำนวนสมาชิกเทศบาลขึ้นอยู่กับขนาดของเทศบาล แบ่งออกเป็นเทศบาลนคร เทศบาลเมือง และเทศบาลตำบล

2.7 แนวคิดเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล

ในระยะเริ่มแรกของแนวคิดองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น ได้มีที่มาจากตำบล ซึ่งถือว่าตำบลเป็นหน่วยการปกครองแบบส่วนภูมิภาค ซึ่งมีขนาดเล็ก มีกำนันเป็นผู้ปกครอง มีหน้าที่ตามกฎหมายลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 แต่พอถึง พ.ศ. 2485 ได้มีการปรับปรุงตำบล โดยกระทรวงมหาดไทย โดยแต่งตั้งปลัดอำเภอไปประจำตามตำบลต่าง ๆ และกำหนดให้มีคณะกรรมการตำบลและคณะกรรมการหมู่บ้าน เพื่อช่วยเหลือประชาชนในชนบท และเป็นการทำนุบำรุงท้องที่ในชนบทด้วย

ขณะนั้น จอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี ได้พิจารณาเห็นว่าการปกครองท้องถิ่นของประเทศต่าง ๆ ราษฎรต้องมีส่วนในการปกครองตนเอง ซึ่งจะทำให้เป็นไปตามหลักของระบอบประชาธิปไตย ที่สมบูรณ์แบบ ดังนั้นในปี พ.ศ. 2499 กระทรวงมหาดไทยได้ริเริ่มจัดตั้งสภาตำบลขึ้นเพื่อให้ราษฎรในชนบทห่างไกลได้มีส่วนร่วมในการปกครองตนเองอีกรูปแบบหนึ่ง โดยออกเป็นคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 222/2499 ลงวันที่ 8 มีนาคม 2499 ให้จังหวัดและอำเภอดำเนินการเปิดสภาตำบลขึ้น และสภาตำบลนี้อยู่ภายใต้การควบคุมของผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอ จนถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2499 ทุกจังหวัดสามารถจัดตั้งและเปิดสภาตำบลเป็นครั้งแรก มีจำนวน 4,475 ตำบล ถือเป็นต้นกำเนิดขององค์การบริหารส่วนตำบลในปัจจุบัน ถือว่าได้ ทั้งนี้ กระทรวงมหาดไทยมุ่งที่จะกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปให้ราษฎร และต้องการสร้างพื้นฐานให้หน่วยการปกครองขนาดเล็กได้มีสิทธิและส่วนร่วมในการจัดการปกครองทะนุบำรุงความเจริญในท้องถิ่นของตนเอง กระทรวงมหาดไทยจึงได้วางระเบียบเรื่องการบริหารราชการส่วนตำบล (ท้องถิ่น) ใหม่ ดังนี้

1. คณะกรรมการบริหารงานประจำตำบลและหมู่บ้านตามกฎหมายลักษณะปกครองท้องที่ กำหนดให้มีคณะกรรมการหมู่บ้านและคณะกรรมการตำบล

2. การดำเนินงานของสภาตำบล

2.1 สมาชิกสภาตำบลเลือกตั้งโดยราษฎรในหมู่บ้าน ๆ ละ 2 คน หรือนายอำเภอเลือกโดยปรึกษาคณะกรรมการหมู่บ้านและคณะกรรมการตำบล

2.2 นายอำเภอเป็นประธานสภาตำบล รองประธานมาจากการเลือกตั้งสมาชิกด้วยกัน เลขานุการสภาตำบลให้สมาชิกเลือกครูประชาบาลหรือราษฎรที่มีคุณสมบัติพอทำหน้าที่ได้

2.3 สมาชิกสภาตำบลมีสิทธิสอบถามข้อเท็จจริงจากคณะกรรมการตำบล โดยเสนอให้จัดทำระเบียบการปฏิบัติเสนอให้สอบสวนการปฏิบัติที่มีขอบและเสนอให้ตั้งข้อรังเกียจข้าราชการ พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในตำบล ซึ่งประพฤติชั่วหรือเบียดเบียนข่มเหงราษฎร

2.4 แนะนำให้เปิดโอกาสผู้หญิงมีส่วนร่วมในการสมัครรับเลือกตั้ง

การบริหารงานในแบบดังกล่าวมีปัญหาในทางปฏิบัติมาก เพราะท่านายอำเภอเป็นประธานสภาตำบลโดยตำแหน่ง ย่อมมีโอกาสครอบงำสมาชิกอย่างมาก อีกทั้งคณะกรรมการตำบลประกอบด้วยครูใหญ่ทุกโรงเรียนและหัวหน้าส่วนราชการในตำบล ย่อมเป็นที่เกรงใจแก่กำนัน ผู้ใหญ่บ้านและสมาชิกสภาตำบล ที่สำคัญคือ ประชาชนไม่สนใจและเอาใจใส่การปกครอง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการบริหารผูกขาดโดยข้าราชการทั้งหลาย และรายได้ที่จะพัฒนาท้องถิ่นอาศัยส่วนกลางหรือจังหวัดจัดสรรให้

จากคำสั่งดังกล่าว รัฐบาลได้ตราพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนตำบล พ.ศ. 2499 ประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 17 มกราคม 2500 หลักการสำคัญของกฎหมายฉบับนี้คือ กำหนดให้ตำบลที่ได้รับการจัดตั้ง มีฐานะเป็นหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างสมบูรณ์ โดยมีฐานะเป็นนิติบุคคล มีรายได้ รายจ่าย และพนักงานตำบลที่รับเงินเดือนจากงบประมาณของตนเอง สามารถดำเนินกิจการส่วนตำบลได้อย่างอิสระ เรียกชื่อว่า องค์การบริหารส่วนตำบล

การจัดตั้ง องค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัตินี้กระทำได้ 2 ทางคือ

1. กระทรวงมหาดไทยเห็นสมควรจัดตั้งขึ้น
- 2.ราษฎรผู้มีคุณสมบัติในท้องที่จำนวนไม่ต่ำกว่า 3 ใน 4 ของผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งหมดร้องขอให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเสนอสภาจังหวัดพิจารณาเห็นชอบแล้วเสนอกระทรวงมหาดไทยจัดตั้ง

หลักเกณฑ์การจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล พิจารณาจากรายได้ภาษีบำรุงท้องที่ตั้งแต่ 10,000 บาท ขึ้นไป มีพื้นที่ตั้งแต่ 50 ตารางกิโลเมตร ความหนาแน่นพลเมืองเฉลี่ย 100 คน/ตารางกิโลเมตร นอกจากนี้ ได้พิจารณาความสนใจของประชาชนและสภาพภูมิประเทศ สำหรับตำบลที่ถูกประกาศเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล ห้ามมิให้นำกฎหมายลักษณะปกครองท้องที่ในส่วนที่เกี่ยวกับคณะกรรมการตำบลมาใช้บังคับ โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ สภาตำบล ประกอบด้วยกำนันและผู้ใหญ่บ้านเป็นสมาชิกโดยตำแหน่ง มีสมาชิกที่มาจากการเลือกตั้งของราษฎรในหมู่บ้าน ๆ ละ 1 คน อยู่ในวาระ 5 ปี เพื่อทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ และมีคณะกรรมการตำบลประกอบด้วยกำนันเป็นประธาน แพทย์ประจำตำบล ผู้ใหญ่บ้านกับกรรมการอื่นที่นายอำเภอแต่งตั้งจากครูใหญ่ของโรงเรียนในตำบล หรือผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนไม่เกิน 5 คน ทำหน้าที่ดูแลรับผิดชอบการดำเนินกิจการส่วนตำบล

หน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ถูกบัญญัติไว้ในมาตรา 46 เช่น รักษาความสงบเรียบร้อย ป้องกันระว่างโรคติดต่อ ส่งเสริมการศึกษาและการทำมาหากินของราษฎร ส่งเสริมศาสนา วัฒนธรรม ศิลธรรม เป็นต้น ทั้งนี้ กฎหมายยังให้อำนาจสภาตำบลตราข้อบัญญัติตำบล และกำหนดโทษปรับผู้ละเมิดได้ไม่เกิน 500 บาท นายอำเภอเป็นผู้อนุมัติข้อบัญญัติตำบลและสั่งเพิกถอนระงับการปฏิบัติของคณะกรรมการตำบล หากการนั้นจะก่อความเสียหายแก่ตำบลหรือส่วนราชการ ส่วนผู้ว่า

ราชการจังหวัดมีอำนาจยกเลิกมติที่มีใช้บัญญัติตำบล หากมติดีลักษณะการเมืองแห่งรัฐหรือฝ่าฝืนกฎหมายและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยสั่งยุบสภาตำบลได้

องค์การบริหารส่วนตำบล ที่ตั้งขึ้นในยุคนีักระทรวงมหาดไทยพิจารณาประกาศจัดตั้งครั้งแรก 59 แห่ง ผลปรากฏว่า องค์การบริหารส่วนตำบล ที่มีงบประมาณจัดเก็บรายได้สามารถออกข้อบัญญัติท้องถิ่นและมีพนักงานเป็นของตนเองกลับไม่ประสบผลสำเร็จ ประชาชนยังไม่เลื่อมใสศรัทธาและให้ความสนใจเข้าร่วมกิจกรรม เหตุผลสำคัญน่าจะเป็นเพราะการครอบงำจากข้าราชการความไม่มั่นคงในบทบาทของสมาชิกที่มาจากการเลือกตั้ง รวมทั้งรายได้ไม่เพียงพอในการจัดทำโครงการพัฒนาต่าง ๆ ตามความต้องการของประชาชนในวันที่ 1 มีนาคม 2509 มี คำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 275/2509 ปรับวิธีบริหารตำบลใหม่ โดยนำโครงการพัฒนาพลเมืองระบอบประชาธิปไตยเข้าไปปลูกฝังแก่ประชาชนซึ่งสภาตำบลโฉมใหม่นี้กระทรวงมหาดไทยจะกำหนดเป็นคราว ๆ ไป และมีผลยกเลิกสภาตำบลตามคำสั่งที่ 222/2499 กับยกเลิกคณะกรรมการพัฒนาตำบลในพื้นที่ตำบลนั้นด้วย ส่วนตำบลอื่น ๆ ยังให้ใช้แนวทางเดิมต่อไป

หลักการสำคัญของสภาตำบลใหม่นี้ใช้ชื่อว่าสภาตำบลเหมือนเดิม องค์ประกอบได้แก่คณะกรรมการสภาตำบล ซึ่งมีเพียงชุดเดียวทำหน้าที่ทางบริหาร การประชุมปรึกษาหารือและลงมติต่าง ๆ สมาชิกคณะกรรมการสภาตำบลมีทั้งโดยตำแหน่งและโดยการคัดเลือกของนายอำเภอ และโดยการเลือกตั้ง หมู่บ้าน ละ 1 คน มีวาระ 5 ปี กำหนดหน้าที่ที่ประธานโดยตำแหน่ง หน้าที่ของสภาตำบลมีกว้างขวางกว่าเดิม โดยรวมหน้าที่ตามคำสั่งที่ 222/2499 และหน้าที่ของคณะกรรมการพัฒนาต่าง ๆ ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยคณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้านและตำบล พ.ศ. 2508 เข้าด้วยกัน มีพัฒนากรทำหน้าที่ที่ปรึกษาสภาตำบล หน้าที่สำคัญประการหนึ่ง คือ ดำเนินกิจการส่วนจังหวัดตามที่ได้รับมอบหมายจากจังหวัด ตามนัยมาตรา 31 แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2499 ทั้งสามารถให้ความเห็นชอบโครงการพัฒนาหมู่บ้านในเขตตำบล ก่อนส่งให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดดำเนินการช่วยเหลือ

การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่สู้จะได้ผลนักและมีตำบลได้รับการยกฐานะน้อยมาก นอกจากนั้นยังมีสภาตำบลอีก 2 ลักษณะตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทยข้างต้นทั้ง 2 ฉบับก่อให้เกิดความสับสนเป็นอย่างยิ่ง รัฐบาลจอมพลถนอม กิตติขจร หัวหน้าคณะปฏิวัติจึงมีประกาศฉบับที่ 326 ลงวันที่ 13 ธันวาคม 2515 จัดระเบียบบริหารระดับตำบลใหม่ โดยให้มีสภาตำบล เพียงรูปเดียว และไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคลหน่วยการปกครองท้องถิ่น ทั้งนี้ กระทรวงมหาดไทยจะทยอยประกาศตั้งสภาตำบลตามแบบใหม่นี้ในราชกิจจานุเบกษา

จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2518 จึงเหลือเพียงสภาเดียวแบบใหม่ล่าสุดเพียงประเภทเดียว มีคณะกรรมการสภาตำบลเป็นองค์การบริหาร ประกอบด้วยกำนันเป็นประธาน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำ

ตำบล และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่ราษฎรเลือกตั้งหมู่บ้านละ 1 คน เป็นกรรมการที่ปรึกษาสภาตำบล แต่งตั้งจากปลัดอำเภอหรือพัฒนากร และเลขานุการสภาตำบลแต่งตั้งจากครูประจำตำบลในปี พ.ศ. 2518 สภาตำบลรูปแบบนี้เริ่มมีบทบาทพัฒนาที่โดดเด่นตามโครงการพัฒนาท้องถิ่นและช่วยเหลือประชาชน ให้มีงานทำในฤดูแล้ง (ปชล.) หรือเรียกว่า โครงการเงินผันตามนโยบายรัฐบาลของ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช นายกรัฐมนตรีในสมัยนั้น

ในวันที่ 2 ธันวาคม 2537 รัฐบาลได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 2 มีนาคม 2538 ทำให้สภาตำบลตามกฎหมาย ลักษณะปกครองท้องที่ส่วนที่อยู่นอกเขตเทศบาลและสุขาภิบาล ซึ่งเคยมีสภาตำบล (ตาม ป.ว. 236) เป็น องค์การบริหารอยู่เดิมมีฐานะเป็นนิติบุคคลทันที โดยโครงสร้างการบริหารใช้รูปแบบคณะกรรมการ ซึ่ง สมาชิกประกอบด้วย กำนัน ผู้ใหญ่บ้านและแพทย์ประจำตำบลเป็นสมาชิกโดยตำแหน่ง และสมาชิก ประเภทที่มาจากการเลือกตั้งของราษฎรในตำบลนั้น หมู่บ้านละ 2 คน อยู่ในวาระ 4 ปี ทั้งนี้ กำนันมี ฐานะเป็นประธานและรับผิดชอบในการปฏิบัติงานของสภาตำบล กับให้เลือกข้าราชการที่ปฏิบัติงาน ในตำบลนั้นหรือบุคคลอื่นเป็นเลขานุการสภาตำบลอีกคนหนึ่ง สภาตำบลแบบใหม่นี้มีหน้าที่พัฒนาตำบล ตามแผนโครงการ และงบประมาณของตนเอง สำหรับรายได้มีที่มาจากการจัดสรรภาษี ค่าธรรมเนียม เงินจาก อบจ. และการจัดหาของสภาตำบล ตลอดจนเงินอุดหนุนของรัฐบาล

สำหรับสภาตำบลใดที่มีรายได้ไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกัน 3 ปี เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละ 1.5 แสนบาท ให้กระทรวงมหาดไทยประกาศจัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งมีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการส่วนท้องถิ่นด้วย โครงสร้างการบริหารจะมีสภา องค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วยสมาชิกโดยตำแหน่งและสมาชิกที่มาจากการเลือกตั้งทำนองเดียวกับ สภาตำบล สมาชิกจะเลือกประธาน รองประธานและเลขานุการจากสมาชิกด้วยกันเอง ตำแหน่งละ 1 คน คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้รับผิดชอบการบริหารงานตามมติสภา องค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน 2 คน และสมาชิกจากการเลือกตั้งไม่เกิน 4 คน ซึ่งจะเลือกกันเองให้ทำหน้าที่ประธานกรรมการบริหารและเลขานุการคณะกรรมการบริหาร (ยกเว้นในช่วง 4 ปี แรกให้กำนันทำหน้าที่ประธานกรรมการบริหาร)

พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 นี้ ทำให้เกิดการตื่นตัว ของประชาชนกันอย่างมากโดยเฉพาะคนที่อยู่ในชนบท ทำให้คนในท้องถิ่นตระหนักถึงหน้าที่ที่ต้อง รับผิดชอบมากขึ้น นอกจากนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลยังสามารถออกข้อบังคับตำบลเพื่อใช้บังคับแก่ ราษฎร และกำหนดโทษปรับได้ด้วยแต่ไม่เกิน 500 บาท ซึ่งทั้งนี้ในการปฏิบัติหน้าที่นั้น ยังได้มี พนักงานส่วนตำบลและลูกจ้างรับผิดชอบดำเนินการ และช่วยเหลือความเป็นอยู่ของประชาชนใน

ท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นมากขึ้น (ศูนย์ปฏิบัติการกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น [Department Operation Center], 2554: 1-4)

หลักเกณฑ์การจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 (แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546)

องค์การบริหารส่วนตำบลจัดตั้งจาก สภาตำบลที่มีรายได้ไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่ ล่วงมาติดต่อกัน 3 ปี เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละ 150,000 บาท หรือตามเกณฑ์รายได้เฉลี่ยที่มีการเปลี่ยนแปลง การประกาศยกฐานะ สภาตำบลเป็น องค์การบริหารส่วนตำบลต้องทำเป็น **ประกาศกระทรวงมหาดไทย และประกาศลงในราชกิจจานุเบกษา** โดยในประกาศให้ระบุชื่อและเขต ของ องค์การบริหารส่วนตำบลไว้ด้วย

องค์การบริหารส่วนตำบลมีฐานะเป็นนิติบุคคล และเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น

การยุบรวมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น

1. องค์การบริหารส่วนตำบลใดมีจำนวนประชากรไม่ถึง 2,000 คน ทั้งเป็นเหตุไม่สามารถที่จะดำเนินการบริหารงานพื้นที่นั้นให้มีประสิทธิภาพในลักษณะขององค์การบริหารส่วนตำบลได้ ให้กระทรวงมหาดไทยประกาศยุบองค์การบริหารตำบลดังกล่าว โดยให้รวมพื้นที่เข้ากับองค์การบริหารส่วนตำบลอื่นที่มีเขตติดต่อกันภายในเขตอำเภอเดียวกัน หรือให้ตราพระราชกฤษฎีกายุบองค์การบริหารส่วนตำบลดังกล่าว โดยให้รวมพื้นที่เข้ากับหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่มีเขตติดต่อกันภายในเขตอำเภอเดียวกัน ตามเจตนารมณ์ของประชาชนในเขตตำบลนั้นภายใน 90 วัน นับแต่วันที่มิเหตุดังกล่าว

2. สภาตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบลอาจรวมกับองค์การบริหารส่วนตำบล ที่มีเขตติดต่อกันภายในเขตอำเภอเดียวกันได้ตามเจตนารมณ์ของประชาชนในเขตตำบลนั้นได้

3. สภาตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบลอาจรวมกับหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่มีเขตติดต่อกันภายในเขตอำเภอเดียวกันได้ตามเจตนารมณ์ของประชาชนในเขตตำบลนั้น โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกาและให้กำหนดเขตใหม่ของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นไว้ในพระราชกฤษฎีกาด้วย

อำนาจหน้าที่ องค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายดังนี้

1. **อำนาจหน้าที่ทั่วไป** พัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม

2. **หน้าที่ที่กฎหมายบังคับให้ทำ**

(1) จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก

(2) รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดมูลฝอย และ สิ่งปฏิกูล

- (3) ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ
- (4) ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- (5) ส่งเสริมการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
- (6) ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุและผู้พิการ
- (7) คุ้มครองดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- (8) บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
- (9) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมาย โดยจัดสรรงบประมาณหรือ

บุคลากรให้ตามความจำเป็นและสมควร

3. หน้าที่ที่ไม่บังคับให้ทำ

- (1) ให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภคและการเกษตร
- (2) ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
- (3) ให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ
- (4) ให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจและสวนสาธารณะ
- (5) ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรและกิจการสหกรณ์
- (6) ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว
- (7) บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร
- (8) การคุ้มครองดูแลและรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน
- (9) หาผลประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล
- (10) ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม
- (11) กิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์
- (12) การท่องเที่ยว
- (13) การผังเมือง

องค์การบริหารส่วนตำบลอาจออก **ข้อบังคับตำบล** เพื่อใช้บังคับภายในตำบลได้เท่าที่ไม่ขัดต่อกฎหมายหรืออำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยจะกำหนดค่าธรรมเนียมหรือกำหนดโทษ ปรับได้ไม่เกิน 500 บาท

รูปแบบการบริหาร

องค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย สภาองค์การบริหารส่วนตำบลและฝ่ายบริหาร
องค์การบริหารส่วนตำบล (นายกองค์การบริหารส่วนตำบล)

สภาองค์การบริหารส่วนตำบล

ประกอบด้วย สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเลือกตั้งขึ้นโดยราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในแต่ละหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น จำนวนอย่างน้อยที่สุด 6 คน แต่จะมีจำนวนมากเพียงใดขึ้นอยู่กับจำนวนหมู่บ้านในเขต ตามหลักเกณฑ์ดังนี้

จำนวนหมู่บ้านในเขต อบต.	จำนวนสมาชิกสภา อบต.
1 หมู่บ้าน	6 คน
2 หมู่บ้าน	หมู่บ้านละ 3 คน
ตั้งแต่ 3 หมู่บ้านขึ้นไป	หมู่บ้านละ 2 คน

คุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ต้องมีคุณสมบัติตามข้อ (1) และ (2) และไม่มีลักษณะต้องห้ามตาม (3) และ (4) ดังนี้

- (1) มีสัญชาติไทย และมีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ในวันเลือกตั้ง
- (2) มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่เป็นประจำ และมีชื่อในทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรในหมู่บ้านในตำบลนั้นเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่า 3 เดือนจนถึงวันเลือกตั้ง
- (3) ไม่เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช
- (4) เป็นคนวิกลจริต จิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

คุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง เป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

1. มีคุณสมบัติตามมาตรา 9 (1) และ (2) ดังนี้
 - (1) มีสัญชาติไทย และมีอายุไม่ต่ำกว่า 25 ปีบริบูรณ์ในวันเลือกตั้ง
 - (2) มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่เป็นประจำ และมีชื่อในทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรในหมู่บ้านในตำบลนั้นเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่า 6 เดือนจนถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง
2. ไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 9 (3)-(7) (9) หรือ (10) ดังนี้
 - (3) เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช
 - (4) เป็นผู้ร่ำกายทุพพลภาพ วิกลจริต จิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบติดยาเสพติดให้โทษ หรือเป็นโรคตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยประกาศกำหนดไว้สำหรับคุณสมบัติของผู้ใหญ่บ้านตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่
 - (5) เป็นสมาชิกรัฐสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น ข้าราชการ พนักงานส่วนท้องถิ่น หรือพนักงานองค์การของรัฐ

- (6) เป็นผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หรือสารวัตรกำนัน
- (7) เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือถือว่าทุจริตต่อหน้าที่
- (9) เคยต้องรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก โดยพ้นโทษมาแล้วไม่ถึง 3 ปีในวันเลือกตั้ง เว้นแต่โทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ
- (10) เป็นผู้มีความผิดในทางทุจริต หรือเสื่อมเสียศีลธรรม
- 3. ไม่เป็นผู้มีส่วนได้เสียไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม ในสัญญาจ้างองค์การบริหารส่วนตำบลที่ตนสมัครรับเลือกตั้งหรือในกิจการที่กระทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลนั้น
- 4. ไม่เคยถูกผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งให้ออกจากตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือ แพทย์ประจำตำบล เว้นแต่จะพ้น 5 ปีนับแต่วันพ้นจากตำแหน่งจนถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง
- 5. ไม่เคยถูกสภาตำบลมีมติให้พ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาตำบล หรือไม่เคยถูกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีมติให้พ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเว้นแต่จะพ้น 5 ปี นับแต่วันพ้นจากตำแหน่งจนถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง

วาระดำรงตำแหน่ง อายุของสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีกำหนดคราวละ 4 ปีนับแต่วันเลือกตั้ง

การสิ้นสุดสมาชิกภาพ

- 1. ถึงคราวออกตามอายุของสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหรือมีการยุบสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
- 2. ตาย
- 3. ลาออกโดยยื่นหนังสือลาออกต่อนายอำเภอ ในกรณีเช่นนี้ให้ถือว่าพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันลาออก
- 4. เป็นผู้มีส่วนได้เสียไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมในสัญญาจ้างองค์การบริหารส่วนตำบลที่ตนดำรงตำแหน่งหรือในกิจการที่กระทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลนั้น
- 5. ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 47 ทวิ
- 6. มิได้อยู่ประจำในหมู่บ้านที่ได้รับเลือกตั้งเป็นระยะเวลาติดต่อกันเกินหกเดือน
- 7. ขาดประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลติดต่อกันสามครั้งโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร
- 8. สภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีมติให้พ้นจากตำแหน่งเพราะมีความประพฤติในทางที่จะนำมาซึ่งความเสื่อมเสีย หรือก่อความไม่สงบเรียบร้อยแก่องค์การบริหารส่วนตำบลหรือกระทำการอันเสื่อมเสียประโยชน์ของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล โดยมีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

จำนวนไม่น้อยกว่า 1 ใน 3 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่เข้าชื่อเสนอให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลพิจารณา และมติดังกล่าวต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ของจำนวนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

9. ราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ได้ลงคะแนนเสียงให้พ้นจากตำแหน่งตามกฎหมายเกี่ยวกับการลงคะแนนเสียงให้สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นพ้นจากตำแหน่ง

การเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

หลักเกณฑ์และวิธีการสมัครรับเลือกตั้งและการเลือกตั้ง ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น และในระหว่างที่ไม่มีกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลมาใช้บังคับการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยอนุโลม

เมื่อมีการยุบสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หรือถือว่ามี การยุบสภาองค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัตินี้ ให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลขึ้นใหม่ภายใน 60 วัน

การเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่าง เพราะเหตุแห่งการครบกำหนดวาระให้มีการเลือกตั้งภายใน 60 วัน นับแต่วันที่ครบวาระ

การเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่าง เพราะเหตุอื่น นอกจากครบวาระหรือยุบสภา ให้เลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างภายใน 60 วันนับแต่วันที่ตำแหน่งนั้นว่างลง เว้นแต่วาระการดำรงตำแหน่งที่เหลืออยู่ไม่ถึง 180 วัน จะไม่ดำเนินการเลือกตั้งขึ้นแทนตำแหน่งที่ว่างก็ได้

อำนาจหน้าที่ของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

1. ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาตำบลเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล
2. พิจารณาและให้ความเห็นชอบร่างข้อบังคับตำบล ร่างข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายประจำปี และร่างข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม
3. ควบคุมการปฏิบัติงานของคณะกรรมการบริหารให้เป็นไปตามนโยบายและแผนพัฒนาตำบลตาม 1. และกฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับของทางราชการ

ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

สภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีประธานสภาและรองประธานสภา 1 คน ซึ่งเลือกจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล โดยนายอำเภอเป็นผู้แต่งตั้งตามมติของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

ประธานสภาและรองประธานสภาอยู่ในตำแหน่งคราวละ 2 ปี

ประธานสภาและรองประธานสภานอกจากพ้นจากตำแหน่งตามวาระแล้ว อาจพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (1) ลาออกโดยยื่นหนังสือต่อนายอำเภอ
- (2) พ้นจากตำแหน่งสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล
- (3) ดำรงตำแหน่งกรรมการบริหาร

เมื่อตำแหน่งประธานสภาและรองประธานสภาว่างลง เพราะเหตุอื่นนอกจากครบวาระ ให้มีการเลือกใหม่ภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ตำแหน่งนั้นว่างลง

การประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

ในปีหนึ่งมีสมัยประชุมสามัญ 2 สมัยหรือหลายสมัย แล้วแต่สภาองค์การบริหารส่วนตำบลจะกำหนด แต่ต้องไม่เกิน 4 สมัย

การประชุมสมัยหนึ่งๆ ให้มีกำหนดไม่เกิน 15 วัน แต่ถ้าจะขยายเวลาออกไปต้องได้รับอนุญาตจากนายอำเภอ สำหรับการประชุมครั้งแรกต้องดำเนินการภายใน 45 วันนับแต่วันเลือกตั้ง

เมื่อเห็นว่าเป็นการจำเป็นเพื่อประโยชน์ขององค์การบริหารส่วนตำบล ประธานสภา ประธานกรรมการบริหาร หรือสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีจำนวนไม่ต่ำกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกสภาเท่าที่มีอยู่ อาจทำคำร้องยื่นต่อ นายอำเภอ ขอให้เปิดประชุมสมัยวิสามัญ ถ้า นายอำเภอเห็นสมควรก็ให้ นายอำเภอเรียกประชุมวิสามัญได้

สมัยประชุมวิสามัญมีกำหนดไม่เกิน 15 วัน แต่ถ้าจะขยายเวลาออกไปต้องได้รับอนุญาตจากนายอำเภอ

ในการเรียกประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลตามสมัยประชุม ให้ประธานสภา เป็นผู้เรียกประชุมและเป็นผู้เปิดหรือปิดการประชุม

การประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ต้องมีสมาชิกสภามาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกสภาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่จึงจะเป็นองค์ประชุม

เลขานุการสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

สภาองค์การบริหารส่วนตำบลเลือกสมาชิกสภาคนหนึ่งเป็นเลขานุการสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่รับผิดชอบงานธุรการและจัดการประชุม และงานอื่นใดตามที่สภามอบหมาย ทั้งนี้ผู้ที่ดำรงตำแหน่งนี้จะเป็นคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในขณะเดียวกันไม่ได้

คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล

คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล มีจำนวน 3 คน ซึ่งสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเลือกจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล แล้วเสนอให้นายอำเภอแต่งตั้งประกอบด้วย

1. ประธานกรรมการบริหาร จำนวน 1 คน
2. กรรมการบริหาร จำนวน 2 คน

ประธานกรรมการบริหาร มีฐานะเป็นผู้แทนขององค์การบริหารส่วนตำบล ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งประธานกรรมการบริหารหรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้คณะกรรมการบริหารแต่งตั้งกรรมการบริหารคนหนึ่งเป็นผู้รักษาราชการแทน

ให้ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นเลขานุการคณะกรรมการบริหาร

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหาร

1. บริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามมติ ข้อบังคับและแผนพัฒนาตำบล และรับผิดชอบการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
2. จัดทำแผนพัฒนาตำบลและงบประมาณรายจ่ายประจำปี เพื่อเสนอให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลพิจารณาให้ความเห็นชอบ
3. รายงานผลการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายเงินให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลทราบอย่างน้อย ปีละ 2 ครั้ง
4. ปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ ตามที่ทางราชการมอบหมาย

คณะกรรมการบริหารพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

1. ถึงคราวออกตามอายุของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
2. มีการยุบสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
3. สมาชิกภาพของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลสิ้นสุดลงพร้อมกันตามมาตรา 47 ทรี (9)
4. ผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งให้คณะกรรมการบริหารพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา 92
5. คณะกรรมการบริหารลาออก และในกรณีเช่นนี้ให้ถือว่าพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่คณะกรรมการบริหารมีมติลาออก
6. ความเป็นกรรมการบริหารของประธานกรรมการบริหารสิ้นสุดลง
7. สภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง ด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า 2 ใน 3 ของจำนวนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

8. สภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีมติไม่รับหลักการแห่งร่างข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรือร่างข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมที่คณะกรรมการบริหารเสนอและผู้นำราชการจังหวัดเห็นชอบด้วยกับสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หรือสภาองค์การบริหารส่วนตำบลไม่รับหลักการแห่งร่างข้อบังคับงบประมาณดังกล่าวด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า 2 ใน 3 ของจำนวนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

เมื่อคณะกรรมการบริหารพ้นจากตำแหน่งตามข้อ 4, 5, 6, 7 หรือ 8 ให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลเลือกสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นคณะกรรมการบริหารขึ้นใหม่ แล้วเสนอให้นายอำเภอ แต่งตั้งภายใน 15 วันนับแต่วันที่ตำแหน่งนั้นว่างลง และถ้าพ้นกำหนดเวลา 15 วันแล้ว ไม่อาจแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารดังกล่าวได้โดยมีสาเหตุสำคัญจากสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ให้ นายอำเภอเสนอผู้นำ ราชการจังหวัดเพื่อพิจารณาสั่งยุบสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

นอกจากนี้แล้ว ความเป็นกรรมการบริหารสิ้นสุดลงเฉพาะตัว เมื่อ

1. พ้นจากสมาชิกภาพของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
2. ลาออกโดยยื่นหนังสือลาออกต่อนายอำเภอ ในกรณีเช่นนี้ให้ถือว่าพ้นจากตำแหน่ง นับตั้งแต่วันที่ลาออก
3. ผู้นำราชการจังหวัดสั่งให้กรรมการบริหารพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา 92
4. สภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีมติให้พ้นจากตำแหน่งด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ของจำนวนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งหมดเท่าที่มีอยู่
5. ราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ได้ลงคะแนนเสียงให้พ้นจากตำแหน่งตามกฎหมายเกี่ยวกับการลงคะแนนเสียงให้สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นพ้นจากตำแหน่ง

การบริหารงาน

การบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลมีพนักงานส่วนตำบลและมีโครงสร้างการบริหารงาน ดังนี้

1. สำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล
2. ส่วนต่างๆ ที่องค์การบริหารส่วนตำบลได้ตั้งขึ้น

นอกจากนี้เพื่อประโยชน์แก่กิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลอาจร้องขอให้ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นไปดำรงตำแหน่งหรือปฏิบัติกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นการชั่วคราวได้

รายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล

1. รายได้จากภาษี

(1) ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีป้าย อากรการฆ่าสัตว์และค่าธรรมเนียม รวมถึงผลประโยชน์อื่นอันเกิดจากการฆ่าสัตว์

(2) ภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์และล้อเลื่อนที่จัดเก็บได้ในจังหวัด แล้วจัดสรรให้องค์การบริหารส่วนตำบล

(3) องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจออกข้อบังคับตำบล เพื่อเก็บภาษีอากรและค่าธรรมเนียมเพิ่มขึ้นไม่เกินร้อยละ 10 ของภาษีอากรและค่าธรรมเนียมประเภทใดประเภทหนึ่งหรือทุกประเภท ดังต่อไปนี้

- ภาษีธุรกิจเฉพาะตามประมวลรัษฎากร ซึ่งสถานประกอบการการตั้งอยู่ในองค์การบริหารส่วนตำบล

- ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตขายสุราตามกฎหมายว่าด้วยสุรา ซึ่งร้านขายสุราตั้งอยู่ใน องค์การบริหารส่วนตำบล

(4) รายได้จากอากรตามกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาล เงินจากประทานบัตร ใบอนุญาตและอาชญาบัตรตามกฎหมายว่าด้วยการประมง ค่าภาคหลวงและค่าธรรมเนียมตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ และค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิ และนิติกรรมตามประมวลกฎหมายที่ดินที่เก็บในองค์การบริหารส่วนตำบล

(5) ค่าภาคหลวงแร่ตามกฎหมายว่าด้วยแร่และค่าภาคหลวงปิโตรเลียม ทั้งนี้ในองค์การบริหารส่วนตำบลใดเมื่อได้มีการจัดเก็บตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น แล้วให้จัดสรรแก่องค์การบริหารส่วนตำบลนั้น ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

(6) เงินที่เก็บตามกฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติในองค์การบริหารส่วนตำบลใด ให้แบ่งให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบลนั้นตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

(7) องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจออกข้อบังคับตำบลเพื่อเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม โดยให้กำหนดเป็นอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มเพิ่มขึ้นจากอัตราที่เรียกเก็บตามประมวลรัษฎากร ดังต่อไปนี้

- ในกรณีที่ประมวลรัษฎากรเรียกเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มในอัตราร้อยละศูนย์ ให้องค์การบริหารส่วนตำบลเก็บในอัตราร้อยละศูนย์

- ในกรณีที่ประมวลรัษฎากรเรียกเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มขึ้นในอัตราอื่น ให้องค์การบริหารส่วนตำบลเก็บหนึ่งในเก้าของอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มที่เรียกเก็บตามประมวลรัษฎากร ภาษีมูลค่าเพิ่มที่เก็บเพิ่มขึ้นนี้ ให้ถือเป็นภาษีมูลค่าเพิ่มตามประมวลรัษฎากร

2. รายได้อื่นๆ

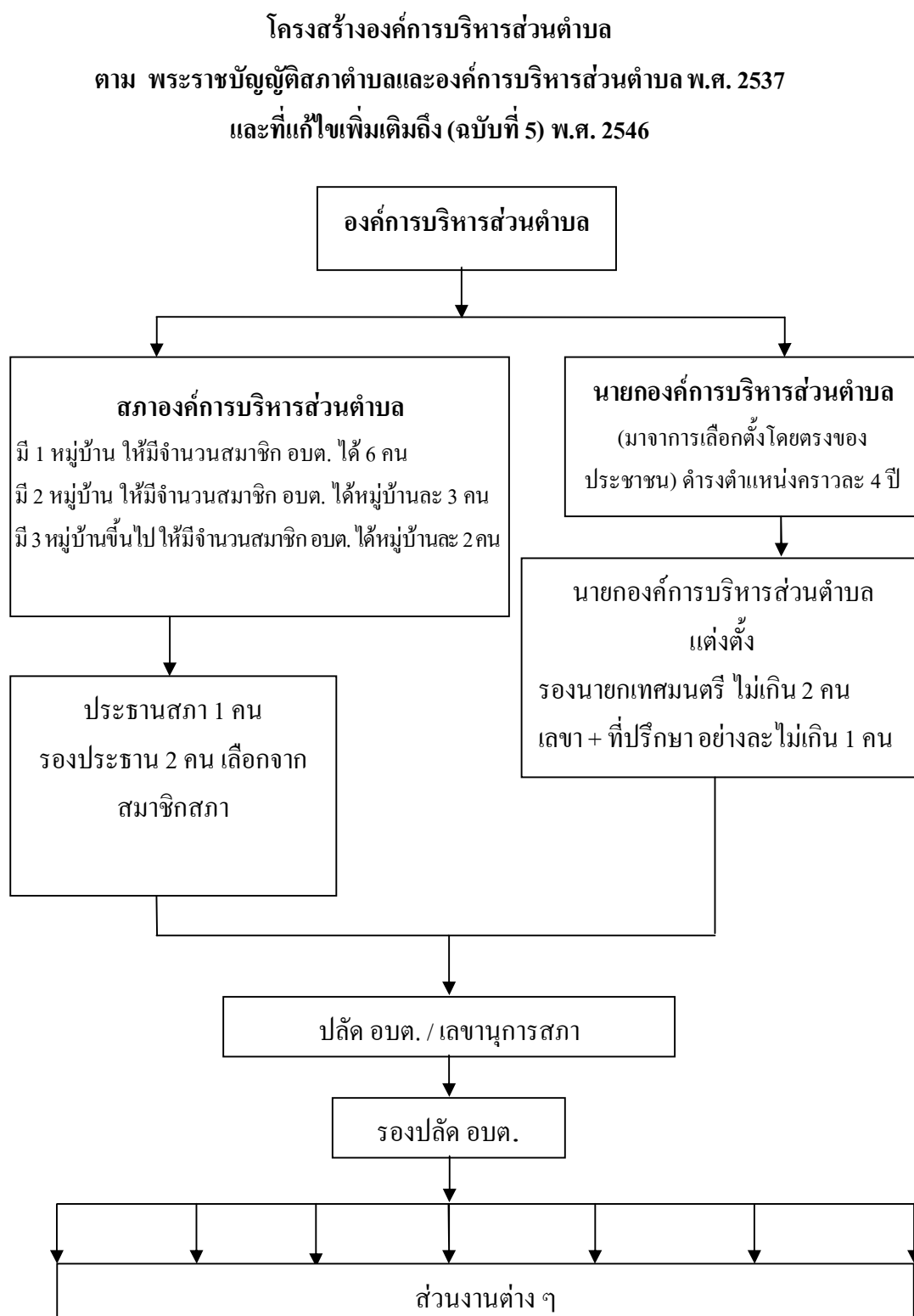
- (1) รายได้จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล
- (2) รายได้จากสาธารณูปโภคขององค์การบริหารส่วนตำบล
- (3) รายได้จากกิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์ขององค์การบริหารส่วนตำบล
- (4) ค่าธรรมเนียม ค่าใบอนุญาต และค่าปรับตามที่จะมีกฎหมายกำหนด
- (5) เงินและทรัพย์สินอื่นที่มีผู้อุทิศให้
- (6) รายได้อื่นตามที่รัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐจัดสรรให้
- (7) เงินอุดหนุนจากรัฐบาล
- (8) รายได้อื่นตามที่จะมีกฎหมายกำหนดให้เป็นขององค์การบริหารส่วนตำบล

การกำกับดูแล

1. นายอำเภอ มีอำนาจกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบข้อบังคับของทางราชการ โดยนายอำเภอมีอำนาจเรียกสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล กรรมการบริหาร พนักงานส่วนตำบลและลูกจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลมาชี้แจงหรือสอบสวน ตลอดจนเรียกรายการและเอกสารใดๆ จากองค์การบริหารส่วนตำบลมาตรวจสอบได้

2. เพื่อคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล หรือประโยชน์ของประเทศเป็นส่วนรวม นายอำเภอจะรายงานเสนอความเห็นต่อผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อยุบสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

3. หากปรากฏว่าคณะกรรมการบริหาร กระทำการฝ่าฝืนต่อความสงบเรียบร้อย หรือสวัสดิภาพของประชาชน หรือละเลยไม่ปฏิบัติตามหรือปฏิบัติที่ไม่ชอบด้วยอำนาจหน้าที่ ผู้ว่าราชการจังหวัดอาจสั่งให้คณะกรรมการบริหารทั้งคณะหรือกรรมการบริหารบางคน พ้นจากตำแหน่งได้ตามคำแนะนำของนายอำเภอ

แผนภาพที่ 2.4 แสดงโครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล

ที่มา : พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537

และ แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546

2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บุษบง ชัยเจริญวัฒนะ และบุญมี ลี (2544) จากการศึกษาวิจัย เรื่อง ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล (Indicators of Good Governance) สถาบันพระปกเกล้า โดยมีวัตถุประสงค์หลัก 3 ประการ คือ 1. เพื่อรวบรวมข้อมูล แนวปฏิบัติและตัวชี้วัดธรรมาภิบาลทั้งในประเทศไทยและทางต่างประเทศ 2. เพื่อจำแนก และจัดกลุ่มตัวชี้วัดธรรมาภิบาล และ 3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการสร้างตัวชี้วัดธรรมาภิบาล การวิจัยนี้ได้แบ่งออกเป็น 5 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เป็นบทนำที่กล่าวถึงความสำคัญของงานวิจัย วัตถุประสงค์ ระเบียบวิธีวิจัย ส่วนที่ 2 เป็นการรวบรวมและเรียบเรียงเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับธรรมาภิบาล ซึ่งครอบคลุม วิวัฒนาการ นิยามและองค์ประกอบของธรรมาภิบาล ส่วนที่ 3 เป็นเรื่องธรรมาภิบาลในประเทศไทยและต่างประเทศ ส่วนที่ 4 เป็นกรอบตัวชี้วัดธรรมาภิบาลมี 5 ประเด็น คือ ความชอบธรรม ความโปร่งใส การตรวจสอบได้ ความมีประสิทธิภาพ และการมีส่วนร่วม โดยในแต่ละประเด็นได้จัดหมวดหมู่ออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านกฎหมาย ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ และด้านการเมือง และมีตัวชี้วัดและตัวอย่างตัวชี้วัด ทั้งในเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ส่วนสุดท้าย คือ ส่วนที่ 5 เป็นข้อเสนอแนะและสรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า การใช้คำ ธรรมาภิบาล มีความหมายที่หลากหลาย เช่น ในต่างประเทศใช้ คำว่า good governance มีความหมายหลากหลายตามกลุ่มผู้ใช้ ซึ่งแบ่งออกได้ 3 กลุ่ม คือ กลุ่มธรรมาภิบาลอำนาจนิยม กลุ่มธรรมาภิบาลเสรีนิยม และกลุ่มธรรมาภิบาลชุมชนนิยม แม้จะแตกต่างในส่วนของการรอบความคิด แต่ทุกกลุ่มมีเป้าหมายที่ตรงกัน ที่จะนำหลักธรรมาภิบาลไปปรับใช้เพื่อประโยชน์ของการปฏิรูปเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและการปกครอง ดังนั้น การเร่งรัดหาข้อยุติสำหรับกรอบความหมายของหลักธรรมาภิบาลโดยผสมผสานแนวคิด เพื่อสร้างหลักการที่ชัดเจนและมีเอกภาพ ซึ่งจะเป็นกรอบแม่บทในการสร้างตัวชี้วัดที่มีคุณภาพจึงเป็นเรื่องจำเป็น ส่วนการเรียนรู้การใช้ธรรมาภิบาลจากต่างประเทศและนำสาระที่เป็นข้อดีมาปรับใช้ ย่อมเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตัวชี้วัดธรรมาภิบาลที่จะนำไปใช้กับสังคมไทย

นพพล สุรนักครินทร์ (2547) ได้ศึกษาเรื่อง การนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบล ตามทัศนะของประชาชนจังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัย คือ 1. เพื่อศึกษาถึงทัศนะของประชาชนที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบล 2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบทัศนะของประชาชนที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลตามปัจจัยด้านบุคคล ขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบล ความรู้ความเข้าใจในองค์การบริหารส่วนตำบลและการมีส่วนร่วมในการดำเนินการขององค์การบริหารส่วนตำบล 3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบลกับความรู้ความเข้าใจองค์การบริหารส่วน

ตำบลและการมีส่วนร่วมในการดำเนินการขององค์การบริหารส่วนตำบล 4. เพื่อรวบรวม ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบล การศึกษาได้ใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ใน อบต. สุเทพ อบต.แม่เหียะ อบต.คอนแก้ว อบต.ชมภู อบต.ดงเหนือ และ อบต.ท่ากว้าง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 397 คน ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามปลายปิด และปลายเปิดเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผลการศึกษา พบว่า การนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลตาม ทิศนะของประชาชนจังหวัดเชียงใหม่ในภาพรวมอยู่ในเชิงบวก เมื่อเปรียบเทียบตามปัจจัยด้านบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา ต่างกัน มีทิศนะต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ใน อบต. ไม่ต่างกัน แต่ประชาชนที่มีรายได้ที่ต่างกัน มีทิศนะต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ใน อบต. แตกต่างกัน และเมื่อเปรียบเทียบตามปัจจัยด้านขนาดของ อบต. และการมีส่วนร่วมในการ ดำเนินการของ อบต. พบว่า ประชาชนมีทิศนะต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ใน อบต. แตกต่าง กัน ส่วนปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจใน อบต. นั้นพบว่า ประชาชนมีทิศนะต่อการนำหลักธรรมาภิบาล มาปรับใช้ อบต. ไม่แตกต่างกัน ส่วนปัจจัยด้านขนาดของ อบต. ไม่มีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านความรู้ ความเข้าใจใน อบต. แต่ปัจจัยด้านขนาดของ อบต. มีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในการ ดำเนินการของ อบต.

นันทพล พงศธรวิสุทธิ (2548) ได้ศึกษา เรื่อง บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลกับ การสร้างระบบการบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลสันนา เม็ง อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์การวิจัย คือ 1. เพื่อศึกษาแนวทางการสร้างระบบ บริหารงานของท้องถิ่นแบบธรรมาภิบาลและความเข้าใจของคณะผู้บริหารตามหลักธรรมาภิบาล ลักษณะการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในรูปแบบของธรรมาภิบาล มีกลุ่มตัวอย่าง เป็น ประชาชนผู้ใช้บริการจากร 10 หมู่บ้าน จำนวน 370 คน และคณะผู้บริหาร สมาชิกสภา พนักงานส่วน ตำบล และลูกจ้างในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสันนาเม็ง จำนวน 32 คน

ผลการศึกษา พบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานของ อบต. อยู่ในระดับสูง และเห็นด้วยว่ารูปแบบการปกครองท้องถิ่นแบบ อบต. ส่งผลให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหาร ท้องถิ่นของตน เห็นด้วยว่าหลังจากมีการจัดตั้ง อบต. ส่งผลให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา ตำบล ส่งผลให้เกิดความโปร่งใส ในการพัฒนาท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น

ผลการศึกษาคณะผู้บริหาร สมาชิกสภา พนักงานส่วนตำบลและลูกจ้าง ในเขตองค์การ บริหารส่วนตำบลสันนาเม็ง จำนวน 32 คน พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีประสิทธิผลในการ ดำเนินงาน บทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบอยู่ในระดับความพึงพอใจสูง

จากผลการศึกษา ได้ทำให้มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับผู้บริหารในการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีในรูปแบบของธรรมาภิบาล คือ

1. การบริหารงานใน อบต. ประชาชนในชุมชนมีความต้องการให้ผู้บริหารสนองความต้องการของชุมชน หัวใจของการบริหารงาน คือ ความโปร่งใส รวมทั้งการใช้งบประมาณในการบริหารงานอย่างคุ้มค่ามากที่สุด

2. ควรส่งเสริมให้บุคลากร มีความร่วมมือและเคร่งครัดในกฎระเบียบมีการปฏิบัติงานที่โปร่งใสและมีประสิทธิภาพ ต้องมีการอบรมเพิ่มพูนประสิทธิภาพ มีการลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดและให้รางวัลกับข้าราชการที่ประพฤติดี

ศรีพัชรา ลิทธิกิจกร แก้วพิจิตร (2551) ได้ศึกษาเรื่อง การใช้หลักธรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ในการวิจัยครั้งนี้ได้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1 ทราบการใช้หลักธรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน 2. พัฒนาและนำเสนอการใช้หลักธรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน วิธีการดำเนินการวิจัยประกอบด้วย 5 ขั้นตอน 1. การศึกษาวิเคราะห์เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาเป็นขอบข่ายของหลักธรรมาภิบาล 2. การร่างการใช้หลักธรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ด้านโครงสร้างและกระบวนการบริหารจากขอบข่ายแนวคิดและวิเคราะห์ผลความสอดคล้องโดยผู้เชี่ยวชาญ 3. การสร้างแบบสอบถามการใช้หลักธรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน 4. เก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์องค์ประกอบ 5. สัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ สถาบันอุดมศึกษาเอกชนในภาคกลาง จำนวน 14 มหาวิทยาลัย ผู้ให้ข้อมูลในแต่ละมหาวิทยาลัย ได้แก่ ผู้บริหารคณะวิชา 20 คน และอาจารย์ประจำคณะวิชา 20 คน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 475 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งเป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 66 ข้อ การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ การวิเคราะห์ระดับการใช้หลักธรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์องค์ประกอบ (factor analysis) และสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (connoisseurship)

ผลการวิจัยพบว่า

1. การใช้หลักธรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ คือ 1. หลักความรับผิดชอบ 2. หลักนิติธรรมและความเสมอภาค 3. หลักความโปร่งใส 4. หลักความคุ้มค่า 5. หลักความมั่นคง 6. หลักความมีส่วนร่วม 7. หลักคุณธรรม และ 8. หลักการใช้อำนาจหน้าที่

2. การใช้หลักธรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนโดยการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) ประกอบด้วย องค์ประกอบที่สำคัญ 8 องค์ประกอบ มีความเหมาะสม เป็นไปได้และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้สอดคล้องกับขอบข่ายการวิจัย

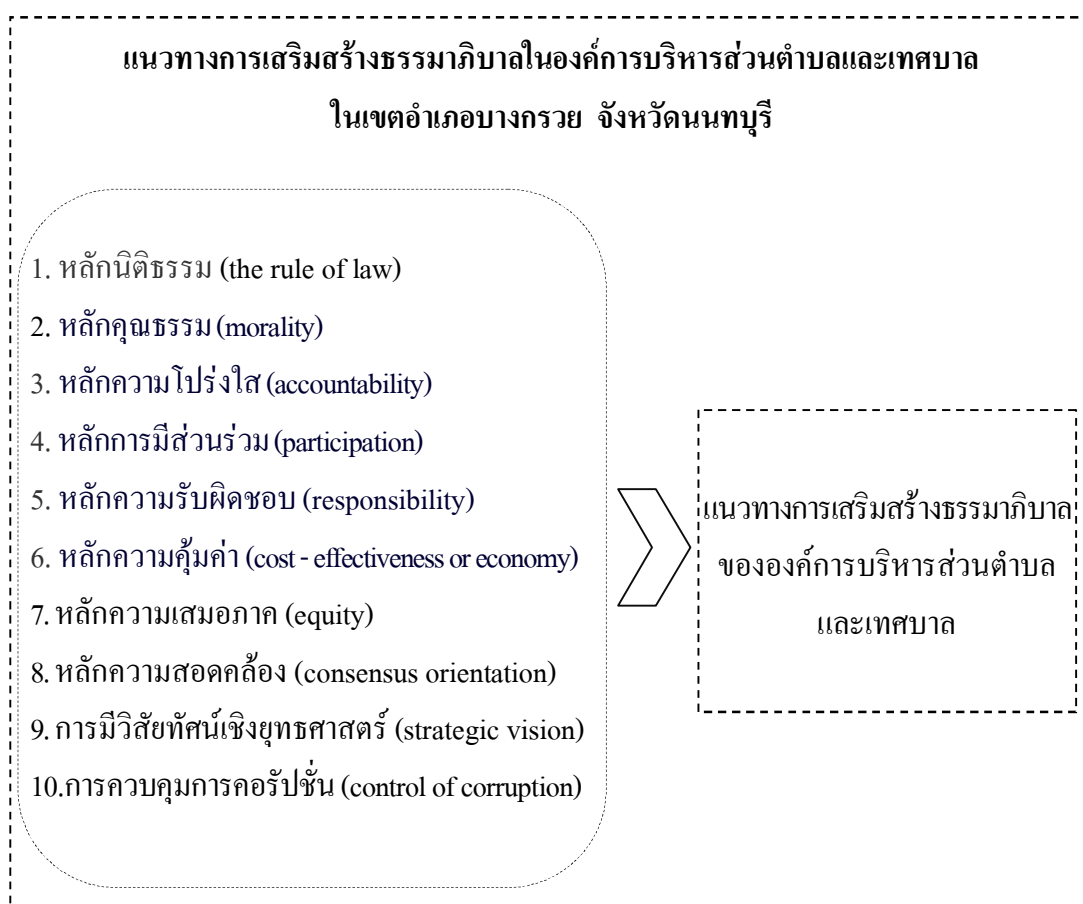
นิศากร ช่างสุวรรณ (2553) ได้ศึกษาเรื่อง การใช้ธรรมาภิบาลในการบริหารงานบุคคลตาม ทิศของบุคลากรมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการใช้ ธรรมาภิบาลในการบริหารงานบุคคลตามทัศนะของบุคลากรมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ศึกษา เปรียบเทียบทัศนะของบุคลากรต่อระดับการใช้ธรรมาภิบาลในการบริหารงานบุคคล มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เมื่อมีปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยการปฏิบัติงานแตกต่างกัน และเพื่อทราบ ข้อเสนอแนะของบุคลากรต่อการใช้ธรรมาภิบาลในการบริหารงานบุคคลในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ กลุ่มตัวอย่าง คือ ข้าราชการ พนักงานมหาวิทยาลัยของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ทุกวิทยาเขต จำนวน 316 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความ เบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัย พบว่า 1. บุคลากรมีทัศนะต่อการใช้ธรรมาภิบาลในการบริหารงานบุคคลของ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โดยภาพรวมและทุกรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาตาม องค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาล โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย พบว่า การใช้ธรรมาภิบาลด้านหลัก ความโปร่งใสสูงที่สุด รองลงมาเป็นด้านหลักความรับผิดชอบ หลักนิติธรรม หลักความคุ้มค่า หลัก คุณธรรมและหลักการมีส่วนร่วม 2. บุคลากรที่มีคุณวุฒิการศึกษาแตกต่างกันเห็นว่าการบริหารงาน บุคคลตามหลักความคุ้มค่าแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 ส่วนบุคลากรที่สังกัดวิทยาเขตแตกต่างกัน เห็นว่าการบริหารงานบุคคลตามหลักคุณธรรมแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 และบุคลากรที่มีปัจจัย ส่วนบุคคลได้แก่ เพศ อายุ และสถานภาพ และปัจจัยการปฏิบัติงาน ได้แก่ ประเภทบุคลากร กลุ่ม ตำแหน่ง คณะ หน่วยงาน สังกัดวิทยาเขต อัตราเงินเดือน และระยะเวลาในการปฏิบัติงานที่ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์แตกต่างกัน มีทัศนะต่อการใช้ธรรมาภิบาลในการบริหารงานบุคคลไม่ แตกต่างกัน 3. ส่วนข้อเสนอแนะบุคลากรคิดเห็นว่ามหาวิทยาลัยควรปรับปรุงระเบียบหลักเกณฑ์ ค่าตอบแทนให้เหมาะสมกับหน้าที่และความรับผิดชอบ ประชาสัมพันธ์สวัสดิการต่าง ๆ ให้บุคลากรทุก กลุ่มได้รับทราบอย่างทั่วถึง และเปิดโอกาสแก่บุคลากรได้แสดงความคิดเห็นต่อสวัสดิการที่ต้องการ ได้รับควรกำหนดมาตรการที่ชัดเจนในการลงโทษผู้ที่ไม่ปฏิบัติงาน หน่วยงานควรประกาศรายชื่อผู้ ได้รับการพิจารณาความดีความชอบให้บุคลากรได้รับทราบ กระบวนการพิจารณาความดีความชอบควร มีความเหมาะสมและโปร่งใส บุคลากรควรมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตรการพัฒนาและฝึกอบรม ผู้บังคับบัญชาควรเปิดโอกาสให้บุคลากรได้แสดงความคิดเห็น ควรนำข้อมูลที่ได้รับจากการประเมินผล การปฏิบัติงานของบุคลากรมาใช้ประโยชน์ในการวางแผนและพัฒนาบุคลากรและควรสนับสนุน ส่งเสริมให้บุคลากรมีความก้าวหน้าในอาชีพ มีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีความมั่นคงในชีวิต

อภิชาติ โชติชัชวาลย์กุล (2550) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของ องค์การบริหารส่วนตำบล : กรณีศึกษาเขตอำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี การวิจัยครั้งนี้มี

วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล และเพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล กรณีศึกษาเขตอำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า 1.) พนักงานส่วนตำบลและนักการเมืองท้องถิ่นมีความคิดเห็นในการใช้หลักธรรมาภิบาล ตามหลักนิติธรรม ในด้านการกำหนด กฎ ระเบียบ และข้อบังคับ ในการปฏิบัติชัดเจนมากที่สุด ($\bar{X} = 4.0$) อยู่ในระดับมาก โดยภาพรวมพนักงานส่วนตำบลและนักการเมืองท้องถิ่นมีระดับความคิดเห็นในการใช้หลักธรรมาภิบาลตามหลักนิติธรรมอยู่ในระดับมาก 2.) พนักงานส่วนตำบลและนักการเมืองท้องถิ่นมีระดับความคิดเห็นในการใช้หลักธรรมาภิบาลตามหลักคุณธรรม ด้านมีการปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริตบนพื้นฐานของคุณธรรมและจริยธรรมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.05$) อยู่ในระดับมาก โดยภาพรวมพนักงานส่วนตำบลและนักการเมืองท้องถิ่นมีระดับความคิดเห็นในการใช้หลักธรรมาภิบาลตามหลักคุณธรรมพบว่าอยู่ในระดับมาก 3.) พนักงานส่วนตำบลและนักการเมืองท้องถิ่นมีระดับความคิดเห็นในการใช้หลักธรรมาภิบาลตามหลักความโปร่งใสด้านการแต่งตั้งคณะกรรมการเบิกจ่ายถูกต้องตามระเบียบ ($\bar{X} = 4.17$) อยู่ในระดับมากโดยภาพรวมระดับความคิดเห็นในการใช้หลักธรรมาภิบาลตามหลักความโปร่งใสอยู่ในระดับมาก 4.) พนักงานส่วนตำบล และนักการเมืองท้องถิ่น มีระดับความคิดเห็นในการใช้หลักธรรมาภิบาลตามหลักการมีส่วนร่วม ด้านมีความตระหนักและเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมของบุคลากรชุมชน มากที่สุด ($\bar{X} = 3.94$) อยู่ในระดับมาก โดยภาพรวมระดับความคิดเห็นในการใช้หลักธรรมาภิบาลตามหลักการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก 5.) พนักงานส่วนตำบลและนักการเมืองท้องถิ่นมีระดับความคิดเห็นในการใช้หลักธรรมาภิบาล หลักความรับผิดชอบ ในด้านการจัดโครงสร้างการบริหารงานที่ชัดเจนและมีการกำหนดวิสัยทัศน์พันธกิจและเป้าหมายขององค์กรอย่างชัดเจนมากที่สุด ($\bar{X} = 4.01$) อยู่ในระดับมาก โดยภาพรวมระดับความคิดเห็นในการใช้หลักธรรมาภิบาลหลักความรับผิดชอบอยู่ในระดับมาก 6.) พนักงานส่วนตำบลและนักการเมืองท้องถิ่นมีความคิดเห็นในการใช้หลักธรรมาภิบาลตามหลักความคุ้มค่า ด้านมีการวางแผนและสำรวจความต้องการในการใช้วัสดุอุปกรณ์เพื่อให้สามารถนำมาใช้ได้อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด ($\bar{X} = 4.00$) อยู่ในระดับมาก โดยภาพรวมระดับความคิดเห็นในการใช้หลักธรรมาภิบาลตามหลักความคุ้มค่าอยู่ในระดับมาก

2.9. กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี (Approaches to Strengthen Good Governance in Local Administration Organization : A Case Study of Sub District Administrative Organization and Municipality in Bang Kruai District, Nontaburi Province) ซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนในชุมชน ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางในการวิจัย ดังนี้

- 3.1 วิธีการวิจัย
- 3.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา
- 3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.4 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย
- 3.5 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.6 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.7 สรุป การรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัย

3.1 วิธีการวิจัย

การออกแบบการวิจัย เรื่อง แนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ซึ่งจะใช้วิธีการวิจัยในเชิงคุณภาพ (documentary research) และเชิงปริมาณ (survey research) ควบคู่กันไป โดยมีหลักเกณฑ์การดำเนินการวิจัย ดังนี้

3.1.1 วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวิธีดำเนินการ ดังนี้

(1) การวิเคราะห์และวิจัยเอกสาร (documentary research) ซึ่งได้ดำเนินการใน 2 ระดับ คือ

ก. ศึกษาจากการทบทวนวรรณกรรม หนังสือ ตำราเรียน บทความต่าง ๆ และข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อใช้เป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาวิจัย เรื่อง แนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

ข. ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา อีกทั้งยังสามารถนำงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนั้นมาต่อยอดในการศึกษาวิจัย แนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ได้อีกด้วย

(2) การวิเคราะห์เกี่ยวกับองค์ความรู้ในเชิงลึกจากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้เกิดความรู้และความเข้าใจยิ่งขึ้น ในการหาแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) ด้วยวิธีการปรึกษาผู้อื่น (Consulting Others) ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากข้อค้นพบนำมาสรุปให้เป็นอย่างหนึ่งอันเดียวกันและมีความถูกต้องที่น่าเชื่อถือ จากนั้น นำสิ่งที่ได้นำไปออกแบบสอบถามสำรวจความคิดเห็นในเชิงปริมาณ เพื่อหาค่าทางสถิติ ต่อไป

(3) การสัมภาษณ์ ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) โดยใช้บุคคลที่มีคุณสมบัติที่เหมาะสมเกี่ยวข้องกับการทำงานด้านธรรมาภิบาลและมีประสบการณ์ในการบริหารจัดการภาครัฐ ทั้งในองค์กรส่วนกลางและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งบุคคลที่จะสัมภาษณ์เชิงลึกได้แก่ คณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัดนนทบุรี, นายกเทศมนตรี, นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดเทศบาล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล อีกทั้งผู้วิจัยยังได้สัมภาษณ์เชิงลึกกับประชาชนผู้มาใช้บริการหรืออยู่ในท้องที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และจะต้องเป็นผู้ที่ให้คำตอบได้เป็นอย่างดี ซึ่งจะทำได้ข้อมูลที่สามารถนำมาวิเคราะห์ได้อย่างถูกต้อง โดยจะดำเนินการหลังจากการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเพื่อนำไปสู่การอภิปรายและเพื่อเสนอผลการวิจัยสู่การปฏิบัติต่อไป

3.1.2 การวิจัยเชิงปริมาณ เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (survey research) ความคิดเห็น ต่อแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี และนำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ค่าทางสถิติ เพื่ออธิบายระดับความคิดเห็นนั้น ซึ่งสถิติที่ใช้ในการศึกษาวิจัย คือ สถิติบรรยาย (descriptive

statistic) ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการอธิบายปัจจัยส่วนบุคคล ส่วนระดับแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เช่นเดียวกัน ในการอธิบายผลการวิจัยที่ประมวลผลได้

3.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้ ผู้บริหาร/สมาชิก/พนักงาน/เจ้าหน้าที่ ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่อยู่ใน อำเภอบางกรวย โดยเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาล โดยจะนำมาคำนวณเพื่อหาขนาดกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ดังนี้

1. องค์การบริหารส่วนตำบลบางขุน
2. องค์การบริหารส่วนตำบลบางขุนทอง
3. องค์การบริหารส่วนตำบลบางสีทอง
4. องค์การบริหารส่วนตำบลมหาสวัสดิ์
5. เทศบาลตำบลปลายบาง
6. เทศบาลตำบลศาลากลาง
7. เทศบาลเมืองบางกรวย

ตารางที่ 3.1 จำนวนผู้บริหาร/สมาชิก/พนักงาน/เจ้าหน้าที่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอบางกรวย

ลำดับที่	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	จำนวน (N = คน)
1	องค์การบริหารส่วนตำบลบางขุน	59
2	องค์การบริหารส่วนตำบลบางขุนทอง	164
3	องค์การบริหารส่วนตำบลบางสีทอง	97
4	องค์การบริหารส่วนตำบลมหาสวัสดิ์	59
5	เทศบาลตำบลปลายบาง	362
6	เทศบาลตำบลศาลากลาง	68
7	เทศบาลเมืองบางกรวย	357
รวมทั้งหมด		1,166

3.2.1 วิธีการคำนวณกลุ่มตัวอย่าง

ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างจากจำนวนผู้บริหาร/สมาชิก/พนักงาน/เจ้าหน้าที่ ที่อยู่ในองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และเทศบาลในเขตอำเภอบางกรวย แต่อย่างไรก็ตาม เพื่อความสมบูรณ์ของงานวิจัย ผู้วิจัยขออธิบายวิธีการคำนวณหาตัวอย่าง ดังนี้

วิธีในการหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของ Taro Yamane (ศิริรัตน์ ชุมพลฉาย, 2546 : 20-25) ที่ความคลาดเคลื่อน (e) 0.05

$$\text{สูตร} \quad n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n คือ จำนวนตัวอย่างหรือขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
 N คือ จำนวนหน่วยทั้งหมดหรือฐานประชากร
 e^2 คือ ความน่าจะเป็นของความผิดพลาดที่ยอมให้เกิดขึ้นได้

จากการคำนวณด้วยสูตร Taro Yamane ทำให้ได้ขนาดตัวอย่าง (ผู้บริหาร/สมาชิก/พนักงาน/เจ้าหน้าที่) ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

$$n = \frac{1,166}{1 + 1,166 (0.05)^2}$$

$$n = 298 \text{ คน}$$

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างโดยอาศัยทฤษฎีความน่าจะเป็น (Probability Sampling) ซึ่งจะใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างเป็นส่วนกับขนาดตัวอย่าง โดยจะได้จำนวนตัวอย่างของแต่ละระดับชั้น (Stratified Sampling) กล่าวคือ คัดสัดส่วนจากขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เป็น (ผู้บริหาร/สมาชิก/พนักงาน/เจ้าหน้าที่) ในแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยทุกคนมีโอกาสได้รับเลือกเป็นตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้

วิธีการคำนวณหาสัดส่วนตัวอย่างของแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คำนวณได้ดังนี้

$$\frac{\text{พนักงานแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น} \times \text{ตัวอย่างรวม}}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมด}} = \text{ขนาดตัวอย่างของแต่ละแห่ง}$$

จากการคำนวณด้วยสูตร Taro Yamane ทำให้ได้ขนาดตัวอย่าง (ผู้บริหาร/สมาชิก/พนักงาน/เจ้าหน้าที่) ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 298 คน ซึ่งได้แสดงตาม ตารางที่ 3.2 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3.2 จำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอบางกรวย

ลำดับที่	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	จำนวน (N = คน)	จำนวนตัวอย่าง (n = คน)
1	องค์การบริหารส่วนตำบลบางขุน	59	15
2	องค์การบริหารส่วนตำบลบางขุนทอง	164	42
3	องค์การบริหารส่วนตำบลบางสีทอง	97	25
4	องค์การบริหารส่วนตำบลมหาสวัสดิ์	59	15
5	เทศบาลตำบลปลายบาง	362	93
6	เทศบาลตำบลศาลากลาง	68	17
7	เทศบาลเมืองบางกรวย	357	91
รวมทั้งหมด		1,166	298

การสำรวจข้อมูล ยังได้ทำการสำรวจข้อมูลจากทะเบียนรายชื่อคณะกรรมการธรรมาภิบาล จังหวัดนนทบุรี อีกจำนวน 16 คน โดยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง

นอกจากนั้นแล้วยังได้สำรวจข้อมูลกับประชาชนที่อยู่ในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (องค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาล) ในแต่ละพื้นที่ รวม 7 พื้นที่ พื้นที่ละ 20 คน เป็นจำนวน 140 คน โดยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling)

ตารางที่ 3.3 จำนวนตัวอย่างของประชาชนที่อยู่ในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอบางกรวย

ลำดับที่	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	จำนวน (n = คน)
1	องค์การบริหารส่วนตำบลบางขุน	20
2	องค์การบริหารส่วนตำบลบางขุนกอง	20
3	องค์การบริหารส่วนตำบลบางสีทอง	20
4	องค์การบริหารส่วนตำบลมหาสวัสดิ์	20
5	เทศบาลตำบลปลายบาง	20
6	เทศบาลตำบลศาลากลาง	20
7	เทศบาลเมืองบางกรวย	20
รวมทั้งหมด		140

จากที่ได้กล่าวมานั้น สามารถแสดงตารางสรุปผล จำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในเชิงปริมาณได้ ดังนี้

ตารางที่ 3.4 สรุปผล จำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ลำดับที่	กลุ่มตัวอย่าง	จำนวนตัวอย่าง (n = คน)
1	ผู้บริหาร/สมาชิก/พนักงาน/เจ้าหน้าที่ ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	298
2	คณะกรรมการชมรมกีฬาจังหวัดนนทบุรี	16
3	ประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อบต. และเทศบาล) ในเขตอำเภอบางกรวย 7 พื้นที่ พื้นที่ละ 20 คน	140
รวม จำนวนที่ใช้ในการวิจัย ทั้งหมด		454

ในการเก็บข้อมูล จากตัวอย่างที่ให้ความเห็นต่อผลการสำรวจเพื่อนำมาวิเคราะห์เป็นข้อมูลเบื้องต้นโดยการเก็บข้อมูลได้แบ่งออกเป็น 2 อย่าง ดังนี้

1. การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูล (respondents or key informants) เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก ได้แก่

1.1 คณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัดนนทบุรี จำนวน 10 คน โดยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) คือ

- 1.1.1 ผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี เขต 1 จำนวน 1 คน
- 1.1.2 กรรมการ/ภาคประชาสังคม จำนวน 4 คน
- 1.1.3 กรรมการ/สมาชิกสภาท้องถิ่น จำนวน 2 คน
- 1.1.4 กรรมการ/ภาคธุรกิจเอกชน จำนวน 2 คน

1.1.5 หัวหน้ากลุ่มบริหารทรัพยากรบุคคล สำนักงานจังหวัดนนทบุรี จำนวน 1 คน

1.2 นายกเทศมนตรี, นายองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดเทศบาล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และผู้ที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมเป็นจำนวน 15 คน ในการสัมภาษณ์ผู้บริหารท้องถิ่นนี้ จะใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง คือ

- 1.2.1 นายกเทศมนตรี จำนวน 2 คน
- 1.2.2 นายองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 2 คน
- 1.2.3 สมาชิกสภาเทศบาล จำนวน 2 คน
- 1.2.4 สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 2 คน
- 1.2.5 ปลัดเทศบาล จำนวน 1 คน
- 1.2.6 ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 1 คน
- 1.2.7 ผู้อำนวยการสำนัก หรือ หัวหน้าส่วนงาน จำนวน 5 คน

2. การวิจัยเชิงปริมาณ เป็นกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นผู้ตอบแบบสอบถามการวิจัยเชิงสำรวจ ประกอบด้วย ผู้บริหาร/สมาชิก/พนักงาน/เจ้าหน้าที่ ผู้ปฏิบัติงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 298 คน คณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัดนนทบุรี จำนวน 16 คน และประชาชนที่อยู่ในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (องค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาล) พื้นที่ละ 20 คน จำนวน 140 คน รวมเป็นจำนวนทั้งสิ้น 454 คน

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การดำเนินงานเกี่ยวกับเครื่องมือการวิจัย ผู้วิจัยได้มีวิธีการ ดังนี้

3.3.1. เครื่องมือการวิจัย ประกอบด้วย

(1) เป็นแนวคำถามความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม แบบเลือกตอบ (checklist)

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ของผู้ตอบแบบสอบถาม

โดยลักษณะคำถามในส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็น ซึ่งจะเป็นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งใช้ในการวัดระดับเพื่อหาแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการวัดทัศนคตินี้ ใช้การวัดแบบ Rating Scale ซึ่งมีระดับการให้คะแนนกำหนดค่าของคำตอบออกเป็น ดังนี้

ระดับคะแนน	ระดับความคิดเห็น
5	มากที่สุด
4	มาก
3	ปานกลาง
2	น้อย
1	น้อยที่สุด

แบบสอบถามการวิจัยนี้ ได้ใช้เกณฑ์การให้คะแนนแบบมาตราส่วนประมาณค่า ตามวิธีของ ลิเกิร์ต (Likert Scale) ผู้วิจัยจึงได้กำหนดมาตราส่วนประมาณค่าของแบบสอบถามเป็น 5 ลำดับ โดยข้อคำถามมีทั้งเชิงบวกและเชิงลบ ซึ่งคะแนนแต่ละข้อแบ่งได้ตามตาราง ดังนี้ คือ

ระดับความคิดเห็น	ข้อคำถามเชิงบวก	ข้อคำถามเชิงลบ
เห็นด้วยมากที่สุด	5	1
เห็นด้วยมาก	4	2
เห็นด้วยปานกลาง	3	3
เห็นด้วยน้อย	2	4
เห็นด้วยน้อยที่สุด	1	5

การกำหนดเกณฑ์ในการแปลผลคะแนนเฉลี่ย

จากเกณฑ์การวัดระดับความคิดเห็นดังกล่าว ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การวัดระดับความคิดเห็น โดยที่ผู้วิจัยจะแบ่งช่วงแต่ละระดับความคิดเห็น โดยใช้สูตรภาคชั้น (class interval) หรือค่าพิสัย (rang) เพื่อให้ทราบถึงระดับความคิดเห็นที่แตกต่างกัน โดยมีวิธีการคำนวณ ดังนี้

$$\begin{aligned}
 \text{คะแนนพิสัย} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\
 &= \frac{5 - 1}{5} \\
 &= 0.80
 \end{aligned}$$

จากการพิจารณาข้างต้น ผู้วิจัยจึงกำหนดเกณฑ์เพื่อหาแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี (Approaches to Strengthen Good Governance in Local Administration Organization : A Case Study of Sub District Administrative Organization and Municipality in Bang Kruai District, Nontaburi Province) ดังต่อไปนี้

คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
4.21-5.00	ระดับเกณฑ์แนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลอยู่ในระดับสูงที่สุด
3.41-4.20	ระดับเกณฑ์แนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลอยู่ในระดับสูง
2.61-3.40	ระดับเกณฑ์แนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลอยู่ในระดับปานกลาง
1.81-2.60	ระดับเกณฑ์แนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลอยู่ในระดับต่ำ
1.00-1.80	ระดับเกณฑ์แนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลอยู่ในระดับต่ำที่สุด

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ ของผู้ตอบแบบสอบถาม ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
2. ข้อเสนอแนะด้านแนวทางในการแก้ไขการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
3. ข้อเสนอแนะอื่นๆ

(2) เป็นแนวคำถามการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) ที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แบบสัมภาษณ์เป็นแบบคำถามปลายเปิด กำหนดหัวข้อหลัก ๆ โดยนำไปสัมภาษณ์คณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัดนนทบุรี, นายกเทศมนตรี, นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดเทศบาล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และผู้ที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แล้วนำข้อมูลที่ได้รับมาวิเคราะห์ข้อความและเสนอผลรายงานการศึกษาวិจัย

3.4 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

การทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการหาความเที่ยงตรง (validity) ของเนื้อหา และความเชื่อมั่น (reliability) ตามขั้นตอน ดังนี้

1. การหาความเที่ยงตรง (validity) ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับดัชนีตัวชี้วัดธรรมาภิบาลและหลักธรรมาภิบาลเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาสร้างแบบสอบถามและนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้ว เสนอผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ และได้ตรวจสอบแก้ไขเพื่อความถูกต้อง ตรงตามเนื้อหา (content validity) และตรงตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยในครั้งนี้ หลังจากนั้นแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามตามคำแนะนำ และปรับปรุงด้านภาษาและความชัดเจนเพื่อความเข้าใจง่ายในการตอบแบบสอบถาม

2. การหาความเชื่อมั่น (reliability) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้ (try out) เพื่อหาความเชื่อมั่นกับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มที่ต้องการจะศึกษา (ที่มีใช้กลุ่มตัวอย่าง) จำนวน 30 คน แล้วนำมาคำนวณหาความเชื่อมั่นโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งค่าความเชื่อมั่นที่ดีควรมีค่าตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป

ผลการวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถาม มีรายละเอียด ดังนี้

จากการที่ได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (try out) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มที่ต้องการจะศึกษา (ที่มีใช้กลุ่มตัวอย่าง) จำนวน 30 คน นั้น แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม มาหาค่าความเชื่อมั่น ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - coefficient) โดยใช้สูตรของครอนบาค (Cronbach) ดังนี้

สูตร

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right\}$$

เมื่อ α คือ ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น

n คือ จำนวนข้อของเครื่องมือวัด

$\sum S_i^2$ คือ ผลรวมของความแปรปรวนของแต่ละข้อ

S_t^2 คือ ความแปรปรวนของคะแนนรวม

การคำนวณหาค่าความแปรปรวน (S_t^2) สามารถหาได้จากสูตร ดังนี้

$$S^2 = \frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}$$

เมื่อ

N คือ จำนวนคน

ดังนั้น จากการคำนวณค่าความเชื่อมั่น (Reliability statistics) ของแบบสอบถาม เพื่อหาแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี (Approaches to Strengthen Good Governance in Local Administration Organization : A Case Study of Sub District Administrative Organization and Municipality in Bang Kruai District, Nontaburi Province) แล้วนั้น มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา {Cronbach's Alpha (α)} = 0.942 (Cronbach's Alpha Based on Standardized Items = (0.942))

3.5 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยมีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

3.5.1 ผู้วิจัยทำหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลจากโครงการรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (MPA) เพื่อติดต่อถึง ผู้บริหารเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล

3.5.2 ประสานงานถึงผู้บริหารเทศบาลและเจ้าหน้าที่เพื่อขออนุญาตในการศึกษาวิจัยและขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.5.3 ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเดินทางไปยังเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล และที่อยู่ของคณะกรรมการชมรมกัญชาจังหวัดนนทบุรี เพื่อพบกลุ่มตัวอย่างและแจกแบบสอบถามให้แก่กลุ่มตัวอย่าง กรอก/ตอบ ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้อธิบายวัตถุประสงค์และแนวทางในการตอบแบบสอบถามแก่กลุ่มตัวอย่างเพื่อความเข้าใจในการ กรอก/ตอบ โดยผู้วิจัยมีความตั้งใจในการติดตามผล จนสามารถรับแบบสอบถามคืน จนครบทั้งหมด

3.5.4 นำแบบสอบถามที่ได้จากการจัดเก็บมาตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของแบบสอบถามและนำมาจัดระเบียบแล้วลงรหัสเลข นำไปประมวลผลทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรมประมวลผลข้อมูลทางสังคมศาสตร์

3.5.5 วิเคราะห์และอภิปรายผลการวิจัย

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจะใช้วิธีทางสถิติเชิงพรรณนา (descriptive analysis) ในการอธิบาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (mean) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) เพื่อให้ทราบถึงแนวทางการเสริมสร้างชมรมกัญชาในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ผู้วิจัยทำการประมวลผล ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมประมวลผลข้อมูลทางสถิติ เพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยจัดทำตารางวิเคราะห์ทางสถิติ เพื่อนำเสนอและสรุปผลการวิจัย โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (frequency) ร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) เพื่อใช้ในการพรรณนาข้อมูล ดังนี้

1. ปัจจัยส่วนบุคคลเป็นการวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยแจกแจงความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage)
2. ระดับความคิดเห็นของผู้บริหาร/สมาชิก/พนักงาน/เจ้าหน้าที่ ผู้ปฏิบัติงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยค่าเฉลี่ยเลขคณิต (mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

3.7 สรุป การรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัย

ข้อมูลที่จำเป็นต่อการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีวิธีการในการจัดหาและจัดเก็บข้อมูลดังต่อไปนี้ คือ

1. ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากตำรา ผลงานวิจัย เอกสารที่เกี่ยวข้อง สิ่งพิมพ์และค้นคว้าข้อมูลทาง Internet ที่เกี่ยวข้องกับธรรมาภิบาล (Good Governance)
2. เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามและความคิดเห็นจากผู้บริหาร/สมาชิก/พนักงาน/เจ้าหน้าที่ ผู้ปฏิบัติงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
3. เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) แบบสัมภาษณ์เป็นแบบคำถามปลายเปิด กำหนดหัวข้อหลัก ๆ เกี่ยวกับแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยนำไปสัมภาษณ์คณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัดนนทบุรี, นายกเทศมนตรี, นายกองค้ำการบริหารส่วนตำบล ปลัดเทศบาล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และผู้ที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แล้วนำข้อมูลที่ได้รับมาวิเคราะห์ข้อความและเสนอผลรายงานการวิจัย

บทที่ 4

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี (Approaches to Strengthen Good Governance in Local Administration Organization : A Case Study of Sub District Administrative Organization and Municipality in Bang Kruai District, Nontaburi Province) โดยผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากพนักงานที่เป็นข้าราชการและประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ และผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ผลการวิจัยและนำเสนอผลการวิเคราะห์ในเชิงบรรยาย (Descriptive Research) ทั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งผลการวิจัยออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

4.1 ผลการวิเคราะห์แนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4.2 ผลการศึกษาปัญหา อุปสรรคในการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4.1 ผลการวิเคราะห์แนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ในการนำเสนอผลการวิจัยใน เรื่อง แนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี (Approaches to Strengthen Good Governance in Local Administration Organization : A Case Study of Sub District Administrative Organization and Municipality in Bang Kruai District, Nontaburi Province) ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งจะนำเสนอผลการวิจัยตามรายละเอียด ดังต่อไปนี้

4.1.1 ผลการวิเคราะห์ แนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็น ผู้บริหาร/สมาชิก/พนักงาน/เจ้าหน้าที่ ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4.1.2 ผลการวิเคราะห์ แนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นประชาชนที่อยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

ในการนำเสนอข้อมูล ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลนี้ ใน 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ผู้วิจัยขอนำเสนอผลการวิเคราะห์ที่ได้จากการเก็บแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

4.1.1 ผลการวิเคราะห์ แนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็น ผู้บริหาร/สมาชิก/พนักงาน/เจ้าหน้าที่ ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม (ผู้บริหาร/สมาชิก/พนักงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น)

N = 298

ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคล	Frequency (N)	Percent
1. เพศ		
ชาย	123	41.3
หญิง	175	58.7
Total	298	100.0
2. อายุ		
อายุต่ำกว่า 25 ปี	2	0.7
อายุระหว่าง 26-30 ปี	66	22.1
อายุระหว่าง 31-35 ปี	63	21.1
อายุระหว่าง 36 - 40 ปี	82	27.5
อายุระหว่าง 41 - 45 ปี	61	20.5
อายุระหว่าง 46 - 50 ปี	11	3.7
อายุระหว่าง 51 - 55 ปี	6	2.1
อายุ 56 ปี ขึ้นไป	7	2.3
Total	298	100.0

ตารางที่ 4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม (ผู้บริหาร/สมาชิก/พนักงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น) (ต่อ)

N = 298

ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคล	Frequency (N)	Percent
3. ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	21	7.0
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	207	69.5
ปริญญาโท	70	23.5
อื่น ๆ (ปริญญาเอก)	0	0.0
Total	298	100.0
4. ตำแหน่ง		
นักพัฒนาชุมชน	24	8.1
นักวิชาการคลัง	40	13.4
ผู้บริหาร/สมาชิกท้องถิ่น	65	21.8
พนักงานพัสดุ	35	11.7
นักวิชาการประชาสัมพันธ์	15	5.0
นักวิเคราะห์นโยบายและแผน	19	6.4
พนักงานบุคคลากร	13	4.4
พนักงานโยธา	18	6.0
พนักงานบริหารงานทั่วไป	33	11.1
นักวิชาการศึกษา	10	3.4
พนักงานกองช่าง	13	4.4
พนักงานกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม	13	4.4
Total	298	100.0

ตารางที่ 4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม (ผู้บริหาร/สมาชิก/พนักงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น) (ต่อ)

N = 298

ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคล	Frequency (N)	Percent
5. ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน		
ต่ำกว่า 5 ปี	39	13.1
6-10 ปี	148	49.7
11-15 ปี	89	29.9
16-20 ปี	18	6.0
21-25 ปี	4	1.3
26 ปี ขึ้นไป	0	0.0
Total	298	100.0
6. ความรู้เกี่ยวกับธรรมาภิบาล (Good Government)		
มีความรู้	223	74.8
ไม่เคยมีความรู้	75	25.2
Total	298	100.0
7. เคยได้รับการอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับ		
ธรรมาภิบาล (Good Government)		
เคย	135	45.3
ไม่เคย	163	54.7
Total	298	100.0

จากผลการวิจัยตามตารางที่ 4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม (ผู้บริหาร/สมาชิก/พนักงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น) จำนวน 298 คน มีผลการศึกษา ได้ข้อค้นพบ ดังต่อไปนี้

1. เพศ

จากผลการศึกษา พบว่า คุณลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็น เพศหญิง จำนวน 175 คน คิดเป็นร้อยละ 58.7 รองลงมาเป็น เพศชาย จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 41.3 ของผู้ตอบแบบสอบถาม

2. ช่วงอายุ

คุณลักษณะด้านช่วงอายุ ของผู้ตอบแบบสอบถามนั้น จากจำนวน 298 คน พบว่า ส่วนใหญ่ มีช่วงอายุระหว่าง 36-40 ปี จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 27.5 รองลงมา คือ ช่วงอายุระหว่าง 26-30 ปี จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 22.1 ช่วงอายุระหว่าง 31-35 ปี มีจำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 21.1 และจำนวนที่น้อยที่สุด คือ ต่ำกว่า 25 ปี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.7

3. ระดับการศึกษา

คุณลักษณะด้านระดับการศึกษา ของผู้ตอบแบบสอบถามนั้น พบว่า มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า จำนวน 207 คน คิดเป็นร้อยละ 69.5 รองลงมา คือ ปริญญาโท มีจำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 23.5 และ ต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 7.0 ตามลำดับ

4. ตำแหน่ง (หน้าที่ความรับผิดชอบ)

คุณลักษณะด้านตำแหน่ง (หน้าที่ความรับผิดชอบ) นั้น พบว่า ตำแหน่ง ส่วนใหญ่ เป็นผู้บริหาร/สมาชิกท้องถิ่น จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 21.8 รองลงมา คือ นักวิชาการคลัง (พนักงานการเงินและบัญชี) จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 13.4 พนักงานพัสดุ จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 11.7 และจำนวนที่น้อยที่สุด คือ นักวิชาการศึกษา จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 3.4 ตามลำดับ

5. ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน

คุณลักษณะด้านระยะเวลาในการปฏิบัติงานนั้น พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานระหว่าง 6-10 ปี มีจำนวน 148 คน คิดเป็นร้อยละ 49.7 รองลงมา คือ ช่วงระยะเวลา 11-15 ปี จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 29.9 ช่วงระยะเวลาดำรงตำแหน่งต่ำกว่า 5 ปี มีจำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 13.1 ส่วนจำนวนที่น้อยที่สุด คือ 4 คน อยู่ในช่วงระยะเวลา 21-25 ปี คิดเป็นร้อยละ 1.3 ตามลำดับ

6. ความรู้เกี่ยวกับธรรมาภิบาล (Good Government)

ในเรื่องของความรู้เกี่ยวกับธรรมาภิบาลนั้น พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 298 คน ส่วนใหญ่ มีความรู้ จำนวน 223 คน คิดเป็นร้อยละ 74.8 และผู้ตอบแบบสอบถามตอบว่า ไม่เคยมีความรู้ จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 25.2

7. การอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับธรรมาภิบาล (Good Government)

ส่วนในเรื่องของการอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับธรรมาภิบาล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ ไม่เคยได้รับการอบรมหรือสัมมนา มีจำนวน 163 คน คิดเป็นร้อยละ 54.7 และผู้ที่เคยได้รับการอบรมหรือสัมมนา มีจำนวน 135 คน คิดเป็นร้อยละ 45.3

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ผู้บริหาร/สมาชิก/พนักงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ เป็นการวิเคราะห์เกี่ยวกับแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการวิเคราะห์ถึงปัจจัยต่าง ๆ ซึ่งแสดงค่าออกมาตามผลการวิเคราะห์ ดังนี้

ตารางที่ 4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ผู้บริหาร/สมาชิก/พนักงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น)

N = 298			
แนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาล	$\bar{X}$ (Mean)	S.D. (Std. deviation)	ผลการประเมิน
ด้านหลักนิติธรรม			
1) เสริมสร้างความเข้มแข็งและประสิทธิภาพของกลไกการตรวจสอบโดยภาคประชาชนท้องถิ่น	3.86	0.811	ระดับสูง
2) สร้างวัฒนธรรมแบบธรรมาภิบาลและจัดให้มีกลไกที่ส่งเสริมการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งอย่างสันติวิธี	3.75	0.701	ระดับสูง
3) เสริมสร้างประสิทธิภาพของหน่วยงานท้องถิ่นโดยเน้นการอำนวยความสะดวก รวดเร็ว ถูกต้องและเป็นธรรม	3.94	0.789	ระดับสูง
4) ส่งเสริมให้ประชาชนและบุคลากรในหน่วยงานมีสิทธิในการคัดค้านการพิจารณาออกคำสั่งต่างๆ ที่ไม่เป็นธรรม ต่อผู้มีอำนาจในหน่วยงานหรือหน่วยงานระดับสูง	3.73	0.801	ระดับสูง
Total	3.82	0.637	ระดับสูง
ด้านหลักคุณธรรม			
5) เสริมสร้างความสามัคคีและลดความขัดแย้งระหว่างเจ้าหน้าที่กับเจ้าหน้าที่และผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชา	4.03	0.780	ระดับสูง
6) เสริมสร้างจริยธรรมและพัฒนาระบบราชการให้ยึดหลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติราชการ	3.88	0.736	ระดับสูง

ตารางที่ 4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ผู้บริหาร/สมาชิก/พนักงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น) (ต่อ)

N = 298

แนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาล	$\bar{X}$ (Mean)	S.D. (Std.deviation)	ผลการ ประเมิน
7) ส่งเสริมให้มีการปฏิบัติตามขั้นตอนและประโยชน์ของคนในท้องถิ่นเป็นหลัก	3.74	0.700	ระดับสูง
8) เสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรมที่แยกเรื่องส่วนตัวออกจากเรื่องส่วนรวม พร้อมกับมีจิตสาธารณะพร้อมรับผิดชอบต่อส่วนรวม	3.57	0.789	ระดับสูง
Total	3.80	0.584	ระดับสูง
<u>ด้านหลักความโปร่งใส</u>			
9) สร้างระบบการตรวจสอบการทำงานในหน่วยงานที่มีประสิทธิภาพสูง	3.68	0.762	ระดับสูง
10) เสริมสร้างความโปร่งใสด้านการเปิดเผยข้อมูลเพื่อให้ประชาชนสามารถรับรู้การทำงานของหน่วยงานได้	3.70	0.784	ระดับสูง
11) ส่งเสริมให้ประชาชนและสื่อมวลชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการจัดซื้อ จัดจ้าง การให้สัมปทาน และการออกกระเบียบต่าง ๆ	3.63	0.773	ระดับสูง
12) ส่งเสริมให้หน่วยงานมีความโปร่งใสด้านการให้ข้อมูลให้โทษแก่บุคลากร	3.55	0.747	ระดับสูง
Total	3.64	0.647	ระดับสูง
<u>ด้านการมีส่วนร่วม</u>			
13) เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็น การตัดสินใจของหน่วยงานหรือทำประชาพิจารณ์	3.70	0.708	ระดับสูง
14) ส่งเสริมองค์กรสตรีและผู้พิการในท้องถิ่นให้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการท้องถิ่น	3.68	0.647	ระดับสูง
15) เสริมสร้างโดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเข้าถึงอำนาจการตัดสินใจในการ	3.80	0.670	ระดับสูง

พัฒนาท้องถิ่นในรูปของคณะกรรมการภาคประชาชน

ตารางที่ 4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ผู้บริหาร/สมาชิก/พนักงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น) (ต่อ)

N = 298

แนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาล	$\bar{X}$ (Mean)	S.D. (Std. deviation)	ผลการ ประเมิน
16) เสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจโดยใช้เสียงส่วนใหญ่ ในการหาฉันทมติร่วมกันระหว่างประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	3.90	0.832	ระดับสูง
Total	3.77	0.577	ระดับสูง
ด้านความรับผิดชอบ			
17) เสริมสร้างระบบการติดตามประเมินผลการดำเนินการ โดยมีตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน	3.57	0.659	ระดับสูง
18) เสริมสร้างการทำงานเป็นทีม อย่างมีเป้าหมาย และเน้นให้บุคลากรมีจิตสำนึกในหน้าที่ที่มีต่อท้องถิ่นและตระหนักถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญ	3.73	0.752	ระดับสูง
19) เสริมสร้างให้บุคลากรในองค์กรได้เคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างกันและกล้ายอมรับผลของการกระทำ พร้อมรับการตรวจสอบ	3.75	0.701	ระดับสูง
20) บุคลากรยอมรับการพัฒนาการเปลี่ยนแปลง เพื่อปรับใช้ในการบริหารจัดการองค์กรและชุมชน	3.71	0.655	ระดับสูง
Total	3.69	0.577	ระดับสูง
ด้านหลักความคุ้มค่า			
21) เสริมสร้างให้หน่วยงานมีวิธีการและขั้นตอนในการจัดสรรงบประมาณอย่างเป็นระบบและเหมาะสมกับการดำเนินงาน	3.77	0.621	ระดับสูง
22) ส่งเสริมการฝึกอบรมและเพิ่มพูนความรู้ ในการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อบูรณาการในงาน ที่ตนเองรับผิดชอบและลดต้นทุนได้	3.74	0.788	ระดับสูง

ตารางที่ 4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ผู้บริหาร/สมาชิก/พนักงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น) (ต่อ)

N = 298

แนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาล	$\bar{X}$ (Mean)	S.D. (Std. deviation)	ผลการ ประเมิน
23) เสริมสร้างระบบบริหารการเงินที่รัดกุมเพื่อป้องกัน ปัญหาประสิทธิภาพของการใช้เงินผิดประเภทหรือผิด วัตถุประสงค์	3.64	0.708	ระดับสูง
24) หน่วยงานมีการจัดทำรายงานและแจกแจงการใช้ จ่ายเงินเพื่อเผยแพร่แก่สาธารณชนโดยทั่วไป	3.53	0.744	ระดับสูง
Total	3.67	0.579	ระดับสูง
ด้านหลักความเสมอภาค			
25) เสริมสร้างการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานในแต่ละฝ่ายต้อง คำนึงถึงความเป็นกลางในการให้บริการ ไม่เลือกข้าง ไม่ เลือกหมู่เหล่าอย่างเท่าเทียมกัน	3.59	0.657	ระดับสูง
26) ส่งเสริมให้มีการพัฒนาความเป็นอยู่และการมีส่วน ร่วม โดยเปิดโอกาสให้เกษตรกรและชาวย่างเท่าเทียม กัน เช่น การวางแผนพัฒนาท้องถิ่นและการบริการ สาธารณะซึ่งจำเป็นในการดำรงชีวิต	3.66	0.806	ระดับสูง
27) เสริมสร้างการมีระบบการจัดสรรทรัพยากรและ งบประมาณที่คำนึงถึงความต้องการและผลประโยชน์ ของคนทุกกลุ่มโดยไม่เลือกปฏิบัติ	3.58	0.744	ระดับสูง
28) ส่งเสริมการใช้กฎ ระเบียบ ข้อบังคับโดยไม่เลือกปฏิบัติ มีความเสมอภาคเท่าเทียมและเป็นธรรมกับทุกฝ่าย	3.72	0.662	ระดับสูง
Total	3.63	0.577	ระดับสูง
ด้านหลักความสอดคล้อง			
29) ส่งเสริมการระดมความคิดเห็นจากคนในชุมชนเพื่อหาจุดสนใจ ร่วมกันหรือฉันทามติ และความต้องการที่สอดคล้องต้องกัน เพื่อลดปัญหาความขัดแย้งของคนในชุมชน	3.64	0.638	ระดับสูง

ตารางที่ 4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ผู้บริหาร/สมาชิก/พนักงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น) (ต่อ)

N = 298

แนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาล	$\bar{X}$ (Mean)	S.D. (Std. deviation)	ผลการ ประเมิน
30) เสริมสร้างแนวทางการวางแผนการพัฒนาชุมชนที่สอดคล้องกับวัฒนธรรม ประเพณี และศาสนา ตลอดจนสอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมที่อยู่ในชุมชนท้องถิ่นนั้นๆ	3.57	0.649	ระดับสูง
31) มีนโยบาย วัตถุประสงค์ เป้าหมายและแผนยุทธศาสตร์การดำเนินงานที่มีทิศทางสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ตลอดจนการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ในชุมชน	3.71	0.596	ระดับสูง
32) เสริมสร้างแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ของบุคลากรด้วยวิธีการเรียนรู้วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมของสังคม เพื่อให้ทราบถึงความต้องการของชุมชนและสังคมที่แท้จริง	3.74	0.637	ระดับสูง
Total	3.66	0.530	ระดับสูง
<u>ด้านหลักการมีวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์</u>			
33) เสริมสร้างกระบวนการกำหนดวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์สำหรับการบริหารงานในอนาคต เพื่อจัดวางตำแหน่งขององค์กรให้บรรลุผลสำเร็จ	3.60	0.760	ระดับสูง
34) เสริมสร้างแนวทางการสื่อสารและถ่ายทอดแผนยุทธศาสตร์ให้บุคลากรในองค์กรสามารถเข้าใจได้และนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง เป็นทิศทางเดียวกัน	3.45	0.630	ระดับสูง
35) ส่งเสริมให้ผู้นำหรือผู้บริหารองค์กรท้องถิ่นมีการบูรณาการข้อมูลข่าวสารที่แตกต่างกันทั้งภายในและภายนอก เข้าไว้เป็นยุทธศาสตร์สำหรับการเปลี่ยนแปลง และคาดการณ์แนวโน้มในอนาคตขององค์กร สังคมและชุมชนท้องถิ่น	3.65	0.729	ระดับสูง

ตารางที่ 4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ผู้บริหาร/สมาชิก/พนักงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น) (ต่อ)

N = 298

แนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาล	$\bar{X}$ (Mean)	S.D. (Std. deviation)	ผลการ ประเมิน
36) ส่งเสริมให้มีการนำวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์เผยแพร่ให้บุคลากรและประชาชนในท้องถิ่นได้ทราบ เพื่อให้รับรู้ถึงแนวคิดวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์ที่จะปฏิบัติในอนาคตสำหรับองค์กรและท้องถิ่น ว่าตรงกับความต้องการที่แท้จริงของบุคลากรและชุมชนเพียงใด	3.66	0.583	ระดับสูง
Total	3.59	0.553	ระดับสูง
ด้านหลักการควบคุมการคอร์รัปชัน			
37) ส่งเสริมการใช้กลไกทางกฎหมายในการตรวจสอบการดำเนินงานในหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	3.64	0.648	ระดับสูง
38) ส่งเสริมโดยใช้อำนาจอิสระที่มีอยู่ตามกฎหมายเป็นกลไกในการตรวจสอบการดำเนินงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	3.57	0.627	ระดับสูง
39) ส่งเสริมภาคประชาสังคมและกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชนให้มีส่วนร่วมมากขึ้นในการตรวจสอบการดำเนินงานของหน่วยงานและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	3.60	0.656	ระดับสูง
40) การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและศีลธรรมให้กับท้องถิ่นในการตระหนักภัยของการคอร์รัปชัน	3.73	0.683	ระดับสูง
Total	3.63	0.553	ระดับสูง

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตารางที่ 4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นผู้บริหาร/สมาชิก/พนักงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถแยกพิจารณาได้เป็นรายด้าน ดังต่อไปนี้

1. ด้านหลักนิติธรรม พบว่า ผลการวิเคราะห์รายด้าน ส่วนใหญ่มีผลการประเมินอยู่ในระดับสูง ซึ่งแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านนิติธรรม ที่

มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ แนวทางการเสริมสร้างประสิทธิภาพของหน่วยงานท้องถิ่นโดยเน้นการอำนวยความสะดวก รวดเร็ว ถูกต้องและเป็นธรรม โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.94 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.789 รองลงมา คือ การเสริมสร้างความเข้มแข็งและประสิทธิภาพของกลไกการตรวจสอบโดยภาคประชาชนท้องถิ่น โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.86 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.811 และ แนวทางการสร้างวัฒนธรรมแบบธรรมาภิบาลและจัดให้มีกลไกที่ส่งเสริมการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งอย่างสันติวิธี โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.75 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.701 ตามลำดับ

กล่าวโดยสรุป เมื่อดูผลรวมของทุกข้อ ด้านนิติธรรม พบว่า มีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.82 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.637 มีผลการประเมินองค์กรอยู่ในระดับสูง

2. ด้านหลักคุณธรรม พบว่า ผลการวิเคราะห์รายด้าน ส่วนใหญ่มีผลการประเมินอยู่ในระดับสูง ซึ่งแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านคุณธรรม ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ แนวทางการเสริมสร้างความสามัคคีและลดความขัดแย้งระหว่างเจ้าหน้าที่กับเจ้าหน้าที่และผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชา โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 4.03 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.780 รองลงมา คือ การเสริมสร้างจริยธรรมและพัฒนาระบบราชการให้ยึดหลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติราชการ โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.88 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.736 และ แนวทางการส่งเสริมให้มีการปฏิบัติตามขั้นตอนและประโยชน์ของคนในท้องถิ่นเป็นหลัก โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.74 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.700 ตามลำดับ

กล่าวโดยสรุป เมื่อดูผลรวมของทุกข้อ ด้านคุณธรรม พบว่า มีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.80 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.584 มีผลการประเมินองค์กรอยู่ในระดับสูง

3. ด้านหลักความโปร่งใส พบว่า ผลการวิเคราะห์รายด้าน ส่วนใหญ่มีผลการประเมินอยู่ในระดับสูง ซึ่งแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านความโปร่งใส ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ แนวทางการเสริมสร้างความโปร่งใสด้านการเปิดเผยข้อมูล เพื่อให้ประชาชนสามารถรับรู้การทำงานของหน่วยงานได้ โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.70 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.784 รองลงมา คือ การสร้างระบบการตรวจสอบการทำงานในหน่วยงานที่มีประสิทธิภาพสูง โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.68 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.762 และ การส่งเสริมให้ประชาชนและสื่อมวลชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการจัดซื้อ จัดจ้าง การให้สัมปทาน และการออกระเบียบต่าง ๆ โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.63 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.773 ตามลำดับ

กล่าวโดยสรุป เมื่อดูผลรวมของทุกข้อ ด้านความโปร่งใส พบว่า มีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.64 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.647 มีผลการประเมินองค์กรอยู่ในระดับสูง

4. ด้านการมีส่วนร่วม พบว่า ผลการวิเคราะห์รายด้าน ส่วนใหญ่มีผลการประเมินอยู่ในระดับสูง ซึ่งแนวทางทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการมีส่วนร่วม ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ แนวทางการเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจโดยใช้เสียงส่วนใหญ่ ในการหาฉันทามติร่วมกันระหว่างประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.90 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.832 รองลงมา คือ การเสริมสร้างโดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเข้าถึงอำนาจการตัดสินใจในการพัฒนาท้องถิ่นในรูปแบบของคณะกรรมการภาคประชาชน โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.80 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.670 และ แนวทางการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็น การตัดสินใจ ของหน่วยงานหรือทำประชาพิจารณ์ โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.70 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.708 ตามลำดับ

กล่าวโดยสรุป เมื่อดูผลรวมของทุกข้อ ด้านการมีส่วนร่วม พบว่า มีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.77 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.577 มีผลการประเมินองค์กรอยู่ในระดับสูง

5. ด้านความรับผิดชอบ พบว่า ผลการวิเคราะห์รายด้าน ส่วนใหญ่มีผลการประเมินอยู่ในระดับสูง ซึ่งแนวทางทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านความรับผิดชอบ ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ แนวทางการเสริมสร้างให้บุคลากรในองค์กรได้เคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างกันและกล้ายอมรับผลของการกระทำ พร้อมรับการตรวจสอบ โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.75 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.701 รองลงมา คือ การเสริมสร้างการทำงานเป็นทีม อย่างมีเป้าหมาย และเน้นให้บุคลากรมีจิตสำนึกในหน้าที่ที่มีต่อท้องถิ่น และตระหนักถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญ โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.73 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.752 และ แนวทางการเสริมสร้างให้บุคลากรยอมรับการพัฒนาการเปลี่ยนแปลง เพื่อปรับใช้ในการบริหารจัดการองค์กรและชุมชน โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.71 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.655 ตามลำดับ

กล่าวโดยสรุป เมื่อดูผลรวมของทุกข้อ ด้านการความรับผิดชอบ พบว่า มีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.69 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.577 มีผลการประเมินองค์กรอยู่ในระดับสูง

6. ด้านหลักความคุ้มค่า พบว่า ผลการวิเคราะห์รายด้าน ส่วนใหญ่มีผลการประเมินอยู่ในระดับสูง ซึ่งแนวทางทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านความคุ้มค่า ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ แนวทางการเสริมสร้างให้หน่วยงานมีวิธีการและขั้นตอนในการ

จัดสรรงบประมาณอย่างเป็นระบบและเหมาะสมกับการดำเนินงาน โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.77 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.621 รองลงมา คือ การส่งเสริมการฝึกอบรมและเพิ่มพูนความรู้ ในการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อบูรณาการในงาน ที่ตนเองรับผิดชอบและลดต้นทุนได้ โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.74 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.788 และแนวทางการเสริมสร้างระบบบริหารการเงินที่รัดกุมเพื่อป้องกันปัญหาประสิทธิภาพของการใช้เงิน ผลิตประเภทหรือผลิตภัณฑ์ประสงค์ โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.64 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.708 ตามลำดับ

กล่าวโดยสรุป เมื่อดูผลรวมของทุกข้อ ด้านการความคุ้มค่า พบว่า มีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.67 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.579 มีผลการประเมินองค์กรอยู่ในระดับสูง

7. ด้านหลักความเสมอภาค พบว่า ผลการวิเคราะห์รายด้าน ส่วนใหญ่มีผลการประเมินอยู่ในระดับสูง ซึ่งแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านความเสมอภาค ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ แนวทางการส่งเสริมการใช้กฎ ระเบียบ ข้อบังคับโดยไม่เลือกปฏิบัติ มีความเสมอภาคเท่าเทียมและเป็นธรรมกับทุกฝ่าย โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.72 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.662 รองลงมา คือ การส่งเสริมให้มีการพัฒนาความเป็นอยู่ และการมีส่วนร่วม โดยเปิดโอกาสให้แก่วัยรุ่นและชายอย่างเท่าเทียมกัน เช่น การวางแผนพัฒนาท้องถิ่นและการบริการสาธารณะซึ่งจำเป็นในการดำรงชีวิต โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.66 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.806 และ แนวทางการเสริมสร้างการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานในแต่ละฝ่ายต้องคำนึงถึงความเป็นกลางในการให้บริการ ไม่เลือกข้าง ไม่เลือกหมู่เหล่าอย่างเท่าเทียมกัน โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.66 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.806 ตามลำดับ

กล่าวโดยสรุป เมื่อดูผลรวมของทุกข้อ ด้านการความเสมอภาค พบว่า มีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.63 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.577 มีผลการประเมินองค์กรอยู่ในระดับสูง

8. ด้านหลักความสอดคล้อง พบว่า ผลการวิเคราะห์รายด้าน ส่วนใหญ่มีผลการประเมินอยู่ในระดับสูง ซึ่งแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านความสอดคล้อง ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ แนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ของบุคลากรด้วยวิธีการเรียนรู้วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมของสังคม เพื่อให้ทราบถึงความต้องการของชุมชนและสังคมที่แท้จริง โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.74 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.637 รองลงมา คือ การมีนโยบาย วัตถุประสงค์ เป้าหมายและแผนยุทธศาสตร์การดำเนินงานที่มีทิศทางสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ตลอดจนการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ในชุมชน โดยมีค่าเฉลี่ย

(Mean) ที่ 3.71 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.596 และ แนวทางการส่งเสริมการระดมความคิดจากคนในชุมชนเพื่อหาจุดสนใจร่วมกันหรือฉันทามติ และความต้องการที่สอดคล้องต้องกันเพื่อลดปัญหาความขัดแย้งของคนในชุมชน โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.64 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.638 ตามลำดับ

กล่าวโดยสรุป เมื่อดูผลรวมของทุกข้อ ด้านการความสอดคล้อง พบว่า มีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.66 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.530 มีผลการประเมินองค์กรอยู่ในระดับสูง

9. ด้านหลักการมีวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์ พบว่า ผลการวิเคราะห์รายด้าน ส่วนใหญ่มีผลการประเมินอยู่ในระดับสูง ซึ่งแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านหลักการมีวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์ ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ แนวทางการส่งเสริมให้มีการนำวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์เผยแพร่ให้บุคลากรและประชาชนในท้องถิ่นได้ทราบ เพื่อให้รับรู้ถึงแนวความคิดวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์ที่จะปฏิบัติในอนาคตสำหรับองค์กรและท้องถิ่น ว่าตรงกับความต้องการที่แท้จริงของบุคลากรและชุมชนเพียงใด โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.66 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.583 รองลงมา คือ การส่งเสริมให้ผู้นำหรือผู้บริหารองค์กรท้องถิ่นมีการบูรณาการข้อมูลข่าวสารที่แตกต่างกันทั้งภายในและภายนอก เข้าไว้เป็นยุทธศาสตร์สำหรับการเปลี่ยนแปลง และคาดการณ์แนวโน้มในอนาคตขององค์กร สังคมและชุมชนท้องถิ่น โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.65 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.729 และ แนวทางการเสริมสร้างกระบวนการกำหนดวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์สำหรับการบริหารงานในอนาคต เพื่อจัดวางตำแหน่งขององค์กรให้บรรลุผลสำเร็จ โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.60 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.760 ตามลำดับ

กล่าวโดยสรุป เมื่อดูผลรวมของทุกข้อ ด้านหลักการมีวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์ พบว่า มีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.59 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.553 มีผลการประเมินองค์กรอยู่ในระดับสูง

10. ด้านหลักการควบคุมการคอร์รัปชัน พบว่า ผลการวิเคราะห์รายด้าน ส่วนใหญ่มีผลการประเมินอยู่ในระดับสูง ซึ่งแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านหลักการควบคุมการคอร์รัปชัน ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ แนวทางการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและศีลธรรมให้กับท้องถิ่นในการตระหนักภัยของการคอร์รัปชัน โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.73 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.553 รองลงมา คือ การส่งเสริมส่งเสริมการใช้กลไกทางกฎหมายในการตรวจสอบการดำเนินงานในหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.64 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.648 และ

แนวทางการส่งเสริมภาคประชาสังคมและกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชนให้มีบทบาทมากขึ้นในการตรวจสอบการดำเนินงานและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.60 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.656 ตามลำดับ

กล่าวโดยสรุป เมื่อดูผลรวมของทุกข้อ ด้านหลักการควบคุมการคอร์ปชั่น พบว่า มีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.63 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.553 มีผลการประเมินองค์กรอยู่ในระดับสูง

ตารางที่ 4.3 สรุป ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ผู้บริหาร/สมาชิก/พนักงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น)

แนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาล	$\bar{X}$ (Mean)	S.D. (Std. deviation)	ผลการ ประเมิน
1. ด้านหลักนิติธรรม	3.82	0.637	ระดับสูง
2. ด้านหลักคุณธรรม	3.80	0.584	ระดับสูง
3. ด้านหลักความโปร่งใส	3.64	0.647	ระดับสูง
4. ด้านการมีส่วนร่วม	3.77	0.577	ระดับสูง
5. ด้านความรับผิดชอบ	3.69	0.577	ระดับสูง
6. ด้านหลักความคุ้มค่า	3.67	0.579	ระดับสูง
7. ด้านหลักความเสมอภาค	3.63	0.577	ระดับสูง
8. ด้านหลักความสอดคล้อง	3.66	0.530	ระดับสูง
9. ด้านหลักการมีวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์	3.59	0.553	ระดับสูง
10. ด้านหลักการควบคุมการคอร์ปชั่น	3.63	0.553	ระดับสูง

จากผลการศึกษาในภาพรวม ตามตารางที่ 4.3 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านต่าง ๆ สามารถอธิบายรายละเอียดได้ดังนี้

1. ด้านหลักนิติธรรม พบว่า ผลจากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวม มีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.82 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.637 มีผลการประเมินองค์กรอยู่ในระดับสูง

2. ด้านหลักคุณธรรม พบว่า ผลจากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวม มีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.80 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.584 มีผลการประเมินองค์กรอยู่ในระดับสูง

3. ด้านหลักความโปร่งใส พบว่า ผลจากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวม มีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.64 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.647 มีผลการประเมินองค์กรอยู่ในระดับสูง

4. ด้านการมีส่วนร่วม พบว่า ผลจากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวม มีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.77 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.577 มีผลการประเมินองค์กรอยู่ในระดับสูง

5. ด้านความรับผิดชอบ พบว่า ผลจากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวม มีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.69 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.577 มีผลการประเมินองค์กรอยู่ในระดับสูง

6. ด้านหลักความคุ้มค่า พบว่า ผลจากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวม มีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.67 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.579 มีผลการประเมินองค์กรอยู่ในระดับสูง

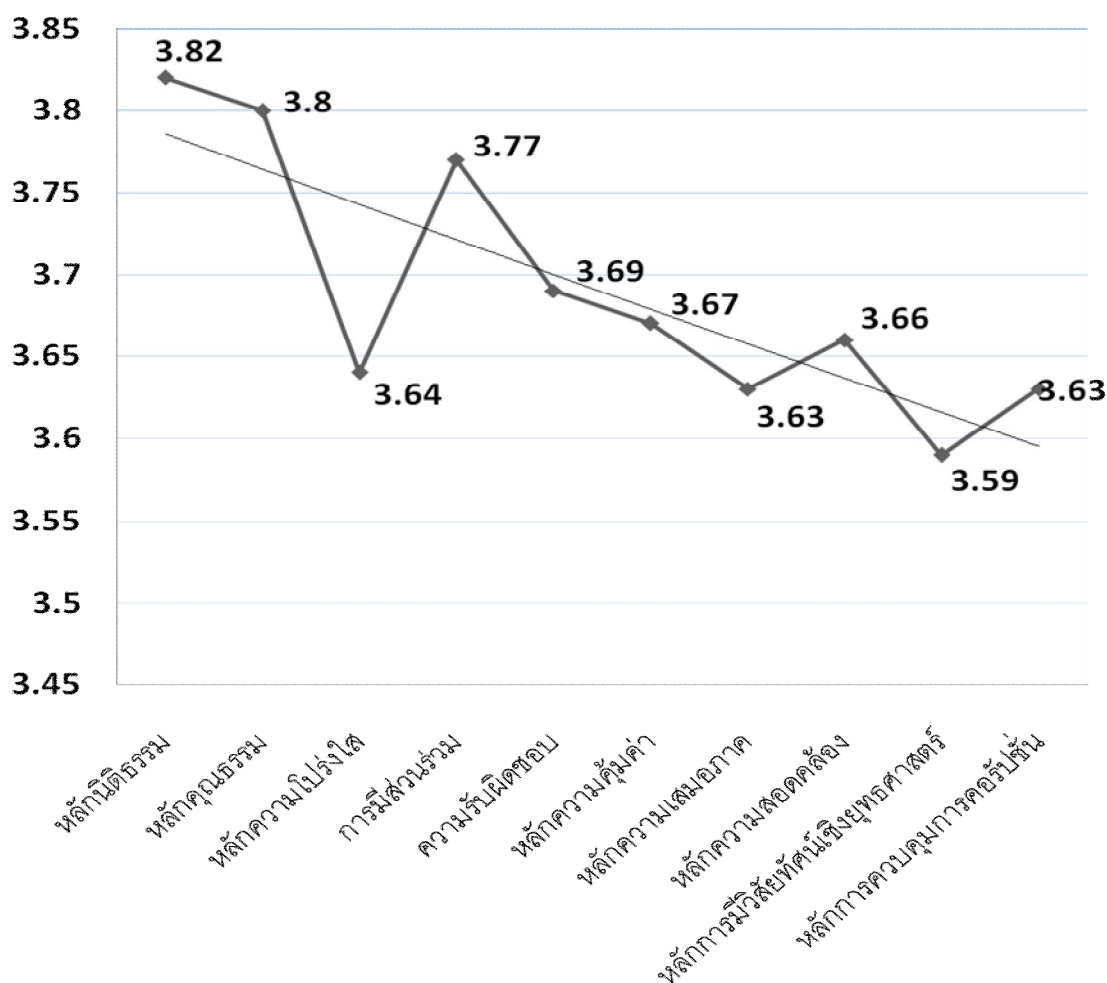
7. ด้านหลักความเสมอภาค พบว่า ผลจากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวม มีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.63 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.577 มีผลการประเมินองค์กรอยู่ในระดับสูง

8. ด้านหลักความสอดคล้อง พบว่า ผลจากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวม มีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.66 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.530 มีผลการประเมินองค์กรอยู่ในระดับสูง

9. ด้านหลักการมีวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์ พบว่า ผลจากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวม มีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.59 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.553 มีผลการประเมินองค์กรอยู่ในระดับสูง

10. ด้านหลักการควบคุมการคอร์ปชั่น พบว่า ผลจากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวม มีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.63 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.553 มีผลการประเมินองค์กรอยู่ในระดับสูง

ในการวิเคราะห์ข้อมูลแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านต่าง ๆ ทั้ง 10 ด้าน นี้ สามารถแสดงออกมาเป็นกราฟ เพื่อเปรียบเทียบค่าในแต่ละด้านได้ ดังนี้

แผนภาพที่ 4.1 แสดงสรุป ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ผู้บริหาร/สมาชิก/พนักงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น)

จะเห็นได้ว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 10 ด้าน นั้น ที่มีค่าเฉลี่ย (Mean) มากที่สุด คือ ด้านนิติธรรม (3.82) รองลงมา คือ ด้านคุณธรรม (3.80) และด้านการมีส่วนร่วม (3.77) ส่วนค่าที่น้อยที่สุด คือ ด้านความโปร่งใส (3.64)

4.1.2 ผลการวิเคราะห์ แนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นประชาชนที่อยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

ผู้วิจัยขอนำเสนอข้อมูลการวิเคราะห์ที่ได้จากการเก็บแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนที่อยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลในเขตอำเภอบางกรวย ดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม (ประชาชน)

ตารางที่ 4.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม (ประชาชน)

N = 140		
ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคล	Frequency (N)	Percent
1. เพศ		
ชาย	58	41.4
หญิง	82	58.6
Total	140	100.0
2. อายุ		
อายุต่ำกว่า 25 ปี	10	7.1
อายุระหว่าง 26-30 ปี	29	20.7
อายุระหว่าง 31-35 ปี	16	11.4
อายุระหว่าง 36 - 40 ปี	26	18.6
อายุระหว่าง 41 - 45 ปี	26	18.6
อายุระหว่าง 46 - 50 ปี	10	7.1
อายุระหว่าง 51 - 55 ปี	11	7.9
อายุ 56 ปี ขึ้นไป	12	8.6
Total	140	100

ตารางที่ 4.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม (ประชาชน) (ต่อ)

N = 140

ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคล	Frequency (N)	Percent
3. ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	79	56.4
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	54	38.6
ปริญญาโท	7	5.0
อื่น ๆ (ปริญญาเอก)	0	0.0
Total	140	100.0
4. อาชีพ		
เกษตรกรรวม	26	18.6
รับจ้าง	55	39.3
รับราชการ	40	28.6
ค้าขาย	19	13.6
Total	140	100.0
5. รายได้		
ต่ำกว่า 5,000 บาท/เดือน	14	10.0
5,001 - 10,000 บาท/เดือน	40	28.6
10,001 - 15,000 บาท/เดือน	33	23.6
15,001 - 20,000 บาท/เดือน	34	24.3
20,000 บาท ขึ้นไป	19	13.6
Total	140	100.0
6. ความรู้เกี่ยวกับธรรมาภิบาล (Good Government)		
มีความรู้	41	29.3
ไม่เคยมีความรู้	99	70.7
Total	140	100.0

จากผลการวิจัยตามตารางที่ 4.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม (ประชาชน) จำนวน 140 คน มีผลการศึกษา ได้ข้อค้นพบ ดังต่อไปนี้

1. เพศ

จากผลการศึกษา พบว่า คุณลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็น เพศหญิง จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 58.6 รองลงมาเป็น เพศชาย จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 41.4 ตามลำดับ

2. ช่วงอายุ

คุณลักษณะด้านช่วงอายุ ของผู้ตอบแบบสอบถามนั้น จากจำนวน 140 คน พบว่า ส่วนใหญ่ มีช่วงอายุระหว่าง 26-30 ปี จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 20.7 รองลงมา คือ ช่วงอายุระหว่าง 36-40 ปี และ 41-45 ปี มีจำนวนเท่ากัน คือ 26 คน คิดเป็นร้อยละ 18.6 ช่วงอายุระหว่าง 31-35 ปี มีจำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 11.4 และจำนวนที่น้อยที่สุด คือ ต่ำกว่า 25 ปี จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 7.1 ตามลำดับ

3. ระดับการศึกษา

คุณลักษณะด้านระดับการศึกษา ของผู้ตอบแบบสอบถามนั้น พบว่า มีการศึกษาอยู่ในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 56.4 รองลงมา คือ ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า มีจำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 38.6 และ ปริญญาโท จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 5.0 ตามลำดับ

4. อาชีพ

คุณลักษณะด้านอาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม (ประชาชน) นั้น พบว่า อาชีพ ส่วนใหญ่ เป็นอาชีพรับจ้าง จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 39.3 รองลงมา คือ รับราชการ จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 28.6 อาชีพเกษตรกรรวม จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 18.6 และจำนวนที่น้อยที่สุด คือ ค้าขาย จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 13.6 ตามลำดับ

5. รายได้

คุณลักษณะด้านรายได้ นั้น พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีรายได้ระหว่าง 5,001 - 10,000 บาท/เดือน มีจำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 28.6 รองลงมา คือ ช่วยรายได้ 15,001 - 20,000 บาท/เดือน จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 24.3 ช่วงรายได้ 10,001 - 15,000 บาท/เดือน มีจำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 23.6 ผู้ที่มีรายได้ 20,000 บาท ขึ้นไป จำนวน 19 คน คิดเป็น 13.6 ส่วนจำนวนที่น้อยที่สุด คือ 14 คน ต่ำกว่า 5,000 บาท/เดือน คิดเป็นร้อยละ 10.0 ตามลำดับ

6. ความรู้เกี่ยวกับธรรมาภิบาล (Good Government)

ในเรื่องของความรู้เกี่ยวกับธรรมาภิบาลนั้น พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 140 คน ส่วนใหญ่ ไม่มีความรู้ จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 70.7 และผู้ตอบแบบสอบถามตอบว่า มีความรู้ จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 29.3

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ประชาชนที่อยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ เป็นการวิเคราะห์เกี่ยวกับแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการวิเคราะห์ถึงปัจจัยต่าง ๆ ซึ่งแสดงค่าออกมาตามผลการวิเคราะห์ ดังนี้

ตารางที่ 4.5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ประชาชน)

N = 140			
แนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาล	$\bar{X}$ (Mean)	S.D. (Std.deviation)	ผลการประเมิน
ด้านหลักนิติธรรม			
1) เสริมสร้างความเข้มแข็งและประสิทธิภาพของกลไกการตรวจสอบโดยภาคประชาชนท้องถิ่น	3.92	0.898	ระดับสูง
2) สร้างวัฒนธรรมแบบธรรมาภิบาลและจัดให้มีกลไกที่ส่งเสริมการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งอย่างสันติวิธี	3.66	0.737	ระดับสูง
3) เสริมสร้างประสิทธิภาพของหน่วยงานท้องถิ่นโดยเน้นการอำนวยความสะดวก รวดเร็ว ถูกต้องและเป็นธรรม	3.33	0.694	ระดับปานกลาง
4) ส่งเสริมให้ประชาชนและบุคลากรในหน่วยงานมีสิทธิในการคัดค้านการพิจารณาออกคำสั่งต่างๆ ที่ไม่เป็นธรรม ต่อผู้มีอำนาจในหน่วยงานหรือหน่วยงานระดับสูง	3.46	0.734	ระดับสูง
Total	3.59	0.619	ระดับสูง
ด้านหลักคุณธรรม			
5) เสริมสร้างความสามัคคีและลดความขัดแย้งระหว่างเจ้าหน้าที่กับเจ้าหน้าที่และผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชา	3.60	0.855	ระดับสูง
6) เสริมสร้างจริยธรรมและพัฒนากระบวนการให้ยึดหลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติราชการ	3.81	0.845	ระดับสูง
7) ส่งเสริมให้มีการปฏิบัติตามขั้นตอนและประโยชน์ของคนในท้องถิ่นเป็นหลัก	3.50	0.735	ระดับสูง

ตารางที่ 4.5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ประชาชน) (ต่อ)

N = 140

แนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาล	$\bar{X}$ (Mean)	S.D. (Std.deviation)	ผลการ ประเมิน
8) เสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรมที่แยกเรื่องส่วนตัว ออกจากเรื่องส่วนรวม พร้อมกับมีจิตสาธารณะพร้อม รับผิดชอบต่อส่วนรวม	3.52	0.714	ระดับสูง
Total	3.61	0.593	ระดับสูง
<u>ด้านหลักความโปร่งใส</u>			
9) สร้างระบบการตรวจสอบการทำงานในหน่วยงานที่มี ประสิทธิภาพสูง	3.46	0.693	ระดับสูง
10) เสริมสร้างความโปร่งใสด้านการเปิดเผยข้อมูลเพื่อให้ ประชาชนสามารถรับรู้การทำงานของหน่วยงานได้	3.59	0.738	ระดับสูง
11) ส่งเสริมให้ประชาชนและสื่อมวลชนมีส่วนร่วมในการ ตรวจสอบการจัดซื้อ จัดจ้าง การให้สัมปทาน และการ ออกระเบียบต่าง ๆ	3.47	0.694	ระดับสูง
12) ส่งเสริมให้หน่วยงานมีความโปร่งใสด้านการให้ข้อมูล ให้โทษแก่บุคลากร	3.22	0.874	ระดับ ปานกลาง
Total	3.44	0.554	ระดับสูง
<u>ด้านการมีส่วนร่วม</u>			
13) เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความ คิดเห็น การตัดสินใจ ของหน่วยงานหรือทำประชาพิจารณ์	3.41	0.748	ระดับสูง
14) ส่งเสริมองค์กรสตรีและผู้พิการในท้องถิ่นให้มีส่วนร่วมใน การบริหารจัดการท้องถิ่น	3.40	0.747	ระดับ ปานกลาง
15) เสริมสร้างโดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามี ส่วนร่วมในการเข้าถึงอำนาจการตัดสินใจในการ พัฒนาท้องถิ่นในรูปของคณะกรรมการภาคประชาชน	3.53	0.781	ระดับสูง

ตารางที่ 4.5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ประชาชน) (ต่อ)

N = 140			
แนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาล	$\bar{X}$ (Mean)	S.D. (Std.deviation)	ผลการประเมิน
16) เสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจโดยใช้เสียงส่วนใหญ่ในการหาฉันทมติร่วมกันระหว่างประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	3.64	0.857	ระดับสูง
Total	3.49	0.618	ระดับสูง
ด้านความรับผิดชอบ			
17) เสริมสร้างระบบการติดตามประเมินผลการดำเนินการ โดยมีตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน	3.33	0.800	ระดับปานกลาง
18) เสริมสร้างการทำงานเป็นทีม อย่างมีเป้าหมายและเน้นให้บุคลากรมีจิตสำนึกในหน้าที่ที่มีต่อท้องถิ่นและตระหนักถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญ	3.48	0.782	ระดับสูง
19) เสริมสร้างให้บุคลากรในองค์กรได้เคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างกันและกล้ายอมรับผลของการกระทำ พร้อมรับการตรวจสอบ	3.39	0.784	ระดับปานกลาง
20) บุคลากรยอมรับการพัฒนาการเปลี่ยนแปลง เพื่อปรับใช้ในการบริหารจัดการองค์กรและชุมชน	3.54	0.799	ระดับสูง
Total	3.43	0.648	ระดับสูง
ด้านหลักความคุ้มค่า			
21) เสริมสร้างให้หน่วยงานมีวิธีการและขั้นตอนในการจัดสรรงบประมาณอย่างเป็นระบบและเหมาะสมกับการดำเนินงาน	3.61	0.896	ระดับสูง
22) ส่งเสริมการฝึกอบรมและเพิ่มพูนความรู้ ในการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อบูรณาการในงาน ที่ตนเองรับผิดชอบและลดต้นทุนได้	3.52	0.704	ระดับสูง

ตารางที่ 4.5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ประชาชน) (ต่อ)

N = 140

แนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาล	$\bar{X}$ (Mean)	S.D. (Std. deviation)	ผลการ ประเมิน
23) เสริมสร้างระบบบริหารการเงินที่รัดกุมเพื่อป้องกัน ปัญหาประสิทธิภาพของการใช้เงินผิดประเภทหรือผิด วัตถุประสงค์	3.56	0.789	ระดับสูง
24) หน่วยงานมีการจัดทำรายงานและแจกแจงการใช้ จ่ายเงินเพื่อเผยแพร่แก่สาธารณชนโดยทั่วไป	3.56	0.779	ระดับสูง
Total	3.56	0.623	ระดับสูง
ด้านหลักความเสมอภาค			
25) เสริมสร้างการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานในแต่ละฝ่ายต้อง คำนึงถึงความเป็นกลางในการให้บริการ ไม่เลือกข้าง ไม่ เลือกหมู่เหล่าอย่างเท่าเทียมกัน	3.58	0.805	ระดับสูง
26) ส่งเสริมให้มีการพัฒนาความเป็นอยู่และการมีส่วน ร่วม โดยเปิดโอกาสให้แก่วัยและชาวยุคอย่างเท่าเทียม กัน เช่น การวางแผนพัฒนาท้องถิ่นและการบริการ สาธารณะซึ่งจำเป็นในการดำรงชีวิต	3.60	0.785	ระดับสูง
27) เสริมสร้างการมีระบบการจัดสรรทรัพยากรและ งบประมาณที่คำนึงถึงความต้องการและผลประโยชน์ ของคนทุกกลุ่มโดยไม่เลือกปฏิบัติ	3.86	0.926	ระดับสูง
28) ส่งเสริมการใช้กฎ ระเบียบ ข้อบังคับโดยไม่เลือกปฏิบัติ มีความเสมอภาคเท่าเทียมและเป็นธรรมกับทุกฝ่าย	3.76	0.918	ระดับสูง
Total	3.65	0.712	ระดับสูง
ด้านหลักความสอดคล้อง			
29) ส่งเสริมการระดมความคิดจากคนในชุมชนเพื่อหาจุดสนใจ ร่วมกันหรือฉันทมติ และความต้องการที่สอดคล้องต้องกัน เพื่อลดปัญหาความขัดแย้งของคนในชุมชน	3.64	0.798	ระดับสูง

ตารางที่ 4.5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ประชาชน) (ต่อ)

N = 140			
แนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาล	$\bar{X}$ (Mean)	S.D. (Std. deviation)	ผลการประเมิน
30) เสริมสร้างแนวทางการวางแผนการพัฒนาชุมชนที่สอดคล้องกับวัฒนธรรม ประเพณีและศาสนา ตลอดจนสอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมที่อยู่ในชุมชนท้องถิ่นนั้น ๆ	3.64	0.681	ระดับสูง
31) มีนโยบาย วัตถุประสงค์ เป้าหมายและแผนยุทธศาสตร์การดำเนินงานที่มีทิศทางสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ตลอดจนการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ในชุมชน	3.67	0.753	ระดับสูง
32) เสริมสร้างแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ของบุคลากรด้วยวิธีการเรียนรู้วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมของสังคม เพื่อให้ทราบถึงความต้องการของชุมชนและสังคมที่แท้จริง	3.57	0.815	ระดับสูง
Total	3.63	0.675	ระดับสูง
ด้านหลักการมีวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์			
33) เสริมสร้างกระบวนการกำหนดวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์สำหรับการบริหารงานในอนาคต เพื่อจัดวางตำแหน่งขององค์กรให้บรรลุผลสำเร็จ	3.64	0.823	ระดับสูง
34) เสริมสร้างแนวทางการสื่อสารและถ่ายทอดแผนยุทธศาสตร์ให้บุคลากรในองค์กรสามารถเข้าใจได้และนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง เป็นทิศทางเดียวกัน	3.41	0.748	ระดับสูง
35) ส่งเสริมให้ผู้นำหรือผู้บริหารองค์กรท้องถิ่นมีการบูรณาการข้อมูลข่าวสารที่แตกต่างกันทั้งภายในและภายนอก เข้าไว้เป็นยุทธศาสตร์สำหรับการเปลี่ยนแปลงและคาดการณ์แนวโน้มในอนาคตขององค์กร สังคมและชุมชนท้องถิ่น	3.56	0.702	ระดับสูง

ตารางที่ 4.5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ประชาชน) (ต่อ)

N = 140			
แนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาล	$\bar{X}$ (Mean)	S.D. (Std.deviation)	ผลการประเมิน
36) ส่งเสริมให้มีการนำวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์เผยแพร่ให้บุคลากรและประชาชนในท้องถิ่นได้ทราบ เพื่อให้รับรู้ถึงแนวคิดวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์ที่จะปฏิบัติในอนาคตสำหรับองค์กรและท้องถิ่น ว่าตรงกับความต้องการที่แท้จริงของบุคลากรและชุมชนเพียงใด	3.64	0.740	ระดับสูง
Total	3.56	0.636	ระดับสูง
ด้านหลักการควบคุมการคอร์รัปชัน			
37) ส่งเสริมการใช้กลไกทางกฎหมายในการตรวจสอบการดำเนินงานในหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	3.50	0.818	ระดับสูง
38) ส่งเสริมโดยใช้องค์กรอิสระที่มีอยู่ตามกฎหมายเป็นกลไกในการตรวจสอบการดำเนินงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	3.57	0.815	ระดับสูง
39) ส่งเสริมภาคประชาสังคมและกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชนให้มีส่วนร่วมมากขึ้นในการตรวจสอบการดำเนินงานของหน่วยงานและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	3.58	0.787	ระดับสูง
40) การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและศีลธรรมให้กับท้องถิ่นในการตระหนักภัยของการคอร์รัปชัน	3.55	0.924	ระดับสูง
Total	3.55	0.714	ระดับสูง

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตารางที่ 4.5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นประชาชนที่อยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี สามารถแยกพิจารณาได้เป็นรายด้านดังต่อไปนี้

1. ด้านหลักนิติธรรม พบว่า ผลการวิเคราะห์รายด้าน ส่วนใหญ่มีผลการประเมินอยู่ในระดับสูง ซึ่งแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านนิติธรรม ที่

มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ เสริมสร้างความเข้มแข็งและประสิทธิภาพของกลไกการตรวจสอบโดยภาคประชาชนท้องถิ่น โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.92 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.898 รองลงมา คือ สร้างวัฒนธรรมแบบธรรมาภิบาลและจัดให้มีกลไกที่ส่งเสริมการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งอย่างสันติวิธี โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.66 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.737 และ ส่งเสริมให้ประชาชนและบุคลากรในหน่วยงานมีสิทธิในการคัดค้านการพิจารณาออกคำสั่งต่างๆ ที่ไม่เป็นธรรม ต่อผู้มีอำนาจในหน่วยงานหรือหน่วยงานระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.46 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.734 ตามลำดับ

กล่าวโดยสรุป เมื่อดูผลรวมของทุกข้อ ด้านนิติธรรม พบว่า มีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.59 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.619 มีผลการประเมินองค์กรอยู่ในระดับสูง

2. ด้านหลักคุณธรรม พบว่า ผลการวิเคราะห์รายด้าน ส่วนใหญ่มีผลการประเมินอยู่ในระดับสูง ซึ่งแนวทางทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านคุณธรรม ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ เสริมสร้างจริยธรรมและพัฒนาระบบราชการให้ยึดหลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติราชการ โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.81 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.845 รองลงมา คือ เสริมสร้างความสามัคคีและลดความขัดแย้งระหว่างเจ้าหน้าที่กับเจ้าหน้าที่และผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชา โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.60 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.855 และ เสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรมที่แยกเรื่องส่วนตัวออกจากเรื่องส่วนรวม พร้อมกับมีจิตสาธารณะพร้อมรับผิดชอบต่อส่วนรวม โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.52 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.714 ตามลำดับ

กล่าวโดยสรุป เมื่อดูผลรวมของทุกข้อ ด้านคุณธรรม พบว่า มีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.61 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.593 มีผลการประเมินองค์กรอยู่ในระดับสูง

3. ด้านหลักความโปร่งใส พบว่า ผลการวิเคราะห์รายด้าน ส่วนใหญ่มีผลการประเมินอยู่ในระดับสูง ซึ่งแนวทางทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านความโปร่งใส ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ เสริมสร้างความโปร่งใสด้านการเปิดเผยข้อมูล เพื่อให้ประชาชนสามารถรับรู้การทำงานของหน่วยงานได้ โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.59 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.738 รองลงมา คือ ส่งเสริมให้ประชาชนและสื่อมวลชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการจัดซื้อ จัดจ้าง การให้สัมปทาน และการออกระเบียบต่าง ๆ โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.47 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.694 และ การสร้างระบบการตรวจสอบการทำงานในหน่วยงานที่มีประสิทธิภาพสูง โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.46 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.693 ตามลำดับ

กล่าวโดยสรุป เมื่อดูผลรวมของทุกข้อ ด้านความโปร่งใส พบว่า มีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.44 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.554 มีผลการประเมินองค์กรอยู่ในระดับสูง

4. ด้านการมีส่วนร่วม พบว่า ผลการวิเคราะห์รายด้าน ส่วนใหญ่มีผลการประเมินอยู่ในระดับสูง ซึ่งแนวทางทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการมีส่วนร่วม ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ เสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจโดยใช้เสียงส่วนใหญ่ในการหาฉันทามติร่วมกันระหว่างประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.64 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.857 รองลงมา คือ การเสริมสร้างโดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเข้าถึงอำนาจการตัดสินใจในการพัฒนาท้องถิ่นในรูปของคณะกรรมการภาคประชาชน โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.53 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.781 และ เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็น การตัดสินใจ ของหน่วยงานหรือทำประชาพิจารณ์ โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.41 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.748 ตามลำดับ

กล่าวโดยสรุป เมื่อดูผลรวมของทุกข้อ ด้านการมีส่วนร่วม พบว่า มีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.49 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.618 มีผลการประเมินองค์กรอยู่ในระดับสูง

5. ด้านความรับผิดชอบ พบว่า ผลการวิเคราะห์รายด้าน ส่วนใหญ่มีผลการประเมินอยู่ในระดับสูง ซึ่งแนวทางทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านความรับผิดชอบ ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ บุคลากรยอมรับการพัฒนาการเปลี่ยนแปลง เพื่อปรับใช้ในการบริหารจัดการองค์กรและชุมชน โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.54 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.799 รองลงมา คือ เสริมสร้างการทำงานเป็นทีม อย่างมีเป้าหมาย และเน้นให้บุคลากรมีจิตสำนึกในหน้าที่ที่มีต่อท้องถิ่น และตระหนักถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญ โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.48 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.782 และ เสริมสร้างให้บุคลากรในองค์กรได้เคารพในความความคิดเห็นที่แตกต่างกันและกล้ายอมรับผลของการกระทำ พร้อมรับการตรวจสอบ โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.39 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.784 ตามลำดับ

กล่าวโดยสรุป เมื่อดูผลรวมของทุกข้อ ด้านการความรับผิดชอบ พบว่า มีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.43 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.648 มีผลการประเมินองค์กรอยู่ในระดับสูง

6. ด้านหลักความคุ้มค่า พบว่า ผลการวิเคราะห์รายด้าน ส่วนใหญ่มีผลการประเมินอยู่ในระดับสูง ซึ่งแนวทางทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านความคุ้มค่า ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ เสริมสร้างให้หน่วยงานมีวิธีการและขั้นตอนในการจัดสรร

งบประมาณอย่างเป็นระบบและเหมาะสมกับการดำเนินงาน โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.61 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.896 รองลงมา คือ การเสริมสร้างระบบบริหารการเงินที่รัดกุมเพื่อป้องกันปัญหาประสิทธิภาพของการใช้เงินผิดประเภทหรือผิดวัตถุประสงค์ และการหน่วยงานมีการจัดทำรายงานและแจกแจงการใช้จ่ายเงินเพื่อเผยแพร่แก่สาธารณชนโดยทั่วไป โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.56 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.789 และ การส่งเสริมการฝึกอบรมและเพิ่มพูนความรู้ในการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อบูรณาการในงาน ที่ตนเองรับผิดชอบ และลดต้นทุนได้ โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.52 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.704 ตามลำดับ

กล่าวโดยสรุป เมื่อดูผลรวมของทุกข้อ ด้านการความคุ้มค่า พบว่า มีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.56 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.623 มีผลการประเมินองค์กรอยู่ในระดับสูง

7. ด้านหลักความเสมอภาค พบว่า ผลการวิเคราะห์รายด้าน ส่วนใหญ่มีผลการประเมินอยู่ในระดับสูง ซึ่งแนวทางทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านความเสมอภาค ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ แนวทางการเสริมสร้างการมีระบบการจัดสรรทรัพยากรและงบประมาณที่คำนึงถึงความต้องการและผลประโยชน์ของคนทุกกลุ่มโดยไม่เลือกปฏิบัติ โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.86 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.926 รองลงมา คือ ส่งเสริมการใช้กฎ ระเบียบ ข้อบังคับโดยไม่เลือกปฏิบัติ มีความเสมอภาคเท่าเทียมและเป็นธรรมกับทุกฝ่าย โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.76 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.918 และ แนวทางการส่งเสริมให้มีการพัฒนาความเป็นอยู่และการมีส่วนร่วม โดยเปิดโอกาสให้แก่หญิงและชายอย่างเท่าเทียมกัน เช่น การวางแผนพัฒนาท้องถิ่นและการบริการสาธารณะซึ่งจำเป็นในการดำรงชีวิต โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.60 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.785 ตามลำดับ

กล่าวโดยสรุป เมื่อดูผลรวมของทุกข้อ ด้านการความเสมอภาค พบว่า มีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.65 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.712 มีผลการประเมินองค์กรอยู่ในระดับสูง

8. ด้านหลักความสอดคล้อง พบว่า ผลการวิเคราะห์รายด้าน ส่วนใหญ่มีผลการประเมินอยู่ในระดับสูง ซึ่งแนวทางทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านความสอดคล้อง ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ มินโยบาย วัตถุประสงค์ เป้าหมายและแผนยุทธศาสตร์การดำเนินงานที่มีทิศทางสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ตลอดจนการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ในชุมชน โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.67 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.753 รองลงมา คือ ส่งเสริมการระดมความคิดจากคนในชุมชนเพื่อหาจุดสนใจร่วมกันหรือฉันทามติ และ

ความต้องการที่สอดคล้องต้องกันเพื่อลดปัญหาความขัดแย้งของคนในชุมชน และ เสริมสร้างแนวทางการวางแผนการพัฒนาชุมชนที่สอดคล้องกับวัฒนธรรม ประเพณีและศาสนา ตลอดจนสอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมที่อยู่ในชุมชนท้องถิ่นนั้น ๆ โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.64 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.798 และ 681 ต่อจากนั้น เป็น การเสริมสร้างแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ของบุคลากรด้วยวิธีการเรียนรู้วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมของสังคม เพื่อให้ทราบถึงความต้องการของชุมชนและสังคมที่แท้จริง โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.57 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.815 ตามลำดับ

กล่าวโดยสรุป เมื่อดูผลรวมของทุกข้อ ด้านการความสอดคล้อง พบว่า มีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.63 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.675 มีผลการประเมินองค์กรอยู่ในระดับสูง

9. ด้านหลักการมีวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์ พบว่า ผลการวิเคราะห์รายด้าน ส่วนใหญ่มีผลการประเมินอยู่ในระดับสูง ซึ่งแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านหลักการมีวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์ ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ เสริมสร้างกระบวนการกำหนดวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์สำหรับการบริหารงานในอนาคต เพื่อจัดวางตำแหน่งขององค์กรให้บรรลุผลสำเร็จ และส่งเสริมให้มีการนำวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์เผยแพร่ให้บุคลากรและประชาชนในท้องถิ่นได้ทราบ เพื่อให้รับรู้ถึงแนวคิดวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์ที่จะปฏิบัติในอนาคตสำหรับองค์กรและท้องถิ่น ว่าตรงกับความต้องการที่แท้จริงของบุคลากรและชุมชนเพียงใด โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.64 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.823 และ 0.740 รองลงมา คือ การส่งเสริมให้ผู้นำหรือผู้บริหารองค์กรท้องถิ่นมีการบูรณาการข้อมูลข่าวสารที่แตกต่างกันทั้งภายในและภายนอก เข้าไว้เป็นยุทธศาสตร์สำหรับการเปลี่ยนแปลงและคาดการณ์แนวโน้มในอนาคตขององค์กร สังคมและชุมชนท้องถิ่น โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.56 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.702 และ เสริมสร้างแนวทางการสื่อสารและถ่ายทอดแผนยุทธศาสตร์ให้บุคลากรในองค์กรสามารถเข้าใจได้และนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง เป็นทิศทางเดียวกัน โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.41 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.748 ตามลำดับ

กล่าวโดยสรุป เมื่อดูผลรวมของทุกข้อ ด้านหลักการมีวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์ พบว่า มีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.56 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.636 มีผลการประเมินองค์กรอยู่ในระดับสูง

10. ด้านหลักการควบคุมการคอร์รัปชัน พบว่า ผลการวิเคราะห์รายด้าน ส่วนใหญ่มีผลการประเมินอยู่ในระดับสูง ซึ่งแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่น ด้านหลักการควบคุมการคอร์รัปชัน ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ส่งเสริมภาคประชาสังคมและกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชนให้มีส่วนร่วมมากขึ้นในการตรวจสอบการดำเนินงานและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.58 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.787 รองลงมา คือ การส่งเสริมโดยใช้องค์กรอิสระที่มีอยู่ตามกฎหมายเป็นกลไกในการตรวจสอบการดำเนินงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.57 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.815 และการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและศีลธรรมให้กับท้องถิ่นในการตระหนักภัยของการคอร์รัปชัน โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.55 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.924 ตามลำดับ

กล่าวโดยสรุป เมื่อพิจารณาผลรวมของทุกข้อ ด้านหลักการควบคุมการคอร์รัปชัน พบว่า มีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.55 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.714 มีผลการประเมินองค์กรอยู่ในระดับสูง

ตารางที่ 4.6 สรุป ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ประชาชน)

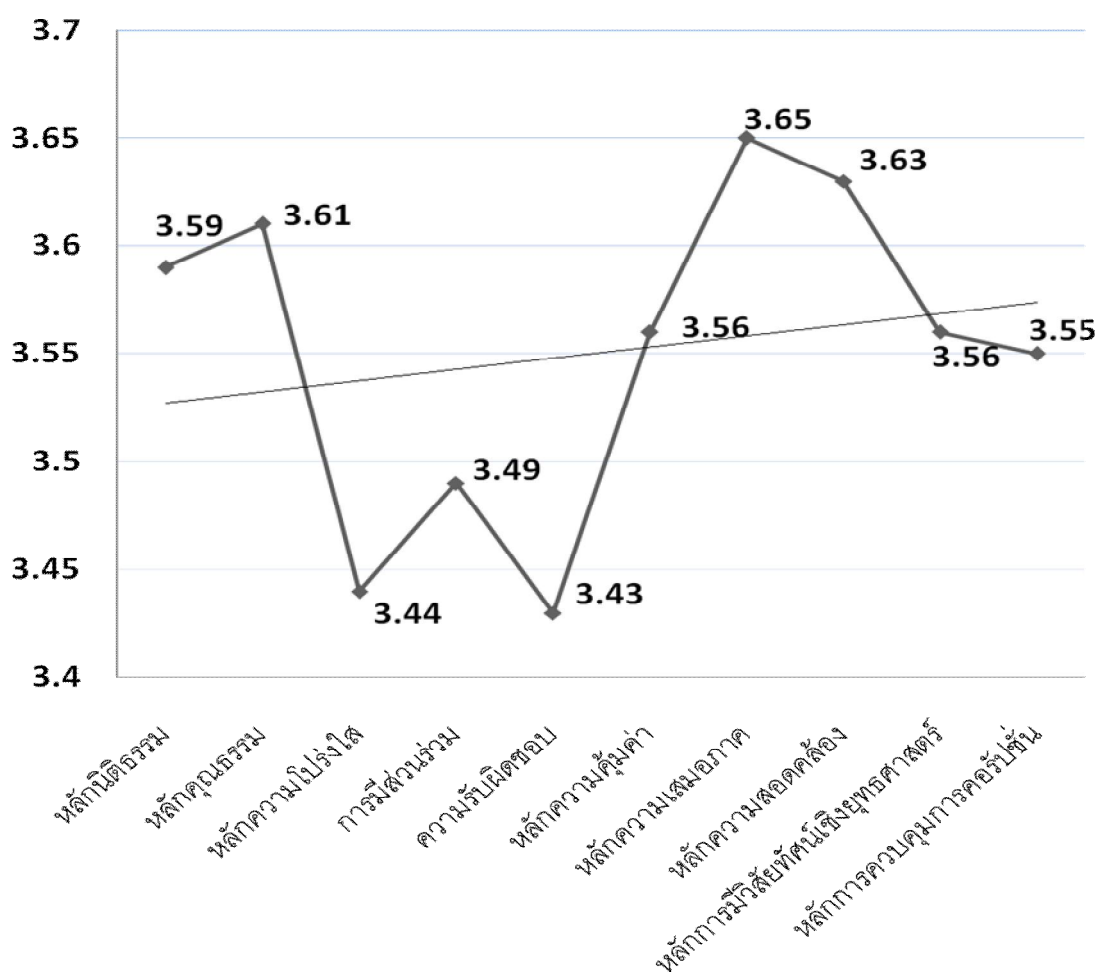
แนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาล	$\bar{X}$ (Mean)	S.D. (Std. deviation)	ผลการ ประเมิน
1. ด้านหลักนิติธรรม	3.59	0.619	ระดับสูง
2. ด้านหลักคุณธรรม	3.61	0.593	ระดับสูง
3. ด้านหลักความโปร่งใส	3.44	0.554	ระดับสูง
4. ด้านการมีส่วนร่วม	3.49	0.618	ระดับสูง
5. ด้านความรับผิดชอบ	3.43	0.648	ระดับสูง
6. ด้านหลักความคุ้มค่า	3.56	0.623	ระดับสูง
7. ด้านหลักความเสมอภาค	3.65	0.712	ระดับสูง
8. ด้านหลักความสอดคล้อง	3.63	0.675	ระดับสูง
9. ด้านหลักการมีวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์	3.56	0.636	ระดับสูง
10. ด้านหลักการควบคุมการคอร์รัปชัน	3.55	0.714	ระดับสูง

จากผลการศึกษาในภาพรวม ตามตารางที่ 4.6 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านต่าง ๆ สามารถอธิบายรายละเอียดได้ดังนี้

1. ด้านหลักนิติธรรม พบว่า ผลจากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวม มีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.59 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.619 มีผลการประเมินองค์กรอยู่ในระดับสูง
2. ด้านหลักคุณธรรม พบว่า ผลจากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวม มีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.61 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.593 มีผลการประเมินองค์กรอยู่ในระดับสูง
3. ด้านหลักความโปร่งใส พบว่า ผลจากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวม มีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.44 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.554 มีผลการประเมินองค์กรอยู่ในระดับสูง
4. ด้านการมีส่วนร่วม พบว่า ผลจากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวม มีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.49 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.618 มีผลการประเมินองค์กรอยู่ในระดับสูง
5. ด้านความรับผิดชอบ พบว่า ผลจากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวม มีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.43 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.648 มีผลการประเมินองค์กรอยู่ในระดับสูง
6. ด้านหลักความคุ้มค่า พบว่า ผลจากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวม มีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.56 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.623 มีผลการประเมินองค์กรอยู่ในระดับสูง
7. ด้านหลักความเสมอภาค พบว่า ผลจากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวม มีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.65 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.712 มีผลการประเมินองค์กรอยู่ในระดับสูง
8. ด้านหลักความสอดคล้อง พบว่า ผลจากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวม มีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.63 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.765 มีผลการประเมินองค์กรอยู่ในระดับสูง
9. ด้านหลักการมีวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์ พบว่า ผลจากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวม มีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.56 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.636 มีผลการประเมินองค์กรอยู่ในระดับสูง

10. ด้านหลักการควบคุมการคอร์ปชั่น พบว่า ผลจากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวม มีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.55 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.714 มีผลการประเมินองค์กรอยู่ในระดับสูง

ในการวิเคราะห์ข้อมูลแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านต่าง ๆ ทั้ง 10 ด้าน นี้ สามารถแสดงออกมาเป็นกราฟ เพื่อเปรียบเทียบค่าในแต่ละด้านได้ ดังนี้

แผนภาพที่ 4.2 แสดงสรุป ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ประชาชน)

จะเห็นได้ว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 10 ด้าน นั้น ที่มีค่าเฉลี่ย (Mean) มากที่สุด คือ ด้านความเสมอภาค (3.65) รองลงมา คือ ด้านความสอดคล้อง (3.63) และด้านคุณธรรม (3.61) ส่วนค่าที่น้อยที่สุด คือ ด้านความรับผิดชอบ (3.43)

ตารางที่ 4.7 สรุป ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบประเมินความคิดเห็นแนวทางการเสริมสร้าง
ธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระหว่าง ผู้บริหาร/สมาชิก/พนักงานของ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับประชาชน

การเปรียบเทียบแนวทางการ เสริมสร้างธรรมาภิบาล	ผู้บริหาร/สมาชิก/พนักงาน ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	ประชาชน
1. ด้านหลักนิติธรรม	แนวทางการเสริมสร้าง ประสิทธิภาพของหน่วยงานท้องถิ่น โดยเน้นการอำนวยความสะดวก รวดเร็ว ถูกต้องและเป็นธรรม	เสริมสร้างความเข้มแข็งและ ประสิทธิภาพของกลไกการ ตรวจสอบโดยภาคประชาชน ท้องถิ่น
2. ด้านหลักคุณธรรม	แนวทางการเสริมสร้างความ สามัคคีและลดความขัดแย้ง ระหว่างเจ้าหน้าที่กับเจ้าหน้าที่ และ ผู้ บัง คับ บั ญ ชา กับ ผู้ได้บังคับบัญชา	เสริมสร้างจริยธรรมและ พัฒนาระบบราชการให้ยึด หลักธรรมาภิบาลในการ ปฏิบัติราชการ
3. ด้านหลักความโปร่งใส	แนวทางการเสริมสร้างความ โปร่งใสด้านการเปิดเผยข้อมูล เพื่อให้ประชาชนสามารถรับรู้การ ทำงานของหน่วยงานได้	เสริมสร้างความโปร่งใสด้าน การเปิดเผยข้อมูล เพื่อให้ ประชาชนสามารถรับรู้การ ทำงานของหน่วยงานได้
4. ด้านการมีส่วนร่วม	แนวทางการเสริมสร้าง กระบวนการตัดสินใจโดยใช้เสียง ส่วนใหญ่ ในการหาฉันทามติ ร่วมกันระหว่างประชาชนและ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	เสริมสร้างกระบวนการ ตัดสินใจโดยใช้เสียงส่วน ใหญ่ ในการหาฉันทามติ ร่วมกันระหว่างประชาชนและ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
5. ด้านความรับผิดชอบ	แนวทางการเสริมสร้างให้ บุคลากรในองค์กรได้เคารพใน ความความคิดเห็นที่แตกต่างกัน และกล้ายอมรับผลของการกระทำ พร้อมรับการตรวจสอบ	บุคลากรยอมรับการ พัฒนาการเปลี่ยนแปลง เพื่อ ปรับใช้ในการบริหารจัดการ องค์กรและชุมชน

หมายเหตุ เป็นการประเมินแนวทางฯ ที่ได้ค่าเฉลี่ยสูงสุด

ตารางที่ 4.7 สรุป ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบประเมินความคิดเห็นแนวทางการเสริมสร้าง
 ธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระหว่าง ผู้บริหาร/สมาชิก/พนักงานของ
 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับประชาชน (ต่อ)

การเปรียบเทียบแนวทางการ เสริมสร้างธรรมาภิบาล	ผู้บริหาร/สมาชิก/พนักงานของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	ประชาชน
6. ด้านหลักความคุ้มค่า	แนวทางการเสริมสร้างให้ หน่วยงานมีวิธีการและขั้นตอนใน การจัดสรรงบประมาณอย่างเป็น ระบบและเหมาะสมกับการ ดำเนินงาน	เสริมสร้างให้หน่วยงานมี วิธีการและขั้นตอนในการ จัดสรรงบประมาณอย่างเป็น ระบบและเหมาะสมกับการ ดำเนินงาน
7. ด้านหลักความเสมอภาค	แนวทางการส่งเสริมการใช้กฎ ระเบียบ ข้อบังคับโดยไม่เลือก ปฏิบัติ มีความเสมอภาคเท่าเทียม และเป็นธรรมกับทุกฝ่าย	แนวทางการเสริมสร้างการมี ระบบการจัดสรรทรัพยากร และงบประมาณที่คำนึงถึง ความ ต้องการ และ ผลประโยชน์ของคนทุกกลุ่ม โดยไม่เลือกปฏิบัติ
8. ด้านหลักความสอดคล้อง	แนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ ของบุคลากรด้วยวิธีการเรียนรู้ วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมของ สังคม เพื่อให้ทราบถึงความ ต้องการของชุมชนและสังคมที่ แท้จริง	มีนโยบาย วัตถุประสงค์ เป้าหมาย และ แผน ยุทธศาสตร์การดำเนินงานที่ มีทิศทางสอดคล้องกับความ ต้องการของชุมชน ตลอดจน การอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่มีอยู่ในชุมชน

หมายเหตุ เป็นการประเมินแนวทางฯ ที่ได้ค่าเฉลี่ยสูงสุด

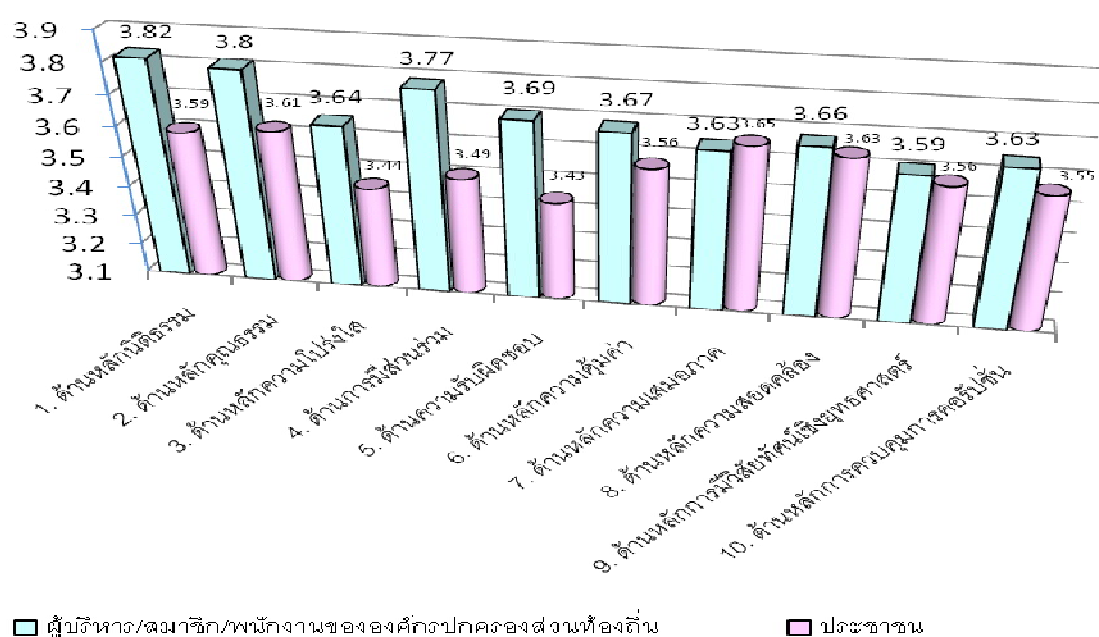
ตารางที่ 4.7 สรุป ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบประเมินความคิดเห็นแนวทางการเสริมสร้าง
 ธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระหว่าง ผู้บริหาร/สมาชิก/พนักงานของ
 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับประชาชน (ต่อ)

การเปรียบเทียบแนวทางการ เสริมสร้างธรรมาภิบาล	ผู้บริหาร/สมาชิก/พนักงานของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	ประชาชน
9. ด้านหลักการมีวิสัยทัศน์ เชิงยุทธศาสตร์	ส่งเสริมให้มีการนำวิสัยทัศน์เชิง ยุทธศาสตร์เผยแพร่ให้บุคลากร และประชาชนในท้องถิ่นได้ ทราบ เพื่อให้รับรู้ถึงแนวคิด วิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์ที่จะ ปฏิบัติในอนาคตสำหรับองค์กร และท้องถิ่น ว่าตรงกับ ความต้องการที่แท้จริงของบุคลากร และชุมชนเพียงใด	1. เสริมสร้างกระบวนการ กำหนดวิสัยทัศน์และ ยุทธศาสตร์สำหรับการ บริหารงานในอนาคต เพื่อ จัดวางตำแหน่งขององค์กรให้ บรรลุผลสำเร็จ 2. ส่งเสริมให้มีการนำ วิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์ เผยแพร่ให้บุคลากรและ ประชาชนในท้องถิ่นได้ ทราบ เพื่อให้รับรู้ถึงแนวคิด วิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์ที่จะ ปฏิบัติในอนาคตสำหรับ องค์กรและท้องถิ่น ว่าตรงกับ ความต้องการที่แท้จริงของ บุคลากรและชุมชนเพียงใด
10. ด้านหลักการควบคุม การคอร์รัปชัน	แนวทางการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและศีลธรรมให้กับ ท้องถิ่นในการตระหนักภัยของ การคอร์รัปชัน	ส่งเสริมภาคประชาสังคม และกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชนให้ มีบทบาทมากขึ้นในการ ตรวจสอบการดำเนินงานของ หน่วยงานและองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น

หมายเหตุ เป็นการประเมินแนวทางฯ ที่ได้ค่าเฉลี่ยสูงสุด

ตารางที่ 4.8 สรุป ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย (Mean) ประเมินความคิดเห็นแนวทางการ
เสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระหว่าง ผู้บริหาร/สมาชิก/
พนักงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับประชาชน

แนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาล	ค่าเฉลี่ย (Mean)	
	ผู้บริหาร/สมาชิก/พนักงานของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	ประชาชน
1. ด้านหลักนิติธรรม	3.82	3.59
2. ด้านหลักคุณธรรม	3.80	3.61
3. ด้านหลักความโปร่งใส	3.64	3.44
4. ด้านการมีส่วนร่วม	3.77	3.49
5. ด้านความรับผิดชอบ	3.69	3.43
6. ด้านหลักความคุ้มค่า	3.67	3.56
7. ด้านหลักความเสมอภาค	3.63	3.65
8. ด้านหลักความสอดคล้อง	3.66	3.63
9. ด้านหลักการมีวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์	3.59	3.56
10. ด้านหลักการควบคุมการคอร์รัปชัน	3.63	3.55

แผนภาพที่ 4.3 แสดงสรุป ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย (Mean) ประเมินความคิดเห็น
ระหว่าง ผู้บริหาร/สมาชิก/พนักงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับประชาชน

4.2 ผลการวิจัยศึกษาปัญหา อุปสรรคในการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ในส่วนนี้ เป็นการศึกษาปัญหา อุปสรรคการพัฒนางค์กรที่ดำเนินการในปัจจุบันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งอยู่ในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี เพื่อหาข้อเท็จจริงในการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งอธิบายได้ ดังต่อไปนี้

4.2.1 ผลการศึกษศึกษา อุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการในปัจจุบัน โดยแบ่งออกเป็น 10 ด้าน ดังต่อไปนี้

4.2.1.1 ด้านหลักนิติธรรม จากผลการศึกษาข้อมูล ทำให้ทราบว่า ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานในปัจจุบัน ด้านนิติธรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ไม่มีกลไกในการปฏิบัติให้เกิดความเป็นธรรม ในการลดความขัดแย้งต่าง ๆ ทั้งนี้ันอาจเกิดจากการไม่ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบที่มีอยู่ หรือขาดความรู้ความเข้าใจในกฎ ระเบียบหรือคำสั่งต่าง ๆ

4.2.1.2 ด้านหลักคุณธรรม จากผลการศึกษาข้อมูล ทำให้ทราบว่า ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานในปัจจุบัน ด้านคุณธรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จากการสอบถามส่วนใหญ่ เกิดขึ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ที่ไม่ปฏิบัติตามขั้นตอนและความประพฤติด้านผลประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าส่วนรวม จึงทำให้ขาดคุณธรรมในการปฏิบัติงาน

4.2.1.3 ด้านหลักความโปร่งใส จากผลการศึกษาข้อมูล ทำให้ทราบว่า ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานในปัจจุบัน ด้านความโปร่งใสขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปัญหาในด้านนี้เกิดจากประชาชนไม่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบในการดำเนินงานได้ และความสลับซับซ้อนในผลประโยชน์เชิงนโยบาย ซึ่งมีวิธีการที่หลากหลายจนไม่สามารถตรวจสอบถึงข้อเท็จจริงได้ ตลอดจนการผูกขาดอำนาจและขาดความรับผิดชอบต่อท้องถิ่นส่วนรวม

4.2.1.4 ด้านการมีส่วนร่วม จากผลการศึกษาข้อมูล ทำให้ทราบว่า ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานในปัจจุบัน ด้านการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปัญหาด้านนี้เกิดจากความไม่พยายามขององค์กรท้องถิ่นในการเข้าไปพูดคุยกับประชาชนในหมู่บ้าน ซึ่งจะทำให้ทราบปัญหาของคนที่หมู่บ้านได้ดีกว่า และสามารถแก้ไขปัญหานั้นได้ตรงจุด และเป็นการสร้างความร่วมมือการมีส่วนร่วมระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนในชุมชนหมู่บ้าน

4.2.1.5 ด้านความรับผิดชอบ จากผลการศึกษาข้อมูล ทำให้ทราบว่า ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานในปัจจุบัน ด้านความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่น จากการสอบถามได้ข้อมูลว่า ความผิดพลาดที่เกิดจากการปฏิบัติงาน องค์กรท้องถิ่นยังไม่ค่อยยอมรับผลของการกระทำที่ผิดพลาดนั้น ซึ่งทำให้เรื่องผ่านเลยไป และไม่พร้อมที่จะแก้ไข หรือ ปิดความรับผิดชอบ และขาดความกระตือรือร้นที่จะช่วยแก้ไขปัญหากับคนในชุมชน

4.2.1.6 ด้านหลักความคุ้มค่า จากผลการศึกษาข้อมูล ทำให้ทราบว่า ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานในปัจจุบัน ด้านความคุ้มค่า ปัญหาด้านนี้เกิดจากความไม่มีประสิทธิภาพของการตรวจสอบ ทำให้สูญเสียทรัพยากรและงบประมาณอย่างมากแต่สิ่งที่ได้มากลับไม่มีประโยชน์มากนักหรือเป็นโครงการที่ไม่ตอบสนองความต้องการของชุมชนท้องถิ่นอย่างแท้จริง ซึ่งปัญหานี้กำลังรุกรามอย่างมากในองค์กรปกครองท้องถิ่น

4.2.1.7 ด้านหลักความเสมอภาค จากผลการศึกษาข้อมูล ทำให้ทราบว่า ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานในปัจจุบัน ด้านความเสมอภาค นี้ส่วนใหญ่เกิดจากความสนิทยศนัม พวกพ้องและความเกรงใจ ทำให้การปฏิบัติต่อกันไม่มีความเสมอภาค ทั้งงบประมาณและการช่วยเหลือ อีกทั้งการบริหารงานซึ่งมาจากคนละฝ่ายคนละพวก ก็จะได้รับ การปฏิบัติงานไม่เหมือนกัน อีกทั้งการกีดกันเพื่อประโยชน์ส่วนตัวจะทำให้เกิดความขัดแย้งกันมากขึ้น การปฏิบัติงานก็จะไม่มีประสิทธิภาพด้วยเช่นกัน

4.2.1.8 ด้านหลักความสอดคล้อง จากผลการศึกษาข้อมูล ทำให้ทราบว่า ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานในปัจจุบัน ด้านความสอดคล้องขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับชุมชนนั้น จากการสอบถาม การหาจุดร่วมหรือฉันทามติดต่อกันยังเป็นเรื่องที่ยากลำบาก เพราะแผนการพัฒนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับความต้องการของคนในชุมชนท้องถิ่นยังไม่ตรงกันสักเท่าไร ทำให้ทรัพยากรที่ใช้ไปเหมือนไม่ได้ประโยชน์กับประชาชนคนในท้องถิ่น ถึงแม้ว่าจะมีการทำประชาคมก็ตาม แต่ก็เป็นแต่เพียงแผนเท่านั้น ซึ่งไม่รู้ว่าจะได้ปฏิบัติให้เกิดผลได้เมื่อไหร่ อาจจะต้องค่อยไปถึง 3 ปี 5 ปี ก็ได้

4.2.1.9 ด้านหลักการมีวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์ จากผลการศึกษาข้อมูล ทำให้ทราบว่า ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานในปัจจุบัน ด้านการมีวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปัญหาที่เกิดขึ้น คือ ไม่ได้มีการนำความที่หลากหลายของคนในท้องถิ่นมาถกผลึกหรือถกกรองเพื่อจะได้มาจัดทำเป็นนโยบายหรือแผน หรือวิสัยทัศน์สำหรับการพัฒนาท้องถิ่น แล้วนำสิ่งที่ได้มาประชาสัมพันธุ์ให้กับคนในท้องถิ่นได้ทราบ เพื่อจะได้หาแนวทางสร้างความร่วมมือในการพัฒนาชุมชนร่วมกัน

4.2.1.10 ด้านหลักการควบคุมการคอร์รัปชัน จากผลการศึกษาข้อมูล ทำให้ทราบว่า ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานในปัจจุบัน ด้านการควบคุมการคอร์รัปชัน เนื่องจากการมีส่วนร่วมของประชาชนยังมีน้อย และระบบการตรวจสอบยังอ่อนแอ ทำให้ยากต่อการ

ควบคุมการคอร์รัปชัน อีกทั้งประชาชนส่วนใหญ่คิดว่าปากท้องตนเองสำคัญกว่า จึงทำให้ละเลยต่อการทำหน้าที่ในการตรวจสอบการทำงานขององค์กรท้องถิ่น ผู้ตอบส่วนใหญ่บอกว่าจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้ภาครัฐเข้ามาดำเนินการควบคุมการคอร์รัปชันอย่างเร่งด่วน

4.2.2 ผลการวิเคราะห์จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ของการดำเนินการในปัจจุบัน โดยแบ่งออกเป็น 10 ด้าน ดังต่อไปนี้

4.2.2.1 ด้านหลักนิติธรรม ผลการวิเคราะห์จากการสัมภาษณ์เชิงลึก ทำให้ทราบว่า ด้านนิติธรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี มีการเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบ และนโยบายซึ่งมาจากส่วนกลางอยู่บ่อยครั้ง ทำให้พนักงานทำตามไม่ทัน และอาจจะเกิดข้อผิดพลาดได้ ทั้งนี้ทางหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ก็มีความจำเป็นที่ต้องแก้ไขระเบียบของตัวเองให้สอดคล้องกับส่วนกลางด้วยเช่นกัน และมีผลทำให้การดำเนินงานเกิดความล่าช้า อีกทั้งระบบกลไก และขั้นตอนในการดำเนินงาน ตลอดจนระยะเวลายังคงเป็นอุปสรรคต่อผู้มารับบริการ

4.2.2.2 ด้านหลักคุณธรรม จากการสัมภาษณ์เชิงลึก ทำให้ทราบว่า ด้านหลักคุณธรรมยังคงเป็นปัญหาต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่ สาเหตุหลักเกิดจากความเอนเอียงในการให้ทุนให้โทษแก่บุคลากร ตลอดจนการคำนึงถึงพวกพ้องน้องพี่ ในการให้ประโยชน์ต่างตอบแทนซึ่งกันและกัน อันนำไปสู่ผลลบของการดำเนินการที่ดี

4.2.2.3 ด้านหลักความโปร่งใส จากผลการสัมภาษณ์เชิงลึก ทำให้ทราบว่า การกระตุ้นเตือนให้ประชาชนเข้ามาตรวจสอบการดำเนินงานนั้นยังมีอยู่น้อยมาก สาเหตุหลัก ๆ คือ การประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานรัฐ และการปลูกฝังค่านิยมที่ให้คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวม ยังไม่สามารถเข้าไปถึงจิตใจของชาวบ้านหรือประชาชนคนในท้องถิ่นได้ ในลักษณะนี้อาจทำให้พนักงานหรือผู้บริหารท้องถิ่นเกิดการผู้ขาดอำนาจได้

4.2.2.4 ด้านการมีส่วนร่วม ในการสัมภาษณ์เชิงลึก ทำให้ทราบว่า ด้านการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นั้น มีลักษณะปัญหาล้ำทับหลักความโปร่งใส ซึ่งมีความจำเป็นอย่างมากที่ภาครัฐจะต้องรีบดำเนินการ ทั้งนี้เป็นเพราะประชาชนในท้องถิ่นยังไม่ได้ตระหนักถึงการมีส่วนร่วมในท้องถิ่นอย่างแท้จริง อีกทั้งคนส่วนใหญ่ยังคงคิดคำนึงถึงปากท้องของตัวเองเป็นสำคัญ

4.2.2.5 ด้านความรับผิดชอบ จากการสัมภาษณ์เชิงลึก ด้านความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ได้มีกฎระเบียบที่ให้พนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องปฏิบัติตาม และต้องมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ปฏิบัติ ซึ่งหากเกิดข้อร้องเรียนนั้น ก็จะเกิดความผิดได้

4.2.2.6 ด้านหลักความคุ้มค่า จากการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้มีการดำเนินงานเป็นไปตามหลักและผลประโยชน์ของคนในท้องถิ่น แต่บางครั้งก็เกินไปได้ยากในการควบคุมโครงการต่าง ๆ ให้เกิดความคุ้มค่า เนื่องจากงบประมาณและทรัพยากรมีอยู่อย่างจำกัด บางครั้งต้องคอยงบประมาณจากที่อื่น เพื่อนำไปใช้จ่ายในโครงการที่สำคัญ ๆ

4.2.2.7 ด้านหลักความเสมอภาค จากผลการสัมภาษณ์เชิงลึก ทำให้ทราบว่า ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานในปัจจุบัน ด้านความเสมอภาค นี้ส่วนใหญ่เกิดจากความสนิทสนม พวกพ้องและความเกรงใจ ทำให้การปฏิบัติต่อกันไม่มีความเสมอภาค ทั้งงบประมาณและการช่วยเหลือ อีกทั้งการบริหารงานซึ่งมาจากคนละฝ่ายคนละพวก ก็จะได้รับ การปฏิบัติงานไม่เหมือนกัน อีกทั้งการกีดกันเพื่อประโยชน์ส่วนตัวจะทำให้เกิดความขัดแย้งกันมากขึ้น การปฏิบัติงานก็จะไม่มีประสิทธิภาพด้วยเช่นกัน

4.2.2.8 ด้านหลักความสอดคล้อง การสัมภาษณ์เชิงลึก ทำให้ทราบว่า ส่วนใหญ่ได้มีการทำประชาคมเพื่อหาความคิดเห็นร่วมกันทั้งในเชิงนโยบายและปฏิบัติ แต่ฝ่ายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่เป็นฝ่ายชี้นำประชาชน และการทำประชาคมนั้น ได้มีผู้ให้ความสนใจ ค่อนข้างน้อย ส่วนใหญ่เป็นคนเดิม ๆ ที่เคยทำประชาคมเสมอ

4.2.2.9 ด้านหลักการมีวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์ จากการสัมภาษณ์เชิงลึก ทำให้ทราบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้มีการนำข้อเสนอของชุมชนมาจัดทำเป็นนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาของชุมชน ซึ่งหน่วยงานนโยบายและแผนได้กลั่นกรองข้อเสนอเหล่านั้น เพื่อเสนอสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หากว่าโครงการใดรับคว่อนอาจจะมีการจัดทำได้เลย นับเป็นข้อดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่นำข้อเสนอของชุมชนนั้นมาจัด เพื่อให้ได้ตรงตามความต้องการของชุมชน

4.2.2.10 ด้านหลักการควบคุมการคอร์รัปชัน จากการสัมภาษณ์ การควบคุมการคอร์รัปชัน นั้นยังทำได้ยาก เพราะผู้ปฏิบัติงานยังคงต้องทำตามฝ่ายบริหารซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาในระดับสูง และเป็นผู้ให้ความคิดความชอบ หรือขึ้นเงินเดือน แต่อย่างไรก็ตามยังมีกฎระเบียบต่าง ๆ ที่ยังต้องปฏิบัติตามและคอยบังคับไม่ให้กระทำผิด อีกทั้งยังมีหน่วยงานภายนอกที่คอยตรวจสอบการดำเนินงานและโครงการต่างๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่ ซึ่งถือเป็นการควบคุมการคอร์รัปชันในระดับหนึ่งเช่นกัน

สรุป

จากผลการวิเคราะห์ ทั้ง 10 ด้าน ทำให้ได้ทราบว่า แนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาพรวมส่วนใหญ่อยู่ในระดับที่สูง ซึ่งหมายความว่ามีความเหมาะสมสำหรับการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งจะได้นำมาแก้ไขปัญหาและ

ลดอุปสรรคที่เกิดขึ้น เพื่อความเจริญรุ่งเรืองของประเทศชาติ สังคม ท้องถิ่น และประชาชนได้รับบริการที่ดี ต่อไป

ซึ่งผู้วิจัยหวังว่า จะเป็นแรงพลังหนึ่งที่มีส่วนกระตุ้นให้องค์กรเกิดการพัฒนาไปสู่ความยั่งยืนในอนาคต และหวังเป็นอย่างยิ่งที่จะเห็นประชาชนในท้องถิ่นได้รับบริการที่ดีจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษา เรื่อง แนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี (Approaches to Strengthen Good Governance in Local Administration Organization : A Case Study of Sub District Administrative Organization and Municipality in Bang Kruai District, Nontaburi Province) ซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีรูปแบบการบริหารที่ใกล้ชิดกับประชาชนในชุมชนและธำรงรักษาประโยชน์ให้กับคนในท้องถิ่นหรือชุมชนด้วยการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของคนในชุมชน ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ได้สรุปผลการวิจัย มีดังต่อไปนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

5.1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

5.2 ผลการวิจัย

5.3 อภิปรายผล

5.4 ข้อเสนอแนะ

5.4.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

5.4.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

5.4.3 ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

ดังนั้น ผู้วิจัยจะขอสรุปผลการศึกษา เรื่อง แนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี (Approaches to Strengthen Good Governance in Local Administration Organization : A Case Study of Sub District Administrative Organization and Municipality in Bang Kruai District, Nontaburi Province) ที่ได้วิเคราะห์ไว้ นำมาสรุปเป็นประเด็นสำคัญเพื่อความเข้าใจง่ายและไม่เสียเวลามาในการอ่านงานวิจัยนี้ รวมทั้งวิธีการวิจัย ข้อเสนอแนะจากการวิจัยและข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไปด้วย

5.1 สรุปผลการวิจัย

ในปัจจุบันการปกครองท้องถิ่นที่เข้าถึงชุมชน หมู่บ้านในท้องถิ่น นับเป็นมิติของการปกครองสมัยใหม่อันเป็นการพัฒนาท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมของประชาชน (participatory democracy) และเป็นการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการ (quality management) ภาครัฐขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปสู่ความยั่งยืน และการบริหารตามหลักของธรรมาภิบาล (Good Governances) เพื่อมุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพมาตรฐานการทำงานไปสู่ระดับสากล

ผู้วิจัยได้ตระหนักและเล็งเห็นถึงความสำคัญของการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) {Subdistrict Administrative Organization (SAO)} และเทศบาล (Municipality) ในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี เพื่อให้เกิดความเจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืน ทุกคนในท้องถิ่นได้ร่วมคิดร่วมทำและมีส่วนร่วมในการสร้างความเจริญให้กับชุมชนของตนเอง ตลอดจนการขับเคลื่อนท้องถิ่นอย่างมีวิสัยทัศน์ (strategy focused organization) เน้นการพัฒนาและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง (continuous improvement) ดังนั้นผลที่ได้จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ จะช่วยให้เกิดผลดีต่อการเสนอแนะแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหาและลดอุปสรรคในการบริหารจัดการ และสร้างหลักในการปฏิบัติที่ถูกต้องต่อไป

5.1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1 เพื่อศึกษาแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคต่อการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

5.1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการศึกษาวิเคราะห์เชิงลึกถึงแนวความคิด ทฤษฎี หลักการ และแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และเทศบาลในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี (Approaches to Strengthen Good Governance in Sub District Administrative Organization and Municipality in Bang Kruai District Nontaburi Province) ซึ่งจะใช้วิธีการวิจัยในเชิงคุณภาพ (documentary research) และเชิงปริมาณ (survey research) ควบคู่กันไป

วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวิธีดำเนินการ ดังนี้

(1) การวิเคราะห์และวิจัยเอกสาร (documentary research) ซึ่งได้ดำเนินการใน 2 ระดับ คือ

ก. ศึกษาจากการทบทวนวรรณกรรม หนังสือ ตำราเรียน บทความต่าง ๆ และข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อใช้เป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาวิจัย เรื่อง แนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

ข. ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา อีกทั้งยังสามารถนำงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนั้นมาต่อยอดในการศึกษาวิจัย แนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ได้อีกด้วย

(2) การวิเคราะห์เกี่ยวกับองค์ความรู้ในเชิงลึกจากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้เกิดความรู้และความเข้าใจยิ่งขึ้น ในการหาแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) ด้วยวิธีการปรึกษาผู้อื่น (Consulting Others) ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากข้อค้นพบนำมาสรุปให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและมีความถูกต้องที่น่าเชื่อถือ จากนั้น นำสิ่งที่ได้นำไปออกแบบสอบถามสำรวจความคิดเห็นในเชิงปริมาณ เพื่อหาค่าทางสถิติ ต่อไป

(3) การสัมภาษณ์ ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) กับคณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัดนนทบุรี, นายกเทศมนตรี, นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดเทศบาล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งจะดำเนินการหลังจากการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเพื่อนำไปสู่การอภิปรายและเพื่อเสนอผลการวิจัยสู่การปฏิบัติต่อไป

การวิจัยเชิงปริมาณ เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (survey research) ความคิดเห็น ต่อแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี (โดยใช้แบบสอบถาม) และนำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ค่าทางสถิติเพื่ออธิบายระดับความคิดเห็นนั้น ซึ่งสถิติที่ใช้ในการศึกษาวิจัย คือ สถิติบรรยาย (descriptive statistic) ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการอธิบายปัจจัยส่วนบุคคล ส่วนระดับแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เช่นเดียวกัน ในการอธิบายผลการวิจัยที่ประมวลผลได้

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ เป็นผู้บริหาร/สมาชิก/พนักงาน/เจ้าหน้าที่ ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 298 คน คณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัดนนทบุรี จำนวน 16 คน และประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อบต. และเทศบาล) ในเขตอำเภอบางกรวย 7 พื้นที่ พื้นที่ละ 20 คน เป็นจำนวน 140 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นที่ใช้ในการศึกษาวิจัย 454 คน

5.1.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การดำเนินงานเกี่ยวกับเครื่องมือการวิจัย ผู้วิจัยได้มีวิธีการ ดังนี้

1. แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำหรับผู้บริหาร/สมาชิก/พนักงาน/เจ้าหน้าที่ ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
2. แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำหรับประชาชน

เครื่องมือการวิจัย ประกอบด้วย แนวคำถามความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ แบบสอบถาม แบบเลือกตอบ (checklist)

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากนั้น นำแบบสอบถามที่ได้จากการจัดเก็บมาตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของแบบสอบถามและนำมาจัดระเบียบแล้วลงรหัสเลข นำไปประมวลผลทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรมประมวลผลข้อมูลทางสังคมศาสตร์ แล้วทำการวิเคราะห์และอภิปรายผลการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจะใช้วิธีทางสถิติเชิงพรรณนา (descriptive analysis) ในการอธิบาย ได้แก่ ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) เพื่อให้ทราบถึงแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

5.2 ผลการวิจัย

ผลการศึกษาวิจัย เรื่อง แนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี (Approaches to Strengthen Good Governance in Local Administration Organization : A Case Study of Sub District Administrative Organization and Municipality in Bang Kruai District, Nontaburi Province) สามารถนำเสนอได้ ดังนี้

5.2.1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ผู้บริหาร/สมาชิก/พนักงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น)

1. ด้านหลักนิติธรรม พบว่า ผลการวิเคราะห์ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ แนวทางการเสริมสร้างประสิทธิภาพของหน่วยงานท้องถิ่น โดยเน้นการอำนวยความสะดวก รวดเร็ว ถูกต้อง และเป็นธรรม โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.94 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.789 รองลงมา คือ การเสริมสร้างความเข้มแข็งและประสิทธิภาพของกลไกการตรวจสอบโดยภาคประชาชนท้องถิ่น โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.86 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.811

2. ด้านหลักคุณธรรม พบว่า ผลการวิเคราะห์ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การเสริมสร้างความสามัคคีและลดความขัดแย้งระหว่างเจ้าหน้าที่กับเจ้าหน้าที่และผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชา โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 4.03 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.780 รองลงมา คือ การเสริมสร้างจริยธรรมและพัฒนาระบบราชการให้ยึดหลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติราชการ โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.88 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.736

3. ด้านหลักความโปร่งใส พบว่า ผลการวิเคราะห์ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ แนวทางการเสริมสร้างความโปร่งใสด้านการเปิดเผยข้อมูล เพื่อให้ประชาชนสามารถรับรู้การทำงานของหน่วยงานได้ โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.70 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.784 รองลงมา คือ การสร้างระบบการตรวจสอบการทำงานในหน่วยงานที่มีประสิทธิภาพสูง โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.68 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.762

4. ด้านการมีส่วนร่วม พบว่า ผลการวิเคราะห์ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ แนวทางการเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจโดยใช้เสียงส่วนใหญ่ ในการหาฉันทามติร่วมกันระหว่างประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.90 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.832 รองลงมา คือ การเสริมสร้างโดยการเปิดโอกาสให้ประชาชน

เข้ามามีส่วนร่วมในการเข้าถึงอำนาจการตัดสินใจในการพัฒนาท้องถิ่นในรูปแบบของคณะกรรมการภาคประชาชน โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.80 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.670

5. ด้านความรับผิดชอบ พบว่า ผลการวิเคราะห์ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ แนวทางการเสริมสร้างให้บุคลากรในองค์กรได้เคารพในความความคิดเห็นที่แตกต่างกันและกล้ายอมรับผลของการกระทำ พร้อมรับการตรวจสอบ โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.75 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.701 รองลงมา คือ การเสริมสร้างการทำงานเป็นทีม อย่างมีเป้าหมาย และเน้นให้บุคลากรมีจิตสำนึกในหน้าที่ที่มีต่อท้องถิ่น และตระหนักถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญ โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.73 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.752

6. ด้านหลักความคุ้มค่า พบว่า ผลการวิเคราะห์ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ แนวทางการเสริมสร้างให้หน่วยงานมีวิธีการและขั้นตอนในการจัดสรรงบประมาณอย่างเป็นระบบและเหมาะสมกับการดำเนินงาน โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.77 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.621 รองลงมา คือ การส่งเสริมการฝึกอบรมและเพิ่มพูนความรู้ ในการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อบูรณาการในงาน ที่ตนเองรับผิดชอบและลดต้นทุนได้ โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.74 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.788

7. ด้านหลักความเสมอภาค พบว่า ผลการวิเคราะห์ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ แนวทางการส่งเสริมการใช้กฎ ระเบียบ ข้อบังคับโดยไม่เลือกปฏิบัติ มีความเสมอภาคเท่าเทียมและเป็นธรรมกับทุกฝ่าย โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.72 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.662 รองลงมา คือ การส่งเสริมให้มีการพัฒนาความเป็นอยู่และการมีส่วนร่วม โดยเปิดโอกาสให้แก่วัยรุ่นและชาวย่างเท่าเทียมกัน เช่น การวางแผนพัฒนาท้องถิ่นและการบริการสาธารณะซึ่งจำเป็นในการดำรงชีวิต โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.66 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.806

8. ด้านหลักความสอดคล้อง พบว่า ผลการวิเคราะห์ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ แนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ของบุคลากรด้วยวิธีการเรียนรู้วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมของสังคม เพื่อให้ทราบถึงความต้องการของชุมชนและสังคมที่แท้จริง โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.74 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.637 รองลงมา คือ การมีนโยบาย วัตถุประสงค์ เป้าหมาย และแผนยุทธศาสตร์การดำเนินงานที่มีทิศทางสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ตลอดจนการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ในชุมชน โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.71 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.596

9. ด้านหลักการมีวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์ พบว่า ผลการวิเคราะห์ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ แนวทางการส่งเสริมให้มีการนำวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์เผยแพร่ให้บุคลากรและ

ประชาชนในท้องถิ่นได้ทราบ เพื่อให้รับรู้ถึงแนวคิดวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์ที่จะปฏิบัติในอนาคต สำหรับองค์กรและท้องถิ่น ว่าตรงกับความต้องการที่แท้จริงของบุคลากรและชุมชนเพียงใด โดยมี ค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.66 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.583 รองลงมา คือ การ ส่งเสริมให้ผู้นำหรือผู้บริหารองค์กรท้องถิ่นมีการ บูรณาการข้อมูลข่าวสารที่แตกต่างกันทั้งภายใน และภายนอก เข้าไว้เป็นยุทธศาสตร์สำหรับการเปลี่ยนแปลง และคาดการณ์แนวโน้มในอนาคต ขององค์กร สังคมและชุมชนท้องถิ่น โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.65 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.729

10. ด้านหลักการควบคุมการคอร์รัปชัน พบว่า ผลการวิเคราะห์ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ แนวทางการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและศีลธรรมให้กับท้องถิ่นในการตระหนักภัยของการคอร์รัปชัน โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.73 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.553 รองลงมา คือ การส่งเสริมส่งเสริมการใช้กลไกทางกฎหมายในการตรวจสอบการดำเนินงานใน หน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.64 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.648

5.2.2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ประชาชน)

1. ด้านหลักนิติธรรม พบว่า ผลการวิเคราะห์ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ แนวทางการเสริมสร้างความเข้มแข็งและประสิทธิภาพของกลไกการตรวจสอบโดยภาคประชาชนท้องถิ่น โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.92 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.898 รองลงมา คือ สร้าง วัฒนธรรมแบบธรรมาภิบาลและจัดให้มีกลไกที่ส่งเสริมการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งอย่างสันติวิธี โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.66 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.737

2. ด้านหลักคุณธรรม พบว่า ผลการวิเคราะห์ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ แนวทางการเสริมสร้างจริยธรรมและพัฒนากระบวนการให้ยึดหลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติราชการ โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.81 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.845 รองลงมา คือ เสริมสร้างความสามัคคีและลดความขัดแย้งระหว่างเจ้าหน้าที่กับเจ้าหน้าที่และผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชา โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.60 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.855

3. ด้านหลักความโปร่งใส พบว่า ผลการวิเคราะห์ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ แนวทางการเสริมสร้างความโปร่งใสด้านการเปิดเผยข้อมูล เพื่อให้ประชาชนสามารถรับรู้การทำงานของหน่วยงานได้ โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.59 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.738 รองลงมา คือ ส่งเสริมให้ประชาชนและสื่อมวลชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการจัดซื้อ จัด

จ้าง การให้สัมปทาน และการออกระเบียบต่าง ๆ โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.47 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.694

4. ด้านการมีส่วนร่วม พบว่า ผลการวิเคราะห์ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ แนวทางการเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจโดยใช้เสียงส่วนใหญ่ ในการหาฉันทามติร่วมกันระหว่างประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.64 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.857 รองลงมา คือ การเสริมสร้างโดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเข้าถึงอำนาจการตัดสินใจในการพัฒนาท้องถิ่นในรูปของคณะกรรมการภาคประชาชน โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.53 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.781

5. ด้านความรับผิดชอบ พบว่า ผลการวิเคราะห์ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ แนวทางการให้บุคลากรยอมรับการพัฒนาการเปลี่ยนแปลง เพื่อปรับใช้ในการบริหารจัดการองค์กรและชุมชน โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.54 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.799 รองลงมา คือ เสริมสร้างการทำงานเป็นทีม อย่างมีเป้าหมาย และเน้นให้บุคลากรมีจิตสำนึกในหน้าที่ที่มีต่อท้องถิ่น และตระหนักถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญ โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.48 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.782

6. ด้านหลักความคุ้มค่า พบว่า ผลการวิเคราะห์ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ แนวทางการเสริมสร้างให้หน่วยงานมีวิธีการและขั้นตอนในการจัดสรรงบประมาณอย่างเป็นระบบและเหมาะสมกับการดำเนินงาน โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.61 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.896 รองลงมา คือ การเสริมสร้างระบบบริหารการเงินที่รัดกุมเพื่อป้องกันปัญหาประสิทธิภาพของการใช้เงินผิดประเภทหรือผิดวัตถุประสงค์ และการหน่วยงานมีการจัดทำรายงานและแจกแจงการใช้จ่ายเงินเพื่อเผยแพร่แก่สาธารณชนโดยทั่วไป โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.56 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.789

7. ด้านหลักความเสมอภาค พบว่า ผลการวิเคราะห์ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ แนวทางการเสริมสร้างการมีระบบการจัดสรรทรัพยากรและงบประมาณที่คำนึงถึงความต้องการและผลประโยชน์ของคนทุกกลุ่มโดยไม่เลือกปฏิบัติ โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.86 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.926 รองลงมา คือ ส่งเสริมการใช้กฎ ระเบียบ ข้อบังคับโดยไม่เลือกปฏิบัติ มีความเสมอภาคเท่าเทียมและเป็นธรรมกับทุกฝ่าย โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.76 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.918

8. ด้านหลักความสอดคล้อง พบว่า ผลการวิเคราะห์ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การมีนโยบาย วัตถุประสงค์ เป้าหมายและแผนยุทธศาสตร์การดำเนินงานที่มีทิศทางสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ตลอดจนการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ในชุมชน โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่

3.67 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.753 รองลงมา คือ ส่งเสริมการระดมความคิดจากคนในชุมชนเพื่อหาจุดสนใจร่วมกันหรือนันทามติ และความต้องการที่สอดคล้องต้องกันเพื่อลดปัญหาความขัดแย้งของคนในชุมชน

9. ด้านหลักการมีวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์ พบว่า ผลการวิเคราะห์ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด มีจำนวน 2 ข้อ คือ (ก) แนวทางการเสริมสร้างกระบวนการกำหนดวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ สำหรับการบริหารงานในอนาคตเพื่อจัดวางตำแหน่งขององค์กรให้บรรลุผลสำเร็จ และ (ข) แนวทางการส่งเสริมให้มีการนำวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์เผยแพร่ให้บุคลากรและประชาชนในท้องถิ่นได้ทราบ เพื่อให้รับรู้ถึงแนวคิดวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์ที่จะปฏิบัติในอนาคตสำหรับองค์กรและท้องถิ่น ว่าตรงกับความต้องการที่แท้จริงของบุคลากรและชุมชนเพียงใด โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.64 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.823 และ 0.740 รองลงมา คือ การส่งเสริมให้ผู้นำหรือผู้บริหารองค์กรท้องถิ่นมีการบูรณาการข้อมูลข่าวสารที่แตกต่างกันทั้งภายในและภายนอก เข้าไว้เป็นยุทธศาสตร์สำหรับการเปลี่ยนแปลงและคาดการณ์แนวโน้มในอนาคตขององค์กร สังคมและชุมชนท้องถิ่น โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.56 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.702

10. ด้านหลักการควบคุมการคอร์รัปชัน พบว่า ผลการวิเคราะห์ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ แนวทางการส่งเสริมภาคประชาสังคมและกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชนให้มีบทบาทมากขึ้นในการตรวจสอบการดำเนินงานของหน่วยงานและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.58 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.787 รองลงมา คือ การส่งเสริมโดยใช้อำนาจอิสรภาพที่มีอยู่ตามกฎหมายเป็นกลไกในการตรวจสอบการดำเนินงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ 3.57 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. deviation) ที่ 0.815

จากผลการศึกษาวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยจะเสนอผลการเปรียบเทียบ เพื่อให้เกิดความชัดเจนยิ่งขึ้น ของผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบประเมินความคิดเห็นแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระหว่าง ผู้บริหาร/สมาชิก/พนักงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับประชาชน ได้ดังต่อไปนี้

การเปรียบเทียบแนวทางการ เสริมสร้างธรรมาภิบาล	ผู้บริหาร/สมาชิก/พนักงาน ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	ประชาชน
1. ด้านหลักนิติธรรม	แนวทางการเสริมสร้าง ประสิทธิภาพของหน่วยงานท้องถิ่น โดยเน้นการอำนวยความสะดวก รวดเร็ว ถูกต้องและเป็นธรรม	เสริมสร้างความเข้มแข็งและ ประสิทธิภาพของกลไกการ ตรวจสอบโดยภาคประชาชน ท้องถิ่น
2. ด้านหลักคุณธรรม	แนวทางการเสริมสร้างความ สามัคคีและลดความขัดแย้ง ระหว่างเจ้าหน้าที่กับเจ้าหน้าที่ และ ผู้ บั ง คั บ บั ญ ชา กั บ ผู้ได้บังคับบัญชา	เสริมสร้างจริยธรรมและ พัฒนาระบบราชการให้ยึด หลักธรรมาภิบาลในการ ปฏิบัติราชการ
3. ด้านหลักความโปร่งใส	แนวทางการเสริมสร้างความ โปร่งใสด้านการเปิดเผยข้อมูล เพื่อให้ประชาชนสามารถรับรู้การ ทำงานของหน่วยงานได้	เสริมสร้างความโปร่งใสด้าน การเปิดเผยข้อมูล เพื่อให้ ประชาชนสามารถรับรู้การ ทำงานของหน่วยงานได้
4. ด้านการมีส่วนร่วม	แนวทางการเสริมสร้าง กระบวนการตัดสินใจโดยใช้เสียง ส่วนใหญ่ ในการหาฉันทามติ ร่วมกันระหว่างประชาชนและ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	เสริมสร้างกระบวนการ ตัดสินใจโดยใช้เสียงส่วน ใหญ่ ในการหาฉันทามติ ร่วมกันระหว่างประชาชนและ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
5. ด้านความรับผิดชอบ	แนวทางการเสริมสร้างให้ บุคลากรในองค์กรได้เคารพใน ความความคิดเห็นที่แตกต่างกัน และกล้ายอมรับผลของการกระทำ พร้อมรับการตรวจสอบ	บุคลากรยอมรับการ พัฒนาการเปลี่ยนแปลง เพื่อ ปรับใช้ในการบริหารจัดการ องค์กรและชุมชน
6. ด้านหลักความคุ้มค่า	แนวทางการเสริมสร้างให้ หน่วยงานมีวิธีการและขั้นตอนใน การจัดสรรงบประมาณอย่างเป็น ระบบและเหมาะสมกับการ ดำเนินงาน	เสริมสร้างให้หน่วยงานมี วิธีการและขั้นตอนในการ จัดสรรงบประมาณอย่างเป็น ระบบและเหมาะสมกับการ ดำเนินงาน

การเปรียบเทียบแนวทางการ เสริมสร้างธรรมาภิบาล	ผู้บริหาร/สมาชิก/พนักงานของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	ประชาชน
7. ด้านหลักความเสมอภาค	แนวทางการส่งเสริมการใช้กฎ ระเบียบ ข้อบังคับโดยไม่เลือก ปฏิบัติ มีความเสมอภาคเท่าเทียม และเป็นธรรมกับทุกฝ่าย	แนวทางการเสริมสร้างการมี ระบบการจัดสรรทรัพยากร และงบประมาณที่คำนึงถึง ความต้อ ง ก า ร แ ลະ ผลประโยชน์ของคนทุกกลุ่ม โดยไม่เลือกปฏิบัติ
8. ด้านหลักความสอดคล้อง	แนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ ของบุคลากรด้วยวิธีการเรียนรู้ วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมของ สังคม เพื่อให้ทราบถึงความ ต้องการของชุมชนและสังคมที่ แท้จริง	มีนโยบาย วัตถุประสงค์ เป้าหมายและแผนยุทธศาสตร์ การดำเนินงานที่มีทิศทาง สอดคล้องกับความต้องการของ ชุมชน ตลอดจนการอนุรักษ์ภูมิ ปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ในชุมชน
9. ด้านหลักการมีวิสัยทัศน์ เชิงยุทธศาสตร์	ส่งเสริมให้มีการนำวิสัยทัศน์เชิง ยุทธศาสตร์เผยแพร่ให้บุคลากร และประชาชนในท้องถิ่นได้ ทราบ เพื่อให้รับรู้ถึงแนวคิด วิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์ที่จะ ปฏิบัติในอนาคตสำหรับองค์กร และท้องถิ่น ว่าตรงกับ ความต้องการที่แท้จริงของบุคลากร และชุมชนเพียงใด	1. เสริมสร้างกระบวนการ กำหนดวิสัยทัศน์และ ยุทธศาสตร์สำหรับการ บริหารงานในอนาคต เพื่อ จัดวางตำแหน่งขององค์กรให้ บรรลุผลสำเร็จ 2. ส่งเสริมให้มีการนำ วิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์ เผยแพร่ให้บุคลากรและ ประชาชนในท้องถิ่นได้ ทราบ เพื่อให้รับรู้ถึงแนวคิด วิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์ที่จะ ปฏิบัติในอนาคตสำหรับ องค์กรและท้องถิ่น ว่าตรงกับ ความต้องการที่แท้จริงของ บุคลากรและชุมชนเพียงใด

การเปรียบเทียบแนวทางการ เสริมสร้างธรรมาภิบาล	ผู้บริหาร/สมาชิก/พนักงานของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	ประชาชน
10. ด้านหลักการควบคุม การคอร์รัปชัน	แนวทางการการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและศีลธรรมให้กับ ท้องถิ่นในการตระหนักภัยของ การคอร์รัปชัน	ส่งเสริมภาคประชาสังคม และกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชนให้ มีบทบาทมากขึ้นในการ ตรวจสอบการดำเนินงานของ หน่วยงาน และ องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น

หมายเหตุ เป็นการประเมินแนวทางฯ ที่ได้ค่าเฉลี่ยสูงสุด

5.3 อภิปรายผล

จากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล ทำให้สามารถอภิปรายผลเป็นรายด้านได้ดังต่อไปนี้

1. ด้านหลักนิติธรรม ผลการศึกษาวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นพนักงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชน มีผลการประเมินอยู่ในระดับสูง ทั้งคู่ โดยกลุ่มตัวอย่างที่เป็นพนักงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้เสนอแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ค่าเฉลี่ยมากที่สุด) คือ แนวทางการเสริมสร้างประสิทธิภาพของหน่วยงานท้องถิ่น โดยเน้นการอำนวยความสะดวก รวดเร็ว ถูกต้องและเป็นธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทพล พงศธรวิสุทธิ (2548) ซึ่งได้ศึกษาเรื่อง บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลกับการสร้างระบบการบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลสันนาเม็ง อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ควรส่งเสริมให้บุคลากร มีความร่วมมือและเคร่งครัดในกฎระเบียบมีการปฏิบัติงานที่โปร่งใสและมีประสิทธิภาพ และต้องมีการอบรมเพิ่มพูนประสิทธิภาพ มีการลงโทษแก่ผู้กระทำผิดและให้รางวัลกับข้าราชการที่ประพฤติดี นอกจากนั้น ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิสากร ช่างสุวรรณ (2553) ซึ่งได้ศึกษาเรื่อง การใช้ธรรมาภิบาลในการบริหารงานบุคคลตามทัศนคติของบุคลากรมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พบว่า ควรนำข้อมูลที่ได้รับการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรมาใช้ประโยชน์ในการวางแผนและพัฒนาบุคลากรและควรสนับสนุนส่งเสริมให้บุคลากรมีความก้าวหน้าในอาชีพ มีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีความมั่นคงในชีวิต

ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชน ได้เสนอแนวทาง (ค่าเฉลี่ยมากที่สุด) คือ การเสริมสร้างความเข้มแข็งและประสิทธิภาพของกลไกการตรวจสอบโดยภาคประชาชนท้องถิ่น และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิชาติ โชติชัชวาลย์กุล (2550) ซึ่งได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล : กรณีศึกษาเขตอำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี โดยพบว่า พนักงานส่วนตำบล และนักการเมืองท้องถิ่น มีระดับความคิดเห็นในการใช้หลักธรรมาภิบาลตามหลักการมีส่วนร่วม ด้านมีความตระหนักและเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมของบุคลากรชุมชน อยู่ในระดับมากที่สุด

และจากการสัมภาษณ์เชิงลึก ทำให้ทราบว่า ส่วนกลางได้มีการเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบ และนโยบายอยู่บ่อยครั้ง ทำให้พนักงานและเจ้าหน้าที่ทำตามไม่ทันและอาจจะเกิดข้อผิดพลาดได้ ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความจำเป็นที่ต้องแก้ไขระเบียบของตัวเองให้สอดคล้องกับส่วนกลางด้วยเช่นกัน และมีผลทำให้การดำเนินงานเกิดความล่าช้า อีกทั้งระบบกลไก และขั้นตอนในการดำเนินงาน ตลอดจนระยะเวลายังคงเป็นอุปสรรคต่อผู้มารับบริการด้วย

2. ด้านหลักคุณธรรม ผลการศึกษาวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นพนักงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชน มีผลการประเมินอยู่ในระดับสูง ทั้งคู่ โดยกลุ่มตัวอย่างที่เป็นพนักงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้เสนอแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ค่าเฉลี่ยมากที่สุด) คือ การเสริมสร้างความสามัคคีและลดความขัดแย้งระหว่างเจ้าหน้าที่กับเจ้าหน้าที่และผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทพล พงศธรวิสุทธิ (2548) ซึ่งได้ศึกษาเรื่อง บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลกับการสร้างระบบการบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลสันนาเม็ง อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ควรส่งเสริมให้บุคลากร มีความร่วมมือและเคร่งครัดในกฎระเบียบมีการปฏิบัติงานที่โปร่งใสและมีประสิทธิภาพ

ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชน ได้เสนอแนวทาง (ค่าเฉลี่ยมากที่สุด) คือ แนวทางการเสริมสร้างจริยธรรมและพัฒนากระบวนการให้ยึดหลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติราชการ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิชาติ โชติชัชวาลย์กุล (2550) ซึ่งได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล : กรณีศึกษาเขตอำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี โดยพบว่า พนักงานส่วนตำบลและนักการเมืองท้องถิ่นมีระดับความคิดเห็นในการใช้หลักธรรมาภิบาลตามหลักคุณธรรม ด้านมีการปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริตบนพื้นฐานของคุณธรรมและจริยธรรมอยู่ในระดับมากที่สุด

และจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) พบว่า ด้านหลักคุณธรรมยังคงเป็น ปัญหาต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่ สาเหตุหลักเกิดจากความเอนเอียงในการให้คุณให้โทษ แก่บุคลากร ตลอดจนการคำนึงถึงพวกพ้องน้องพี่ ในการให้ประโยชน์ต่างตอบแทนซึ่งกันและกัน อันนำไปสู่ผลลบของการดำเนินการที่ดี แต่ทั้งนี้ยังต้องปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ เพื่อ เป็นกรอบในการให้ความยุติธรรมกับทุกฝ่าย

3. ด้านหลักความโปร่งใส ผลการศึกษาวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็น พนักงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชน มีผลการประเมินอยู่ใน ระดับสูง ทั้งคู่ โดยกลุ่มตัวอย่างที่เป็นพนักงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้เสนอแนว ทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ค่าเฉลี่ยมากที่สุด) ซึ่งสอดคล้อง กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชน คือ แนวทางการเสริมสร้างความโปร่งใสด้านการเปิดเผยข้อมูล เพื่อให้ประชาชนสามารถรับรู้การทำงานของหน่วยงานได้ นอกจากนี้ยังได้สอดคล้องกับ งานวิจัยของอภิชาติ โชติชวัลย์กุล (2550) ซึ่งได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิ บาลขององค์การบริหารส่วนตำบล : กรณีศึกษาเขตอำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี โดย พบว่า พนักงานส่วนตำบลและนักการเมืองท้องถิ่นมีระดับความคิดเห็นในการใช้หลักธรรมาภิบาล ตามหลักความโปร่งใสด้านการแต่งตั้งคณะกรรมการเบิกจ่ายถูกต้องตามระเบียบ อยู่ในระดับมาก

สำหรับกลุ่มประชาชนได้เสนอแนวทาง เสริมสร้างความโปร่งใสด้านการเปิดเผย ข้อมูล เพื่อให้ประชาชนสามารถรับรู้การทำงานของหน่วยงานได้ และยังคล้ายกับงานวิจัย ของนันทพล พงศธรวิสุทธิ (2548) ซึ่งได้ศึกษาเรื่อง บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลกับ การสร้างระบบการบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบล สันนเม้ง อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การบริหารงานใน อบต. ประชาชนในชุมชนมี ความต้องการให้ผู้บริหารสนองความต้องการของชุมชน หัวใจของการบริหารงาน คือ ความ โปร่งใส รวมทั้งการใช้งบประมาณในการบริหารงานอย่างคุ้มค่ามากที่สุด

และจากการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า การกระตุ้นเตือนให้ประชาชนเข้ามาตรวจสอบ การดำเนินงานนั้นยังมีอยู่น้อยมาก สาเหตุหลัก ๆ คือ การประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานรัฐ และการ ปลุกฝังค่านิยมที่ให้คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวม ยังไม่สามารถเข้าไปถึงจิตใจของชาวบ้าน หรือประชาชนคนในท้องถิ่นได้ ในลักษณะนี้อาจทำให้พนักงานหรือผู้บริหารท้องถิ่นเกิดการผูกขาด อำนาจได้

4. ด้านการมีส่วนร่วม ผลการศึกษาวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็น พนักงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชน มีผลการประเมินอยู่ใน ระดับสูง ทั้งคู่ โดยกลุ่มตัวอย่างที่เป็นพนักงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้เสนอแนว

ทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ค่าเฉลี่ยมากที่สุด) ซึ่งสอดคล้องกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชน คือ แนวทางการเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจโดยใช้เสียงส่วนใหญ่ ในการหาฉันทามติร่วมกันระหว่างประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทพล พงศธรวิสุทธิ (2548) ซึ่งได้ศึกษา เรื่อง บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลกับการสร้างระบบการบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลสันนาเม็ง อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ควรส่งเสริมให้บุคลากร มีความร่วมมือกันในการปฏิบัติงาน และยังสอดคล้องกับ อภิชาติ โชติชัชวาลย์กุล (2550) ซึ่งได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล : กรณีศึกษาเขตอำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า พนักงานส่วนตำบล และนักการเมืองท้องถิ่น มีระดับความคิดเห็นในการใช้หลักธรรมาภิบาลตามหลักการมีส่วนร่วม ด้านมีความตระหนักและเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมของบุคลากรชุมชน อยู่ในระดับมากที่สุดมากที่สุด

สำหรับกลุ่มประชาชนได้เสนอแนวทางเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจโดยใช้เสียงส่วนใหญ่ ในการหาฉันทามติร่วมกันระหว่างประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และยังคล้ายกับงานวิจัยของ นิศากร ช่างสุวรรณ (2553) ได้ศึกษาเรื่อง การใช้ธรรมาภิบาลในการบริหารงานบุคคลตามทัศนของบุคลากรมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ซึ่งพบว่า ควรเปิดโอกาสแก่บุคลากรได้แสดงความคิดเห็นต่อสวัสดิการที่ต้องการได้รับควรกำหนดมาตรการที่ชัดเจนในการลงโทษผู้ที่ไม่ปฏิบัติงาน หน่วยงานควรประกาศรายชื่อผู้ได้รับการพิจารณาความดีความชอบให้บุคลากรได้รับทราบ

และจากการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นั้น มีลักษณะปัญหาคล้ายกับหลักความโปร่งใส ซึ่งมีความจำเป็นอย่างมากที่ภาครัฐจะต้องรีบดำเนินการ ทั้งนี้เป็นเพราะประชาชนในท้องถิ่นยังไม่ได้ตระหนักถึงการมีส่วนร่วมในท้องถิ่นอย่างแท้จริง อีกทั้งคนส่วนใหญ่ยังคงคิดคำนึงถึงปากท้องของตัวเองเป็นสำคัญ

5. ด้านความรับผิดชอบ ผลการศึกษาวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นพนักงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชน มีผลการประเมินอยู่ในระดับสูง ทั้งคู่ โดยกลุ่มตัวอย่างที่เป็นพนักงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้เสนอแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ค่าเฉลี่ยมากที่สุด) คือ แนวทางการเสริมสร้างให้บุคลากรในองค์กรได้เคารพในความความคิดเห็นที่แตกต่างกันและกล้ายอมรับผลของการกระทำ พร้อมรับการตรวจสอบ และยังคล้ายกับงานวิจัยของ อภิชาติ โชติชัชวาลย์กุล (2550) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหาร

ส่วนตำบล : กรณีศึกษาเขตอำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งพบว่า พนักงานส่วนตำบลและนักการเมืองท้องถิ่นมีระดับความคิดเห็นในการใช้หลักธรรมาภิบาล หลักความรับผิดชอบ ในด้านมีการจัดโครงสร้างการบริหารงานที่ชัดเจนและมีการกำหนดวิสัยทัศน์พันธกิจและเป้าหมายขององค์กรอย่างชัดเจนอยู่ในระดับมากที่สุด

ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชน ได้เสนอแนวทาง (ค่าเฉลี่ยมากที่สุด) คือ แนวทางการให้บุคลากรยอมรับการพัฒนาการเปลี่ยนแปลง เพื่อปรับใช้ในการบริหารจัดการองค์กรและชุมชน

และจากการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า ส่วนกลางได้มีกฎระเบียบที่ให้พนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องปฏิบัติตาม และต้องมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ปฏิบัติ ซึ่งหากเกิดข้อร้องเรียนนั้น ก็จะเกิดความผิดได้

6. ด้านหลักความคุ้มค่า ผลการศึกษาวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นพนักงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชน มีผลการประเมินอยู่ในระดับสูง ทั้งคู่ โดยกลุ่มตัวอย่างที่เป็นพนักงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้เสนอแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ค่าเฉลี่ยมากที่สุด) ซึ่งสอดคล้องกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชน คือ แนวทางการเสริมสร้างให้หน่วยงานมีวิธีการและขั้นตอนในการจัดสรรงบประมาณอย่างเป็นระบบและเหมาะสมกับการดำเนินงาน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิชาติ โชติชัชวาลย์กุล (2550) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรบริหารส่วนตำบล : กรณีศึกษาเขตอำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งพบว่าพนักงานส่วนตำบลและนักการเมืองท้องถิ่นมีความคิดเห็นในการใช้หลักธรรมาภิบาลตามหลักความคุ้มค่า ด้านมีการวางแผนและสำรวจความต้องการในการใช้วัสดุอุปกรณ์เพื่อให้สามารถนำมาใช้ได้อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด นอกจากนั้นยังคล้ายกับงานวิจัยของ นันทพล พงศธรวิสุทธิ (2548) ซึ่งได้ศึกษา เรื่อง บทบาทขององค์กรบริหารส่วนตำบลกับการสร้างระบบการบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษาองค์กรบริหารส่วนตำบลสันนาเม็ง อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การบริหารงานใน อบต. ประชาชนในชุมชนมีความต้องการให้ผู้บริหารสนองความต้องการของชุมชน หัวใจของการบริหารงาน คือ ความโปร่งใส รวมทั้งการใช้งบประมาณในการบริหารงานอย่างคุ้มค่ามากที่สุด

และจากการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้มีการดำเนินงานเป็นไปตามหลักและผลประโยชน์ของคนในท้องถิ่น แต่บางครั้งก็เกินไปได้ยากในการควบคุมโครงการต่าง ๆ ให้เกิดความคุ้มค่า เนื่องจากงบประมาณและทรัพยากรมีอยู่อย่างจำกัด บางครั้งต้องคอยงบประมาณจากที่อื่น เพื่อนำใช้จ่ายในโครงการที่สำคัญ ๆ

7. ด้านหลักความเสมอภาค ผลการศึกษาวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นพนักงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชน มีผลการประเมินอยู่ในระดับสูง ทั้งคู่ โดยกลุ่มตัวอย่างที่เป็นพนักงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้เสนอแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ค่าเฉลี่ยมากที่สุด) คือ แนวทางการส่งเสริมการใช้กฎ ระเบียบ ข้อบังคับโดยไม่เลือกปฏิบัติ มีความเสมอภาคเท่าเทียมและเป็นธรรมกับทุกฝ่าย นอกจากนั้นยังคล้ายกับงานวิจัยของ นันทพล พงศธรวิสุทธิ (2548) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลกับการสร้างระบบการบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลสันนาเม็ง อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งพบว่า ควรส่งเสริมให้บุคลากร มีความร่วมมือและเคร่งครัดในกฎระเบียบมีการปฏิบัติงานที่โปร่งใสและมีประสิทธิภาพ ต้องมีการอบรมเพิ่มพูนประสิทธิภาพ มีการลงโทษแก่ผู้กระทำผิดและให้รางวัลกับข้าราชการที่ประพฤติดี

ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชน ได้เสนอแนวทาง (ค่าเฉลี่ยมากที่สุด) คือ แนวทางการเสริมสร้างการมีระบบการจัดสรรทรัพยากรและงบประมาณที่คำนึงถึงความต้องการและผลประโยชน์ของคนทุกกลุ่มโดยไม่เลือกปฏิบัติ

และจากผลการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) ทำให้ทราบว่า ด้านความเสมอภาคนี้ส่วนใหญ่เกิดจากความสนิทสนม พวกพ้องและความเกรงใจ ทำให้การปฏิบัติต่อกันไม่มีความเสมอภาค ทั้งงบประมาณและการช่วยเหลือ อีกทั้งการบริหารงานซึ่งมาจากคนละฝ่ายคนละพวก ก็ จะได้รับการปฏิบัติงานไม่เหมือนกัน อีกทั้งการคิดกันเพื่อประโยชน์ส่วนตัวจะทำให้เกิดความขัดแย้งกันมากขึ้น การปฏิบัติงานก็จะไม่มีประสิทธิภาพด้วยเช่นกัน

8. ด้านหลักความสอดคล้อง ผลการศึกษาวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นพนักงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชน มีผลการประเมินอยู่ในระดับสูง ทั้งคู่ โดยกลุ่มตัวอย่างที่เป็นพนักงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้เสนอแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ค่าเฉลี่ยมากที่สุด) คือ แนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ของบุคลากรด้วยวิธีการเรียนรู้วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมของสังคม เพื่อให้ทราบถึงความต้องการของชุมชนและสังคมที่แท้จริง

ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชน ได้เสนอแนวทาง (ค่าเฉลี่ยมากที่สุด) คือ การมีนโยบาย วัตถุประสงค์ เป้าหมายและแผนยุทธศาสตร์การดำเนินงานที่มีทิศทางสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ตลอดจนการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ในชุมชน

และจากการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า ส่วนใหญ่ได้มีการทำประชาคมเพื่อหาความคิดเห็นร่วมกันทั้งในเชิงนโยบายและปฏิบัติ แต่ฝ่ายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่เป็นฝ่าย

ชี้นำประชาชน และการทำประชามสนั้น ได้มีผู้ให้ความสนใจค่อนข้างน้อย ส่วนใหญ่เป็นคนเดิม ๆ ที่เคยทำประชามสเสมอ

9. ด้านหลักการมีวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์ ผลการศึกษาวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นพนักงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชน มีผลการประเมินอยู่ในระดับสูง ทั้งคู่ โดยกลุ่มตัวอย่างที่เป็นพนักงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้เสนอแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ค่าเฉลี่ยมากที่สุด) ซึ่งสอดคล้องกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชน คือ แนวทางการส่งเสริมให้มีการนำวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์เผยแพร่ให้บุคลากรและประชาชนในท้องถิ่นได้ทราบ เพื่อให้รับรู้ถึงแนวคิดวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์ที่จะปฏิบัติในอนาคตสำหรับองค์กรและท้องถิ่น ว่าตรงกับความต้องการที่แท้จริงของบุคลากรและชุมชนเพียงใด

นอกจากนั้นกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชน ยังได้เสนอแนวทางอีก คือ แนวทางการเสริมสร้างกระบวนการกำหนดวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์สำหรับการบริหารงานในอนาคต เพื่อจัดวางตำแหน่งขององค์กรให้บรรลุผลสำเร็จ

และจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) ผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงานและประชาชน ทำให้ทราบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้มีการนำข้อเสนอของชุมชนมาจัดทำเป็นนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนารองรับ ซึ่งหน่วยงานนโยบายและแผนได้กลั่นกรองข้อเสนอเหล่านั้น เพื่อเสนอต่อสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หากว่าโครงการใดรับด่วนอาจจะมีการจัดทำได้เลย นับเป็นข้อดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่นำข้อเสนอของชุมชนนั้นมาจัด เพื่อให้ได้ตรงตามความต้องการของชุมชน

10. ด้านหลักการควบคุมการคอร์รัปชัน ผลการศึกษาวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นพนักงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชน มีผลการประเมินอยู่ในระดับสูง ทั้งคู่ โดยกลุ่มตัวอย่างที่เป็นพนักงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้เสนอแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ค่าเฉลี่ยมากที่สุด) คือ แนวทางการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและศีลธรรมให้กับท้องถิ่นในการตระหนักภัยของการคอร์รัปชัน

ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชน ได้เสนอแนวทาง (ค่าเฉลี่ยมากที่สุด) คือ แนวทางการส่งเสริมภาคประชาสังคมและกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชนให้มีบทบาทมากขึ้นในการตรวจสอบการดำเนินของหน่วยงานและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

และจากการสัมภาษณ์เชิงลึก กับประชาชน และผู้ปฏิบัติงาน ทำให้ทราบว่า การควบคุมการคอร์รัปชัน นั้นยังทำได้ยาก เพราะผู้ปฏิบัติงานยังคงต้องทำตามฝ่ายบริหารซึ่งเป็น

ผู้บังคับบัญชาในระดับสูง และเป็นผู้ให้ความดีความชอบ หรือขึ้นเงินเดือน แต่อย่างไรก็ตามยังมีกฎระเบียบต่าง ๆ ที่ยังต้องปฏิบัติตามและคอยบังคับไม่ให้กระทำผิด อีกทั้งยังมีหน่วยงานภายนอกที่คอยตรวจสอบการดำเนินงานและโครงการต่างๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่ ซึ่งถือเป็นการควบคุมการคอร์รัปชันในระดับหนึ่งเช่นกัน

สรุป ผลการวิเคราะห์ซึ่งได้เสนอแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ดังนี้

1. ด้านหลักนิติธรรม ได้เสนอแนวทาง ไว้ 2 ข้อ คือ

1. แนวทางการเสริมสร้างประสิทธิภาพของหน่วยงานท้องถิ่นโดยเน้นการอำนวยความสะดวก รวดเร็ว ถูกต้องและเป็นธรรม
2. การเสริมสร้างความเข้มแข็งและประสิทธิภาพของกลไกการตรวจสอบโดยภาคประชาชนท้องถิ่น

2. ด้านหลักคุณธรรม ได้เสนอแนวทาง ไว้ 2 ข้อ คือ

1. การเสริมสร้างความสามัคคีและลดความขัดแย้งระหว่างเจ้าหน้าที่กับเจ้าหน้าที่และผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชา
2. แนวทางการเสริมสร้างจริยธรรมและพัฒนาระบบราชการให้ยึดหลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติราชการ

3. ด้านหลักความโปร่งใส ได้เสนอแนวทาง ไว้ 1 ข้อ คือ

1. แนวทางการเสริมสร้างความโปร่งใสด้านการเปิดเผยข้อมูล เพื่อให้ประชาชนสามารถรับรู้การทำงานของหน่วยงานได้

4. ด้านการมีส่วนร่วม ได้เสนอแนวทาง ไว้ 1 ข้อ คือ

1. แนวทางการเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจโดยใช้เสียงส่วนใหญ่ ในการหาฉันทามติร่วมกันระหว่างประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

5. ด้านความรับผิดชอบ ได้เสนอแนวทาง ไว้ 2 ข้อ คือ

1. แนวทางการเสริมสร้างให้บุคลากรในองค์กรได้เคารพในความความคิดเห็นที่แตกต่างกันและกล้ายอมรับผลของการกระทำ พร้อมรับการตรวจสอบ
2. แนวทางการให้บุคลากรยอมรับการพัฒนาการเปลี่ยนแปลง เพื่อปรับใช้ในการบริหารจัดการองค์กรและชุมชน

6. ด้านหลักความคุ้มค่า ได้เสนอแนวทาง ไว้ 1 ข้อ คือ

1. แนวทางการเสริมสร้างให้หน่วยงานมีวิธีการและขั้นตอนในการจัดสรรงบประมาณอย่างเป็นระบบและเหมาะสมกับการดำเนินงาน

7. ด้านหลักความเสมอภาค ได้เสนอแนวทาง ไว้ 2 ข้อ คือ

1. แนวทางการส่งเสริมการใช้กฎ ระเบียบ ข้อบังคับโดยไม่เลือกปฏิบัติ มีความเสมอภาคเท่าเทียมและเป็นธรรมกับทุกฝ่าย
2. แนวทางการเสริมสร้างการมีระบบการจัดสรรทรัพยากรและงบประมาณที่คำนึงถึงความต้องการและผลประโยชน์ของคนทุกกลุ่มโดยไม่เลือกปฏิบัติ

8. ด้านหลักความสอดคล้อง ได้เสนอแนวทาง ไว้ 2 ข้อ คือ

1. แนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ของบุคลากรด้วยวิธีการเรียนรู้วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมของสังคม เพื่อให้ทราบถึงความต้องการของชุมชนและสังคมที่แท้จริง
2. การมีนโยบาย วัตถุประสงค์ เป้าหมายและแผนยุทธศาสตร์การดำเนินงานที่มีทิศทางสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ตลอดจนการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ในชุมชน

9. ด้านหลักการมีวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์ ได้เสนอแนวทาง ไว้ 2 ข้อ คือ

1. แนวทางการส่งเสริมให้มีการนำวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์เผยแพร่ให้บุคลากรและประชาชนในท้องถิ่นได้ทราบ เพื่อรับรู้ถึงแนวคิดวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์ที่จะปฏิบัติในอนาคตสำหรับองค์กรและท้องถิ่น ว่าตรงกับความต้องการที่แท้จริงของบุคลากรและชุมชนเพียงใด
2. แนวทางการเสริมสร้างกระบวนการกำหนดวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์สำหรับการบริหารงานในอนาคต เพื่อจัดวางตำแหน่งขององค์กรให้บรรลุผลสำเร็จ

10. ด้านหลักการควบคุมการคอร์รัปชัน ได้เสนอแนวทาง ไว้ 2 ข้อ คือ

1. แนวทางการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและศีลธรรมให้กับท้องถิ่นในการตระหนักภัยของการคอร์รัปชัน
2. แนวทางการส่งเสริมภาคประชาสังคมและกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชนให้มีบทบาทมากขึ้นในการตรวจสอบการดำเนินของหน่วยงานและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

5.4 ข้อเสนอแนะ

5.4.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. รัฐบาลควรให้ความสำคัญให้มากขึ้น ในการสร้างจิตสำนึกสำหรับการบริหารงานตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพราะมีความสำคัญสำหรับการพัฒนาชุมชนหมู่บ้าน ซึ่งเป็นรากหญ้าของประเทศ

2. ควรมีนโยบายในการสนับสนุน ให้มีการจัดทำตัวชี้วัด การบริหารงานตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และกระบวนการนำไปปฏิบัติสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการประเมินผลการดำเนินงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพประสิทธิผลอย่างแท้จริง

3. ควรมีหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการติดตามและประเมินผลการบริหารงานตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อทำหน้าที่ในการกำกับดูแลการบริหารจัดการท้องถิ่น

5.4.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. ควรมีการส่งเสริม ให้มีการนำผลงานวิจัยต่าง ๆ ด้านการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ไปปรับใช้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนการเข้าถึงประชาชนที่อยู่ในท้องถิ่น เพื่อสร้างพลังชุมชนให้มีความเข้มแข็งและสามารถทำงานร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้อย่างสมานฉันท์

2. ควรมีการเสริมสร้างประสิทธิภาพของหน่วยงานท้องถิ่นโดยเน้นการบริการรวดเร็ว ถูกต้อง เป็นธรรม และเสริมสร้างกลไกในการตรวจสอบโดยภาคประชาชนท้องถิ่น

3. ควรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับอย่างเคร่งครัดให้มีความถูกต้อง พร้อมทั้งส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและศีลธรรมให้กับท้องถิ่นในการตระหนักถึงภัยของการคอร์รัปชัน

5.4.3 ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรนำงานวิจัยนี้ไปศึกษาต่อยอด ด้วยการสร้างตัวชี้วัด และกระบวนการปฏิบัติ ในแต่ละด้าน เพื่อวัดความสำเร็จของธรรมาภิบาลพร้อมกับการนำไปทดลองใช้ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทยให้ยั่งยืน

2. ควรศึกษาแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ประสบความสำเร็จอย่างแท้จริงด้านการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี (ธรรมาภิบาล)

บรรณานุกรม

- โกวิท พวงงาม. (2549). การส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
รวบรวมบทความวิชาการ (ฉบับที่ 1), หน้า 31 - 36. [Online]. วันที่สืบค้น 2 กุมภาพันธ์ 2555
จากฐานข้อมูลกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น.
<http://www.local.moi.go.th/journal%206.pdf>
- ไชยวัฒน์ คำชู และคณะ. (2545). **ธรรมาภิบาล**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ น้ำฝน.
- ถวิลวดี บุรีกุล. (2547). **วัดระดับการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี**. พิมพ์ครั้งที่ 1. สถาบันพระปกเกล้า.
: พิมพ์ดี จำกัด.
- เทศบาลนครสมุทรสาคร. (2548). **100 ปี เอลิมฟ้าท่าฉลอม สุขาภิบาลแห่งแรกในประเทศไทย**.
หอสมุดกรมพระยาดำรงราชานุภาพ.
- เทศบาลนครสมุทรสาคร. (2552, มีนาคม). **สุขาภิบาลท่าฉลอม ปฐมบทแห่งการปกครองท้องถิ่น
ไทย**. วารสารนครสาคร ปีที่ 1 ฉบับที่ 2, 2552: 1-15
- ธฤณ รอดรักษา. (2553). **คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**
กรณีศึกษา : เทศบาลนครสมุทรสาคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. สาขารัฐ
ประศาสนศาสตร์. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ธีรยุทธ บุญมี. (2541). **ธรรมนูญแห่งชาติ ยุทธศาสตร์กู้ภัยนะประเทศไทย**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
สายธาร.
- นพพล สุรนักครินทร์. (2547). **การนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบล ตาม
ทัศนะของประชาชนจังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต.
เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- นันทพล พงศธรวิสุทธิ. (2548). **บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลกับการสร้างระบบการ
บริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลสันนาเม็ง
อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต. เชียงใหม่:
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- นิสกร ช่างสุวรรณ. (2553). **การใช้ธรรมาภิบาลในการบริหารงานบุคคลตามทัศนของบุคลากร
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์**. กองการเจ้าหน้าที่ สำนักงานอธิการบดี
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. (2542). **การสร้างธรรมาภิบาล (ในสังคมไทย)**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน.
บุญฤทธิ์ เกตุจำนงค์. (2550). **การนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : ศึกษา**

กรณี เทศบาลนครนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, ชลบุรี:
มหาวิทยาลัยบูรพา

บุญบง ชัยเจริญวัฒนะ และบุญมี ลี. (2544). **ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล (Indicators of Good Governance)**. รายงานการวิจัย, สถาบันพระปกเกล้า.

พสุ เดชะรินทร์ และคณะ. 2549. **การพัฒนางานให้มีขีดสมรรถนะสูง (High Performance Organization)**. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ ก.พลพิมพ์ (1996) จำกัด.

“พระราชกฤษฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.2546” (2546, 9 ตุลาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 120 ตอนที่ 100 ก. หน้า 1 - 16.

“พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546” (2546, 22 ธันวาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 120 ตอนที่ 124 ก. หน้า 16.

“พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542” (2542, 17 พฤศจิกายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 116 ตอนที่ 114 ก. หน้า 48 - 66.

“พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2549” (2550, 8 มกราคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 124 ตอนที่ 2 ก. หน้า 1 - 3.

“พระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 13) พ.ศ. 2552” (2552, 13 พฤศจิกายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 126 ตอนที่ 85 ก. หน้า 7-9.

พระราชบัญญัติเทศบาล (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546.

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542

“รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540” (2540, 11 ตุลาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 114 ตอนที่ 55 ก. หน้า 1 - 33.

“รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550” (2550, 24 สิงหาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 124 ตอนที่ 47 ก. หน้า 1 - 127.

วชิรญา เอื้อวิทยาสุกร. (2545). **ธรรมาภิบาล**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ น้าฝน.

ยงยุทธ อินทชาติ. (2548 เมษายน). **ความรับผิดชอบธรรมาภิบาล และการพัฒนาที่ยั่งยืน (Accountability and Good Governance : Making Development Sustainable)**. วารสารวิชาการปริทัศน์, ปีที่ 13 (ฉบับที่ 4): 15-19.

- ศรีพัชรา สิทธิคำจร แก้วพิจิตร. (2551). การใช้หลักธรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน
วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศิริรัตน์ ชุณหคล้าย. (2546). **ระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์**. สาขารัฐประศาสนศาสตร์:
ภาควิชาสังคมศาสตร์. คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ศูนย์ปฏิบัติการกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2554). **หลักเกณฑ์ โครงสร้าง อำนาจหน้าที่
ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบล** [Online]. วันที่สืบค้น 8 ธันวาคม
2554, จาก ฐานข้อมูล http://www.thailocaladmin.go.th/work/DLA_DOC/local.jsp.
- สมบูรณ์ ศิริประชัย. (2552 พฤษภาคม-สิงหาคม). **ธรรมาภิบาลภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ : นัยต่อ
ประเทศไทย**. รัฐศาสตร์สาร. ปีที่ 30 (ฉบับที่ 2): 1-112.
- สมบูรณ์ ศิริประชัย. (2552). **ธรรมาภิบาลภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ : นัยต่อประเทศไทย**. [Online].
วันที่สืบค้น 24 ธันวาคม 2554 จากฐานข้อมูล ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ (E-library)
สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
http://library2.parliament.go.th/journal/thjournal/t141/2552/30_2/t30_2.pdf
- สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. (2545, พฤศจิกายน - ธันวาคม). “ปาฐกถาพิเศษ” ธรรมาภิบาล. ปีที่ 49
(27): 11-12
- สาโรจน์ โอพิทักษ์ชีวิน. (2554). **การจัดการและพฤติกรรมองค์กร : เพื่อสร้างและรักษาความ
ได้เปรียบเชิงแข่งขันไว้ให้ยั่งยืนในโกลบอลไลเซชัน**. กรุงเทพฯ. พิมพ์ที่ ซีวีแอลการพิมพ์.
- สุขุม นวลสกุล และ โกศล วจนพันธุ์. (2539). **ทฤษฎีและจริยธรรมทางการเมือง 1**. พิมพ์ครั้งที่ 9.
กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2547). **คู่มือเทคนิคและวิธีการบริหารจัดการ
สมัยใหม่ ตามแนวการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี: การบริหารคุณภาพโดยรวม (Total
Quality Management)**. พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ที่สำนักงานคณะกรรมการ
พัฒนาระบบราชการ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2550). **ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย
(พ.ศ. 2551 - 2555)**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (กพร.).
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2549). **ชุดคู่มือเทคนิคและวิธีการบริหารจัดการ
สมัยใหม่ ตามแนวทางการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร :
สหมิตรพรินติ้ง.
- ศูนย์ส่งเสริมจริยธรรมและเพิ่มทักษะ สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ.
(2550). **แนวทางการดำเนินการตามวาระแห่งชาติด้านจริยธรรม ธรรมาภิบาล**

- และการป้องกันการทุจริตประพุดติมิชอบในภาครัฐ: การดำเนินการตาม
มาตรการสร้างราชการใสสะอาด. [Online]. วันที่สืบค้น 17 กุมภาพันธ์ 2555 จาก
http://www.igpthai.org/nation_sit/pdf/data160107/nation_agenda.pdf
- สำนักงานส่งเสริมและประสานงานคณะรัฐมนตรี สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (2553). **ตัวชี้วัด
ตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย(ฉบับปรับปรุง
2553)**. [Online]. วันที่สืบค้น 14 กุมภาพันธ์ 2555 จาก www.cabinet.thaigov.go.th
- สำนักวิจัยและพัฒนา. (2545). **โครงการศึกษาเพื่อพัฒนาดัชนีวัดผลการพัฒนาระบบบริหารจัดการที่ดี.
กรุงเทพมหานคร : สถาบันพระปกเกล้า.**
- อภิชาติ โชติชัชวาลย์กุล. (2550). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล :
กรณีศึกษาเขตอำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์ : มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- อมรา พงศาพิชญ์. (2543). **รัฐธรรมนูญกับประชาสังคมและองค์กรประชาสังคม**. ในเอกสาร
ประกอบการสัมมนาเรื่อง สิ่งแวดล้อมในรัฐธรรมนูญ แปลงแนวคิดไปสู่ปฏิบัติ.
กรุงเทพมหานคร : กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและ
สิ่งแวดล้อม.
- อรพินท์ สฟโชคชัย. (2540). **สังคมเสถียรภาพและกลไกประชารัฐที่ดี**. รายงานที่ดีอาร์ไอ. ฉบับที่ 20
มกราคม 2541. 12 หน้า. วันที่สืบค้น 6 กันยายน 2554 จาก <http://www.ftadigest.com/wb-list.htm>
- Agere, Sam. (2000). **Promoting Good Governance : Principles, Practices and Perspective**.
London : Commonwealth Secretariat.
- Barrister Harun ur Rashid. (n.d.). Good Governance & Bangladesh. Retrieved December 2, 2011.
From http://www.sydneymbashi-bangla.com/Articles/Harun_Good%20Governance.pdf.
- John Graham, Bruce Amos, Tim Plumptre. (2003). **Principles for Good Governance in the 21St
Century**. Policy Brief No. 15, August 2003: 1-9. Retrieved from The Institute On
Governance database.
- Max Weber. (1947). **The Theory of Social and Economic Organizations**. Translated by A.M.
Handerson and Talcott Parsons. New York : Oxford University Press.
- Mahmoud M. Alajlani, Ziad.M.S. Almashaqba, Marzouq Ayed Nemer Al-Qeed. (2010). **The
Classical Theory of Organisation and it's Relevance**. International Research Journal of
Finance and Economics. Issue 41 (2010). Euro Journals Publishing, Inc. 2010.
From <http://www.eurojournals.com/finance.htm>.

- United Nation. (2000). **Building Partnership for Good Governance**. New York : United Nation Press.
- United Nation Development Programme. (1994). **Good governance - sustainable human development**. (n.d.).
from <http://mirror.undp.org/magnet/Docs/!UN98-21.PDF/!GOVERNANCE/!GSHDENG.LIS/!sec1.pdf>
- United Nations Development Programme. (1997). **Governance for sustainable human development**., UNDP policy document. New York, 1997.
- United Nations Development Programme. (1999). **Governance. Kofi Annan, Preventing War and Disaster**. Annual Report on the Work of the Organization.
- Weiss, Thomas G. (2000). **Good governance and global : conceptual and actual challenges**.
London: Thrid World Quarterly.
- World Bank. (1989). **Sub-Saharan Africa: From Crisis to Sustainable Growth : a long-term perspective study**. Retrieved November 26, 2011. From <http://www-wds.worldbank.org>.
- World Bank. (1992). **Governance and Development**. Washington DC: The World Bank.
- World Bank. (1997). **The State in a Changing World**. World Development Report 1997.
Oxford.: Oxford University Press.
- World Bank. (2000). **Reforming Public Institutions and Strengthening Governance**.
Washington DC: The World Bank.

ภาคผนวก

แบบสอบถามการวิจัย (สำหรับ ผู้บริหาร/สมาชิก/พนักงาน/เจ้าหน้าที่ ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น)

เรื่อง แนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัย เรื่อง แนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี (Approaches to Strengthen Good Governance in Local Administration Organization : A Case Study of Sub District Administrative Organization and Municipality in Bang Kruai District, Nontaburi Province)

โดยแบบสอบถามฉบับนี้ใช้เพื่อการศึกษาวิจัยเท่านั้น ข้อมูลทุกอย่างจะถูกเก็บไว้เป็นความลับ จะไม่มีผลกระทบต่อสถานภาพและการปฏิบัติงานของท่านแต่อย่างใด ขอความกรุณาให้ท่านอ่านให้เข้าใจก่อนตอบและตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง กรุณาตอบให้ครบทุกข้อเพื่อประโยชน์ในการนำมาประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล สิ่งที่ได้จากการวิจัยนี้ จักเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาและการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และพัฒนาสังคมให้ยั่งยืนต่อไป

แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้ข้อเสนอแนะและแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระต่อการเสนอแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ขอขอบพระคุณอย่างสูง ในความอนุเคราะห์การตอบแบบสอบถามนี้เป็นอย่างดี

คณะผู้วิจัย

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ☒ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความเป็นจริงที่สุด เพียงคำตอบเดียว

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (ขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามทุกข้อ)

1. เพศ

☐ ชาย

☐ หญิง

2. อายุ

☐ อายุ ต่ำกว่า 25 ปี

☐ อายุระหว่าง 26 - 30 ปี

☐ อายุระหว่าง 31 - 35 ปี

☐ อายุระหว่าง 36 - 40 ปี

☐ อายุระหว่าง 41 - 45 ปี

☐ อายุระหว่าง 46 - 50 ปี

☐ อายุระหว่าง 51 - 55 ปี

☐ อายุ 56 ปี ขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี

☐ ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า

☐ ปริญญาโท

☐ ปริญญาเอก

☐ อื่น ๆ โปรดระบุ.....

4. ตำแหน่ง

5. ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน

☐ ต่ำกว่า 5 ปี

☐ 6 - 10 ปี

☐ 11 - 15 ปี

☐ 16 - 20 ปี

☐ 21 - 25 ปี

☐ 26 ปีขึ้นไป

6. ท่านมีความรู้เกี่ยวกับธรรมาภิบาล (Good Governance) บ้างหรือไม่

☐ มีความรู้

☐ ไม่มีความรู้

7. ท่านเคยได้รับการอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) บ้างหรือไม่

☐ เคย

☐ ไม่เคย

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
คำชี้แจง โปรดอ่านข้อคำถามทางซ้ายมือและให้ประเมินแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลใน
 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามข้อคำถามนั้น ๆ โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างให้ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด เพียงคำตอบเดียว และขอความอนุเคราะห์ตอบคำถามทุกข้อ โดยมีเกณฑ์ในการเลือก
 คำตอบ ดังต่อไปนี้

เกณฑ์ในการให้คะแนนระดับความคิดเห็น ดังนี้

- 5 หมายถึง ระดับความคิดเห็นมากที่สุด
- 4 หมายถึง ระดับความคิดเห็นมาก
- 3 หมายถึง ระดับความคิดเห็นปานกลาง
- 2 หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อย
- 1 หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด

แนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาล	ระดับความเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
แนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลด้านหลักนิติธรรม					
1. เสริมสร้างความเข้มแข็งและประสิทธิภาพของกลไกการตรวจสอบโดยภาคประชาชนท้องถิ่น					
2. สร้างวัฒนธรรมแบบธรรมาภิบาลและจัดให้มีกลไกที่ส่งเสริมการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งอย่างสันติวิธี					
3. เสริมสร้างประสิทธิภาพของหน่วยงานท้องถิ่นโดยเน้นการอำนวยความสะดวก รวดเร็ว ถูกต้องและเป็นธรรม					
4. ส่งเสริมให้ประชาชนและบุคลากรในหน่วยงานมีสิทธิในการคัดค้านการพิจารณาออกคำสั่งต่างๆ ที่ไม่เป็นธรรม ต่อผู้มีอำนาจในหน่วยงานหรือหน่วยงานระดับสูง					
แนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลด้านหลักคุณธรรม					
5. เสริมสร้างความสามัคคีและลดความขัดแย้งระหว่างเจ้าหน้าที่กับเจ้าหน้าที่และผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชา					

แนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาล	ระดับความเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
6. เสริมสร้างจริยธรรมและพัฒนาระบบราชการให้ยึดหลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติราชการ					
7. ส่งเสริมให้มีการปฏิบัติตามขั้นตอนและประโยชน์ของคนในท้องถิ่นเป็นหลัก					
8. เสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรมที่แยกเรื่องส่วนตัวออกจากเรื่องส่วนรวม พร้อมกับมีจิตสาธารณะพร้อมรับผิดชอบต่อส่วนรวม					
แนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาล ด้านหลักความโปร่งใส					
9. สร้างระบบการตรวจสอบการทำงานในหน่วยงานที่มีประสิทธิภาพสูง					
10. เสริมสร้างความโปร่งใสด้านการเปิดเผยข้อมูล เพื่อให้ประชาชนสามารถรับรู้การทำงานของหน่วยงานได้					
11. ส่งเสริมให้ประชาชนและสื่อมวลชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการจัดซื้อ จัดจ้าง การให้สัมปทาน และการออกระเบียบต่าง ๆ					
12. ส่งเสริมให้หน่วยงานมีความโปร่งใสด้านการให้ข้อมูล ให้โทษแก่บุคลากร					
แนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาล ด้านการมีส่วนร่วม					
13. เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็น การตัดสินใจของหน่วยงานหรือทำประชาพิจารณ์					
14. ส่งเสริมองค์กรสตรีและผู้พิการในท้องถิ่นให้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการท้องถิ่น					
15. เสริมสร้างโดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเข้าถึงอำนาจการตัดสินใจในการพัฒนาท้องถิ่นในรูปของคณะกรรมการภาคประชาชน					

แนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาล	ระดับความเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
16. เสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจโดยใช้เสียงส่วนใหญ่ในการหาฉันทามติร่วมกันระหว่างประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น					
แนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลด้านความรับผิดชอบ					
17. เสริมสร้างระบบการติดตามประเมินผลการดำเนินการ โดยมีตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน					
18. เสริมสร้างการทำงานเป็นทีมอย่างมีเป้าหมายและเน้นให้บุคลากรมีจิตสำนึกในหน้าที่ที่มีต่อท้องถิ่น และตระหนักถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญ					
19. เสริมสร้างให้บุคลากรในองค์กรได้เคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างกันและกล้ายอมรับผลของการกระทำ พร้อมรับการตรวจสอบ					
20. บุคลากรยอมรับการพัฒนาการเปลี่ยนแปลง เพื่อปรับใช้ในการบริหารจัดการองค์กรและชุมชน					
แนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลด้านหลักความคุ้มค่า					
21. เสริมสร้างให้หน่วยงานมีวิธีการและขั้นตอนในการจัดสรรงบประมาณอย่างเป็นระบบและเหมาะสมกับการดำเนินงาน					
22 ส่งเสริมการฝึกอบรมและเพิ่มพูนความรู้ในการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อบูรณาการในงาน ที่ตนเองรับผิดชอบและลดต้นทุนได้					
23. เสริมสร้างระบบบริหารการเงินที่รัดกุมเพื่อป้องกันปัญหาประสิทธิภาพของการใช้เงินผิดประเภทหรือผิดวัตถุประสงค์					
24. หน่วยงานมีการจัดทำรายงานและแจกแจงการใช้จ่ายเงินเพื่อเผยแพร่แก่สาธารณชนโดยทั่วไป					
แนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลด้านหลักความเสมอภาค					
25. เสริมสร้างการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานในแต่ละฝ่ายต้องคำนึงถึงความเป็นกลางในการให้บริการ ไม่เลือกข้าง ไม่เลือกหมู่เหล่าอย่างเท่าเทียมกัน					

แนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาล	ระดับความเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
26. ส่งเสริมให้มีการพัฒนาความเป็นอยู่และการมีส่วนร่วม โดยเปิดโอกาสให้แก่วัยรุ่นและชายอย่างเท่าเทียมกัน เช่น การวางแผนพัฒนาท้องถิ่นและการบริการสาธารณะซึ่งจำเป็นในการดำรงชีวิต					
27. เสริมสร้างการมีระบบการจัดสรรทรัพยากรและงบประมาณ ที่คำนึงถึงความต้องการและผลประโยชน์ของคนทุกกลุ่มโดยไม่เลือกปฏิบัติ					
28. ส่งเสริมการใช้กฎ ระเบียบ ข้อบังคับโดยไม่เลือกปฏิบัติ มีความเสมอภาคเท่าเทียมและเป็นธรรมกับทุกฝ่าย					
แนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาล ด้านหลักความสอดคล้อง					
29. ส่งเสริมการระดมความคิดจากคนในชุมชนเพื่อหาจุดสนใจร่วมกันหรือฉันทามติ และความต้องการที่สอดคล้องต้องกันเพื่อลดปัญหาความขัดแย้งของคนในชุมชน					
30. เสริมสร้างแนวทางการวางแผนการพัฒนาชุมชนที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมประเพณี และศาสนาตลอดจนสอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมที่อยู่ในชุมชนท้องถิ่นนั้นๆ					
31. มีนโยบาย วัตถุประสงค์ เป้าหมายและแผนยุทธศาสตร์การดำเนินงานที่มีทิศทางสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ตลอดจนการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ในชุมชน					
32. เสริมสร้างแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ของบุคลากร ด้วยวิธีการเรียนรู้วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมของสังคม เพื่อให้ทราบถึงความต้องการของชุมชนและสังคมที่แท้จริง					

แนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาล	ระดับความเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
แนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาล ด้านหลักการมี วิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์ 33. เสริมสร้างกระบวนการกำหนดวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ สำหรับการบริหารงานในอนาคต เพื่อจัดวางตำแหน่งของ องค์กรให้บรรลุผลสำเร็จ					
34. เสริมสร้างแนวทางการสื่อสารและถ่ายทอดแผน ยุทธศาสตร์ให้บุคลากรในองค์กรสามารถเข้าใจได้ และนำเอาไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง เป็นทิศทาง เดียวกัน					
35. ส่งเสริมให้ผู้นำหรือผู้บริหารองค์กรท้องถิ่นมี การบูรณาการข้อมูลข่าวสารที่แตกต่างกันทั้งภายใน และภายนอก เข้าไว้เป็นยุทธศาสตร์สำหรับการ เปลี่ยนแปลง และคาดการณ์แนวโน้มในอนาคตของ องค์กร สังคมและชุมชนท้องถิ่น					
36. ส่งเสริมให้มีการนำวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์ เผยแพร่ให้บุคลากรและประชาชนในท้องถิ่นได้ ทราบ เพื่อให้รับรู้ถึงแนวคิดวิสัยทัศน์เชิง ยุทธศาสตร์ที่จะปฏิบัติในอนาคตสำหรับองค์กรและ ท้องถิ่น ว่าตรงกับความต้องการที่แท้จริงของ บุคลากรและชุมชนเพียงใด					
แนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาล ด้านหลักการ ควบคุมการคอร์รัปชัน 37. ส่งเสริมการใช้กลไกทางกฎหมายในการตรวจสอบ การดำเนินงานในหน่วยงานองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น					
38. ส่งเสริมโดยใช้อำนาจอิสระที่มีอยู่ตามกฎหมายเป็นกลไกใน การตรวจสอบการดำเนินงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น					
39. ส่งเสริมภาคประชาสังคมและกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน ให้มีบทบาทมากขึ้นในการตรวจสอบการดำเนิน ของหน่วยงานและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น					

แนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาล	ระดับความเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
40. การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและศีลธรรมให้กับ ท้องถิ่นในการตระหนักภัยของการคอร์รัปชัน					

ส่วนที่ 4 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้ข้อเสนอแนะและแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระต่อแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

คำชี้แจง โปรดแสดงความคิดเห็น เพื่อนำมาใช้ในการเสนอแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เหมาะสมต่อไป

1. ข้อเสนอแนะแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณอย่างสูง ในความอนุเคราะห์การตอบแบบสอบถามนี้เป็นอย่างดี

แบบสัมภาษณ์การวิจัย

เรื่อง แนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์การวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัย เรื่อง แนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี (Approaches to Strengthen Good Governance in Local Administration Organization : A Case Study of Sub District Administrative Organization and Municipality in Bang Kruai District, Nontaburi Province)

โดยแบบสัมภาษณ์นี้ใช้เพื่อการศึกษาวิจัยเท่านั้น ข้อมูลทุกอย่างจะถูกเก็บไว้เป็นความลับ จะไม่มีผลกระทบต่อสถานภาพและการปฏิบัติงานของท่านแต่อย่างใด ขอความกรุณาให้ท่านตอบตามความเป็นจริงมากที่สุด เพื่อประโยชน์ในการนำมาวิเคราะห์ข้อมูล สิ่งที่ได้จากการวิจัยนี้จักเป็นประโยชน์ต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น งานวิชาการและสังคมต่อไป แบบสัมภาษณ์นี้ได้ใช้กรอบแนวคิดธรรมาภิบาลตามทฤษฎี 10 หลัก ได้แก่

- 1.หลักนิติธรรม (The rule of law)
2. หลักคุณธรรม (Morality)
3. หลักความโปร่งใส (Accountability)
4. หลักการมีส่วนร่วม (Participation)
5. หลักความรับผิดชอบ (Responsibility)
6. หลักความคุ้มค่า (Cost - effectiveness or economy)
7. หลักความเสมอภาค (Equity)
8. หลักความสอดคล้อง (Consensus Orientation)
9. การมีวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์ (Strategic vision)
- 10.การควบคุมการคอร์รัปชัน (Control of corruption)

โดยในแต่ละหลักการจะถ้ามถึงความเห็นของแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ผู้ถูกสัมภาษณ์เห็นว่าควรจะเป็น ซึ่งเป็นการแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ

ขอขอบพระคุณอย่างสูง ในความอนุเคราะห์ให้สัมภาษณ์นี้เป็นอย่างดี

คณะผู้วิจัย

แบบสอบถามการวิจัย (สำหรับ ประชาชนทั่วไป)

เรื่อง แนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัย เรื่อง แนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี (Approaches to Strengthen Good Governance in Local Administration Organization : A Case Study of Sub District Administrative Organization and Municipality in Bang Kruai District, Nontaburi Province)

โดยแบบสอบถามฉบับนี้ใช้เพื่อการศึกษาวิจัยเท่านั้น ข้อมูลทุกอย่างจะถูกเก็บไว้เป็นความลับ จะไม่มีผลกระทบต่อสถานภาพและการปฏิบัติงานของท่านแต่อย่างใด ขอความกรุณาให้ท่านอ่านให้เข้าใจก่อนตอบและตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง กรุณาตอบให้ครบทุกข้อเพื่อประโยชน์ในการนำมาประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล สิ่งที่ได้จากการวิจัยนี้ จักเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาและการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และพัฒนาสังคมให้ยั่งยืนต่อไป

แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้ข้อเสนอแนะและแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระต่อการเสนอแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ขอขอบพระคุณอย่างสูง ในความอนุเคราะห์การตอบแบบสอบถามนี้เป็นอย่างดี

คณะผู้วิจัย

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ☒ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความเป็นจริงที่สุด เพียงคำตอบเดียว

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (ขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามทุกข้อ)

1. เพศ

☐ ชาย ☐ หญิง

2. อายุ

☐ อายุต่ำกว่า 25 ปี ☐ อายุระหว่าง 26 - 30 ปี ☐ อายุระหว่าง 31 - 35 ปี
☐ อายุระหว่าง 36 - 40 ปี ☐ อายุระหว่าง 41 - 45 ปี ☐ อายุระหว่าง 46 - 50 ปี
☐ อายุระหว่าง 51 - 55 ปี ☐ อายุ 56 ปี ขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี ☐ ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า
☐ ปริญญาโท ☐ ปริญญาเอก ☐ อื่น ๆ โปรดระบุ.....

4. อาชีพ

☐ เกษตรกรรม ☐ รับจ้าง ☐ รับราชการ ☐ ค้าขาย ☐ อื่น ๆ โปรดระบุ.....

5. รายได้

☐ ต่ำกว่า 5,000 บาท/เดือน ☐ 5,001 - 10,000 บาท/เดือน ☐ 10,001 - 15,000 บาท/เดือน
☐ 15,001 - 20,000 บาท/เดือน ☐ 20,000 บาท/เดือน ขึ้นไป

6. ท่านมีความรู้เกี่ยวกับธรรมาภิบาล (Good Governance) บ้างหรือไม่

☐ มีความรู้ ☐ ไม่มีความรู้

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
คำชี้แจง โปรดอ่านข้อคำถามทางซ้ายมือและให้ประเมินแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลใน
 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามข้อคำถามนั้น ๆ โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างให้ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด เพียงคำตอบเดียว และขอความอนุเคราะห์ตอบคำถามทุกข้อ โดยมีเกณฑ์ในการเลือกคำตอบ ดังต่อไปนี้

เกณฑ์ในการให้คะแนนระดับความคิดเห็น ดังนี้

- 5 หมายถึง ระดับความคิดเห็นมากที่สุด
- 4 หมายถึง ระดับความคิดเห็นมาก
- 3 หมายถึง ระดับความคิดเห็นปานกลาง
- 2 หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อย
- 1 หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด

แนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาล	ระดับความเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
แนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลด้านหลักนิติธรรม					
1. เสริมสร้างความเข้มแข็งและประสิทธิภาพของกลไกการตรวจสอบโดยภาคประชาชนท้องถิ่น					
2. สร้างวัฒนธรรมแบบธรรมาภิบาลและจัดให้มีกลไกที่ส่งเสริมการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งอย่างสันติวิธี					
3. เสริมสร้างประสิทธิภาพของหน่วยงานท้องถิ่นโดยเน้นการอำนวยความสะดวก รวดเร็ว ถูกต้องและเป็นธรรม					
4. ส่งเสริมให้ประชาชนและบุคลากรในหน่วยงานมีสิทธิในการคัดค้านการพิจารณาออกคำสั่งต่างๆ ที่ไม่เป็นธรรม ต่อผู้มีอำนาจในหน่วยงานหรือหน่วยงานระดับสูง					
แนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลด้านหลักคุณธรรม					
5. เสริมสร้างความสามัคคีและลดความขัดแย้งระหว่างเจ้าหน้าที่กับเจ้าหน้าที่และผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชา					

แนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาล	ระดับความเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
6. เสริมสร้างจริยธรรมและพัฒนาระบบราชการให้ยึดหลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติราชการ					
7. ส่งเสริมให้มีการปฏิบัติตามขั้นตอนและประโยชน์ของคนในท้องถิ่นเป็นหลัก					
8. เสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรมที่แยกเรื่องส่วนตัวออกจากเรื่องส่วนรวม พร้อมกันมีจิตสาธารณะพร้อมรับผิดชอบต่อส่วนรวม					
แนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลด้านหลักความโปร่งใส					
9. สร้างระบบการตรวจสอบการทำงานในหน่วยงานที่มีประสิทธิภาพสูง					
10. เสริมสร้างความโปร่งใสด้านการเปิดเผยข้อมูลเพื่อให้ประชาชนสามารถรับรู้การทำงานของหน่วยงานได้					
11. ส่งเสริมให้ประชาชนและสื่อมวลชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการจัดซื้อ จัดจ้าง การให้สัมปทาน และการออกระเบียบต่าง ๆ					
12. ส่งเสริมให้หน่วยงานมีความโปร่งใสด้านการให้ทุน ให้โทษแก่บุคลากร					
แนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลด้านการมีส่วนร่วม					
13. เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็น การตัดสินใจของหน่วยงานหรือทำประชาพิจารณ์					
14. ส่งเสริมองค์กรสตรีและผู้พิการในท้องถิ่นให้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการท้องถิ่น					
15. เสริมสร้างโดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเข้าถึงอำนาจการตัดสินใจในการพัฒนาท้องถิ่นในรูปแบบของคณะกรรมการภาคประชาชน					

แนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาล	ระดับความเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
16. เสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจโดยใช้เสียงส่วนใหญ่ ในการหาฉันทามติร่วมกันระหว่างประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น					
แนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลด้านความรับผิดชอบ					
17. เสริมสร้างระบบการติดตามประเมินผลการดำเนินการ โดยมีตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน					
18. เสริมสร้างการทำงานเป็นทีมอย่างมีเป้าหมาย และเน้นให้บุคลากรมีจิตสำนึกในหน้าที่ที่มีต่อท้องถิ่น และตระหนักถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญ					
19. เสริมสร้างให้บุคลากรในองค์กร ได้เคารพในความความคิดเห็นที่แตกต่างกันและกล้ายอมรับผลของการกระทำ พร้อมรับการตรวจสอบ					
20. บุคลากรยอมรับการพัฒนาการเปลี่ยนแปลง เพื่อปรับใช้ในการบริหารจัดการองค์กรและชุมชน					
แนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลด้านหลักความคุ้มค่า					
21. เสริมสร้างให้หน่วยงานมีวิธีการและขั้นตอนในการจัดสรรงบประมาณอย่างเป็นระบบและเหมาะสมกับการดำเนินงาน					
22 ส่งเสริมการฝึกอบรมและเพิ่มพูนความรู้ ในการใช้เทคโนโลยี ที่ทันสมัยเพื่อบูรณาการในงาน ที่ตนเองรับผิดชอบและลดต้นทุนได้					
23. เสริมสร้างระบบบริหารการเงินที่รัดกุมเพื่อป้องกันปัญหาประสิทธิภาพของการใช้เงินผิดประเภทหรือผิดวัตถุประสงค์					
24. หน่วยงานมีการจัดทำรายงานและแจกแจงการใช้จ่ายเงินเพื่อเผยแพร่แก่สาธารณชนโดยทั่วไป					
แนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลด้านหลักความเสมอภาค					
25. เสริมสร้างการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานในแต่ละฝ่าย ต้องคำนึงถึงความเป็นกลางในการให้บริการ ไม่เลือกข้าง ไม่เลือกหมู่เหล่าอย่างเท่าเทียมกัน					

แนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาล	ระดับความเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
26. ส่งเสริมให้มีการพัฒนาความเป็นอยู่และการมีส่วนร่วม โดยเปิดโอกาสให้แก่วัยรุ่นและชายอย่างเท่าเทียมกัน เช่น การวางแผนพัฒนาท้องถิ่นและการบริการสาธารณะซึ่งจำเป็นในการดำรงชีวิต					
27. เสริมสร้างการมีระบบการจัดสรรทรัพยากรและงบประมาณที่คำนึงถึงความต้องการและผลประโยชน์ของคนทุกกลุ่มโดยไม่เลือกปฏิบัติ					
28. ส่งเสริมการใช้กฎ ระเบียบ ข้อบังคับโดยไม่เลือกปฏิบัติ มีความเสมอภาคเท่าเทียมและเป็นธรรมกับทุกฝ่าย					
แนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลด้านหลักความสอดคล้อง					
29. ส่งเสริมการระดมความคิดจากคนในชุมชนเพื่อหาจุดสนใจร่วมกันหรือฉันทามติ และความต้องการที่สอดคล้องต้องกันเพื่อลดปัญหาความขัดแย้งของคนในชุมชน					
30. เสริมสร้างแนวทางการวางแผนการพัฒนาชุมชนที่สอดคล้องกับวัฒนธรรม ประเพณี และศาสนา ตลอดจนสอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมที่อยู่ในชุมชนท้องถิ่นนั้นๆ					
31. มีนโยบาย วัตถุประสงค์ เป้าหมายและแผนยุทธศาสตร์การดำเนินงานที่มีทิศทางสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ตลอดจนการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ในชุมชน					
32. เสริมสร้างแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ของบุคลากรด้วยวิธีการเรียนรู้วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมของสังคม เพื่อให้ทราบถึงความต้องการของชุมชนและสังคมที่แท้จริง					

แนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาล	ระดับความเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
แนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลด้านหลักการมี วิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์ 33. เสริมสร้างกระบวนการกำหนดวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ สำหรับการบริหารงานในอนาคต เพื่อจัดวางตำแหน่งของ องค์กรให้บรรลุผลสำเร็จ					
34. เสริมสร้างแนวทางการสื่อสารและถ่ายทอดแผน ยุทธศาสตร์ให้บุคลากรในองค์กรสามารถเข้าใจได้ และนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง เป็นทิศทาง เดียวกัน					
35. ส่งเสริมให้ผู้นำหรือผู้บริหารองค์กรท้องถิ่นมี การบูรณาการข้อมูลข่าวสารที่แตกต่างกันทั้งภายใน และภายนอก เข้าไว้เป็นยุทธศาสตร์สำหรับการ เปลี่ยนแปลง และคาดการณ์แนวโน้มในอนาคตของ องค์กร สังคมและชุมชนท้องถิ่น					
36. ส่งเสริมให้มีการนำวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์ เผยแพร่ให้บุคลากรและประชาชนในท้องถิ่นได้ ทราบ เพื่อให้รับรู้ถึงแนวคิดวิสัยทัศน์เชิง ยุทธศาสตร์ที่จะปฏิบัติในอนาคตสำหรับองค์กรและ ท้องถิ่น ว่าตรงกับความต้องการที่แท้จริงของ บุคลากรและชุมชนเพียงใด					
แนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลด้านหลักการ ควบคุมการคอร์รัปชัน 37. ส่งเสริมการใช้กลไกทางกฎหมายในการตรวจสอบ การดำเนินงานในหน่วยงานองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น					
38. ส่งเสริมโดยใช้อำนาจอิสระที่มีอยู่ตามกฎหมายเป็นกลไกใน การตรวจสอบการดำเนินงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น					
39. ส่งเสริมภาคประชาสังคมและกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน ให้มีบทบาทมากขึ้นในการตรวจสอบการดำเนิน ของหน่วยงานและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น					

แนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาล	ระดับความเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
40. การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและศีลธรรมให้กับ ท้องถิ่นในการตระหนักภัยของการคอร์รัปชัน					

ส่วนที่ 4 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้ข้อเสนอแนะและแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระต่อแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

คำชี้แจง โปรดแสดงความคิดเห็น เพื่อนำมาใช้ในการเสนอแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เหมาะสมต่อไป

1. ข้อเสนอแนะแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณอย่างสูง ในความอนุเคราะห์การตอบแบบสอบถามนี้เป็นอย่างดี

คณะผู้วิจัย

แบบสัมภาษณ์การวิจัย

เรื่อง แนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ใน
เขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์การวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัย เรื่อง แนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลในเขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี (Approaches to Strengthen Good Governance in Local Administration Organization : A Case Study of Sub District Administrative Organization and Municipality in Bang Kruai District, Nontaburi Province)

โดยแบบสัมภาษณ์นี้ใช้เพื่อการศึกษาวิจัยเท่านั้น ข้อมูลทุกอย่างจะถูกเก็บไว้เป็นความลับ จะไม่มีผลกระทบต่อสถานภาพและการปฏิบัติงานของท่านแต่อย่างใด ขอความกรุณาให้ท่านตอบตามความเป็นจริงมากที่สุด เพื่อประโยชน์ในการนำมาวิเคราะห์ข้อมูล สิ่งที่ได้จากการวิจัยนี้จักเป็นประโยชน์ต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น งานวิชาการและสังคมต่อไป แบบสัมภาษณ์นี้ได้ใช้กรอบแนวคิดธรรมาภิบาลตามทฤษฎี 10 หลัก ได้แก่

- 1.หลักนิติธรรม (The rule of law)
2. หลักคุณธรรม (Morality)
3. หลักความโปร่งใส (Accountability)
4. หลักการมีส่วนร่วม (Participation)
5. หลักความรับผิดชอบ (Responsibility)
6. หลักความคุ้มค่า (Cost - effectiveness or economy)
7. หลักความเสมอภาค (Equity)
8. หลักความสอดคล้อง (Consensus Orientation)
9. การมีวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์ (Strategic vision)
- 10.การควบคุมการคอร์รัปชัน (Control of corruption)

โดยในแต่ละหลักการจะถามถึงความเห็นของแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ผู้ถูกสัมภาษณ์เห็นว่าควรจะเป็น ซึ่งเป็นการแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ

ขอขอบพระคุณอย่างสูง ในความอนุเคราะห์ให้สัมภาษณ์นี้เป็นอย่างดี

คณะผู้วิจัย